

Dr A. ŠMAUS

NEMAČKI
U 100 LEKCIJA

PROSVETA
IZDAVAČKO PREDUZEĆE SRBIJE
BEOGRAD 1957

N A P O M E N A

Što časova nije mnogo za učenje stranog jezika. Niko ne sme očekivati da će posle ovih sto lekcija potpuno vladati nemačkim jezikom. Ali ako se radi ozbiljno i sistematski, tako da se za nedelju dana pređu prosečno dve lekcije, onda će se za godinu dana stići solidna i sigurna osnova za dalje usavršavanje.

Ako mi se dozvoli nekoliko praktičnih saveta, prepričujuće bih:

- 1) ne poči dalje dok se ne savlada prethodno gradivo;
- 2) pažljivo raditi zadatke u knjizi (usmeno i pismeno) i uvek kontrolisati svoje znanje obraznim postupkom, tj. pomoću ključa prevoditi natrag, naročito prevode nemačkih originalnih tekstova;
- 3) čim se ovakvim proveravanjem utvrdi da neka partija gramatike nije dovoljno savladana, vratiti se i ponoviti odgovarajuće gradivo.

*Ključ daje u posebnoj sveščici i prevode nemačkih tekstova i rešenja zadataka Nemačko-srpskohrvatski rečnik na kraju sadrži sve glavne reči koje se javljaju u tekstovima.

A. S

NEMAČKI JEZIK

Nemački jezik spada u indoevropske jezike i srođan je, prema tome, sa slovenskim jezicima, dakle i sa srpskohrvatskim. Nemačke reči »Mutter« i »Auge« u osnovi su iste reči i imaju isto značenje kao »mati« i »oko«.

Nemački se govori ne samo u Nemačkoj, nego i u Austriji i u velikom delu Švajcarske. Po broju ljudi koji tim jezikom govore kao maternjim jezikom i po svome značaju u svetskoj kulturi i privredi nemački jezik spada u svetske jezike.

Pismo. — Nemci upotrebljavaju za pisanje svoga jezika latinicom i tzv. goticu (»nemačko pismo«). Radi olakšanja služimo se u početku isključivo latinicom. Veliki broj slova nemačke abzuke izgovara se na isti način kao u srpskohrvatskom (na pr. f, m, n, l, r, a itd.). Cela abzuka nam zasad nije ni potrebna. (Imate je u 96 lekciji). Upamtite: Svuda tamo gde se ne kaže izrično kako se koje slovo izgovara, ono se ima izgovarati kao u srpskohrvatskom.

Prvi čas

Iako niste učili nemački, znate možda da brojite na nemačkom:

| | | | | |
|--------------|--------|--------|--------|--------|
| eins | zwei | drei | vier | zehn |
| 1 | 2 | 3 | 4 itd. | 10 |
| teg.: /ajns/ | /cvaj/ | /draj/ | /fl:r/ | /ce:n/ |

Cini vam se da su ovi brojevi znatno drukčije napisani nego što se izgovaraju. Donekle imate pravo. Iz gornjih brojeva vidimo:

ei se izgovara kao aj. Dakle eins /ajns/, drei /draj/

z se izgovara kao c: zwei /cvaj/.

w se izgovara kao v. To vidimo iz broja 2: zwei /cvaj/.

Nemačko v, međutim, izgovara se kao f.

ie se izgovara kao dugo i: vier /fl:r/.

ei = aj

z = c

w = v

v = f

ie = i (dugo)



Za dobar izgovor je važno da se razlikuju dugi i kratki samoglasnici. Da bi se to olakšalo, stavljamo u obeležavanju izgovora (transkripciji) iza dugog samoglasnika dve tačke. Tamo gde nema tih tačaka iza samoglasnika, samoglasnik je kratak. Vežbajmo:

samoglasnik ispred
dve tačke je dug

wie? izg.: /vi:/ kako? viel /fi:l/ mnogo
wieviel? /vi:fɪ:l/ koliko?

U poslednjoj reči je drugo i štampano **masnim** slovom. To znači da na taj slog treba udariti glasom, da se na njemu nalazi naglasak. Na taj način ćemo ubuduće obeležavati onaj slog u više složnim rečima koji nosi naglasak.

Pogledajmo još broj 10. Piše se zehn. a izgovara ce:n. Mi, prema tome, izgovaramo e dugoo, a h ne izgovaramo, uopšte. Zbog toga se ovo h i zove »nemo h«. Upamtite: h ispred suglasnika (n. t itd.) je nemo, ali zato je samoglasnik ispred njega uvek dug.

Je li vam sad jasno zašto izgovor broja zehn obeležavamo ce:n? Kako će se onda izgovoriti reč Uhr? Naravno /u:r/. Uhr znači »časovnik, sat«. Izgleda vam čudno što srpskoj reč pišemo malim, a nemacku velikim početnim slovom.

Nenici ne pišu samo prvu reč u rečenici, niti samo imena lica, zemalja, reka itd., nego uopšte svaku imenicu velikim početnim slovom na primer: Wein /vajn/ »vino«, Bier /bi:r/, »pivo«.

Razgovor

Wieviel Uhr ist es? Koliko je sati?

Es ist zwei Uhr Dva (je) sata.

Es ist zehn. Deset (je) sati.

Ist es zehn Uhr? Je li (ima li) deset sati?

Nein, es ist mehr. Ne, više je.

Es ist zehn Uhr zehn. Deset je i deset (minuta).

Nein, es ist erst zehn vor zehn. Ne, tek je deset (pre) do deset.

ist /ist/ je
es ist /es ist/ (ono) je
ist es? /ist es/ je li? je?
erst /e:rst/ tek
ja /ja:/ da, jeste
nein /najn/ ne, nije
mehr /me:r/ više.
vor /fo:r/ pred, pre

Drugi čas

| | | | | | | |
|---|---|---|---|--------------|------|----|
| 1 | 2 | 3 | 4 | 7 | 9 | 10 |
| | | | | sieben | neun | |
| | | | | tzg.: zi:ben | nojn | |

Opet vam se čini da je velika razlika između pisanja i izgovora. Nemojte gubiti hrabrost. Brojeći do 12, mi ćemo savladati sve glavne teškoće nemačkog izgovora.

Iz broja 7 **sieben** /zi:ben/ vidimo da se s na početku reči ispred samoglasnika izgovara kao z.

sonst /zonst/ inače

sind /zint/ jesu, su

so /zo:/ tako

Isto tako se slovo s izgovara između samoglasnika, na pr.: zu Hause /cu hauze/ kod kuće.

Na kraju reči i ispred suglasnika nemačko s se izgovara kao s: es ist /es ist/.

au u poslednjoj reči je dvoglasnik i izgovara se kao jedan slog. Dakle ne ha-u-ze, nego hauze.

Frau /frau/ gospoda

Haus /haus/ kuća

Izgovor slova e u drugom slogu broja sieben i u izrazu zu Hause obeležen je malim uzdignutim e. To je učinjeno zato što se e u tim slučajevima, kao uopšte u nenaglašenim krajnjim slogovima, izgovara kratko i muklo tako da se jedva čuje. Reč »kelner« piše se Kellner i izgovara: /kelner/.

Udvojeni i (ll) u poslednjoj reči izgovara se prosto kao l. Upamtite odmah pravilo:

Udvojeni suglasnik izgovara se kao jedan suglasnik (rr kao r, mm kao m, nn kao n, tt kao t), ali samoglasnik ispred njega uvek je vrlo kratak. Primeri:

wann? /van/ kada?

immer /imer/ uvek

bitte /bite/ molim.

s = z ili s?

Ist es so? Je li tako?

/ist es zo:?:

Ja, es ist so.

/ja:, es ist zo:/

Da, tako je.

au = āu

e = e ili ē?

tt = t

aha!

eu = oj

er ist /e:r ist/ on je
ist er? je li (on)?
sie ist /zi: ist/ ona je
sie sind /zi: zint/ oni su
sind sie? jesu li (oni)?
Kino /ki:no/ bioskop
im Kino u bioskopu
/im ki:no/
bitte /bite/ molim
beute /hojte/ danas
wann? /van/ kada?
sonst /zonst/ inače
zu Hause /cu hauze/
kod kuće

Mi znamo sad kako se u izrazu zu Hause izgovara krajnje e; isto tako ni dvoglasnik au ne zadaje nam više nikakve teškoće. Ali ono početno h? To nije srpskohrv. h. Da biste postigli pravilan izgovor nemačkog glasa h, namestite kod reči Haus usta za izgovor dvoglasnika au, a pre nego što ga izgovorite, lako predahnite. Taj predah je ustvari nemački glas h. Približno ga imate ako sasvim ovlaš kažete aha! Kao h se slovo h izgovara samo kad стоји испред nagnjenog samoglasnika (tj. najčešće na početku reči). Pokušajmo da kažemo:

Herr /her/ gospodin
hier /hi:r/ ovde
heute /hojte/ danas

Iz poslednje reči kao i iz broja 9 neun /nojn/ vidimo da se nemačko eu izgovara kao oj.

b d g izgovaraju se na kraju reči kao p t k.
Imali smo reč sind /zint/ jesu, su.

und /unt/ i
Tag /ta:k/ dan
Abend /a:bent/ veče
halb /halp/ pola

Naučimo nekoliko najobičnijih nemačkih pozdrava: Guten Morgen /gu:tən mɔrɡən/ dobro jutro! Guten Tag! /gu:tən ta:k/ dobar dan! Guten Abend! /gu:tən a:bent/ dobro veče! Nemci se i na rastanku često pozdravljaju sa Guten Tag! Guten Abend! prema tome koje je doba dana.

- Guten Abend! Ist Herr Weber zu Hause?
- Ja, er ist hier Bittel
- Und Frau Weber?
- Nein, sie ist heute im Kino.
- Wann ist sie sonst zu Hause?

— Sie ist immer um halb sieben Uhr hier.
— Danke. Guten Abend!

immer /im̩er/ uvek
halb /halp/ pola
um sieben Uhr u 7 satt
/um zl̩ben u:rt/
hier /hi:r/ ovde
danke /danke/ hvala
wo? /vo:/ gde?
wieder /vi:der/ opet
beide /bajdə/ oba, oboje

*

— Sind Herr und Frau Meier zu Hause?
— Nein.
— Wo sind sie, bitte?
— Sie sind im Kino.
— Wann sind beide wieder hier?
— Um halb sieben.

Treći čas

| | | | |
|-------|---|----|-------|
| 8 | 9 | 10 | 11 |
| acht | | | elf |
| /aht/ | | | /elf/ |

Treba naročito paziti na izgovor **ch**. Zajedno napisana, ta se dva slova izgovaraju približno kao **h**, samo energičnije, tako da se čuje jače trenje vazduha u usnoj duplji. Ako hoćete dobar izgovor, treba razlikovati dve vrste ovoga glasa. Iza a, o, u, au — to jest iza tamnih samoglasnika i dvoglasnika — **ch** se izgovara više pozadi u ustima i zvuči stoga tamnije. Inače se svuda izgovara više napred i zvuči svetlijе. Da bih vas potsetio na ovu razliku, stampaće se ono tamnije **h** tamnjim, to jest masnim slovom. Dakle:

8 acht /aht/, ali: ich /ih/ »ja«.

acht = /aht/

Vežbajmo malo:

noch /noh/ još
nach /na:h/ u, za (kod imena gradova,
zemalja)

auch /auh/ takođe,isto tako, i
nicht /niht/ ne (za odricanje u rečenici)
gleich /glajh/ odmah

nicht = /niht/

sch se izgovara kao š: schon (šo:n) već;
schnell /ʃnel/ brzo; Flasche /flaše/ boca, flaša.

sch = š

tsch izgovara se kao č: deutsch /dojč/ ne-
mački; Deutschland /dojčlant/ Nemačka.

tsch = č

Slово h ne izgovara se uopšte kad стоји између samoglasnika:

gehen /ge:en/ ići

Razlikuj:
gehen /ge:en/ = ići
(pešice!)
fahren /fa:rən/ ići
(= voziti se)

ich gehe idem
gehe ich? idem li?
gehe! idi!
wir gehen idemo
gehen wir? idemo li?
gehen wir! idimo!
sie gehen oni idu
Sie gehen (Vi) idete
gehen Sie? idete li?
gehen Sie! idite!

| | | |
|-----------------------|-------------------------|---------------------|
| Upamtite: | in Belgrad | nach Belgrad |
| <i>u Beogradu</i> | <i>u Beograd</i> | |
| in Deutschland | nach Deutschland | |
| <i>u Nemačkoj</i> | <i>u Nemačku</i> | |
| ali: | zu Hause | nach Hause |
| | <i>kod kuće</i> | <i>kući</i> |

Sami vidite da ne možete iskoristiti ove izraze bez glagola. Stoga da naučimo odmah nešto i o glagolu.

Glagolskim oblicima na -ti (-ći) odgovaraju nemacki oblici na -en:

kaufen /kaufen/ kupovati, kupiti

kommen /komen/ doći, dolaziti

leben /le:ben/ živeti

wohnen /və:nən/ stanovati

fahren /fa:rən/ voziti (se), ići (kakvim prevoznim sredstvima), jer kad se misli »ići pešice«. Nemac kaže:

gehen /ge:en/ ići.

Oblik glagola na -en jeste neodređeni način.

Vi nećete zacelo odmah biti »per ti« sa Nemcem. Nemci se međusobno učitvo oslovljavaju sa Sie /zi:/, kao Srbi sa Vi. Napisano malim slovom, sie znači »oni, one, ona« (u množini): sie kommen oni dolaze. — Ali kad se piše velikim početnim slovom, onda se ovom rečju iskaže počast (Vi).

Glagolski oblik koji ide uz sie (oni) i Sie (Vi) isti je kao neodređeni način: Sie kommen um acht Uhr = Vi dolazite u 8 sati. Upitno prosto obrnutim redom: Kommen Sie heute? Dolazite li danas? Čak i zapovedno, samo naravno sa nešto zapovedničkog tona: Kommen Sie gleich! Dodite odmah!

Isti oblik upotrebljava se i za prvo lice množine (»mi«). Samo, da bi se tačno znalo ko nešto radi, moramo dodati zamenicu za to lice wir /vi:r/, mi. Na pr.: **Wir gehen gleich** = idemo odmah; upitno: Gehen wir bald? **Idemo li uskoro?** — zapovedno: Gehen wir gleich! **Idimo odmah!**

Odbacite sad kod neodređenog načina ono krajnje -n, onda imate prvo lice jednine (»ja«). Samo moramo dodati zamenicu ich /ih/, ja: Ich komme /kome/ gleich = Dolazim odmah; upitno: Komme ich bald nach Belgrad? Dolazim (stizem) li uskoro u Beograd?

Lične zamenice (ich, wir, sie, Sie) ne smeju se izostaviti.

Prevedite na nemački:

Gde stanujete (Vi)? Stanujem u Beogradu. — Zivite li još uvek u Berlinu? (Berlin, tzg. berli:n)? Da, još uvek. — Kad dolazite (vi) kući? Dolazimo u 8 sati kući. — Gde kupujete? — Kad idete u Prag (nem. Prag; ne pešice, valjda!)? — Vozite li brzo? — Stizem (dolazim) li uskoro u Kragujevac? — Vozite brzo! (zapov.). — Dodite sutra u 10 sati ponovo! — Idete li (ne pešice!) uskoro u Nemačku?

wohnen /vo:nen/

stanovati

leben /le:ben/ živeti

noch immer još uvek

kommen /kom'en/ doći, dolaziti

nach Hause kući

kaufen /kaufen/ kupiti, kupovati

Četvrti čas

6 7 8 9 10 11

sechs

/zeks/

Wir zählen /ce:len/ von 1 bis 4, von 6 bis 10.
Mi brojimo od 1 do 4, od 6 do 10

Zählen Sie von 7 bis 11!

Zählen Sie langsam /langza:m!/ brojte lagano!

Wir zählen und rechnen deutsch.

Rechnen Sie:

6 + 4 = 10 sechs und vier ist zehn

11 - 7 = 4 elf weniger sieben ist vier

3 × 2 = 6 dreimal zwei ist sechs

8 : 4 = 2 acht durch vier ist zwei

von /fon/ od

bis /bis/ do

rechnen računati

/rehnen/

weniger /ve:niger/ manje

mal /ma:l/ puta

durch /durh/ kroz,

(podeljeno sa)

Dopunimo sad pravila za izgovor! chs, koje je uostalom dosta retko, izgovara se najčešće kao ks.

ä, tj. a sa dve tačke iznad slova, izgovara se kao e. Ono može biti kratko ili dugo. Ovo ä piše se tamo gde osnova reči sadrži jedno a.

chs = ks

einmal jedanput

zweimal dnaput

dreimal triput

ä = e

Erst rechnen, dann
zählen, dann zählen!
erst /e:rst/ najpre, tek
dann onda, zatim, tada
(dan)

ng = ngs

langsam polako, lagano
(langza:m)
lange /lange/ dugo (vreme-
mena), odavno

mir ist bang
(mi:r ist bang)
strah me je

länger /lenger/ duže

Halt! Stoj!



Langsam laufen!

»Broj« kaže se nemački Zahl /ca:l/. Od ove osnove dolaze reči: zahlen /ca:len/ platiti, i zählen /ce:len/ brojati.

Zählen Sie langsam! /ce:len zi: langza:m/
Brojte lagano!
wie lange? /vi: lange/ koliko vremena?

Nov je za nas znak **ng** za pisano nemačko ng.
Ovaj je znak uzet zato što se nemačko ng ne izgovara kao n + g, već kao jedan glas. Pokušajte najpre da reč »lange« izgovorite tako da se g što manje čuje kao poseban glas. Ponovite ovaj opit nekoliko puta! — Ako hoćete sasvim tačan opis glasa ng, onda izgovorite brzo srpskohrv. reč »banka«. Ako je podelimo na govorne slogove, vidimo da ne izgovaramo ban-ka. Mesto n pojavljuje se jedan drugi nosni suglasnik, onaj isti koji Nemci pišu ng. Vi izgovarate ustvari bangka. Odbacite sad krajnji slog i izgovorite samo ono bang. To je tačno nemačka reč »bang«. Pokušajte sad da isto tako izgovorite ng u gornjim rečima!

Prošli put smo već nešto naučili o **glagolu**.
Ponovite to!

Iako Nemci imaju posebno buduće vreme, oni vrlo rado upotrebljavaju sadašnje vreme u značenju b u d u c e g vremena. Kommen Sie morgen? znači: »Hoćete li sutra doći?« (bukvalno: Dolazite li sutra?).

Za **odricanje** van rečenice upotrebljava se nein (ne, nije). Ali u rečenici Nemac odriče pomoći rečce nicht. Upamtite da nicht stoji iza glagola, odnosno iza zamenice ako ona dolazi tek iza glagola. Dakle:

ich komme nicht (ja) ne dolazim.

Kommen Sie nicht? Zar ne dolazite? (Nećete li doći).

Nein, ich komme nicht. Ne, ne dolazim (neću doći).

Neki Nemac je usput morao zaustaviti auto (i nem. Auto) i nešto barata oko njega. Vi ste

već odgovorili na neka njegova pitanja. Ali zašto samo on da bude radoznao? Pitajte ga i sa svoje strane:

Wohin reisen Sie? Kommen Sie direkt aus Deutschland? Sind Sie schon lange in Belgrad? Reisen Sie allein? Wohin fahren Sie? Bleiben Sie lange in Sarajevo? Bleiben Sie dort länger? Warum bleiben Sie nicht länger? Wohin fahren Sie dann? Bleiben Sie dort lange? Reisen Sie viel? Fahren Sie nicht auch nach Skopje? Wann fahren Sie wieder nach Deutschland?

Prevedite: Putujem u Sarajevo. Da, dolazim iz Nemačke. Ne (nein), ne dolazim direktno iz Nemačke. Nisam dugo u Beogradu. Da, putujem sam. Idem za (u) Sarajevo. Ne, ne ostajem dugo u Sarajevu. Idem onda direktno za Dubrovnik. Ne, ne ostajem tamo dugo. Da, putujem mnogo. Ne, idem direktno za Sarajevo. Ostajem tamo duže. Idem onda opet za Berlin.

wohin? kuda, kamo?
/vo:hin/
direkt /direkt/ direktno
Sie sind (Vi) ste
/zi: zint/
ich bin /ih bin/ (ja) sam
reisen /rajzen/ putovati
bleiben /blajben/ ostati
allein /alajn/ sam
dort tamo
warum? /varum/ zašto?
länger /lenger/ duže
aus (Deutschland) /aus/
iz (Nemačke)
Berlin /berli:n/ Berlin

Peti čas

Sie zählen und rechnen deutsch = Vi brojite i računate nemački. Sprechen Sie deutsch? /sprehen zi: dojč?/ Govorite li nemački?

Iz reči sprechen vidimo da se sp na početku reči izgovara kao šp. »Spil« (karata) ustvari je nemačka reč Spiel /špi:l/ igra.

Sprechen Sie deutsch? Nein, ich spreche noch nicht deutsch. Ne, ne govorim još nemački.

I st na početku reči izgovara se kao št. Reč »štof« pišu Nemci Stoff i izgovaraju /štof/.

Inače, tj. ako ne stoje na početku reči, sp i st se izgovaraju sp i st: /ist/ je, kosten /kosten/ koštati; Espe /espe/ jasika.

B se izgovara kao s. Ako стоји izmedu samoglasnika, prethodni samoglasnik je dug.

Straße /stra:se/ ulica, put

B se piše i iza dvoglasnika i na kraju reči: heißen /hajsen/ zvati se groß /gro:s/ veliki wie heißt? kako se zove? heiß /hajs/ vreo, vruć

sp na početku = šp
spielen igrati, svirati
/špi:len/

st na početku = št

wie heißen Sie? kako se zovete?
ich heiße... zovem se

B, ss == s

B na kraju i ispred samoglasnika:
heiß /haɪ̯s/ vreo, vruc
groß /gro:s/ veliki
heißt zove se

B takođe između samoglasnika, ako prethodi dvoglasnik (ei, au) ili dug samoglasnik:
draußen napolju
{drausen}

heißen zvati se
Straße /ʃtra:se/ ulica

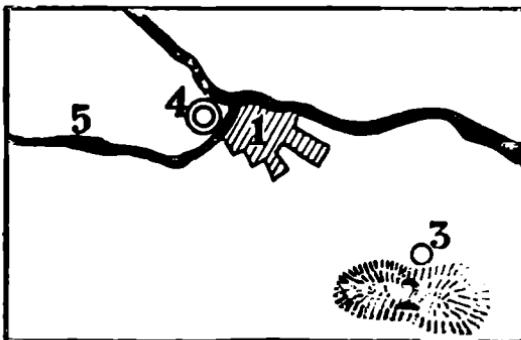
ss samo između samoglasnika od kojih je prethodni kратak:
Gasse /gase/ sokak,
uličica

der Berg brdo (muški r.)
der Fluß /flus/ reka
(muški r.)
die Stadt /ʃtat/ varoš,
grad (ženski r.)
das Dorf selo (srednji r.)

sprechen govoriti
Spiel /spi:l/ igra
kosten /kosten/ koštati
was kostet? šta košta?
{vas kostet}
die Post /di: post/ pošta
von hier odavde
{fon hi:r}

Udvojeno s (ss) izgovara se takođe kao s ali ono stoji samo između samoglasnika od kojih je prethodni kратak, nikad na kraju reči ili ispred suglasnika, jer se tu piše B.

Wasser /va:se:r/ voda
Gasse /gase/ uličica, sokak



Na geografskoj mapi vidimo određene geografske objekte, i to: veliki i manji grad (1, 4), reku (5), selo (3) i brdo (2). Da dozna njihova imena, Nemac će nas pitati:

Wie heißt der Berg? Kako se zove brdo? [2]
Wie heißt der Fluß? Kako se zove reka? [5]

Wie heißt die Stadt? Kako se zove varoš?

[1, 4]

Wie heißt das Dorf? Kako se zove selo? [3]

Zato što se ne misli na ma koje brdo, varoš i selo, nego na sasvim određene geografske objekte, uz imenicu se dodaje određeni član. Tako se zovu one kratke reči koje se ovde pojavljuju uz imenice.

der (Berg), der (Fluß), die (Stadt), das (Dorf)

Po članu se u nemačkom određuje rod imenice. Nemački jezik ima, kao i srpskohrv., tri roda: muški, ženski i srednji: **der** /der/ je određeni član za muški, **die** /di:/ za ženski, **das** /das/ za srednji rod.

Rod imenica nije u nemačkom uvek isti kao u srpskohrv. To vidimo već iz gornjih primera: Berg je imenica muškog, a reč »brdo« imenica srednjeg roda. Da bismo tačno upotrebili član

prema rodu, naviknimo se već ispočetka da imeniku treba naučiti zajedno s njenim članom. Član je **nenačlana reč**, to jest on se izgovara sa imenicom pod jednim naglaskom: der Berg izg. *der běrk* (*naglasak na imenici!*).

Kao Jugosloven, tako i Nemac ne ponavlja uvek imeniku, nego upotrebljava mesto nije ličnu zameniku (er, sie, es). Pazite na to da i lična zamenica mora da odgovara **nemačkom rodu**: er za muški, sie za ženski, es za srednji rod. Dakle:

Wie heißt **der** Berg? Er heißt (Avala).

Kako se zove **brdo**? Ono se zove...

Wie heißt **die** Stadt? Sie heißt (Belgrad).

Kako se zove **grad** (varoš)? On (ona) se zove...

Wie heißt **das** Hotel? Es heißt (London).

Kako se zove **hotel**? On se zove...

Wie heißt **der** Fluß? Er heißt (Donau).

Wo ist die Kirche? Die Kirche ist dort. Wo ist die Post? Sie ist hier. Wo ist das Theater? Ist es rechts oder links von hier? Es ist links von hier. Und die Schule? Ist sie weit von hier? Nein, sie ist auch gleich hier. Wo ist der Park? Ist er weit von hier? Nein, er ist gleich dort.

Sagen Sie, bitte: Wie heißt die Straße? Wie heißt der Park (das Hotel)? Wo ist, bitte, die Njegoš-Straße? Sie ist nicht weit. Sie gehen nur drei Minuten.

Šesti čas

Do tuceta nedostaju nam još svega dva broja:

5 12

fünf zwölf

izg. /fünf/ /cvölf/

U tim brojevima imamo dva nova slova: ö i ü. To su takozvani mutni samoglasnici.

ü. — Da biste tačno pogodili ovaj glas, izgovorite jasno u. Usne su isturene napred i za-

die Bank banka

/di: bank/

das Theater pozorište

/das tea:ter/

das Auto auto

/das auto/

der Autobus autobus

/der autobus/

(pazite na naglasak!)

das Hotel hotel

/das hote:l/

die Kirche crkva

/di: kirke/

der Park park

/der park/

links /links/ levo

oder /o:der/ ili

rechts /rehts/ desno

sagen reći, kazati

/za:gen/

die Uhr sat, časovnik

/di: u:r/

drei Minuten tri minuta

der Teppich čilim

/der tepih/

der Stoff štof

/der štof/

weit /vajt/ daleko

U radnji:

Was kostet der Stoff?

Was kostet der Teppich?

Was kostet, bitte,

die Uhr?

Dutzend /ducent/ tuce

nem. ü = fran. u u

reći la lune

nem. ö = franc. eu u
reči le feu

tz = c

deutlich jasan; jasno
(dojtlih)

| | |
|---------------|-----------------|
| odred. | neodred. |
| der Berg | ein Berg |
| die Stadt | eine Stadt |
| das Dorf | ein Dorf |

was ist? /vas ist/ šta je?
das ist /das ist/ to je

okrugljene. Zadržite sad usne u tom položaju i izgovorite, sa tako nameštenim ustima, samoglasnik i. Tako ćete dobiti nemački mutni samoglasnik ü, koji u izgovoru obeležavamo jednostavno sa ü.

grün /grü:n/ zelen
das Büro /büro:/ kancelarija, biro
früh /frü:/: rano

ö. — Nameštite usta za izgovor samoglasnika ö i izgovorite sa tako nameštenim ustima e. Onda imate mutno nemačko ö, koje u izgovoru obeležavamo prosto sa ö.

hören /hö:ren/ čuti
schön /šö:n/ lep; lepo
öffnen /öfnen/ otvoriti.

Iz reči das Dutzend vidimo da se nemačko tz izgovara kao c. Pošto se tz ustvari piše mesto udvojenog z (zz), to je samoglasnik ispred tz uvek kratak.

jetzt /ject/ sada
der Platz /plac/ trg; mesto.

Zählen Sie jetzt von eins bis zwölf. Zählen Sie langsam und deutlich! Zählen Sie nicht so schnell! Sprechen Sie deutlich!

Prošli put smo naučili kako glasi i gde se upotrebljava određeni član. Kad se, međutim, govori o nekom neodređenom, dottle nepoznatom predmetu, onda se mesto određenog člana upotrebljava uz imenicu **neodređeni član** za muški rod za ženski rod za srednji rod

ein /ajn/ eine /ajne/ ein /ajn/

Ako je Nemac čuo za ime Avala, Zemun, Beli Potok, ali ne zna šta ta imena označuju, on će vas pitati:

Was ist /šta je/ (die) Avala? Was ist Zemun?
Was ist Beli Potok? — a vi morate da mu odgovorite:

Die Avala ist ein Berg. Zemun ist eine Stadt.
Beli Potok ist ein Dorf.

Mi ni neodređeni član najčešće ne prevodimo.
Ali ipak će vam biti lakše ako pokušate sa

»jedan, jedna, jedno«. Tamo gde bi u srpsko-hrvatskom moglo da stoji »jedan, jedna, jedno«, (na pr. Beli Potok je [jedno] selo, tj. jedno između mnogih), upotrebite u nemačkom neodređeni član, naravno opet prema nemačkom rodu.

Ako se Nemac sad dalje interesuje za ovo selo, o kome je već bilo govora i koje, prema tome, za njega nije više neodređeno, on može da pita: Ist das Dorf groß? Ili: Ist das Dorf weit (daleko) von Belgrad? Vaš odgovor bi sad morao da glasi: Nein, das Dorf ist nicht groß. Es ist nicht weit von Belgrad.

Za razliku od srpskohrvatskog, ostaje privreda (schön, groß itd.) nepromjenjen kad stoji u priroku.

Trg je lep Der Platz ist schön.

Varoš je lepa Die Stadt ist schön.

Selo je lepo Das Dorf ist schön.

Wo ist hier ein Hotel? Das Haus dort links ist ein Hotel; es heißt London. Ist es gut und nicht zu teuer? Es ist gut; es ist auch nicht zu teuer.

Ein Zimmer, bitte! Ist noch ein Zimmer frei? Ja, Nr. 9 ist noch frei. Ist das Zimmer schön? Ja, es ist sehr schön und hell. Was kostet es? Sechs Mark.

Das Zimmer ist zu klein. Es ist nicht groß genug. Es ist zu dunkel. Es ist nicht hell genug.

Wieviel Koffer? Nur zwei Koffer und eine Tasche.

Prevedite: Vi govorite vrlo dobro nemački. Vi ne govorite brzo. Ne govorim li (ja) suviše brzo? Ne, Vi govorite polako i vrlo jasno. — Sta je Beograd? Beograd je varoš. Je li Sarajevo selo? Ne, Sarajevo je takođe varoš. Kakva je varoš? Varoš je velika i vrlo lepa. — Ovde je (jedan) hotel. Kakav je hotel? Nije li hotel suviše skup? Ne, hotel nije skup. Šta košta soba? (Pazite!) Nije li soba suviše mračna? Ne, soba je vrlo lepa i dovoljno svetla. — Tamo je autobus. Je li to autobus za [nach] Topčider?

wie ist? /vi: ist/ kakav (kakva, kakvo) je?

weit /vajt/ daleki; daleko

gut /gu:t/ dobar; dobro
sehr /ze:r/ vrlo, veoma
das Zimmer /cimer/ soba
die Nummer broj

/numer/
(skraćeno Nr.)
frei /fraj/ slobodan
zu /cu(:)/ suviše
teuer /tojer/ skup
klein /klajn/ mali
dunkel mračan, taman
(dunkel)
hell /hel/ svetao
genug dosta, dovoljno

/genu:k/
groß /gro:s/ veliki
groß genug dovoljno
veliki
sechs Mark šest maraka
der Koffer /kofer/ kufer
die Tasche /taše/ torba,
tašna, džep

Je li još jedno mesto slobodno? Da, jedno mesto je još slobodno.

Sedmi čas

20 30 40

zwanzig dreißig vierzig
/cvancih/ /drajsih/ /flrcih/

-ig na kraju = ih

ck = k
tz = c (Platz)
dt = t (Stadt)



der Fuß /fu:s/ noge
der Ball /bal/ lopta
gern /gern/ rado
morgen /morgen/ sutra
das Schach /šah/ šah
Schach spielen igrati šah
die Woche /vohe/
nedelja, sedmica
der Sonntag nedelja
/zonta:k/
der Montag ponedeljak
/mo:nta:k/
der Dienstag utorak
/di:nsta:k/

Iz ovih brojeva vidimo da se -ig na kraju reči (isto tako ispred suglasnika) izgovara ih. To je bar pravilo za izgovor na nemačkim poznanicama.

Za izgovor slova h upamtimo: h se ne izgovara ni na kraju reči, ni između samoglasnika ako je sledeći nenaglašen: früh /frü:/ rano, froh /fro:/ vesel(o); gehen /ge:en/ ići, stehn /še:en/ stajati, sehen /ze:en/ videti; ali der Alkohol /-ho:l/, jer je o iza h naglašeno.

ck se piše mesto kk i izgovara prosto k (samoglasnik je, naravno, kratak): zurück /curük/ natrag, packen /pakən/ pakovati; das Gepäck /gepe:k/ prtljag.

Prešli smo sad sva najvažnija pravila za nemački izgovor. Stoga možemo otsada da posvetimo više pažnje oblicima reči.

Vi igrate, možda, rado futbal. Nemački se kaže sasvim slično:

Fußball /fu:sbal/ nogomet.

Spielen Sie gern Fußball? Ja, ich spiele sehr gern Fußball. Ich spiele morgen wieder Fußball.

Naučimo odmah celo sadašnje vreme glagola spielen:

jednina

- | | |
|---------------------|------------|
| 1. ich spiele | (ja) igram |
| 2. du spielst /du:/ | (ti) igraš |
| 3. er spielt | (on) igra |
| sie spielt | (ona) igra |
| es spielt | (ono) igra |

množina

- | | |
|---------------------|--------------|
| 1. wir spielen | (mi) igramo |
| 2. ihr spielt /i:r/ | (vi) igrate |
| 3. sie spielen | (oni) igraju |
| (Sie spielen) | (Vi igrate) |

Oblici koji su štampani masnim slovima novi su za nas. Osnova glagola spielen je uvek ista: **spiel**. Dobijamo je kad od neodređenog načina spielen odbacimo ono krajnje en; dakle spielen — osnova **spiel**-. Na ovu osnovu dodaju se nastavci za pojedina lica, i to u jednini: 1. -e, 2. -st, 3. -t; u množini: 1. -en, 2. -t, 3. -en.

Nadite sami oblike za pojedina lica: od kommen (ich komme, du kommst itd.), od kaufen, gehen, wohnen, packen, bleiben.

Was ist heute? Heute ist Freitag. Morgen ist Samstag (Sonnabend). Übermorgen ist Sonntag. Was war gestern? Gestern war Donnerstag. Und vorgestern? Vorgestern war Mittwoch.

Wann waren Sie im Kino? Wir waren vorgestern (am Mittwoch) im Kino. Wie war es? Oh, es war sehr schön. Der Film war sehr gut. Das Kino war voll. Wir gehen morgen (übermorgen) wieder.

Bleibst du am Sonntag hier? Nein, ich fahre nach Zagreb. Wir spielen dort gegen »Dinamo«. Wann kommt ihr zurück? Wir kommen erst am Mittwoch zurück. Ich fahre über Sarajevo zurück.

Prevedite: Gde ste bili, u bioskopu ili u pozorištu? Ja sam prekjucje bio u pozorištu. Komad je bio vrlo lep. Mi smo bili zadovoljni. Kakav je film u bioskopu »Avala«? Čujem, (on) nije dobar.

Igraš li rado futbal? Ne, (ja) igram radije šah. Igraš li dobro? Da, ne igram rđavo. Igram rado i često šah. Ne igram futbal.

Osmi čas

Danas ćemo naučiti jedno vrlo vraćeno pravilo za nemački red reči. Čuje se često da je nemački red reči vrlo težak. Ali on je, ustvari, mnogo jednostavniji i pravilniji nego što se obično misli.

der Mittwoch **sreda**

/mitvoh/

der Donnerstag

/donersta:k/ **četvrtak**

der Freitag **petak**

/frajta:k/

der Samstag **subota**

/zamsta:k/

severnonemački:

der Sonnabend **subota**

/zon-a:bent/

vor /fo:r/ **pred, pre**

gestern /gestern/ **juče**

vorgestern **prekjuće**

/fo:rgestern/

über /ü:ber/ **nad; preko**

übermorgen **prekosutra**

/ü:bermorgen/

gestern abend **sinoć**

ich war /ih va:r/

bejah, bio sam

er (sie, es) war **on**

(ona, ono) **bejaše;**

bio, bila, bilo je

wir waren /vi:r va:ren/

mi bejasmo, bili smo

sie waren **oni bejahu,**

bili su

Sie waren **Vi ste bili**

am Sonntag (Montag)

u nedelju (ponedeljak)

der Film /film/ **film**

voll /fol/ **pun**

gegen protiv; **prema**

/ge:gen/

das Stück /štük/ **komad**

im Kino u bioskopu

im Theater u pozorištu

zufrieden **zadovoljan**

/cufri:den/

lieber /li:ber/ **radije**

schlecht /šleht/ **rđavo(o)**

oft /oft/ **često**

Presudno je za nemački red reči mesto koje pripada glagolu (priroku). U glavnoj rečenici glagol стоји ili na prvom ili na drugom mestu.

Kommst du heute?

(I)

Wann kommst du heute?

(II)

Ich komme heute nicht.

(II)

= pravi red reči

Heute komme ich nicht.

(II)

= obrnuti red
reči

Na prvom mestu стоји glagol u upitnoj rečenici kad se direktno pita glagolom. Na pr.: Putuje li (g.) Šulc sutra za Minhen? — nemački se kaže:

Reist (Herr) Schulz morgen nach München?

Inače стоји glagol u glavnoj rečenici na drugom mestu. Na pr. u upitnoj rečenici, ako se ne pita glagolom, već upitnom reči (Kad g. Sulc putuje za Minhen?)

Wann reist Herr Schulz nach München?

I II III IV

Isto tako i u iskaznoj rečenici, svejedno da li na prvom mestu стоји podmet (tzv. pravilni red reči):

(Herr) Schulz reist morgen nach München

I II III IV

ili koji drugi deo rečenice (prilog kao u našem primeru, predmet itd.):

Morgen reist (Herr) Schulz nach München

I II III IV

Ova poslednja vrsta reda reči zove se obrnuti red reči, jer podmet (Herr Schulz) i prirok (reist) idu obrnutim redom: prvo dolazi prirok, a iza njega tek podmet. Sve to radi toga da bi se glagolu, koji je osovina rečenice, obezbedilo drugo mesto.

Upamtite odmah da sveze und (i), aber (ali) sondern (nego), denn (jer) ne utiču na red reči nego ostaje isti red reči kao da tih sveza nema

Ako rečenica nema svog određenog (ličnog) podmeta, onda u nemačkom dolazi na njegovo mesto bezlični podmet es (ustvari zamenica »ono«). Ovo es po pravilu ne prevodimo uopšte.

Lepo je es ist schön. — Deset je sati es ist zehn Uhr.

I za ovaj bezlični podmet važe ista pravila u pogledu reda reči.

Ist es heute schön? Ja, es ist heute sehr schön. Heute ist es sehr schön.

Spšskohrv. svezi i odgovara nemački čas und, čas auch; ovo poslednje se upotrebljava kad se i može zameniti sa takođe.

Das Wetter

Wie ist das Wetter? Das Wetter ist heute sehr schön. Heute ist das Wetter sehr schön. Heute ist es sehr schön. Wie war es gestern? Gestern war es auch sehr schön. Ist es draußen kalt? Nein, es ist draußen nicht kalt. Draußen ist es nicht kalt. Ist es hier nicht zu heiß? Nein, es ist hier nicht zu heiß. Hier ist es angenehm warm. Regnet es? Nein, heute regnet es nicht; die Sonne scheint. — Vorgestern war das Wetter schlecht. Es war kalt. — Das Thermometer zeigt zwölf Grad über Null. Das Barometer steht auf »Veränderlich«.

Prevedite: Koliko je sati? Sad je upravo 12 sati. Koliko stepeni pokazuje termometar? 20 stepeni iznad nule. Nije li suviše toplo? Ne, vreme je baš prijatno. Danas ne pada kiša. Napolju nije suviše hladno. Dan je vrlo prijatan. Juče je vreme bilo manje prijatno. Napolju je bilo prilično hladno.. — Sinoć sam bio u bioskopu, ali film nije bio dobar. Sutra idem u Niš. Preksutra se već vraćam (natrag).

Deveti čas

Najpre jedna opšta napomena o izgovoru. Nemački jezik ima mnogo dijalekata koji se među sobom znatno razlikuju baš i po izgovoru. Strogo ujednačen izgovor vlada, međutim, na nemačkim pozornicama. On treba da je uzor za školu, a i na strani. Stoga su pravila ovde podešena prema tom ujednačenom izgovoru.

das Wetter {wetter}

vreme (inevreme)
es regnet [es re:gnet]
kiša pada

die Sonne {zone} sunce
scheinen /ʃajnen/ sijati

kalt /kalt/ hladno
warm /varm/ toplo
draußen /drausen/

napolju

angenehm {angene:m}
prijatan; prijatno
heiß /hajs/ vreo, vruc
schlecht /ʃlekt/ rđav(o)

gerade {gera:de} pravo,
upravo, baš

ziemlich {ci:mlih}
prilično, dosta

das Thermometer
{termome:ter}

termometar
zeigen /cajgen/ pokazati
der Grad /gra:t/ stepen

über /ü:ber/ nad, iznad
die Null /nul/ nula

das Barometer {-me:ter}
barometar

veränderlich
{fer-enderlich}

promenljivo
der Sturm /šturm/

bura, oluja
der Tag {ta:k} dan

Radi što boljeg izgovora treba paziti na ovo:

1) Nemačko p t k na početku reči, ispred naglašenog samoglasnika, zvuči energičnije, kao da iza njega još ide pre d a h (ph, th, naročito kh): Post, Tag, Kino.

2) Sastavljene reči se i pri izgovaranju dele na sastavne delove kratkom pauzom: Sonnabend (ne: zōnabent, nego: zōn-abent), veränderlich (ne: ferenderlich, nego: fer-enderlich). Ovu pauzu obeležavamo crticom (-).

Od glagola nam vrlo često treba haben [ha:bən] »imati«. Naučimo zasad njegovo sadašnje vreme, koje je donekle nepravilno:

/ha:bə
hast
hat
ha:pt/

| | |
|----------------------|------------------------------|
| ich habe <i>imam</i> | wir haben <i>tmamo</i> |
| du hast <i>imaš</i> | ihr habt <i>imate</i> |
| er (sie, es) hat | sie haben <i>imaju</i> |
| on (ona, ono) ima | (Sie haben Vi <i>imate</i>) |

Rekli smo da Nemac uz imenicu najčešće upotrebljava određeni ili neodređeni član. Ali smo već u ranijim lekcijama videli da ostaju bez člana imena zemalja (Deutschland), grada (Berlin), naravno i imena lica (ime, prezime sa ili bez titule: Schulz, Herr Schulz itd.).

I druge imenice ostaju, međutim, bez člana ako se misli na neodređen deo, na neodređenu količinu. U srpskohrv. upotrebljavamo u tom slučaju drugi padež: Imam vremena, imam novca. Nemački te rečenice bi glasile prosto: Ich habe Zeit, ich habe Geld.

die Zeit /cajt/ vreme
das Geld /gelt/ novac

viel mnogo
mehr /me:r/ više
etwas /etvas/ nešto
wenig malo
(= ne mnogo, suviše malo)
ein wenig malo
(= nešto)
das Bier /bi:r/ pivo
der Wein /vajn/ vino
trinken /trinken/ piti

Imenice koje označavaju količinu:

| | |
|------------------------|------------------|
| das Stück /štük/ komad | das Dutzend tuce |
| das Glas /gla:s/ čaša | |

kao i reči viel, mehr, etwas /etvas/ nešto, wenig /ve:nih/ malo (=ne mnogo), ein wenig malo (= nešto malo) stavljaju se prosto ispred imenice na čiji jedan deo se misli. Ich habe wenig Zeit. Hast du etwas Geld? Trinkst du Bier (Wein)? Ja, ich trinke Wein. Ich trinke gern ein Glas Wein (Bier).

Trinken Sie, bitte, eine Tasse Tee mit uns! Trinken Sie lieber Tee oder Schokolade? Geben Sie mir, bitte, eine Tasse Tee! Hier ist Brot. Nehmen Sie noch etwas Butter! Wünschen Sie noch eine Tasse Tee? Oder trinken Sie lieber Kaffee mit Milch? Ich trinke noch eine Tasse Tee. Schmeckt die Torte? Danke, sie ist sehr gut. Hier ist noch Tee. Wieviel Stück Zucker? Nur zwei Stück, bitte. Essen Sie nicht noch ein Stück Torte? Nein, danke. Zwei Stück, das ist zu viel. Geben Sie mir, bitte, ein Glas Wasser! — Sie essen sehr wenig. — Haben Sie noch ein wenig Zeit? O ja, ich habe bis sieben Uhr Zeit. Bleiben Sie noch ein wenig hier!

Deseti čas

Videli smo da se b—d—g na kraju reči izgovaraju kao p—t—k. Isto se tako izgovaraju i ispred s ili t. Glagol sagen »kazati« menja se na pr.: ich sage /ih za:ge/, du sagst /za:kst/, er sagt /za:kt/ itd. Od der Tag glasi drugi padež des Tages /ta:ges/ ili des Tags /ta:ks/.

Sa ovim poslednjim primerom prelazimo već na promenu imenica. Nemački jezik ima, kao srpskohrv., dva broja: jednину i množину. Ali mesto sedam ima svega četiri padeža.

Za pojedine padeže se pita ovako:

- za prvi padež wer? ili was? ko? šta?
- za drugi padež wessen? koga? čega? čiji?
- za treći padež wem? kome?
- za četvrti padež wen? ili was? koga? šta?

Danas ćemo uzeti samo nekoliko primera za jednину imenica muškog i srednjeg roda (i to sa određenim članom). Naučimo dakle:

1. der Tag dan der Abend veče
2. des Tages dana des Abends večeri
3. dem Tag danu dem Abend večeri
4. den Tag dan den Abend veče

essen /esən/ jesti
das Brot /bro:t/ hleb
der Zucker šećer
/cuker/
der Kaffee /kafe:/ kafa



die Tasse /tase/ šolja
der Tee /te:/ čaj
mit uns s nama
geben Sie mir dajte mi
die Schokolade čokolada
/šokola:de/

die Milch /milh/ mleko
die Torte /torte/ torta
die Butter /buter/ buter
geben /ge:bən/ dati
wünschen želeti
/vünšen/

nehmen /ne:men/ uzeti
das Wässer /vaser/ voda
mit /mit/, sa, zajedno sa
mir /mi:r/ meni, mi
danke /danske/ hvala
schmecken prijati
/šmekən/

wer? /ve:r/ was? /vas/
wessen? /vesen/
wem? /ve:m/
wen? /ve:n/ was?

član
(muški rod jednine)

1. der
2. des
3. dem
4. den

Ako je imenica jednosložna (kao Tag), treći padež može da dobije još i nastavak e (dem Tage mesto dem Tag). Za vas će biti najjednostavnije da upotrebite treći padež u istom obliku kao i prvi.

Ako je imenica višesložna, dodaje se u drugom padežu samo s (a ne es: der Abend, des Abends), a treći glasi kao prvi.

Što je ovde rečeno za imenice muškog roda, važi isto tako i za imenice srednjeg roda. Bitće kasnije mnogo što šta lakše ako već sad upamtite da je četvrti padež kod srednjeg roda jednak prvom padežu. Ako primenimo ovo pravilo, onda znamo već i promenu imenica srednjeg roda.

- | | | | | | |
|---------------|--------|--------|-----|---------|------|
| 1. das | Jahr | godina | das | Zimmer | soba |
| 2. des | Jahres | godine | des | Zimmers | sobe |
| 3. dem | Jahr | godini | dem | Zimmer | sobi |
| 4. das (= 1.) | | godinu | das | Zimmer | sobu |

član (srednji rod jednine)

1. das
2. des
3. dem
4. das (= 1.)

Jugoslawien Jugoslavija
(jugosla:vien)

Frankreich Francuska
die Hauptstadt /haʊpt-
stat/ glavni grad

die Lage /la:ge/ položaj

Paris /pari:/ Pariz

nie /ni:/ nikada

kennen /kenen/ znati,
poznavati

bekommen dobijati
(bekomen)

daher /dahe:r/ stoga, zato

fleißig /flajsih/ marljivo

hoffen /hoffen/ nadati se

besser /beser/ bolje

also /alzo:/ dakle

Monate /mɔ:natə/ meseci
(množina)

ich möchte hteo bih
(möhte)

besuchen posetiti
(bezu:hen)

Još je lakša promena imenica koje se upotrebljavaju bez člana, kao imena zemalja i gradova, koja su srednjeg roda.

1. Deutschland Nemačka Belgrad Beograd
2. Deutschlands Nemačke Belgrads Beograda
3. Deutschland Nemačkoj Belgrad Beogradu
4. Deutschland Nemačku Belgrad Beograd

Belgrad ist die Hauptstadt Jugoslaviens. Die Lage Belgrads ist sehr schön. Wie heißt die Hauptstadt Frankreichs? Sie heißt Paris. Kennen Sie Berlin? Nein, Berlin kenne ich noch nicht, aber Paris kenne ich schon lange. Ich war schon dreimal in Frankreich, aber noch nie in Deutschland.

Jetzt haben wir den Monat November. Im Juni bekomme ich Urlaub. Dann fahre ich nach München. Daher lerne ich jetzt fleißig deutsch. Ich habe also noch über fünf Monate Zeit. Ich hoffe, ich spreche dann schon besser. Ich möchte dort das Theater und die Oper besuchen.

Prevedite: Kako se zove prestonica Nemačke? Koga posećuješ rado? Šta posećujete radije, bioskop ili pozorište? Posećujem radije bioskop.

Kako se zove prvi mesec godine? Prvi mesec se zove januar. A (und) kako se zove poslednji? Poslednji mesec godine zove se decembar. Januar je prvi, decembar poslednji mesec godine. Kad dobijaš otsustvo?

der (die, das) erste
/e:rste/ prvi, -a, -o
der (die, das) letzte
/lecte/ poslednji
der Monat mesec dana
/mo:nat/
der Januar januar
/janua:ri/
der November novembar
/november/
der Juni /ju:ni/ jun
im Juni juna meseca
der Dezember decembar
/december/

Jedanaesti čas

Pre nego što se vratimo na promenu imenica, iznećemo celo sadašnje vreme glagola sein »biti«, koje nam je ustvari, sem jednog lica, već poznato.

| | |
|---------------------------|-------------------|
| ich bin (ja) sam | wir sind (mi) smo |
| du bist (ti) si | ihr seid (vi) ste |
| er ist (on) je | sie sind (oni) su |
| sie (es) ist ona (ono) je | Sie sind Vi ste |

Zapovedni način glasi:

sei! budi!
seid! budite (vi)!
seien Sie! budite (Vi)!

Imali smo uzgred i najglavnije oblike predasnjeg nesvršenog vremena od istog glagola: ich war bejah, bio (bila) sam; er war, wir waren itd. Za ovo vreme koje u nemačkom služi vrlo često za označavanje prošlosti a prevodi se, prema potrebi, čas predašnjim (ich war = bejah) čas prošlim vremenom (ich war = bio sam), nastavci su uglavnom kao za sadašnje vreme. Samo treba upamtiti da kod predasnjeg vremena treće lice jednine glasi uvek kao prvo lice, to jest nema nikakvog tona kraju. Predašnje vreme glasi u celini:

| | |
|-----------------|-------------------|
| ich war bejah | wir waren bejasmo |
| du warst bejaše | ihr wart bejaste |
| er war bejaše | sie waren bejahu. |

ich war
er war
(bez nastavka!)

Za izgovor upamtite da je a u svim ovim oblicima dugo: /ih va:r/.

Određeni član za muški i za srednji rod u jednini menja se ovako:

za muški rod za srednji rod

- | | | |
|----|-----|-----|
| 1. | der | das |
| 2. | des | des |
| 3. | dem | dem |
| 4. | den | das |

Slično se menja i neodređeni član, koji glasi — kao što već znate — i za muški i za srednji rod **ein** (der Berg — ein Berg; das Dorf — ein Dorf). Njegova promena izgleda ovako:

za muški rod za srednji rod

- | | | |
|----|-------|-------|
| 1. | ein | ein |
| 2. | eines | eines |
| 3. | einem | einem |
| 4. | einen | ein. |

Znamo već da je četvrti padež kod srednjeg roda jednak prvom padežu.

Menjajmo dakle:

muški rod

1. ein Freund (jedan) prijatelj
2. eines Freundes (jednog) prijatelja
3. einem Freund(e) (jednom) prijatelju
4. einen Freund (jednog) prijatelja

srednji rod

1. ein Buch (jedna) knjiga
2. eines Buches (jedne) knjige
3. einem Buch(e) (jednoj) knjizi
4. ein Buch (jednu) knjigu

der Freund *prijatelj*
{front}



das Buch /bu:h/ *knjiga*

Was tust du? Ich schreibe einen Brief.
Wem schreibst du? Ich schreibe einem
Freund in München. Schreibst du den
Brief deutsch oder serbisch? Ich schreibe
serbisch; mein Freund ist Serbe und
studiert in München. — Was tun Sie
gerade? Ich lese ein Buch, einen Roman.
Er ist sehr interessant. Ich lese das Buch
mit Vergnügen. — Sind Sie heute abend
frei? Nein, leider nicht (*mesto*: leider bin
ich nicht frei), ich besuche einen Freund.
Er kommt nicht oft nach Belgrad. Er ist
selten in Belgrad. Wir waren gestern
abend zusammen im Theater. — Morgen
vormittag besuchen wir das Museum.
Morgen nachmittag machen wir einen
Ausflug nach Topčider. Morgen abend
besuchen wir einen Freund in Zemun.
Übermorgen reist er wieder nach Hause.
Jetzt habe ich wirklich wenig Zeit.

Prevedite: Kome pišete? Pišem jednom prijatelju. Pišem jedno pismo. Dolazi li (on) često u Beograd? Ne, on je samo jedanput bio ovde. Ali on piše često. — Jesi li večeras slobodan? Nažalost nisam. Imam (jednog) gosta. Koga posećuješ? Posećujem jednog prijatelja.

Dvanaesti čas

Naučimo najpre jedan glagol koji nam često treba i koji je nepravilan. »Morati« kaže se nemački müssen. Ovaj glagol menja se u sadašnjem vremenu ovako:

| | |
|---------------|-------------------|
| ich muß moram | wir müssen moramo |
| du mußt moraš | ihr müßt morate |
| er muß mora | sie müssen moraju |

Ovde imamo primer za jedno pravopisno pravilo. Na kraju reči i ispred suglasnika Nemac mesto ss piše B: müssen, ali ich muß, ihr müßt.

tun [tu:n] činiti, raditi
Sie tun (Vi) činite,
radite
lesen [le:zen] čitati
schreiben pisati
(šrajbeni)
der Brief /bri:f/ pismo
der Roman /roma:n/
roman
interessant /interesant/
zanimljiv
wirklich stvarno; zaista
(virklih)
zusammen zajedno
(cuzamen)
leider /lajder/ nažalost
das Museum muzej
(muze:um)
der Ausflug izlet
(ausflu:k)
machen činiti, praviti
(mahen)
das Vergnügen /fergnügen/
gen) zadovoljstvo
selten /zelten/ retko
serbisch /zərbiš/ srpski
der Serbe /zərbə/ Srbin
heute abend večeras
(hōjte a:bent)
gestern abend sinoć
studieren studirati
(studi:rən)
der Gast /gast/ gost
vormittag pre podne
(fo:rmita:k)
nachmittag posle podne

müssen /müsən/ morati

Ponovite promenu glagola haben, sein, spielen!

Imali smo promenu imenica muškog i srednjeg roda. U drugom padežu jednинe one imaju po pravilu nastavak es odn. e (des Tages, des Abends; des Dorfes, des Zimmers). Ostaje još da naučimo promenu imenica ženskog roda, za sada takođe samo u jednini. Ona je ustvari vrlo jednostavna. Imenica ženskog roda u jednini se, naime, uopšte ne menja, tj. isti oblik važi za sva četiri padeža. Menja se samo član (određeni i neodređeni), i to ovako:

ženski rod jednине

određeni član

- die
der
der
die

neodređeni član

- eine
einer
einer
eine

određeno

1. die
2. der
3. der
4. die

neodređeno

- eine
einer
einer
eine

Kao što vidite, prvi i četvrti padež su jednakи, a isto tako i drugi i treći.

Sad znate ustvari da menjate svaku imenicu ženskog roda u jednini.

1. die Stadt varoš eine Stadt (jedna) varoš
2. der Stadt einer Stadt varoši
3. der Stadt einer Stadt varoši
4. die Stadt eine Stadt varoš

Menjajte radi vežbanja die Frau, die Marke (marka), eine Karte (karta), eine Schule.

Ponovimo posle svega promenu ova člana u jednini za sva tri roda.

određeni član

- muški**
1. der
2. des
3. dem
4. den

- ženski**
die
der
der
die

- srednji**
das
des
dem
das(!)

neodređeni član

1. ein
2. eines
3. einem
4. einen

- eine
einer
einer
eine

- ein
eines
einem
ein(!)

Nemački jezik nema onoliko padeža kao srpskohrvatski. Sredstvo ili orude kojim se nešto radi označava se na pr. u srpskohrvatskom šestim padežom. Nemac nema te mogućnosti, nego uzima mesto toga predlog mit i treći padež.'

Ich fahre

Idem

| | | |
|-------------|--------------|--------------|
| mit dem Zug | mit der Bahn | mit dem Auto |
| vozom | železnicom | autom |
| (der Zug) | (die Bahn) | (das Auto) |

Schreibst du einen Brief? Nein, ich schreibe eine Postkarte. Womit schreibst du die Postkarte, mit der Feder oder mit dem Bleistift? Ich schreibe die Postkarte mit der Feder. Hast du eine Füllfeder? Ja, ich habe eine Füllfeder. Womit schreiben Sie gewöhnlich? Ich schreibe gewöhnlich mit der Füllfeder. Einen Brief schreiben wir gewöhnlich mit der Feder. Mit dem Bleistift schreiben wir nur ganz selten eine Postkarte. — Ich muß einen Brief schreiben. Geben Sie mir Briefpapier! Der Brief ist fertig. Aber die Adresse (Anschrift) fehlt noch. Der Brief geht nach Deutschland. Geben Sie mir einen Umschlag! Ich muß noch die Adresse schreiben. Wieviel kostet ein Brief nach Deutschland? Ein Brief nach Deutschland kostet dreißig Dinar. Ist der Brief nicht über zwanzig Gramm schwer? Nein, der Brief ist nicht ganz zwanzig Gramm schwer. Ich schreibe die Adresse.

der Zug /cu:k/ voz
die Bahn železnica
/ba:n/
das Auto auto
die Feder /fe:der/ pero
die Füllfeder naliupero
/fülfə:der/
der Bleistift olovka
/blajštift/
womit? /vo:mit/ čime?
gewöhnlich obično
/gevö:nlih/
nur /nu:r/ samo
der Brief pismo
das Papier hartija
/papi:r/
das Briefpapier
/bri:fpapi:r/
hartija za pisao
der Umschlag koverat
/umšla:k/
fertig /ferti:h/ gotov
die Adresse adresa
/adresə/
die Anschrift adresa
/anšrift/
fehlen /fe:len/
nedostajati, (faliti)
die Postkarte dopisnica
/postkarte/
das Gramm gram
/gram/
schwer /šve:r/ težak
ganz /ganc/ sasvim; ceo

Trinaesti čas

*Htetia kaže se nemački wollen. I ovaj glagol menja se donekle nepravilno. Sadašnje vreme glasi ovako:

| | |
|-----------|-------|
| ich will | hoću |
| du willst | hoćeš |
| er will | hoće |

| | |
|------------|--------|
| wir wollen | hoćemo |
| ihr wollt | hoćete |
| sie wollen | hoće |

Zähle von 1—12!

Wir zählen weiter:

13

dreizehn *drajce:n*

14

vierzehn *firce:n*

15

fünfzehn *fünfce:n*

16

sechzehn *zehce:n*

17

siebzehn *zipce:n*

18

achtzehn *ahtce:n*

19

neunzehn *nojnce:n*

20

zwanzig

weiter */vajter/ dalje*

WOHIN? 4. FALL!

WO? 3. FALL!

wohin?

in **den** Park

wo?

in **dem** Park

= **im** Park

sitzen */zicen/ sedeti*
stehen */šte:en/ stajati*

Upamtimmo uzgred da neodređeni način stoji u nemačkom na kraju rečenice i da se srpskohrv. lični oblici sa da često prevode nemačkim neodređenim načinom. Na primer: *Moram da napišem pismo* = Ich muß einen Brief **schreiben**. — Isto tako: *Moram još večeras da napišem pismo* = Ich muß heute abend noch einen Brief **schreiben**.

Wir wollen heute abend ein wenig spazieren gehen = Hoćemo večeras malo da šetamo.

Dok se spremamo za šetnju, hoćemo da utvrdimo jednu vrlo važnu razliku. Ona postoji uostalom i u srpskohrv. jeziku.

Kuda idemo? *Idemo u park.* U ovom slučaju mislimo na kretanje, a izražavamo to četvrtim padežom (park). Nemački isto tako:

Wohin gehen wir? Wir gehen **in den Park**.

Ali ako smo u parku a naš pratilac bi nas pitao: **Gde smo?**, mi bismo odgovorili: **Mi smo u parku.** U ovom slučaju izražava se mirovanje (sedjenje, stajanje, itd.). Ono se u srpskohrv. izražava sedmim padežom. Pošto u svom jeziku nema sedmog padeža, Nemac u ovom drugom slučaju upotrebljava treći padež.

Wo sind wir? Wir sind **in dem Park**.

Upamtimmo kao pravilo: Predlozi **in** (u), **auf** (na), **vor** (pred) i još neki drugi mogu imati i treći i četvrti padež. Sa trećim stoje na pitanje **Gde?** **Wo?** (mirovanje), sa četvrtim na pitanje **Kuda?** **Wohin?** (kretanje).

Wohin gehen wir?

Wir gehen **in den Park**, **in die Schule**, **in das Theater**.

Wo sitzen wir?

Wir sitzen (**mi sedimo**) **in dem Park**, **in der Schule**, **in dem Theater**.

Mesto in dem kaže se, naročito u svakodnevnom govoru, kraće **im**, a isto tako mesto in das kraće **ins**. Wir gehen **ins** Theater. Wir sitzen **im** Theater, **im** Park.

Ich trage den Brief noch in der Tasche. Ich will den Brief auf die Post tragen. Ich muß noch eine Briefmarke kaufen. Die Briefmarke muß ich auf den Umschlag kleben. Wir wollen heute abend ein wenig spazierengehen. Gehen wir in den Park! Wir wollen im Park spazierengehen. Vor der Post ist ein Briefkasten. Ich will dort den Brief in den Briefkasten werfen. Wir gehen in den Park. Wir kommen vor ein Geschäft. Ein Herr und eine Dame stehen vor dem Geschäft. Im Park ist es jetzt sehr angenehm. Dort ist eine Bank. Dort ist noch Platz, nur ein Herr sitzt auf der Bank. Wir wollen bis acht Uhr im Park bleiben. Dann müssen wir zu Abend essen. Aber wir essen heute nicht zu Hause zu Abend. Wir gehen ins Restaurant. Wir essen im Restaurant zu Abend. Das Essen ist dort gut und billig. Das Restaurant hat einen Garten. Im Garten ist auch ein Kino. Wir gehen gleich in den Garten.

Prevedite: Odnesite pismo (kartu) na poštu! Imate li poštansku marku (dopisnicu)? Zalepi marku na koverat! (Wohin?) — Kuda ideš? Idem u kancelariju (restoran, baštu, u jednu radnju). Dolazim pred poštu (muzej, pozorište). Koliko moraš ostati u kancelariji (školi, radnji)? Do 7 sati.

der Herr /her/ gospodin
tragen /tra:gen/ nositi,
odneti
werfen /verfen/ baciti
der Briefkasten
/bri:fkasten/
poštansko sandučje
zu Abend essen večerati
das Restaurant
/restoran/ restoran
der Garten
/garten/ bašta, vrt
die Dame /da:mə/ dama
die Tasche
/ta:še/ džep; torba
die Küche /kühe/ kujna
das Essen /esen/ jelo
billig /bilih/ jevtin
die Briefmarke
/bri:fmarke/
poštanska marka
kleben /kle:ben/
(z)lepiti
die Bank /bank/ klupa;
banka
das Geschäft radnja
/gešeft/
wie lange? koliko
(vremena)?
die Marke /marke/
marka

Četrnaesti čas

Nemac voli složene reči, naročito složene imenice. Stvaranje tih novih reči liči ponekad na mađioničarski trik. Nemac natakne na pr. cipelu na ruku, a ispadne — rukavica. Ili natakne šešir na prst pa ima — naprstak.

der Finger /finger/ prst, der Hut /hut/ šešir
der Fingerhut /fingerhu:t/ naprstak.

DER FINGERHUT



DIE HAND + DER SCHUH = DER HANDSCHUH



die Hand /hant/ ruka (šaka)

der Schuh /šu:/ cipela

der Handschuh /hantšu:/ rukavica

das Essen jelo; jedenje

das Mittagessen ručak

das Abendessen večera

das Papiergegeld novac
(papirni)

das Hutgeschäft
šeširdžiska radnja

das Hotelzimmer
hotelska soba

das Hotelauto
hotelski auto

der Stadtplatz
gradski trg

das Wasserglas
čaša za vodu

das Weinglas
čaša vinska

das Glas Wasser
čaša vode

das Glas Wein
čaša vina

die Dorfkirche
seoska crkva

die Dorfschule
seoska škola

das Schulhaus
školska zgrada

Po pravilu je stvar vrlo jednostavna. Znamo:
die Stadt, der Park, das Theater. Ako hoćemo
da kažemo »gradski park«, »gradsko pozorište«,
nemački to glasi prosto: **der Stadtpark** /stat-
park/, **das Stadttheater** /stattea:ter/.

Reči od kojih se sastoji složenica izgovaraju
se isto onako kao i kad stoje same za sebe.
Valja samo upamtiti pravilo za **rod složenih**
imenica i pravilo za njihov naglasak:

Rod se određuje po poslednjoj reči (die
Stadt, **der** Park: **der** Stadtpark) ili, drugim
rečima: složena imenica dobija član poslednje
dela složenice. Imali smo **der** Briefkasten
(der Kasten = sanduk), **die** Briefmarke, **das**
Briefpapier. Glavni naglasak je međutim na
prvom delu: Stadtpark.

Osnovna reč je uvek poslednja. Prethodne
reči samo bliže određuju osnovnu reč. To se
viđi iz ovih primera:

das Dach /dah/ krov das Gartendach bašten-
ski krov der Dachgarten bašta na krovu.

der Hausgarten kućna bašta das Gartenhaus
kuća u bašti (baštenska kuća).

der Spielball lopta za igru das Ballspiel igrat
loptom (loptanje).

die Spielkarte karta za igranje das Kartenspiel
igra karata.

Složene imenice se često dobijaju sastavlja-
njem glagolske osnove (trink-, wohn-
itd.) sa nekom imenicom: das Trinkwasser voda
za piće, das Wohnzimmer soba za stanovanje,

das Schlafzimmer *spavaća soba*, das Eßzimmer
tli das Speisezimmer *trpezarija*; der Schreibtisch
pisać sto, die Schreibfeder, das Schreibpapier;
der Stehplatz *mesto za stajanje*, Sitzplatz *se-dište*.

Prevedite: Jedemo u trpezariji, spavamo u spavaćoj sobi. Idem u gradski park. Školska klupa; hotelski vrt; majska vreme; kancelarisko vreme (kancelarija = das Büro), baštenska klupa, karlaški sto (sto za kartanje), pozorišno mesto, pozorišna karta, pozorišni komad.

schlafen *spavati*
/ʃla:fən/
speisen */spajzen/*
obedovati
der Mittag */mit(t)a:k/*
podne
das Stück */ʃtük/* parče;
komad (*i* pozorišni)

Petnaesti čas

Promena složenih imenica ne zadaje nikakve teškoće. Menja se ustvari samo poslednji deo, i to onako isto kao što se menja i prosta reč:

der Handschuh die Briefmarke das Schulhaus
des Handschuhs der Briefmarke des Schulhauses
dem Handschuh der Briefmarke dem Schulhaus(e)
den Handschuh die Briefmarke das Schulhaus

Ponovimo pravilo za složene imenice:

Naglasak se u složenim imenicama (sa vrlo malo izuzetaka) nalazi na prvom delu; rod i član upravljuju se, međutim, prema poslednjem delu.

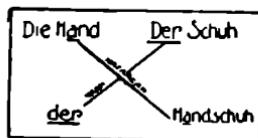
*

Ako ste zaturili knjigu, vi kažete: Das Buch ist nicht da. Ich will das Buch suchen. A najzad: Ich kann das Buch nicht finden (Ne mogu knjigu da nadem).

Gлагол können menjat se nepravilno. Sa-dan-je vreme glasi:

ich kann mogu wir können možemo
du kannst možeš ihr könnt možete
er kann može sie können mogu

Ako ste u meduvremenu našli svoju knjigu, vi ćete reći: Da ist das Buch. Ili: Ich habe das Buch.



da /da:/ tu
suchen /zu:hen/ tražiti
finden /finde:n/ naći,
nalaziti
können /könen/ moći
ich kann mogu

Razlikuj:

können moći
kennen poznavati, znati

JA, ... EIN...
NEIN, ... KEIN ...

Svuda ste upotrebili određeni član, jer ste mislili na određenu knjigu, na onu koju ste zaturili. Ako u takvom slučaju odričemo, uzimamo prosto reč za odricanje nicht: Ich kann das Buch **nicht** finden.

Ali ako se odriče imenica sa neodređenim članom, ne kaže se nicht ein, već samo **kein**. Rečca nicht u tom slučaju otpada.

Hast du eine Füllfeder? Imaš li naličpero?

Ja, ich habe eine F. Da, imam naličpero.

Nein, ich habe **keine** F. Ne, nemam naličpero

Ovo kein znači »nijedan«, ali kad odriče neodređeni član mi ga najčešće i ne prevodimo. Ono se menja tačno kao neodređeni član. Cela promena izgleda ovako u jednini:

| muški rod | ženski rod | srednji rod |
|-----------|--------------|-------------|
| 1. kein | keine | kein |
| 2. keines | keiner | keines |
| 3. keinem | keiner | keinem |
| 4. keinen | keine (= 1.) | kein (= 1.) |

Ist das ein Briefumschlag? Nein, das ist **kein** Briefumschlag. Hast du einen Briefumschlag? Nein, ich habe **keinen** Briefumschlag. Haben Sie eine Briefmarke? Nein, ich habe **keine** Briefmarke. Haben Sie ein Messer? Nein, ich habe **kein** Messer.

Ranije smo videli da se imenice kod kojih se misli na neodređeni deo upotrebljavaju bez člana. Ich esse Brot, ich trinke Tee. Ali kad se takve imenice odriču, uzima se (mesto nicht) takođe **kein**. Ne jedem hleb, ne pijem čaj = ich esse **kein** Brot, ich trinke **keinen** Tee. Haben Sie Zeit? Nein, jetzt habe ich leider **keine** Zeit.

das Messer /meser/ nož

fast /fast/ skoro, gotovo
der Tisch /tiš/ sto
der Stuhl stolica /stu:l/
bringen /bringen/ doneti,
donositi
bekommen dobiti
(bekomen)

Im Restaurant

Ich gehe mit einem Freund (Schulz) ins Restaurant. Dort wollen wir zu Abend essen. Im Garten ist fast kein Tisch mehr frei. Zuletzt finden wir einen Platz, aber ich habe keinen Stuhl. Der Kellner bringt einen Stuhl.

Kellner, bringen Sie die Speisekarte!
(Kann ich, bitte, die Speisekarte bekommen?) Der Kellner kommt mit der Speisekarte in der Hand. Ich bestelle zuerst eine Suppe. Schulz will keine Suppe, er bestellt Braten mit Salat. Der Kellner bringt die Suppe. Aber ich habe keinen Löffel. Schulz hat kein Messer und keine Gabel. — Dann bestelle auch ich einen Braten, aber ich will keinen Salat. Was wollen Sie trinken? fragt der Kellner, Bier oder Wien? Schulz trinkt keinen Wein, auch kein Bier. Ich bestelle ein Glas Rotwein, Schulz bestellt nur ein Glas Mineralwasser.

Im Garten ist es angenehm. Kein Wind, kein Staub. Die Luft ist mild. Eine Musikkapelle spielt.

Prevedite: Nemam vremena (novca). Ne pijem pivo (kafu). Nemam hleba. Ne jedem salatu. Nemam hartije za pismo (dopisnice). Pijete li radije crno ili belo vino? Ne pijem vino. Ovde nijedno mesto nije slobodno. Nemam pero. Nemate li nalivpero? Koliko ima sati? Nažalost nemam sat.

| | |
|-------------------|-------------------|
| die Speisekarte | jelovnik |
| bestellen | poručiti |
| /bestelen/ | |
| zuerst | /cu-e:rst/ najpre |
| zuletzt | /culect/ najzad |
| die Musik | /muzi:k/ muzika |
| die Kapelle | /kapele/ kapela |
| das Mineralwasser | kisela voda |
| der Wein | vino |
| der Weißwein | belo vino |
| der Rotwein | crno vino |
| weiß | /vajs/ beo |
| rot | /ro:t/ crven |
| fragen | /fra:gen/ pitati |
| das Bier | pivo |
| der Wind | /vint/ veter |
| der Staub | /štaup/ prašina |
| mild | /milt/ blag |

Šesnaesti čas

Ponovite sadašnje vreme nepravilnih glagola müssen, wollen i können. Naučite sad još:

dürfen smeti

| | | | |
|-----------|------|------------|-------|
| ich darf | smem | wir dürfen | smemo |
| du darfst | smeš | ihr dürft | smete |
| er darf | sme | sie dürfen | smeju |

dürfen /dürfen/ · smet

Takozvane prisvojne zamenice kažuju pripadnost (moj, tvoj itd.) i glase za pojedinca lica jednine i množine:

| | | | |
|------|------------|-------|-------------|
| mein | moj | unser | /unzer/ naš |
| dein | tvoj | euer | /ojer/ vaš |
| sein | njegov | ihr | njihov |
| ihr | /i:r/ njen | (Ihr) | Vaš |

mein se menja kao ein

Obljet za muški i srednji rod su jednaki, samo uz imeniku ženskog roda ove zamenice dobijaju jedno e (tačno kao neodređeni član): mein Hut (*moj šešir*), meine Tasche (*moja torba*; **die Tasche = torba**), mein Glas (*moja čaša: jer das Glas*), unser Bild (*naša slika; das Bild slika*).

Sve ove zamenice menjaju se kao neodređeni član. Primeri:

das Café /kafé:/ kafana
das Kaffeehaus kafana
/kafé:haus/



der Kaffee /kafé:/ kafa
süß /zü:s/ sladak
bitter /biter/ gorak
entschuldigen izviniti
/entsuldigen/
rauchen /rauhen/ pušiti
die Zigarette cigarette
/cigarette/

die Zitronade limunada
das Herz /herc/ srce
krank bolestan
warten /varten/ čekati
rufen /ru:fen/ (po)zvatiti
viknuti
ungeduldig nestrpljiv(o)
/un-geduldih/
sofort /zofort/ odmah
fragen /fra:gen/ pitati
der Nichtraucher
nepušać

| | | |
|------------------|-------------------|--------------------|
| muški rod | ženski rod | srednji rod |
| 1. mein Hut | deine Tasche | unser Bild |
| 2. meines Hutes | deiner Tasche | unseres Bildes |
| 3. meinem Hut(e) | deiner Tasche | unserem Bild(e) |
| 4. meinen Hut | deine Tasche | unser Bild |

SVOJ = mein? dein? itd.

Nemac nema zamenice koja bi odgovarala zamenici *svoj* (za sva lica), nego uzima mesto toga uvek zamenicu za odgovarajuće lice. To vidite iz ovih primera: Wo ist dein Buch? Gde je twoja knjiga? Hast du dein Buch? Imaš li svoju knjigu? Haben Sie Ihr Buch? Imate li Vi svoju knjigu? Ja, ich habe mein Buch. Da, ja imam svoju knjigu.

Im Café

Ich gehe mit meinem Freunde Schulz ins Café. Er ist etwas herzkrank; daher darf er keinen Kaffee trinken und bestellt nur eine Zitronade. Ich bestelle eine Tasse Kaffee, nicht zu süß, aber auch nicht zu bitter. Schulz bekommt seine Zitronade, aber ich muß warten. Ich rufe den Kellner und sage ein wenig ungeduldig: »Wo bleibt mein Kaffee?« Er sagt: »Entschuldigen Sie, (er kommt) sofort.« Ich frage meinen Freund: »Wie schmeckt Ihre Zitronade?« Ich trinke meinen Kaffee und rauche eine Zigarette. Schulz darf nicht rauchen, er ist Nichtraucher. Wir zahlen

und wollen gehen. Der Kellner bringt mir meinen Hut und meinem Freunde seinen Stock. »Danke schön! Gute Nacht!«

Prevedite: Izvinite, to nije Vaše mesto, to je moje mesto. Gde je moj šešir (štap, olovka, naličpero)? Ne mogu da nađem svoj šešir (štap, olovku, naličpero). Vaša knjiga je na mom pisacem stolu (na Vašoj klupi). Pišem svome prijatelju; dajte mi, molim, svoje naličpero (оловку). Odnosi moje pismo na poštu! Hoću svoje pismo da bacim u poštansko sanduće. Moram danas da pišem majci svoga prijatelja.

der Stock /štok/ štap
die Mutter majka
Gute Nacht! laku noć!
die Nacht /naht/ noć

Sedamnaesti čas

Naučimo najpre glagol **sollen** »trebatia«. U srpskoj ovaj je glagol bezličan: treba da idem, treba da ideš itd. U nemačkom sollen se, međutim, upotrebljava kao lični glagol. Nemac kaže bukvalno: trebam ići (mesto: treba da idem), trebaš ići (mesto: treba da ideš) itd.

ich soll gehen treba da (ja) idem
du sollst gehen treba da (ti) ideš
er soll gehen treba da (on) ide

wir sollen gehen treba da (mi) idemo
ihr sollt gehen treba da (vi) idete
sie sollen gehen treba da (oni) idu
Sie sollen gehen treba da (Vi) idete.

Was soll ich tun?
= Sta da radim?
(bukvalno: Sta treba da radim?)

Er soll kommen!
= Neka on dode!

Pošto treba da pređemo polako na množinu imenica, ponovite još jednom njihovu promenu u jednini! Kako se menja određeni član der, die, das? Kako neodređeni ein, eine, ein? Znamo da se mein i prisvojne zamenice (mein moj, dein twoj, sein njegov, ihr njen; unser naš, euer vaš, ihr njihov) menjaju kao neodređeni član.

Menjajte: der Tag, das Jahr, die Stadt; kein Buch; ein Dorf, eine Kirche; mein Freund, unsere Stadt, Ihr Haus.

Pošto množina u nemačkom stoji uz sve brojeve počevši od zwei, to nam se sad pruža zgodna prilika da naučimo one brojeve koje još nismo imali. Mi znamo da brojimo do dvadeset:

| | | | |
|--------|------|----------|------|
| eins | (1) | elf | (11) |
| zwei | (2) | zwölf | (12) |
| drei | (3) | dreizehn | (13) |
| vier | (4) | vierzehn | (14) |
| fünf | (5) | fünfzehn | (15) |
| sechs | (6) | sechzehn | (16) |
| sieben | (7) | siebzehn | (17) |
| acht | (8) | achtzehn | (18) |
| neun | (9) | neunzehn | (19) |
| zehn | (10) | zwanzig | (20) |

Die Monate (*meseci*)

heißen:
der Januar *januar*
der Februar *februar*
der März /merc/ *mart*
der April /apri:l/ *april*
der Mai /maj/ *maj*
der Juni /ju:nii/ *jun*
der Juli /ju:li/ *jul*
der August *avgust*
der September *septem-*
/zeptember/ *bar*
der Oktober *oktobar*
der November *novembar*
/november/
der Dezember *decembar*
/december/

Brojmo sad dalje:

dreißig (30) siebzig /zi:pcih/ (70)
vierzig (40) achtzig /ahtcih/ (80)
fünfzig /fünfcih/ (50) neunzig /nojncih/ (90)
sechzig /zehcih/ (60) hundert /hundert/ (100)
tausend /tauzent/ hiljadu
eine Million /milio:n/ milion.

21 kaže se nemački: einundzwanzig. Iz ovog primera vidimo da jedinice u brojevima koji sadrže desetice i jedinice stoje ispred desetice i da se sa ovom vezuju pomoću und.

Wir zählen von 21 bis 30:

einundzwanzig (21) sechsundzwanzig (26)
zweiundzwanzig (22) siebenundzwanzig (27)
dreiundzwanzig (23) achtundzwanzig (28)
vierundzwanzig (24) neunundzwanzig (29)
fünfundzwanzig (25) dreißig (30)

Zählen Sie von 31 bis 50! Einunddreißig (31), zweiunddreißig (32), ... neununddreißig (39). vierzig (40), ... fünfundvierzig (45), ... achtundvierzig (48), ... fünfzig (50).

Zählen Sie von 51 bis 100! Einundfünfzig (51), ... siebenundfünfzig (57), ... sechzig (60), ... dreiundsechzig (63), ... sechsundsechzig (66), ... neunundsechzig (69), siebzig (70), ... zweiundsiebzig (72), ... vierundsiebzig (74), ... siebenundsiebzig (77), ... achtzig (80), einundachtzig (81), ... sechs-

undachtzig (86), ... neunundachtzig (89). **neunzig** (90), ... vierundneunzig (94), ... achtundneunzig (98), neunundneunzig (99), **hundert** (100).

Dalji brojevi ne zadaju nikakve teškoće:

109 hundertneun (ili: einhundertneun), 114 hundertvierzehn, 136 hundertsechsunddreißig, 200 zweihundert, 276 zweihundertsechsundsiebzig, 583 fünfhundertdreiundachtzig, 745 siebenhundert-fünfundvierzig, 1509 tausend (ili eintausend) fünfhundertneun, 2000 zweitausend, 12948 zwölf-tausend neunhundertachtundvierzig, 254372 zweihundertvierundfünfzigtausend dreihundertzwei-undsiebzig, 1600000 eine Million sechshundert-tausend.

Upamtite već sada da Nemac na pitanje: Welches Jahr haben wir? odgovara: Wir haben das Jahr 1954 (neunzehnhundertvierundfünfzig).

Nemac broji, dakle, godine u stotinama i upotrebljava **glavni broj**, dok u srpskohrv. upotrebljavamo **redni broj** (Sad je hiljadu devetsto pedest i četvrta godina).

Napišite slovima: 689, 3428, 36735, 219743, 2986473.



Heute ist der sechste (6.) Oktober 1954 (neun-zehnhundertvierund-fünfzig).

Osamnaesti čas

Najpre opet jedan nepravilan glagol:
wissen znati

| | |
|---------------|------------------|
| ich weiß znam | wir wissen znamo |
| du weißt znaš | ihr wißt znate |
| er weiß zna | sie wissen znaju |

»Znati neki jezika« kaže se nemački: eine Sprache können.

Können Sie Deutsch? Kannst du Deutsch? — Znate li nemački? Znaš li nemački? — Ja, ich kann Deutsch. Nein, ich kann nicht Deutsch, ich lerne erst Deutsch. — Da, znam nemački. Ne, ne znam nemački, učim tek nemački.

wissen [visen] znatt
die Sprache [špra:he]
jezik
lernen [lernen] učiti
ich kann Deutsch
znam nemački
ich lerne Deutsch
učim nemački
[veliko slovo!]
ich spreche deutsch
govorim nemački
[malo slovo!]

verboten zabranjen
/ferbo:tən/

RAUCHEN VERBOTEN!

die Macht moć, sila
borgen uzajmiti
die Sorge /zɔ:rge/ briga
Sorgen brige (množ.)

von /fon; sa trecim
padežom/ od
zu /cu(:); sa trecim
padežom/ ka, za
von diesem Stoff
od ovog štofa
zu einem Anzug
za jedno odelo
dienen /di:nen/ služiti
der Anzug odelo
/ancu:k/
vor allem pre svega
/fo:r ale:m/

wissen »znati« — das Wissen »znanje«:

Ovo nam predava jedno novo pravilo
Vrlo je lako da se od neodređenog načina napravi imenica. Napišite neodređeni način velikim slovom, dajte mu srednji rod (das) i imenica je gotova. Dva tri primera:

leben živeti — das Leben život
rauchen pušiti — das Rauchen pušenje
laufen trčati — das Laufen trčanje
fliegen leteti — das Fliegen letenje.

Wissen ist Macht. Borgen macht Sorgen.

Dosad nam je određeni član bio dovoljan kad smo hteli da ukužemo na neku određenu stvar. Ali za jasnije pokazivanje ima i Nemac tzv. pokazne zamenice dieser /di:zər/ ovaj — jener /je:nər/ onaj. Ako oirate na šešir, vi ćete za ovaj što je bliže do vas pitati:

Was kostet dieser Hut? Šta košta ovaj šešir?
a za onaj što je malo dalje od vas:

Was kostet jener Hut? Šta košta onaj šešir?

Ove zamenice menjaju se kao određeni član i stoga možemo njihovu promenu lako zapamtiti:

| muški | ženski | srednji rod |
|-----------|--------|-------------|
| 1. dieser | diese | dieses |
| 2. dieses | dieser | dieses |
| 3. diesem | dieser | diesem |
| 4. diesen | diese | dieses(!) |

Ako ovo dobro naučite, znate time već i promenu drugih zamenica:

jener, jene, jenes, onaj, -a, -o; jeder /je:der/
jede, jedes, svaki, -a, -o; welcher? /velher/
welche? welches? koji? koja? koje? Isto tako se menja: aller /aler/ sav; mancher /manher/
poneki; solcher /zolher/ takav.

Im Geschäft

Was wünschen Sie? (Womit kann ich dienen?) — Ich möchte Stoff zu einem Anzug. Jener Stoff in der Auslage gefällt mir ganz gut. — Darf der Stoff etwas mehr kosten? Soll der Stoff billig sein? — Freilich nicht zu teuer, aber er soll vor allem gut sein. — Wie gefällt Ihnen dieser Stoff? Von diesem Stoff verkaufen wir sehr viel. Ich möchte Ihnen diesen Stoff besonders empfehlen. Die Farbe steht Ihnen sehr gut. Sie ist gerade jetzt modern. Jeder war mit diesem Stoff sehr zufrieden. — Kann ich jenen Stoff noch sehen? — Welchen? Bitte, sehr gern. Jener Stoff ist nicht so teuer, aber er ist auch nicht so gut. Dieser Stoff kostet 42, jener 36 Mark das Meter. — Geben Sie mir drei Meter zwanzig (Zentimeter) von diesem Stoff! — Die Rechnung macht... Soll ich Ihnen das Paket in Ihre Wohnung schicken? — Ja, bitte! Notieren Sie meine Adresse: Leipziger Straße 16. Schicken Sie mir das Paket zwischen 6 und 8 Uhr! Da bin ich bestimmt zu Hause. — Danke schön. Sie sind mit diesem Stoff bestimmt zufrieden.

Prevedite: Koji šešir (treba) da uzmem? Uzmite ovaj šešir! Onaj šešir ne стоји Вам тако добро! — Sta košta ova slika? Pošaljite mi ovu sliku sa računom kući! — Jeste li zadovoljni (sa) ovim odelom? Ova boja mi se naročito dopada. Ali ona ne стоји svakom podjednako (gleich) dobro. — Stanujete li u ovom hotelu? Kupujete li uvek u ovoj radnji? — U kojoj ulici stanuješ sad? — To možeš dobiti u svakoj radnji.

er gefällt on se dopada
[gefelt]
wie gefällt Ihnen...?
kako Vam se dopada?
womit [vo(:)mit] čime,
sa čime
Ihnen [i:nen] Vama
die Auslage izlog
[ausla:ge]
freilich [/frajlih/] naravno
besonders naročito
[bezonders]
empfehlen /empfe:len/
preporučiti
die Farbe /farbe/ boja
modern /modern/
(akcenat!), moderan
bestimmt /bestimt/
sigurno, zacelo
damit /damit/ time
zufrieden /cufri:den/
zadovoljan



das Meter /me:ter/
metar
das Zentimeter
[centime:ter]
santimetar
die Rechnung /rehnung/
račun
machen /mahen/ činiti
das Paket /pake:t/ paket
schicken /šiken/ poslati
notieren /noti:ren/
zabeležiti
zwischen /cvi:sen/
između

Devetnaesti čas

Ponovite glagole müssen, wollen, können, dürfen, sollen, wissen i naučite još:

mögen /mö:gen/ mariti

ich mag nicht essen ne
jede mi se (bukvalno:
ne marim da jedem)

mögen mariti, želeti

ich mag marim wir mögen marimo
du magst mariš ihr mögt marite
er mag mari sie mögen mare

Dosad smo imali samo jednину имена. Време је да се запитамо: Како гласе one u množini?

Jedno je bar utešno: u množini ne moramo da pazimo na rod. Камо лепе среће да можемо увек говорити u množini! Ali kad to već nije mogućno, moraćemo i dalje da se мало помучимо око der, die, das.

jednina:
der die das

množina:
die
(za sva tri roda)

U množini (prvi i četvrti падеж) glasi određeni član za sva tri roda die:

| | | |
|----------|------------|-----------|
| der Tag | die Woche | das Jahr |
| dan | nedelja | godina |
| die Tage | die Wochen | die Jahre |
| dani | nedelje | godine |

Neodređeni član nema uopšte množine.

| | | |
|---------|------------|----------|
| | jednina | |
| ein Tag | eine Woche | ein Jahr |
| dan | nedelja | godina |
| | množina | |
| Tage | Wochen | Jahre |
| dani | nedelje | godine |

Sam oblik množine ne dobija se kod svih imenica na isti način.

Najprostije je kod imenica muškog i srednjeg (ali ne i ženskog) roda koje se svršavaju na el, er ili en. Kod njih glasi množina kao jednina.

| | |
|----------------------|-----------------------|
| der Schneider krojač | die Schneider krojači |
| das Messer nož | die Messer noževi |
| das Zimmer soba | die Zimmer sobe |

imenice na
el, er, en (m. i sr.)
množina = jednina

Najveći deo imenica muškog roda dobija u množini nastavak e.

der Tag *dan* die Tage *dani*
der Monat /mɔ:nat/ *mesec* (30 *dana*)
die Monate *meseci*
der Teil *deo* die Teile *delovi*

I jedan deo imenica srednjeg roda dobija u množini e. Upamtimo za sada bar:

das Jahr *godina* die Jahre *godine*

Imenice ženskog roda dobijaju u množini najčešće en. Kad se svršavaju na e, el ili er, dodaje se samo n. Primeri:

die Zeit *vreme* die Zeiten *vremena*
die Frau *žena*, *gospođa* die Frauen *žene*,
gospode
die Straße *ulica* die Straßen *ulice*
die Zigarre *cigara* die Zigarren *cigare*
die Zigarette *cigaretta* die Zigaretten *cigarette*
die Feder *pero* die Federn *pera*
die Gabel *viljuška* die Gabeln *viljuške*

Das Jahr

Ein Jahr hat zwölf Monate. Jetzt haben wir den Monat April. Ein Jahr hat 365 Tage, nur das Schaltjahr hat 366 Tage. Das Jahr hat vier Jahreszeiten. Wie heißen sie? Sie heißen Frühling, Sommer, Herbst und Winter. Im Sommer sind die Tage lang, im Winter sind sie kurz. Ein Monat hat 30 oder 31 Tage. Nur der Februar hat 28 Tage. Im Schaltjahr hat der Februar 29 Tage. Wieviel Tage hat der Juni? Ein Monat hat vier Wochen. Eine Woche hat 7 Tage. Ein Tag hat 24 Stunden. Eine Stunde hat sechzig Minuten; eine Minute hat 60 Sekunden.

Wie alt sind Sie? Ich bin siebenundzwanzig (vierunddreißig usw.) Jahre alt.

muške imenice
množ.: -e

ženske imenice
množ.: -en

das Schaltjahr
prestupna godina
die Stunde /stunde/
čas, sat (60 minuta)
die Minute /minu:te/
minut
die Sekunde /zekunde/
sekund
alt star
wie alt sind Sie?
koliko Vam je godina
die Jahreszeit
godišnje doba
der Frühling
/frü:lin9/ proleće
der Sommer /zomer/
leto
der Herbst /herpst/ jesen
der Winter /vinter/ zima
also /alzo:/ dakle
im Frühling u proleće
im Sommer leti
kurz /kurc/ kratak
usw. (= und so weiter)
itd.

die Wohnung /vɔ:nung/

stan

die Miete /mī:tə/ kirija

hoch /hoh/ visok

das Fenster prozor

Wieviel Uhr ist es?

Es ist drei Uhr.

Es ist Punkt drei (Uhr).

Tačno je tri sata.

der Punkt tačka

Prevedite: Koliko ti je godina? Meni je 35 godina. Koliko (vremena) živis već u Jugoslaviji? Živim već devet godina u Jugoslaviji. — Pušite li? Pušim samo cigarete (cigare). Dajte mi deset cigareta »Morava«. — Dajte mi pet pera (olovki, metara štofa, karata, pošt. maraka)! Ostajem jednu godinu (tri meseca, šest nedelja, petnaest — nem.: vierzehn! — dana). — Stanovi nisu mnogo skupi, kirije nisu visoke. — Naš stan ima tri sobe. Svaka soba je velika. Prozori su veliki. Stanujemo u ovom stanu već jednu godinu (= godinu dana), dve godine, tek tri nedelje.

Dvadeseti čas

Naučili smo dve reči sa značenjem »sat, čas«: die Uhr i die Stunde. Prva reč znači »časovnik«, množina die Uhren; ali služi i za određivanje vremena po časovniku i ostaje u tom slučaju nepromjenjena (Uhr).

Druga reč die Stunde znači vremensku jedinicu od 60 minuta, a ima i značenje »čas = lekcija«.

Razlika se vidi iz ovih rečenica: Ich gehe um acht Uhr ins Büro. Ich arbeite bis halb fünf Uhr. Ich arbeite acht Stunden im Büro.

Treba najzad da se upoznamo sa jednom malo neobičnom pojavom nemačkog jezika, sa takozvanim mučenjem samoglasnika. Ova pojava je vrlo česta u nemačkom; sretamo je ne samo kod imenica (u množini), nego i kod poređenja prideva i kod jedne važne vrste glagola.

U obzir dolaze samo a, o, u, au. Mučenje se sastoji u ovom:

a se pretvara u ä

o " " " ö

u " " " ü

au " " " äu [izgovor: oj]

Glasovi koji se dobijaju mučenjem zovu se pomučeni samoglasnici (ä, ö, ü) i dvoglasnici (äu).

äu = oj

Mučenje je vrlo često karakteristično za množinu imenica. Tu možemo, dakle, odmah da primenimo ovo novo pravilo.

Imenice koje u množini dobijaju nastavak e, mute vrlo često (ne uvek!) svoj osnovni samoglasnik, ako su muškog roda. Na primer:

der Bach potok die Bäche potoci
der Rock kaput die Röcke kaputi
der Fuß нога (stopalo) die Füße noge
der Sohn sin die Söhne sinovi

Ali ima i takvih koje ne mute:

der Tag — die Tage; der Arm ruka (cela) —
die Arme; der Schuh — die Schuhe; der Hund
pas, pseto — die Hunde.

*I imenice muškog roda na er, el, en —
koje inače u množini ostaju bez nastavka —
mute u množini vrlo često osnovni samoglasnik.*

der Apfel jabuka die Äpfel jabuke
der Garten vrt die Gärten vrtovi
der Vater otac die Väter ocevi
der Bruder brat die Brüder braća

Ali ima i tu imenica koje ne mute. Upamtimo:

der Wagen kola (jedna) die Wagen kola
der Onkel stric, ujak, teča die Onkel

*Rekli smo prošli put da imenice ženskog roda dobijaju u množini najčešće nastavak en ili samo n. Ovakve imenice nikad ne mute osnovni samoglasnik: die Uhr — die Uhren;
die Frau — die Frauen; die Schwester sestra
die Schwestern; die Tante ujna, tetka, strina — die Tanten.*

Ali ima veći broj imenica ženskog roda (jednosložnih) koje u množini dobijaju takođe nastavak e. One u tom slučaju mute svoj osnovni samoglasnik. Na primer:

die Hand ruka (šaka) die Hände
die Nacht noć die Nächte
die Stadt /stat/ varoš, grad die Städte /šte:te/
varoši, gradovi

der Bach /bah/ potok
der Rock /rok/ kaput
der Fuß /fu:s/ нога
(stopalo)
der Sohn /zo:n/ sin
der Arm ruka (cela)
der Schuh /šu:/ cipela
der Hund /hunt/ pas

der Apfel /apfel/ jabuka
der Vater /fa:ter/ otac
der Bruder /bru:der/
brat
der Wagen /va:gen/.
kola
der Onkel /onkel/
stric, ujak

die Schwester /švester/
sestra
die Tante /tante/
tetka, strina, ujna

die Hand /hant/
ruka (šaka)
die Nacht /naht/ noć

die Mutter *mati*
die Tochter */tohter/*
ćerka

das Bein *noga (cela)*

das Kind */kint/* *dete*
das Feld */felt/* *polje*

der Mann *čovek*
der Wald *šuma*

der Kopf *glava*
das Bild *slika*
der Schrank *orman*
der Spiegel *ogledalo*
/špi:gel/
der Strumpf *čarapa*
die Macht *moć, sila*
die Wand *zid*
die Gans *guska*
die Lampe *lampa*
die Nadel *igla*

Pošto smo danas uzgred naučili sve najvažnije nazine članova porodice, upamtimo odmah i:

die Mutter *mati* die Mütter *majke*
die Tochter *ćerka* die Töchter *ćerke*

Iz prošle lekcije znamo da neke imenice srednjeg roda imaju u množini nastavak e:
das Bein *noga (cela)* — die Beine *noge*. One ne mute: das Jahr — die Jahre.

Najčešći je kod imenica srednjega roda u množini nastavak er:

das Kind *dete* die Kinder *deca*
das Feld *polje* die Felder *polja*

Ovakve (jednosložne) imenice srednjega roda mute u množini uvek svoj samoglasnik:

das Dorf *selo* die Dörfer *selja*
das Buch *knjiga* die Bücher *knjige*

Ovakve (jednosložne) imenice srednjega roda uglavnom za srednji rod. javlja se rede i kod imenica muškog roda koju onda takođe mute svoj samoglasnik. Upamtitite bar:

der Mann *čovek* die Männer *ljudi*
der Wald *šuma* die Wälder *šume*

Pročitajte današnju lekciju više puta i upamtite bar glavne tipove oblika množine za muški, ženski i srednji rod.

Stavite u množinu: der Kopf *glava*, der Hut, das Bild *slika*, der Tisch, das Fenster, der Stuhl, der Schrank *orman*, das Dach, der Spiegel *ogledalo*, der Strumpf *čarapa*, der Stock *štap*; die Macht *moć, sila* (jednosložna!), die Wand *zid, duvar*, die Gans *guska*; die Tasche, die Farbe, die Lampe *lampa*, die Nadel */na:del/ igla*; — der Großvater *deda*, die Großmutter *baba*.

Dvadeset prvi čas

Da bi učenje bilo olakšano dodaje se ubuduće uz svaku imenicu, gde god to bude potrebno, i oblik množine.

Sama promena imenica u množini nije naročito teška. Rekli smo već da neodređeni član nema množine: ein Garten (jedan) vrt — Gärten vrtovi. Određeni član der, die, das ima u množini za sva tri roda samo jedan oblik die: der Garten vrt — die Gärten vrtovi; das Haus kuća — die Häuser kuće. Množina od dieser, diese, dieses glasi za sva tri roda dese, od viel (mnogo) viele mnogi, mnoge, mnoga.

Njihova promena izgleda u množini ovako:

| | | | | |
|--------------------|--------|------|--------|--------|
| 1. die (= 4. pad.) | diese | ovi | viele | mnogi |
| 2. der | dieser | ovih | vieler | mnogih |
| 3. den | diesen | ovim | vielen | mnogim |
| 4. die (= 1. pad.) | diese | ove | viele | mnoge |

Za promenu imenica u množini treba upamtiti ovo:

Treći padež množine mora imati -n. Ako se prvi padež množine svršava na -(e)n, onda ostaje taj isti oblik kroz sva četiri padeža množine. Na pr.:

- | | | | | | |
|--------|--------|----------|-----|--------|--------|
| 1. die | Gärten | vrtovi | die | Frauen | žene |
| 2. der | Gärten | vrtova | der | Frauen | žena |
| 3. den | Gärtēn | vrtovima | den | Frauen | ženama |
| 4. die | Gärten | vrtove | die | Frauen | žene |

Inače, tj. ako se prvi padež množine ne svršava na -n, isti oblik kao u prvom padežu ostaje i u drugom i četvrtom padežu množine, samo se trećem padežu dodaje -n.

- | | | | | | |
|-----|-------|-------|-----|---------|------|
| die | Tage | dani | die | Kinder | deca |
| der | Tage | dana | der | Kinder | dece |
| den | Tagen | danim | den | Kindern | deci |
| die | Tage | dane | die | Kinder | decu |

Menjajte u jednini i množini sa određenim i neodređenim članom: Hut, Bild, Zeit, Jahr, Nacht, Fuß, Vater, Mutter, Sohn, Karte, Wald, Buch!

Tipovi množine:

- 1) za muški rod
najčešće -e
sa mučenjem;
rede -er
- 2) za ženski rod
najčešće -(e)n
bez' mučenja.
rede -e sa mučenjem;
- 3) za srednji rod
najčešće -er
sa mučenjem:
rede -e bez mučenja.

föderativ /föderati:f/
federativan
das Volk /folk/ narod
die Republik /republi:k/
republika
Föderative /-i:ve/ Volks-
republik Federativna
narodna republika

aus (sa trećim padežom)

iz

bestehen /beste:en/

sastojati se

andere /andere/ drugi

(množ.)

ungefähr otprilike

/ungefe:r/

der Einwohner

/ajnvo:nər/ stanovnik

der Ausländer

/auslender/ stranac

usw. (= und so weiter)

i tako dalje

das Land, die Länder

zemlja

die Natur /natu:r/

priroda

die Schönheit /šö:n̄hajt/

lepota

die Naturschönheit

prirodna lepota

Jahr für Jahr

iz godine u godinu

der Zug, die Züge voz

der Dampfer parobrod

das Flugzeug

/flu:kcojk/ avion

der Gast, die Gäste gost

Bosnien /bosnien/ Bosna

die Küste /küste/ obala

die Insel /inzel/ ostrvo

das Bad /ba:t/

kupalište, banja

Dalmatien /-a:cien/

Dalmacija

die Sommerfrische

/zomerfriše/ letovalište

das Museum /muze:um/

muzej

die Museen /muze:en/

muzeji

Jugoslawien

Jugoslawien ist eine Föderative Volksrepublik. Es besteht aus sechs Republiken und zählt ungefähr 17 Millionen Einwohner. Die Hauptstadt des Landes heißt Belgrad. Die Stadt zählt 450.000 Einwohner. Jugoslawien hat auch viele andere Städte, wie Zagreb, Ljubljana, Sarajevo usw. Jugoslawien ist ein Land mit vielen Naturschönheiten. Jahr für Jahr kommen viele Ausländer nach Jugoslawien. Auch aus Deutschland bringen Züge, Dampfer und Flugzeuge Jahr für Jahr viele Gäste nach Jugoslawien. Den Gästen gefällt es gewöhnlich in Jugoslawien sehr gut, und sie kommen auch gern wieder. Sie besuchen die Bäder, vor allem die Küste und Inseln Dalmatiens, und die Sommerfrischen Bosniens und Sloweniens.

Prevedite: Koliko stanovnika ima Berlin (Minhen, Hamburg)? Berlin ima preko tri, Hamburg preko 1 milion, Minhen oko 950.000 stanovnika. Mnogi stranci, takode mnogi iz Jugoslavije, dolaze iz godine u godinu u Nemačku, posećuju gradove, letovališta i banje, hoće da vide prirodne lepote, muzeje i pozorišta.

Dvadeset drugi čas

Promena imenica muškog i srednjeg roda, koju smo dosad imali, zove se jaka promena. Pored nje postoji još i slaba i mešovita promena imenica.

Ti nazivi potiču od Jakoba Grima (Grimm), tvorca naučne gramatike nemačkog jezika i prijatelja Vuka Karadžića. Nazivi »jak« i »slab« odnose se na to da li neka reč menja svoj oblik »jače« (tj. u znatnijoj meri) ili »slabije« (tj. u manjoj meri). Jaka promena znači, prema tome, znatnije, radikalnije menjanje osnove.

Dovoljno je ako zapamtimo zasad ovo:

Imenice muškog i srednjeg roda koje u drugom padežu jednine imaju s (es) a u množini su bez nastavka, ili sa nastavkom e ili er, spadaju u jaku promenu.

Imenice ženskog roda koje u množini imaju nastavak en (n) spadaju u slabu promenu.

Imenice ženskog roda koje u množini imaju nastavak en (n) spadaju u slabu promenu.

Najkarakterističniji nastavak za slabu promenu je uopšte en. Važno je znati da se kod slabe promene nikad ne muti samoglasnik.

Za opštu orientaciju služi pravilo: Ogromna većina imenica muškog i srednjeg roda ide po jaku, a velika većina imenica ženskog roda po slaboj promeni.

Mešovita promena pretstavlja kombinaciju jake i slabe promene.

I kod prideva razlikujemo jaku, slabu i mešovitu promenu. Za slabu promenu opet je karakterističan nastavak en.

Slično trojstvo konstatujemo najzad i kod glagola. Nemci ih dele na slabe, jake i nepravilne. Najeći deo glagola ne menja svoju osnovu, nego dodaje joj samo nastavke za vremena i lica. Na pr. lernen — osnova lern-ich lern-e ja učim, ich lern-te učio sam; wandern pešačiti, putovati peške — osnova wander-ich wandere, du wanderst, er wandert itd.; ich wander-te ja putovah (pešice).

Pošto su oblici neznatno (»slabo«) izmenjeni, promena ovih glagola se zove slaba promena a glagoli ove vrste slabi glagoli.

Ima međutim jedna važna vrsta glagola za koju je karakteristična baš promena osnove: fahren voziti (se) — osnova fahr-



Jakob Grimm

jaka promena

| | |
|--------------|--------|
| m. i sr. rod | |
| jedn. | množ. |
| 2. es | 1. e |
| ili — | ili er |

ženski rod

| | |
|-------|-------|
| jedn. | množ. |
| — | e |

slaba promena

| | |
|------------|-------|
| ženski rod | |
| jedn. | množ. |
| — | (e)n |

{ne muti!}

lernen učiti

ich lerne učim

ich lernte učah,

učio sam

= slab glagol

fahren voziti (se)
ich fahre vozim (se)
ich fuhr vozio sam (se)
= jak glagol

gib mir...!
daj mi!
geben Sie mir...!
dajte mi!

pređašnje vreme: ich fuhr vožah (se), vozio sam (se). Osnova fahr- mora čak i u sadašnjem vremenu da pretrpi izvesne izmene:

| | | |
|-----------|------------|---------------|
| ich fahre | wir fahren | zapovedno |
| du fährst | ihr fahrt | fahre! fahrt! |
| er fährt | sie fahren | fahren Sie! |

Sličnih izmena ima na pr. i kod glagola geben: osnova geb-, pred. vreme: ich gab davaah, dao sam, dадох. A sadašnje vreme glasi:

| | | |
|----------|-----------|--------------|
| ich gebe | wir geben | zapovedno |
| du gibst | ihr gebt | gib! daj! |
| er gibt | sie geben | gebt! dajte! |

Oblici se kod ovakvih glagola, kao što vidite, znatno menjaju. Takva glagolska promena zove se jaka a sami glagoli te vrste jaki glagoli.

Menjajte slabe glagole wohnen, leben, bleiben, packen (u sad. i pred. vremenu), jake glagole fahren, geben, i nepravilne glagole müssen, können, dürfen, wissen. mögen, sollen, wollen, sein, haben (u sad. vremenu).

Dvadeset treći čas

Da ponovimo u celini promenu članova i onih zamenica koje smo dosad naučili.

Najpre odredeni član:

Reč Herr (gospodin)
menja se:
der Herr die Herren
des Herrn der Herren
dem Herrn den Herren
den Herrn die Herren

| | jednina | | množina |
|-----|---------|-----|---------|
| der | die | das | die |
| des | der | des | der |
| dem | der | dem | den |
| den | die | das | die |

Slično se menja i pokazna zamenica dieser (ovaj):

| | | | |
|--------|---------|----------|------------|
| dieser | diese | dieses | diese |
| dieses | dieser | dieses | dieser |
| diesem | dieser | diesem | diesen |
| diesen | d e : e | d e : es | d i : e se |

Kao dieser menjaju se i zamenice jener onaj, welcher? koji?, solcher takav, jeder svaki, aller sav, mancher poneki.

Promena neodređenog člana izgleda ovako:

| | | | |
|-------|-------|-------|---------|
| ein | eine | ein | |
| eines | einer | eines | množine |
| einem | einer | einem | nema |
| einen | eine | en | |

Kao neodređeni član menjaju se i prisvojne zamenice: mein moj, dein tvoj, sein njegov, ihr njen, unser naš, euer vaš, ihr njihov, Ihr Vaš. Na primer:

| | jednina | | množina |
|--------|---------|--------|---------|
| mein | meine | mein | meine |
| meines | meiner | meines | meiner |
| meinem | meiner | meinem | meinen |
| meinen | meine | men | meine |

Dok neodređeni član nema množine, prisvojne zamenice imaju množinu, koja se po nastavcima poklapa sa množinom od dices. Kao mein menjaju se i kein, koje takođe ima u množini: keine, keiner, keinen, keine.

Menjajte radi vežbanja: dieser Stoff (množ. Stoffe), unser Haus, mein Bild, jenes Kind, kein Land.

Treba paziti na razliku između predloga auf i an. Predlog auf upotrebljava se kad se nešto nalazi na vodoravnoj podlozi. Das Buch liegt auf dem Tisch = Knjiga leži na stolu. Ali ako je neki predmet pričvršćen ili prislonjen uz nešto što se nalazi u uspravnom položaju (na pr. zid) tako da se nalazi »kraj njega«, ili pričvršćen tako da visi (na plafonu na pr.), onda Nemac upotrebljava an. I ovaj predlog ima, kao i auf, treći ili četvrti padež. Das Bild hängt an der Wand = Slika visi na zidu. Die Lampe hängt an der Decke = Lampa visi na plafonu. Kao što se kod in skraćeno kaže im mesto in dem i ins mesto in das, tako se i mesto an dem kaže skraćeno am i mesto an das — ans.

Er sitzt



auf dem Fenster

Sie sitzt



am (= an dem) Fenster

am = an dem
ans = an das

der Urlaub /u:rlaup/
 otsustvo
 der Plan, die Pläne plan
 der Urlaubsplan
 plan za otsustvo
 verbringen /ferbrin:gen/
 provesti, provoditi
 am liebsten najradije
 von da /fon da:/ odande
 (= von dort)
 zwar /cva:r/ doduše
 baden /ba:den/
 kupati se
 rudern /ru:dern/ veslati
 wahrscheinlich /va:r-
 šajnlih/ verovatno
 das Meer /me:r/ more
 die Adria /a:dria/
 Jadranško More
 voriges Jahr /fo:riges/
 prošle godine
 diesmal /di:sma:l/
 ovoga puta
 der Geschäftsfreund
 poslovni prijatelj
 sogar /zo:ga:r/ čak, šta
 više
 vielleicht /filajht/ možda
 zu (s trećim padežom)
 zur = zu der
 zurückfahren vratiti se
 das Recht /reht/ pravo
 mit Recht s pravom
 die Perle /perle/ biser
 die Fahrt /fa:rt/
 vožnja, put
 die Gruppe /grupe/
 grupa
 der Aufenthalt
 /auf-enthalt/ boravak
 die Reise /rajze/
 put(ovanje)
 entweder — oder ili — ili

Urlaubspläne

Wann bekommen Sie Ihren Urlaub? — Erst im August. — Wie lange haben Sie Urlaub? — Leider nur vier Wochen. — Und wo wollen Sie diese vier Wochen verbringen? — Ich möchte nicht in Belgrad bleiben. Ich kann zwar auch hier baden und rudern. Wahrscheinlich fahre ich wieder ans Meer. Ich fahre am liebsten an die Adria. — Kennen Sie Dubrovnik schon? — Ja, voriges Jahr war ich dort. Diesmal muß ich nach Zagreb. Ich muß dort einen Geschäftsfreund besuchen. Von da fahre ich nach Rijeka und dann mit dem Dampfer nach Rab. — Gefällt Ihnen Dubrovnik nicht? — Sehr gut sogar. Die Stadt heißt mit Recht die Perle der Adria. Aber ich möchte auch Rab und einige andere Inseln sehen. — Und Ihr Herr Bruder? — Er fährt im September nach Paris. Er reist mit einer Gruppe; dann ist die Fahrt und der Aufenthalt nicht so teuer. Er fährt über Deutschland zurück und will eine Woche in München bleiben.

Prevedite: Jeste li prošle godine bili u Parizu? Ne, ja sam bio na Jadranu, ali moj brat je bio tri nedelje u Parizu. Bio je vrlo zadovoljan svojim putem i boravkom. Kakvi (wie) su Vaši planovi za otsustvo? Gde provodite svoje otsustvo? Ne znam još: ili idem opet na Jadran, mnoga ostrva još ne poznajem; hteo bih rado da putujem u Nemačku, ali to košta mnogo. Verovatno nemam dovoljno novaca.

Dvadeset četvrti čas

Danas ćemo dobiti kratak pregled s labe imeničke promene. Znali smo i ranije da Frau, Uhr, Stunde glase u celoj jednini Frau, Uhr, Stunde — a u množini svuda Frauen, Uhren, Stunden. Za ove imenice se kaže da se menjaju po slaboj promeni.

Malo više pažnje treba obratiti imenicama muškog roda. Slaba imenica der Mensch »čovek« menja se ovako:

| jednina | množina |
|--------------|--------------|
| der Mensch | die Menschen |
| des Menschen | der Menschen |
| dem Menschen | den Menschen |
| den Menschen | die Menschen |

Slabe imenice muškog roda dobijaju dakle i u jednini i u množini nastavak **en**; ako se svršavaju na e, onda svuda samo **n**: der Knabe dečak, des Knaben itd.; množina die Knaben dečaci itd.

Sve bi ovo bilo lako kad bismo znali koje su imenice muškog roda slabe. Ima i tu leka. Upamtite samo dva mala pravila:

Slabe su višesložne imenice muškog roda na e, kao na pr. der Knabe, der Genosse drug itd. Izuzetak čini der Käse /ke:ze/ sir, des Käses.

U ovu grupu spadaju pre svega imena naroda na e, na pr. der Serbe /zerbe/ Srbin, der Kroate /kroa:te/ Hrvat, der Slowene Slovenc, der Slawe Sloven, der Jugoslave /-a:ve/ Jugoslaven, der Bulgare Bugarin, der Pole Poljak, der Russe Rus, der Türke Turčin, der Franzose /francɔ:ze/ Francuz itd.

Po slaboj promeni menjaju se, osim toga, strane reči na ant, ent, ist, at koje znače zanimanje ili poziv:

der Praktikant praktikant, der Präsident /prezident/ pretsednik, der Student /študent/ student, der Jurist pravnik, der Sportist /športist/ sportista itd.

Po slaboj promeni idu osim toga: der Fürst knez, vladar, der Prinz princ, der Graf /gra:f/ grof, der Held junak, der Hirt pastir, der Narr budala, der Tor budala; dalje nazivi životinja: der Bär /be:r/ medved, (po gornjem pravilu takođe der Löwe /lö:ve/ lav, der Affe majmun),

| slaba promena | |
|---------------|-------|
| ženski rod | |
| jedn. | množ. |
| — | |
| | -(e)n |
| muški rod | |
| jedn. | množ. |
| -(e)n | -(e)n |

der Genosse /genose/
drug

višesložne imenice
muškog roda
na -e su slabe

die Fabel /fa:bəl/ basna
 der Punkt tačka
 sich blähen /ble:cn/ nadijati se
 werden postati
 er wird on postaje
 die Null /nul/ nula
 die Brille naočari
 der Laden radnja
 der Optiker optičar
 der Bauer seljak
 kurzsichtig kratkovid
 /kurczihtih/
 weitsichtig dalekovid
 bloß /blo:s/ samo
 durchsichtig providan,
 prozračan
 antworten odgovoriti
 /antvorten/
 das Volk /folk/,
 die Völker narod
 die Geschichte
 /gešihte/ istorija
 der Balkan Balkan
 unter (sa 3 i 4 padažom)
 pod
 weiden pasti
 das Schaf /ʃa:f/ ovca
 die Ziege /ci:ge/ koza
 die Kuh /ku:/ krava
 der Schafshirt ovčar
 das Rind govedo
 der Rinderhirt govedar
 der Tiergarten
 zoološki vrt
 das Tier, die Tiere
 životinja
 der Eisbär /ajsbe:r/
 beli medved

der Ochs tič der Ochse /okse/ vo, der Spatz
 /špac/ vrabac.

Eine Fabel

Der Punkt sagt: »Ich will auch etwas sein.« Er bläht sich und wird — eine Null.

Die Brille

In den Laden eines Optikers kommt ein Bauer und sagt: »Ich möchte eine Brille haben.« Der Optiker fragt: »Kurzsichtig oder weitsichtig?« Der Bauer antwortet: »Nein, bloß durchsichtig!«

Prevedite: Poznaješ li ovog studenta? Da, on je pravnik. Poznajem mnoge studente (pravnike, sportiste). Srbi i Hrvati su Jugosloveni. Bugari su takođe Sloveni i žive na Balkanu. Istorija Jugoslovena poznaje mnoge junake. Srbi i Bugari živeli su dugo pod Turcima. Poljaci i Rusi su takođe Sloveni, ali Francuzi nisu Sloveni.

Ovi pastiri pasu ovce i koze, oni pastiri pasu krave i volove. Ovi se zovu ovčari, oni govedari. Mnogi gradovi imaju zoološke baštne. Tamо možemo da vidimo lavove, medvede, bele medvede, majmune i mnoge druge životinje.

Dvadeset peti čas

Ne stvaraju svi glagoli predašnje vreme na isti način. Nemci razlikuju slabe, jake i nepravilne glagole.

Slabi glagoli odlikuju se time što njihova osnova ostaje kroz svu vremena i u svima oblicima nepromjenjena; od leben ona glasi leb-, od wohnen wohn-, od lernen lern- itd.

Predašnje vreme se dobija kad se na tu osnovu dodaju nastavci

u jednini

1. -te
2. -test
3. -te

u množini

- ten
- tet
- ten

Dakle: ich lebte živiljah, živeo sam; ich wohnte stanovah, stanovao sam; ich lernte učah, učio sam. Dalja promena nije teška:

| | | | |
|-------------|-----------|-------------|------------|
| ich lebte | živeo sam | wir lebten | živeli smo |
| du lebstest | " si | ihr lebetet | " ste |
| er lebte | " je | sie lebten | " su |
| ich wohnte | stanovah | wir wohnten | |
| | sam itd. | | |
| du wohntest | | ihr wohntet | |
| er wohnte | | sie wohnten | |

Druga vrsta glagola, takozvani jaci glcoli, izdvaja se time što menja osnovu. Od kommen glasi predašnje vreme ich kam /ka:m/ dolažah, dođoh, došao sam; od trinken — ich trank pijah, pio sam; od geben — ich gab /ga:p/ davah, dadoh, dao sam; od sitzen sedeti — ich saß /za:s/ sedäh, sedeo sam itd. Opet glasi treće lice jednine predašnjeg vremena potpuno kao prvo (to jest bez ikakvog nastavka).

Inače promena u predašnjem vremenu nije teška kad se nauči oblik za prvo lice.

Primeri:

| | |
|--------------------|----------------|
| ich kam | ich trank |
| dolažah, došao sam | pijah, pio sam |
| du kamst | du trankst |
| er kam | er trank |
| " r kamen | wir tranken |
| ihr kamt | ihr trankt |
| sie kamen | sie tranken |

Sad ćete lakše razumeti jednu anegdotu o najvećem nemačkom pesniku, Geteu. Njegovo ime se nemački piše Goethe a izgovara /gö:te:/.

Goethe und die Studenten

Goethe saß in einem Wirtshaus und trank eine Flasche Wein. Er mischte den Wein mit Wasser. Am Tische neben ihm saßen Studenten und tranken. Sie waren sehr lustig. Sie lachten und spotteten, und ein Student fragte den Dichter: »Warum mischen Sie den Wein mit

Treće lice jedne predašnjeg vremena glasi kao prvo lice.

das Wirtshaus *gostionica*
der Wirt *gostioničar*
mischen *mešati*
neben ihm *pored njega,*
do njega
lustig *veseo*
lachen /lahen/ *smejati se*
spotten /spoten/
rugati se
ich spottete *rugao*
sam se
der Dichter *pesnik*

verderben (*po)kvariti*
{ferderben})
ruhig /ru:ih/ mirno
allein /alajn/ jedini, -a,
-o; sam (za sebe)
stumm /štum/ nem
stumm machen
činati nemim
beweisen /bevajzen/
dokaz(iv)ati
der Teich ribnjak
der Fisch, die Fische
riba
dumm glup
vermischt pomešan
da (sveza) pošto
keines von beiden
ni jedno ni drugo
trink' ich = trinke ich

grüßen /grü:sen/
pozdraviti
der Gruß /gru:s/,
die Grüße pozdrav
viele Grüße mnogo
pozdrava
herzliche Grüße
srdačne pozdrave
das Herz /herc/ srce
herzlich /herclih/
srdačan
der Direktor
(naglasak!) direktor
der Professor
(naglasak!) profesor
der Ingenieur inžinjer
(inženjö:r)

Wasser? Sie verderben den Wein nur!« Aber Goethe sagte ruhig:

Wasser allein macht stumm,
Das beweisen im Teiche die Fische,
Wein allein macht dumm,
Das beweisen die Herren am Tische.
Und da ich keines von beiden will sein,
Trink' ich das Wasser vermischt mit Wein.

Stavite prozni deo ove anegdote u sadašnje vreme.

Dvadeset šesti čas

Vi znate da se »gospodin« kaže der Herr, »gospoda« die Frau. »Gospodica« se kaže das Fräulein. Reč se menja ovako: des Fräuleins, dem Fräulein, das Fräulein; množina die Fräulein itd.

Upamtite ovom prilikom da Herr, Frau, Fräulein idu obično bez člana, kad stoje s imenom (prezimenom). Kennen Sie Herrn Müller? Poznajete li g. Milera? — Wie geht es Frau (Fräulein) Weber? (bukv.: Kako ide gospodi /gospodici/ Veber?) Kako je gđa (g-dica) Veber? — Grüßen Sie Herrn Weil! Pozdravite g. Vajla!

Nemci se oslovljavaju ili sa Herr (Frau, Fräulein) i prezimenom, ili — skoro još češće — sa Herr (Frau, Fräulein) i titulom. Guten Tag, Herr Meier! Auf Wiedersehen, Frau Weber! (auf vi:dəze:(e)n/ do videnja! Kod Austrijanaca obično: Auf Wiederschauen! Na telefonu se pri rastanku rado pozdravlja: Auf Wiederhören! (bukvalno: do ponovnog slušanja!) — Ako znate za nekog da je direktor, doktor, profesor, inžinjer ili nešto slično, vi ga prema tome oslovite: Herr Direktor! Herr Doktor! Herr Professor! Herr Ingenieur!

Pogrešno je obraćati se Nemcu samo sa »Herr« ili »Frau«.

Zašto das Fräulein? Reč je, kao što sam vidite, napravljena od die Frau. Ono -lein je ustvari nastavak koji znači nešto umanjeno. (A imenice koje znače nešto umanjeno zovu se deminutivi.) Reči sa tim nastavkom su uvek srednjeg roda i mute uz to svoj samoglasnik. Sad nam je jasno zašto se kaže die Frau, a zašto das Fräulein (srednjeg roda i sa äu mesto äu). Isto tako:

das Buch — das Büchlein knjižica
der Bach — das Bächlein potočić
der Brief — das Brieflein pisamce

Istu ulogu kao -lein ima i nastavak -chen. Imenice sa nastavkom -chen znače takođe nešto umanjeno, srednjeg su roda i mute takođe svoj samoglasnik. Zbog toga ima »devojka« das Mädchen u nemačkom istu sudbinu kao i Fräulein, tj. srednjeg je roda.

Vrlo često mogu se od iste reči napraviti deminutivi i sa -lein i sa -chen: das Briefchen, das Brieflein pisamce; das Haus — das Häuslein i das Häuschen /hojshen, a ne š/ kućica; das Dorf — das Dörfchen, das Dörlein seoce; der Tisch — das Tischlein, das Tischchen /tišhen/ stočić itd.

Reči na e izbacuju često krajnje e: der Knabe — das Knäblein mali dečak; die Kirche — das Kirchlein crkvica. Od reči na ch prave se deminutivi obično na -lein (već radi lakšeg izgovora): der Bach — das Bächlein; od reči na l obično pomoću -chen: der Stuhl — das Stühlchen stoličica.

Vi se besumnje sećate bajke o Snežani [Schneewittchen = Šne:vithen], kako je ona trčala po šumi i najzad stigla do kućice kepeca. Iz ove bajke uzet je — nešto uprošćen — danasnji tekst.

der Schnee /ſne:/ sneg

ich sah /za:/ vidah,
videh, video sam
zierlich /cirlih/
nežan, fin, graciozan
reinlich /rajnljh/ čist
ich stand /štant/
stajah, stajao sam
stehen /ste:en/ stajati
der Teller tanjur
ferner dalje, osim toga
der Becher pehar
das Bett postelja
hungrig gladan
/hungrih/
durstig /durstih/ žedan
ich aß /a:s/ jeo sam
das Gemüse povrće
/gemü:ze/
der Tropfen kap
ich wollte hteo sam
wegnehmen /vekne:men/
oduzeti, oteti
das Rätsel /re:tsel/
zagonetka
der Geselle /gezele/
drug, momak; kalfa
der Stall /štal/ staja
munter čio, živahan
(he)rauf-(he)runter
gore dole
dabei pri tome
die Reih(e) /raje/ red

Na ulici: Wie geht's?
(mesto: Wie geht es?)

gesund /gezunt/ zdrav
besser /beser/ bolje

Schneewittchen

Schneewittchen sah im Walde ein Häuschen.
In dem Häuschen war alles klein, aber zierlich und reinlich. Da stand ein Tischlein mit sieben Tellern, jedes Tellerlein mit seinem Löffelchen, ferner sieben Messerlein und Gäblein und sieben Becherlein. An der Wand standen sieben Bettlein. Schneewittchen war hungrig und durstig; es aß von jedem Tellerlein ein wenig Gemüse und Brot und trank aus jedem Becherlein einen Tropfen Wein; denn es wollte nicht einem alles wegnehmen.

Ein Rätsel

Es sind zweiunddreißig Gesellchen
In einem roten Ställchen,
Sind lustig und munter,
Gehn rauf und runter,
Und fleißig dabei,
Sitzen alle in einer Reih.

[Die Zahne]

Dvadeset sedmi čas

Kad se nademo sa poznanicima, mi posle pozdrava obično pitamo: Kako si? Kako ste? Nemac upotrebljava u gornjim frazama glagol gehen, a lice, za koje se raspituje, mora onda, naravno, da stoji u trećem padežu:

Wie geht es dir? Kako si? (bukvalno: kako ti ide?) — Ako nekom govorite Vi: Wie geht es Ihnen? Kako ste? Odgovor bi glasio: Danke, es geht mir gut. Ili samo: Danke, gut. — Wie geht es Ihrem Herrn Vater? Kako je Vaš g. otac? — Danke, es geht ihm gut. Ili: Er war einige Tage nicht ganz gesund. Jetzt geht es ihm gut. Ili: Er war einige Tage nicht ganz gesund. Jetzt geht es ihm wieder besser. Hvala, on je dobro. Nekoliko dana nije bio potpuno zdrav. Sad mu je (ide) opet bolje. — Wie geht es Ihrer Frau Mutter? Kako je (Vaša) gča mati? — Sie

wlassen, sie kränkelt immer ein wenig. Vi znate, ona uvek pomalo poboljeva. — Das tut mir aber sehr leid. Ali to mi je veoma žao. — Wie geht es Ihren Kindern? Kako su Vaša deca? — Danke, es geht ihnen gut. Es geht allen gut. Unsere Tochter war vor zwei Monaten krank. Sie hatte Grippe. Aber jetzt geht es ihr vorzüglich. Hvala, dobro su. Svi su dobro. Naša čerka bila je pre dva meseca bolesna. Imala je grip. Ali sad se oseća odlično. — Ako pitate više njih kojima pojedinačno kažete »ti«, onda: Wie geht es euch? Kako ste? (Kako vam ide?) — Danke, es geht uns ziemlich gut. Hvala, prilično smo dobro.

Ako vidite da je neko bolestan, vi ga pitate: Sind Sie krank? Jeste li bolesni? Was fehlt Ihnen? Šta Vam je (Šta Vam »fali«)? — Ich habe Kopfweh. Glava me boli (bukvalno: imam glavobolju). Ich bin erkältet. Nazebao sam. Ich habe Schnupfen. Imam kijavici. Ich habe ein wenig Fieber. Imam malu groznici. Ich habe keinen Appetit. Nemam apetita. Pita se često: Fehlt Ihnen etwas? u smislu: Nije li Vam dobro? Ako je sve u redu, upitani će reći: Nein, es fehlt mir gar nichts. Ne, nije mi baš ništa.

Pošto u gornjim izrazima lice o kome se govori stoji u trećem padežu, naučimo danas treći padež ličnih zamenica. U nemčkom nema dužih i kraćih oblika (meni, mi; nam, nam), nego od svake zamenice samo jedan oblik.

| | |
|------------|--------------------|
| Ich — ja | mir — meni, mi |
| du — ti | dir — tebi ti |
| er — on | ihm — njemu. mu |
| sie — ona | ihr — njoj, joj |
| es — ono | ihm — njemu. mu |
| wir — mi | uns — nama, nam |
| ih — vi | euch — vama, vam |
| sie — oni | ihnen — njima, im |
| (Sie — Vi) | Ihnen — Vama, Vam) |

kränkeln poboljevati
es tut mir leid
žao mi je

krank bolestan
die Grippe grip
vorzüglich /fo:rcü:klih/
odlično

fehlen nedostajati,
»fali«
das Kopfweh
/kopfve:/ glavobolja
erkältet /erkeltet/
nazebao



der Schnupfen
/snupfen/ kijavica

das Fieber groznica
der Appetit /apetit/
apetit

Ich ging /ging/ išao sam
 gegen (s 4 padežom)
 protiv
 zu (s 3 padežom) k, ka
 die Leute ljudi
 wenn ako
 der Fall, die Fälle
 slučaj
 ich konnte mogao sam
 einst nekad, jednom
 ich mußte morao sam
 grob /gro:p/ grub
 jammern jadikovati
 schrecklich strašno
 /šreklih/
 das Mittel sredstvo
 der Arzt /a:rct/ lekar
 einfach jednostavan; -no
 das Taschentuch
 džepna maramica
 genügen /genü:gen/
 biti dovoljan
 wirklich /virklih/
 stvarno, zaista
 trocken suv; suvo
 der Hunger /hunger/
 glad
 der beste najbolji
 der Koch kuvar
 das Salz /zalc/ so
 die Wange /vange/ obraz
 der Brei kaša

*Upamtimi: Slabi glagoli, čija se osnova
 svršava na d ili t, umeću ispred nastavaka koji
 počinju sa s ili t jedno e radi lakšeg izgovora.
 Tako od reden sadašnje vreme glasi: ich rede
 govorim, du redest, er redet itd.; a predašnje
 vreme: ich redete govorah, govorio sam, du
 redetest itd.; od spotten sad. vreme: ich spotte,
 du spottest, er spottet itd.; predašnje vreme:
 ich spottete itd.*

Gegen Schnupfen

Dr. Heim in Berlin ging nicht gern zu Leuten
 ins Haus, wenn sie nicht wirklich krank waren.
 In solchen Fällen konnte er auch grob sein.
 So mußte er einst eine Dame besuchen. Die
 Dame jammerte: »Ich bin schrecklich erkältet.
 Geben Sie mir ein Mittel gegen meinen Schnupfen!
 Was soll ich da nehmen?« Der Arzt ant-
 wortete: »Einfach ein Taschentuch. — Genügt
 das auch wirklich?« — Der Arzt antwortete
 trocken: »Wenn es nicht genügt, dann nehmen
 Sie zwei oder drei!«

Sprichwörter: Hunger ist der beste Koch.
 — Salz und Brot machen Wangen rot. — Viele
 Köche verderben den Brei.

Prevedite: Kako si? Jesi li zdrav? Kako je
 (ide) kod kuće? Bio sam malo bolestan. Ali sada
 mi ide već bolje. — Imam grip (glavobolju). —
 Bio sam nekoliko dana nešto nazebao. Imam
 još uvek malo groznice. Moram još dva do tri
 dana ostati kod kuće. Ne smem danas još da
 idem u kancelariju.

Dvadeset osmi čas

Nedostaje nam još uvek predašnje
 vreme od glagola haben. Evo ga:

| | |
|--------------------|------------|
| ich hatte imao sam | wir hatten |
| (imadah) | imali smo |
| du hattest | ihr hattet |
| er hatte | sie hatten |

Prošli put smo naučili treći padež ličnih zamenica (ich, du itd.). Danas ćemo to ponoviti i dopuniti četvrtim padežom.

Kennen Sie Herrn Weber? Poznajete li g. Vebera? — O ja, ich kenne ihn sehr gut. O da, poznajem ga vrlo dobro. — Sehen Sie ihn oft? Viđate li ga čes? — Leider treffe ich ihn nur selten. Nažalost sretam ga samo retko. — Er besucht uns manchmal. On nas ponekad posećuje. — Er kommt manchmal zu mir. Dolazi ponekad k meni. — Grüßen Sie ihn von mir! Pozdravite ga od moje strane (od mene). Bestellen Sie ihm herzliche Grüße von mir! Poručite mu srdačne pozdrave od mene. — Da se govori o g-di Veber, poslednje rečenice bi glasile: Grüßen Sie sie von mir! Bestellen Sie ihr herzliche Grüße von mir!

Kennst du das Buch von N. N.? Poznaješ li knjigu od N. N.? — Nein, ich kenne es noch nicht. Ne, još je ne poznajem. Ili: Ich lese es eben. Čitam je zapravo (baš sada). — Interessiert es dich? Gefällt es dir? Interesuje li te? Dopada li se tebi? — Aufrichtig gesagt, nicht besonders. Iskreno rečeno, ne (baš) naročito.

Naučimo:

| Treći padež | Cetvrti padež |
|-----------------------|-------------------------------|
| ich mir — meni, mi | mich — mene, me |
| du dir — tebi, ti | dich — tebe, te |
| er ihm — (nje)mu | ihn — (nje)ga |
| sie ihr — njoj, joj | sie — nju, je |
| es ihm — (nje)mu | es — (nje)ga |
| wir uns — nam(a) | uns — nas |
| ihr euch — vam(a) | euch — vas |
| sie ihnen — njima, im | sie — njih, ih (Sie — Vas) |

treffen sresti, sretati
manchmal ponekad

eben /e:ben/ zapravo,
baš sada
interessleren
interesovati
aufrichtig /aufrihtih/
iskren(o)
gesagt /geza:kt/ rečeno

Treba paziti na red reči! Lične zamenice u trećem i četvrtom padaju stoje u nemačkom iz a g l a g o l a (bar u glavnoj rečenici). Ich sehe Sie selten. Negacija nicht dolazi tek iza Rijih. Ich sehe Sie nicht oft. Ako je red reči obrnut, onda te zamenice stoje odmah iza podmeta. Warum sehe ich Sie so selten?

Nemci imaju i neodredenu ličnu zamenicu man. Ovo man, koje ima uza se treće lice jednine, prevodi se povratnim glagolom: man sagt = kaže se, man glaubt = veruje se, man tanzt = igra se; man tanzte = igralo se, itd.

Ein Mißverständnis

Herr und Frau Müller hatten eines Abends in ihrem Hause Gäste. Man aß und trank, man plauderte, sang und tanzte, man spielte ein wenig Karten und machte auch Musik. Ein Künstler saß am Klavier und spielte Stücke aus einer Oper. In einer Ecke des Salons saß ein Herr. Er war elegant angezogen. Die Dame des Hauses trat zu ihm und fragte ihn: »Herr Wagner, kennen Sie den Barbier von Sevilla?« Der Herr antwortete: »Es tut mir leid, ich kenne ihn nicht. Ich rasiere mich immer selbst.«

Prevedite: Kad ćeš me posetiti? Doći će sutra k tebi. Posetite nas uskoro! — Kako je Vaša sestra? Malo je bolesna. Sta joj je? Ima glavobolju i malo groznice. Ali nije htela lekara. — To mi je iskreno žao. Pozdravite je i moje strane. — Čitam baš sada roman od K. Koznaješ li ga? — Daj mi ga kasnije. Hteo bih takode da ga (pro)čitam. A knjiga me veoma interesuje. — Kad ćemo vas opet videti? Zašto Vas vidam tako retko? — Ne vidam te često.

das Mißverständnis
/misferstendnis/
nesporazum
eines Abends jedno veče
plaudern čascati
singen /zingen/ pevati
ich sang /zang/ pevah,
pevao sam
tanzen /tancen/ igrati
(pokretne igre)
Musik machen
muzicirati
der Künstler
*/künstler/ umetnik
das Klavier /klavi:r/
klavir
die Oper /o:per/ opera
die Dame des Hauses
domaćica
der Salon /zalo:n/ salon
die Ecke /eke/ ugao
elegant elegantan
angezogen /angezo:gen/
obučen
treten /tre:ten/ stupiti
ich trat /tra:t/ stupih.
stupio sam
der Barbier /barbi:r/
berberin
B. von Sevilla /Sevilja/
Seviljski berberin
(opera)
es tut mir leid žao mi je
sich rasieren /razi:ren/-
brijati se
ich rasiere mich selbst
brijem se sam
selbst /zelbst/ sam
später kasnije
*/spe:ter/**

Dvadeset deveti čas

Glagol spielen znači »igrati« i »svirati«.
Moramo da pazimo na razliku između »neinen Walzer tanzen« (igrati, plesati valcer) i »neinen Walzer spielen« (svirati valcer).

Povodom prisvojnih zamenica rekli smo da Nemci nemaju povratnu prisvojnu zamenicu (svoj). Ja imam svoju knjigu = Ich habe mein Buch. Oni imaju svoju kuću = Sie haben ihr Haus. Uzima se, dakle, prisvojna zamenica za odgovarajuće lice.

Nešto slično važi i za povratne glagole. U srpskohrv. oni se uvek menjaju sa »se« (na pr.: radovati se, radujem se, raduješ se itd.). U nemačkom samo za treće lice postoji povratna zamenica sich. Za ostala lica moramo i tu da se služimo ličnim zamenicama (mich, dich, — uns, euch).

Glagol sich freuen (radovati se) menja se u sadašnjem vremenu ovako:

Ich freue mich radujem se
du freust dich raduješ se
er (sie, es) freut sich raduje se
wir freuen uns radujemo se
ihr freut euch radujete se
sie freuen sich raduju se

Zapovedni način: Freue dich! raduj se!
Freuen wir uns! radujmo se! Freut euch! radujte se!
Freuen Sie sich! radujte se (Vi)!

Radovati se nećem što će tek doći, kaže se nemački: sich freuen auf (sa četvrtim padažom). Ich freue mich auf das Geschenk [gešenk] = radujem se poklonu (koji ću tek dobiti). Radovati se nećem što je već tu, kaže se međutim: sich freuen über (takođe sa četvrtim padažom). Ich freue mich über das Geschenk = radujem se poklonu (koji sam već dobio).

der Tanz, die Tänze
igra (pokretna)
der Tänzer igrac, plesač
die Tänzerin igratčica
die Tanzschule
škola igranja
Ich spiele Klavier
(Geige, Flöte)
sviram na klaviru (na violini, u flautu)
das Klavier [klavi:r]
klavir
die Geige violina
die Flöte [flö:te] flauta

sich schämen stideti se
sich kämmen češljati se

der Hase [ha:ze] zec
plötzlich [plöclih]
iznenada, odjednom
er sieht [zi:t] vidi
neben poređ
der Schatten senka
das Ohr uho (die Ohren)
was für ein! kakav!
das Ungeheuer
[ungehojer] čudovište

das Horn *rog*
zittern *drhtati*
laufen *trčati*
er läuft (on) *trči*
endlich /entlih/ *najzad*
das Gebüsch /gebüß/

žbunje

der Busch *žbun*
retten /reten/ *spasti*
sieh(e)! *gle!*
legen *položiti*
sich legen *leći*
der Boden *tlo; pod*
keuchen /kojhen/

dahtati, teško disati
Gott sei Dank! *bogu neka je /budi/ hvala*
das Bein *noga (cela)*
sie haben *gerettet*

spasli su
der fliegende Kater
leteći mačor
der Storch /štork/ *roda*
er flog ... herab
sleteo je
versuchen /ferzu:hen/

pokušati
er stieg *popeo se*
steigen *peti se*
der Turm *toranj*
ebenfalls /e:benfals/
takode, isto tako
er fiel *pao je*
recht (= sehr) *vrlo,*

prilično, sasvim
sanft *blago, meko*
unsanft *tvrdio*
das Niedersetzen *sedanje*
beschwerlich /bešve:rlih/
neugodno
waschen *umiti*
sich fürchten *bojati se*

Razumete li sad razliku između: Ich freue mich auf die Reise — ich freue mich über die Reise. Ich freue mich auf deinen Brief — ich freue mich über deinen Brief. Ich freute mich auf dein Kommen — ich freute mich über dein Kommen.

Der Hase

Ein Hase geht einmal spazieren. Plötzlich sieht er neben sich seinen Schatten und den Schatten seiner Ohren. Was für ein Ungeheuer mit zwei Hörnern! Er zittert, läuft wie der Wind — und sieh: das Ungeheuer läuft immer mit ihm.

Endlich kommt er zu einem Gebüsch. Er rettet sich in den Schatten, und sieh! das Ungeheuer ist nicht mehr da. Der Hase legt sich auf den Boden, keucht und sagt: »Gott sei Dank, nur meine Beine haben mich gerettet.«

Der fliegende Kater

Der Storch flog vom Kirchturm herab. Das wollte auch der Kater versuchen. Er stieg auf den Turm und sprang ebenfalls herab. Er fiel aber recht unsanft auf den Boden. Da sagte er: Das Fliegen geht schon recht gut; nur das Niedersetzen war etwas beschwerlich.

Prevedite: Plešete li? Svirao li klavir? Sad nemamo klavir. Raduješ (radujete) li se raspustu (dopustu)? Brijete li se uvek sami? Umivamo se i češljamo. — Zec se bojao od (vor) svoje senke. — Ja se ne bojim. Bojiš (bojite) li se?

Trideseti čas

Da bismo znali kako se nemački glagoli menjaju u svim vremenima, moramo (sem pomoćnih glagola) da znamo tri oblika: neodređeni način, predašnje vreme (prvo lice jednine) i prošli pridev. Ovaj poslednji oblik je za nas nov.

| | | |
|--------------------|--------------------|----------------------|
| <i>neodr. nač.</i> | <i>pred. vreme</i> | <i>prošli pridev</i> |
| lernen | (ich) lernte | gelernt |
| geben | (ich) gab | gegeben |

Prošli pridev svršava se kod slabih glagola na t, kod jakih na en. Ispred prostog glagola stavljaju se još jedno (nenaglašeno) ge-.

Od prostih slabih glagola možemo sad bez ikakvih teškoća napraviti prošli pridev:

| |
|---------------------------------------|
| leben — lebte — gelebt |
| wohnen — wohnte — gewohnt |
| fragen — fragte — gefragt |
| reden — redete — geredet (umeće se e) |
| warten — wartete — gewartet |

Naglasak ostaje svuda na osnovi leb-, wohn- itd.

Kod jakih glagola moramo da naučimo prošli pridev posebno. Najbolje je da se već sad naviknete da naučite sva tri glavna oblika odjednom; na pr.:

| |
|---|
| trinken — trank — getrunken |
| sitzen — saß — gesessen |
| treffen sresti — traf /tra:f/ — getroffen |
| sehen — sah /za:/ — gesehen |

Cemu nam je potreban prošli pridev? Predašnje vreme upotrebljavaju Nemci pre svega u književnom jeziku kad pričaju o čitavom nizu povezanih događaja. Ali u običnoj konverzaciji vrlo malo se čuje predašnje, nego pretežno prošlo vreme. Ono se dobija kad se sadašnje vreme od haben ili sein (koji se zovu pomoći glagoli) spoji s prošlim pridevom.

| | | |
|-----------|----------|------------|
| ich habe | gewartet | čekao sam |
| du hast | gewartet | čekao si |
| er hat | gewartet | čekao je |
| wir haben | gewartet | čekali smo |
| ihr habt | gewartet | čekali ste |
| sie haben | gewartet | čekali su |

*slabi glagoli
leben — pred. vreme
ich lebte (osnova ostaje nepromjenjena; dodaju se nastavci)*

*jaki glagoli
geben — pred. vreme
ich gab (osnova se menjaj; prvo i treće lice jednine bez nastavka)*

*prošli pridev
slabih glagola
ge + leb + t = gelebt*

*prošli pridev
jakih glagola
ge + (izmenjena) osno-
va + en
ge + trunk + en
= getrunken*

| |
|-----------------------|
| schreiben — schrieb — |
| geschrieben |
| essen — aß — gegessen |
| schlafen spavati — |
| schlief — geschlafen |

der Nachmittag *popodne*
 der Vormittag *prepodne*
 gestern *nachmittag*
 juče po podne
 am Vormittag *pre podne*
 am Nachmittag *posle*
 podne
 bei (3 padež) *kod, na*
 das Wettspiel *utakmica*
 das Fußballwettspiel
 nogometna utakmica
 der Sport *sport* /*sport*/ *sport*
 der Klub *klub*
 der Sportklub *sportski klub*
 die Mannschaft
 momčad, tim
 ausgezeichnet
 [ausgezeichnet] *odlično*
 der Spieler *igrac*
 die Form *forma*
 die Höhe */hö:e/ visina*
 das Publikum *publika*
 besonders *[bezonders]*
 naročito
 begeistert *oduševljeno*
 klatschen *pljeskati*
 der Beifall *aplaуз*
 Beifall klatschen
 aplaudirati
 das Tor, die Tore
 kapija; gol
 die Hälfte *polovina*
 die Spielhälfte
 poluvreme
 unentschieden *nerešen*
 rasch *brzo*
 hintereinander
 jedan za drugim
 früher */frü:er/ ranije*
 gewinnen *dobiti*
 gewonnen *dobio*

Ich habe lange gewartet = *Dugo sam čekao.*
 — Hast du lange gewartet? *Jesi li dugo čekao?*
 — Er hat mir schon lange nicht geschrieben
 = *On mi već dugo nije pisao.* — Haben Sie schon gegessen? *Jeste li već ručali (večerali?)*
 Haben Sie gut geschlafen? *Jeste li dobro spavali?* Kao što vidimo, dolazi prošli pridev na kraj (*glavne*) rečenice.

Za danas uzmimo samo takve glagole koji u prošlom vremenu idu sa haben.

Fußball

Ich war gestern nachmittag baden. — Und du? Hast du nicht gebadet? — Ich war am Vormittag baden, am Nachmittag war ich bei einem Fußballwettspiel. — Wer hat gespielt?
 — Der Sportklub H. gegen Slavia. Beide Mannschaften haben ausgezeichnet gespielt. Alle Spieler waren in Form und auf der Höhe. Das Publikum hat besonders unserer Mannschaft begeistert Beifall geklatscht. — Und wer hat gewonnen? — Slavia hat drei Tore gegen zwei (3:2) gewonnen. Die erste Spielhälfte war unentschieden. Aber dann haben unsere Leute rasch hintereinander zwei Tore gemacht. — Spielen Sie auch selbst Fußball? — Früher habe ich sehr gern gespielt.

Prevedite: Nisam još večerao. Sreо sam jednog prijatelja. Zašto mi tako dugo niste pisali? Dao mi je svoju adresu. — Zašto mi nisi ranije pisao? Već dugo te nisam video. Jeste li dugo čekali? Ne, nisam dugo čekao. Juče Vas nismo videli. Gde ste večerali? Sta ste pili? Koliko ste platili?

Trideset prvi čas

U prošlom tekstu javilo se »*hintereinander*«, »*jedan za drugim*«. Upamtite da se »*jedan drugog* (drugom), jedna drugu, jedno drugo, jedni drugi« kaže nemački einander. Ova reč ostaje nepromjenjena. Ako je potreban predlog (*na pr. jedan s drugim*), on se stavlja ispred einander i piše zajedno s njim: miteinander jedan s drugim, beieinander jedan kod drugog, itd.

Nemačko prošlo vreme sastoјi se od sadašnjeg vremena pomoćnog glagola haben ili sein i prošlog prideva. Pitanje je sad koji glagoli zahtevaju u prošlom vremenu haben a koji sein. Mi moramo na vreme da se naviknemo na pravilnu upotrebu. To je utoliko potrebniye što se srpskohrv. prošlo vreme uvek pravi s pomoćnim glagolom »biti« (išao sam, kupio sam itd.). U nemačkom bi mogli da nastupe teški nesporazumi, ako ne pazimo. Ako bi neko na pr. mesto ich habe gekauft (kupio sam) htio da kaže: ich bin gekauft, mogao bi da ispadne sumnjiv, jer ich bin gekauft znači: kupljen sam.

Zbog toga obratite što više pažnje pravilima za upotrebu pomoćnih glagola.

Prošli pridev od sein glasi gewesen [ge've:zen], prošli pridev od haben glasi gehabt [gehapt]. Sein se u prošlom vremenu menja sa sein, a haben sa haben.

Prošlo vreme od sein glasi prema tome:

| | | |
|----------|---------|----------|
| ich bin | gewesen | bio sam |
| du bist | gewesen | bidi si |
| er ist | gewesen | bio je |
| wir sind | gewesen | bili smo |
| ihr seid | gewesen | bili ste |
| sie sind | gewesen | bili su |

Wir sehen uns selten
Vidamo se retko

Wir sehen einander
[selten]
Vidamo jedan drugog
/retko

Wir haben einander vor
zwei Wochen gesehen
Videli smo jedan drugog
pre dve nedelje

Wir sprechen gewöhnlich
miteinander
[deutsch]
Govorimo obično jedan
s drugim nemački

ich bin gewesen = bio
sam

a prošlo vreme od haben:

ich habe ghabt = *imao sam*

| | | |
|-----------|--------|------------------|
| ich habe | gehabt | <i>imao sam</i> |
| du hast | gehabt | <i>imao si</i> |
| er hat | gehabt | <i>imao je</i> |
| wir haben | gehabt | <i>imali smo</i> |
| ihr habt | gehabt | <i>imali ste</i> |
| sie haben | gehabt | <i>imali su</i> |

prelazni
glagoli u prošlom
vremenu sa haben

neprelazni glagoli
kretanja u prošlom
vremenu sa sein

Inače upamtite danas samo dva pravila:

Svi prelazni glagoli (to jest oni uz koje se može dodati »nekoga« ili »nešto«) idu u prošlom vremenu sa haben. Schreiben pisati (nešto, na pr. pismo), sehen videti (nekoga), kaufen kupiti (nešto) itd. prelazni su glagoli i glase u prošlom vremenu: ich habe geschrieben, ich habe gesehen, ich habe gekauft.

Glagoli koji nisu prelazni idu sa sein, ako znače kretanje. Takvi su glagoli gehen, laufen trčati, kommen, reisen itd. Prošlo vreme glasi: ich bin gegangen, ich bin gelaufen, ich bin gekommen, ich bin gereist.

Primera ima u današnjem tekstu, iz koga ujedno vidite da se predašnje vreme upotrebljava u pričanju, a prošlo vreme u direktnom razgovoru. Naučite dobro:

kommen doći — kam — gekommen
pr. vr. ich bin gekommen *došao sam*
 steigen peti se, sići — stieg — gestiegen
 ich bin gestiegen *peo sam se*
 nehmen uzeti — nahm — genommen
 ich habe genommen *uzeo sam*
 tragen nositi — trug — getragen
 ich habe getragen *nosio sam*
 bekomen dobiti — bekam — bekommen
 ich habe bekommen *dobio sam*
 finden naći — fand — gefunden
 ich habe gefunden *našao sam*
 laden tovariti — lud — geladen
 liegen ležati — lag — gelegen

Das Rezept

Draußen war es kalt. Es regnete. Der Apotheker hatte alle Hände voll zu tun, denn alle Welt war erkältet. Da kam schon wieder ein Wagen. Ein Bauer stieg vom Wagen. Auf dem Wagen lag, in Tücher gepackt, eine Stubentür. Der Bauer nahm die Tür vom Wagen und trug sie in die Apotheke. Der Apotheker lachte und fragte: »Ist Ihre Stubentür krank? Hat sie vielleicht auch den Schnupfen bekommen?« Der Bauer löste die Schnüre und Tücher von der Tür und sagte: »Das nicht, Herr Apotheker, aber meine Frau ist krank. Da habe ich gestern den Arzt geholt. Dieser wollte das Rezept schreiben. Aber im Hause war kein Papier, keine Tinte, kein Bleistift. Nur ein Stück Kreide haben wir gefunden. Da hat der Doktor die Kreide genommen und das Rezept an die Tür geschrieben. Heute habe ich die Tür auf meinen Wagen geladen und bin zu Ihnen gekommen. Da haben Sie das Rezept; geben Sie mir die Arznei!«

Prevedite (u prošlom vremenu): Kad ste došli? Jeste li dobro putovali? Jeste li dobili moje pismo? — Zašto nisi došao? Nisam imao vremena. Imao sam pune ruke posla. Moj otac je bio bolestan, ležao je dve nedelje. Jeste li pozvali lekara? Da, lekar je dolazio više puta. Lekar ga je posećivao skoro svaki dan. — Poručio sam odelo. Gde si kupio štof? Koliko je koštao metar?

Trideset drugi čas

Svi prelazni glagoli idu u prošlom vremenu sa haben. Čim, dakle, uz neki glagol možemo da dodamo »nekogao ili »nešto«, to jest čim glagol može imati uza se predmet u četvrtom padežu, on obrazuje prošlo vreme sa haben.

das Rezept *recept*

/receipt/

ich habe zu tun *imam posla*

alle Hände voll zu tun
haben *imati pune ruke posla*

der Wagen *kola*
das Tuch, die Tücher
marama

packen *pakovati,*
umotati

die Tür *vrata*
die Stube *soba*
(u seoskoj kući)

die Stubentür *sobna vrata*
die Welt *svet*



die Apotheke *apoteka*
[th = t]

der Apotheker *apotekar*
lösen /lö:zən/ (od)rešiti
die Schnur, die Schnüre
vrpca, uzica

holen dovesti, doneti,
ici po

die Tinte *mastilo*
die Kreide *kreda*
die Arznei /arcnaj/ lek
mehrmais više puta
fast skoro, gotovo

povratni glagoli
u prošlom vremenu
sa haben

I svi povratni glagoli (to jest glagoli sa sich u neodređenom načinu) idu sa haben
Od sich freuen (radovati se) glasi prošlo vreme:

ich habe mich gefreut wir haben uns gefreut
radovao sam se
du hast dich gefreut ihr habt euch gefreut
er hat sich gefreut sie haben sich gefreut

bezlični glagoli
u prošlom vremenu
sa haben

Bezlični glagoli (to jest glagoli koji kao podmet imaju samo bezličnu zamenicu es) idu, kad označuju vremenske prilike, takođe sa haben. Upamitimo: es regnet kiša pada — es hat geregnet padala je kiša; es hagelt /ha:gelt/ grad pada — es hat gehagelt; es blitzt /blicht/ munje sevaju — es hat geblitzt; es donnert /donert/ grmi — es hat gedonnert; es schneit sneg pada — es hat geschneit, itd.

der Spaziergang šetnja
(špaci:rgang)
der Ausflug izlet
die Straßenbahn
tramvaj
bis zu (sve) do
zur = zu der
die Haltestelle stanica
(halte:stelle)
zu Fuß peške
unterwegs usput
der Bauernwagen
seljačka kola
das Automobil auto
der Fußgänger pešak
dreieinhalb tri i po
nach posle (treći padež)
der Gipfel vrh
das Gasthaus gostionica
die Hitze vrutina
der Durst žed
der Käse /ke:ze/ sir
die Aussicht izgled
/auszicht/
herrlich krasan, divan
die Ferne daljina
der Fluss /flus/ reka

Kao neodređeni način, tako stoji i prošli pridev u glavnoj rečenici sasvim na kraju. Kao što kažemo: Wir wollen heute abend nach dem Büro einen Spaziergang machen (Hoćemo večeras posle kancelarije da idemo u šetnju), tako isto: Wir haben gestern zu Fuß einen Ausflug auf die Avala gemacht (Juče smo peške napravili izlet na Avalu); ili: Ich habe gestern abend sehr lange zu Hause auf dich gewartet (Sinoc sam te kod kuće vrlo dugo čekao).

Unser Ausflug

Wir haben gestern zusammen einen Ausflug gemacht. Wir sind mit der Straßenbahn bis zur letzten Haltestelle gefahren. Von da sind wir dann zu Fuß gegangen. Das Wetter war sehr schön. Unterwegs haben wir viele Bauernwagen und Automobile, aber auch viele Fußgänger getroffen. Nach dreieinhalb Stunden waren wir auf dem Gipfel des Berges. Von dem Gehen haben wir Hunger und von der Hitze Durst bekommen. Im Gasthaus haben wir Käse und Bier bestellt. Wir haben nicht lange gewartet.

da hat uns der Wirt auch schon das Bier
gebracht. Es hat uns ausgezeichnet geschmeckt.
Die Aussicht vom Gipfel war herrlich; wir
haben in der Ferne die Stadt und die Flüsse
(die Save und die Donau) und im Süden das
Gebirge gesehen. Gegen Abend sind wir wieder
zu Fuß nach Hause gegangen und nur das letzte
Stück mit der Straßenbahn gefahren. Später
kam ein Gewitter. Es hat geblitzt und gedonnert.
In der Nacht hat es stark geregnet. Wir haben
einen schönen Tag gehabt.

Prevedite (u prošlom vremenu): Napravio sam izlet, ali sam se uzalud radovao. Nisam imao sreće. Padala je kiša, kasnije je došla oluja pa (und) je sevalo i grmelo. Čekao sam dva sata u gostionici. Sa (von) vrha brda nismo mnogo videli.

Trideset treći čas

Iz velike grupe neprelaznih glagola, to jest onih glagola koji ne mogu imati uza se predmet u četvrtom padežu, već smo izdvajili jednu manju grupu: neprelazne glagole koji znače kretanje. Rekli smo za njih da obrazuju prošlo vreme sa **sein**. Na pr.:

Kod ostalih neprelaznih glagola treba paziti da li znače trajnu ili trenutnu radnju. Glagoli koji znače trajnu radnju zovu se neprelazni trajni glagoli. Oni idu sa haben. Takvi su glagoli na pr.: leben (ich)

die Save /sa:və/ Sava
 die Donau Dunav
 der Süden /zü:den/ jug
 im Süden na jugu
 das Gebirge planina
 gegen Abend predveče
 später kasnije
 das Gewitter oluja
 stark jako; snažno
 bringen — brachte —
 gebracht doneti
 ich habe gebracht
 doneo sam
 gehen ići — ging —
 gegangen
 umsonst uzalud
 das Glück /glük/ sreća

neprelazni glagoli kretanja u prošlom vremenu sa sein

fliegen /fli:gen/ leteti
fliehen /fli:e:n/ bežati

neprelazni trajni
glagoli
u prošlom vremenu
sa haben

blühen /blü:en/ cvetati
die Blume /blu:mə/ cvet

neprelazni
trenutni glagoli
u prošlom vremenu
sa sein

der Bürger građanin



der Brunnen bunar
tief /ti:f/ dubok
klar /kla:r/ bistar, jasan
eines Tages jednog dana
trocken /troken/ suv
hinabsteigen sići (doles)
(hinapštajgen)

der Grund dno
untersuchen
(unterzu:hen)
ispitati, pregledati
die Leiter merdevine
das Seil, die Seile uže
der Schultheiß
(šulthajs)
pretsednik opštine
die Stange motka
oben gore
über (3 i 4 padež!)
nad, preko

habe gelebt živeo sam), wohnen (ich habe gewohnt stanovao sam), schlafen (ich habe geschlafen spavao sam), blühen cvetati (die Blumen haben geblüht cveće je cvetalo) itd.

Oni neprelazni glagoli, međutim, koji znače trenutnu radnju (takozvani neprelazni trenutni glagoli) idu u prošlom vremenu sa sein. Takvi su glagoli na pr.: sterben umreti — starb — gestorben; unser Freund ist plötzlich gestorben (naš prijatelj je iznenada umro); verschwinden iščeznuti — verschwand — verschwunden: das Bild ist verschwunden (slika je nestala); erwachen probuditi se, einschlafen zaspali itd.

Razlikujte:

hängen obesiti — hängte — gehängt
hangen visiti — hing — gehangen
fallen pasti — fiel — gefallen
ich bin gefallen pao sam
gefallen dopasti se — gefiel — gefallen
ich habe gefallen dopao sam se

A sad jedna pričica o Šildanima. Šildani (Schildbürger) su stanovnici varošice Schilda. a za njihovo ime vezuju se mnoge šaljive priče.

Die Schildbürger im Brunnen

Die Schildbürger hatten einen Brunnen. Der Brunnen war tief und das Wasser gut und klar. Aber eines Tages war der Brunnen plötzlich trocken. Da wollten die Schildbürger hinabsteigen und den Grund des Brunnens untersuchen. Sie hatten aber keine Leiter und kein Seil.

Da sagte der Schultheiß: »Ich weiß, wie wir es machen. Wir legen eine Stange oben über den Brunnen und ich hänge mich an diese Stange; an meine Füße hängt sich Kunz, an seine Füße Heinz und so weiter. So kommen wir auf den Grund des Brunnens.«

Dieser Vorschlag gefiel den Schildbürgern. Der Schultheiß hängte sich an die Stange, und bald hingen fünf bis sechs Schildbürger aneinander. Da sagte der Schultheiß: »Brüder, haltet einen Augenblick fest! Ich muß mir in die Hände spucken, denn die Stange drückt zu sehr.«

Da ließ der Schultheiß die Hände los, und alle fielen in den Brunnen. Zum Glück war Sand auf dem Grund, und sie kamen ohne Schaden davon.

Trideset četvrti čas

Predlozi su važna vrsta reči. Videli smo već da srpskohrv. i nemački predlozi ne idu uvek sa istim padežom. Predlog von, na primer, zahteva treći padež, dok odgovarajući srpski predlog ide s drugim padežom (von dem Vater — od oca). Druga teškoća je u tome što jednom istom predlogu odgovara u drugom jeziku više različitih predloga. Nemački von znači i »sa« (vom Wagen nehmen — skinuti s kola) i »o« (wir sprechen gerade von dir — govorimo baš o tebi) itd.

Ranije smo naučili da predlozi in, an, auf imaju na pitanje Wo? Gde? (tj. kad se kazuje mirovanje) treći, a na pitanje Wohin? Kuda? (tj. kad se kazuje kretanje) četvrti padež. Ima još nekoliko takvih predloga. Naučimo ih sad sve:

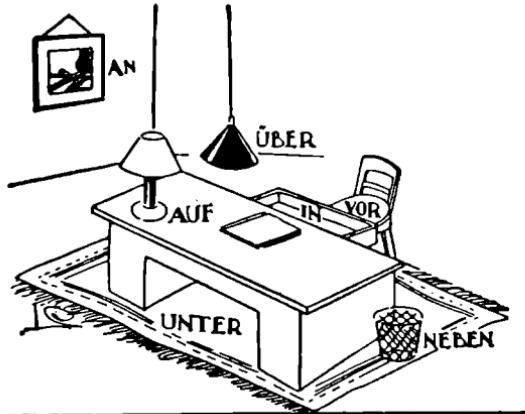
in u — an na, o, kraj — auf na — über nad, iznad — unter pod, ispod — vor pred, ispred — hinter za, iza — neben pored — zwischen (iz)među.

Da bi upotreba bila potpuno jasna, uzećemo nekoliko najprostijih primera. Osvrnimo se malo po sobi da vidimo gde šta стоји, leži ili kuda šta da metnemo. Glagoli koji su za to potrebni najvećim delom su nam već poznati.

der Vorschlag predlog
/fɔ:rʃla:k/
festhalten držati (čvrsto)
haltet fest! držite
(čvrsto)!
der Augenblick trenutak
spucken /špuken/
pljunuti, pljuvati
drücken /drükən/
žuljiti, pritiskivati
ich ließ los pustih
/li:s lo:s/
zum Glück na sreću
der Sand /zant/ pesak
der Schaden šteta
ohne (4 padež) bez
ohne Schaden davon-
kommen
/da:fonkomen/
proći bez štete
Heinz, Kunz = nem.
imena

in
an
auf
über — unter
vor — hinter
neben
zwischen

Wo?
treći padež
Wohin?
četvrti padež



stehen (stand, gestanden) — stajati,
 stellen (stellte, gestellt) — postaviti, metnuti
 liegen (lag, gelegen) — ležati
 legen (legte, gelegt) — položiti, metnuti
 hangen (hing, gehangen) — visiti
 hängen (hängte, gehängt) — obesiti

Trebalo bi razlikovati hangen (visiti, ich hange; du hängst, ich hing itd.) i hängen (obesiti; ich hänge, du hängst, ich hängte itd.), ali ni Nemci sami više ne prave strogu razliku, nego upotrebljavaju hängen u sad. i ich hing u pred. vrem. u oba značenja.

Treba paziti na to da Nemci tačno razlikuju na koji način se nešto »meće«. Ako na pr. metnemo knjigu na sto tako da leži, onda Nemac upotrebljava legen. Ako je međutim metnemo u orman tako da стоји, onda Nemac kaže stellen. U običnom govoru se rado upotrebljava »tun« za legen i stellen.

Ich trete ins (= in das) Zimmer — stupam (*ulazim*) u sobu. (Kuda?) Ich sitze im (= in dem) Zimmer. (Gde?) — Ich lege die Bücher auf den

ich lege das Buch
 auf den Tisch
 ich stelle das Buch
 in den Schrank

Tisch. (*Kuda?*) — Die Bücher liegen auf dem Tisch. (*Gde?*) — Die Dame steht vor dem Spiegel. (*Gde?*) — Sie schaut in den Spiegel. (*Kuda?*) — An der Wand hängt ein Bild. (*Gde?*) — Wohin soll ich dieses Bild hängen? — Hängen Sie es neben den Spiegel! — Wo steht der Schrank? Er steht zwischen dem Ofen und dem Fenster. — Die Lampe hängt über dem Tisch, der Teppich liegt unter dem Tisch. (*Gde?*) — Wir hängen die Lampe über den Tisch. (*Kuda?*) — Wohin stellen wir den Schrank? Stellen wir ihn zwischen den Ofen und das Fenster! Der Stuhl steht vor dem Tisch, die Schreibmaschine steht auf dem Tisch, der Papierkorb steht neben dem Tisch. (*Gde?*)

'Ponovimo pravilo o upotrebi pomoćnih glagola **haben** i **sein** za prošlo vreme:

Sa haben idu: 1) svi prelazni glagoli, 2) svi povratni glagoli, 3) bezlični glagoli za vremenske prilike, 4) neprelazni trajni glagoli koji ne znače kretanje.

Sa sein idu: 1) svi neprelazni glagoli koji znače kretanje, 2) neprelazni trenutni glagoli.

Prevedite (u prošlom vremenu): Išao sam četiri sata peške. Došli smo u jedno selo. Usput smo sreli jednog prijatelja. (Ob)radiovali smo se. Moj brat je tri godine živeo u Nemačkoj. Video je skoro celu Nemačku. Moj prijatelj je došao u Beograd. Stanovao je ranije u Sarajevu. Njegov deda je pre dva meseca umro. — Kako Vam se dopalo u Nemačkoj? Kako ste bili zadovoljni Vašim otsustvom? Često je padala kiša. — Juče sam ti poslao jednu knjigu. — Jesi li dobro spavao? Jeste li već pročitali novine? Da, pročitao sam ih još jutros. Tražio sam Vas, ali nisam Vas zatekao (steo) kod kuće. Išao sam sa svojom sestrom u bioskop. Ali film nam se nije dopao. Kako ste (vi) proveli nedelju? Napravili smo izlet.

der Spiegel ogledalo
/ʃpi:gel/
der Ofen [o:fən] peć
die Maschine mašina
die Schreibmaschine
pisaća mašina
der Korb, die Körbe
/korp/ korpa, koš
der Papierkorb
koš za hartiju
ganz Deutschland
cela Nemačka
die Zeitung novine
lesen, las /la:s/, gelesen
čitati
heute früh jutros
verbringen, verbrachte,
verbracht provesti
schicken /šiken/ poslati



haben ili
sein

Trideset peti čas

Danas nešto o odričanju. Rečca za odričanje je u nemačkom nicht. Ali odavno već znamo da se neodređeni član ili imenica bez člana odriče pomoću kein.

Ich habe ein Buch — *Imam* (jednu) knjigu.
Ich habe kein Buch — *Nemam* knjige.

Ich habe Zeit — *Imam* vremena. Ich habe keine Zeit — *Nemam* vremena.

Ich rauche Zigaretten — *Pušim* cigarete.
Ich rauche keine Zigaretten — *Ne pušim* cigarete. Ali: Ich rauche (überhaupt) nicht — *Ne pušim* uopšte.

Srbin kao da se boji da ga onaj koga odbija neće razumeti. Stoga odriče u istoj rečenici i dva i tri puta (»Ja to nikad nigde nisam video«). Nemac je tu štedljiviji. On odriče u istoj rečenici svega jedan put. Ako u rečenici stoji kein ili druga kakva reč koja odriče, kao na pr.:

nie /ni:/ nikad — niemals /ni:mals/ nikad
nirgends nigde — niemand nikо
nichts /nihc/ ništa — weder—noch ni(ti)—
ni(ti),

onda otpada rečca nicht. Ich habe nichts gehört — *Nisam* ništa čuo. Ich habe das noch nie gehört — *Ja to još nikad nisam* čuo. Weder er noch seine Schwester sind gekommen — *Ni on ni njegova sestra nisu došli*.

Upamtite da se u nemačkom od muških imenica dobijaju ženske pomoću nastavka -in. Na pr.:

der Freund — die Freundin — prijateljica;
der Lehrer — die Lehrerin — učiteljica;
der Student — die Studentin — studentkinja;
der Schneider — die Schneiderin — krojačica.

Za promenu ovih imenica na -in treba upamtiti jedino to da one u množini udvajaju n u nastavku -in. Dakle: die Freundinnen prijateljice, die Studentinnen studentkinje itd.

überhaupt uopšte
(überhaupt)

der Bahnhof /ba:nho:f/
žel. stanica
der Hauptbahnhof
glavna (žel.) stanica
nämlich /ne:mlih/ naime
das Hotelauto hotelski
auto
der Schnellzug brzi voz
die Person osoba
(perzo:n)
der Personenzug
putnički voz
halten (hielt, gehalten)
držati; stati, zaustaviti se /sa haben/

Der Bahnhof

Wo ist der Bahnhof, bitte? Wie komme ich, bitte, zum Bahnhof? — Wollen Sie zum Hauptbahnhof? Belgrad hat nämlich zwei Bahnhöfe. Der Hauptbahnhof liegt an der Save. — Wollen Sie nicht mit dem Hotelauto fahren? Sie können die Straßenbahn nehmen. — Fahren Sie mit dem Schnellzug? — Ja, die Fahrt mit dem Personenzug dauert mir zu lang. Die Personenzüge halten fast an jeder Station, der Schnellzug dagegen hält nicht an allen Stationen. — Haben Sie Ihre Fahrkarte schon? — Ja, ich habe sie schon im Reisebüro gelöst. (Nein, ich muß sie erst am Schalter [= Fahrkartenschalter] lösen.) — Haben Sie viel Gepäck? — Ich habe nur einen Reisekoffer und eine Handtasche. — Ist der Nachtschnellzug gewöhnlich sehr voll? Ich möchte gern einen Eckplatz (Fensterplatz) in einem Nichtraucherabteil. — Der Gepäckträger kann Ihnen einen solchen Platz belegen.

Prevedite: Kako ste putovali? Jeste li dobili mesto? Jeste li našli mesto u uglu (do prozora)? Nažalost, ni u jednom vagonu nije više nijedno mesto bilo slobodno. Nosio sam svoj prtljag sam. Zašto nisi išao brzim vozom? Radio sam do 7 sati u kancelariji. Brzi voz ide u 6.45. Jesi li već imao kartu? Da, izvadio sam je još posle podne u putničkom birou. Jesi li spavao u vozu? Ne, u vozu nikad ne spavam. Hteo bih da zaspim, ali ne ide.

die Station stanica
/šta:ci:o:n/
dagegen /dage:gen/
naprotiv, međutim
die Fahrkarte karta za
voz
das Reisebüro putnički
biro
lösen /lö:zen/ vaditi
(na pr. kartu)
der Schalter Šalter
das Gepäck prtljag
/gepe:k/
der Nachtschnellzug
noćni brzi voz
der Eckplatz mesto
u uglu
das Abteil /aptajl/ kupe
der Nichtraucher
nepušač
das Nichtraucherabteil
kupe za nepušače
der Gepäckträger nosač
belegen /bele:gen/
zauzeti, rezervisati
es gibt ima
zum = zu dem
kein nijedan
arbeiten raditi

Trideset šesti čas

U prošloj lekciji pojavio se glagol halten koji znači ne samo »držati« nego i »zaustaviti se, stati« (o prevoznim sredstvima). Der Zug (das Auto) hält — voz (auto) staje. Der Wagen hielt — kola su se zaustavila. I u ovom drugom značenju glagol halten ide u prošlom vremenu s pomoćnim glagolom haben. Warum hält der

halt! stoj! stojte!

bleiben sa sein: ich bin
geblieben ostao sam

das Etikett etiketa
die Linie /lī:nię/ linija
die Schnellzugslinie
linija (pruga) brzog
voza
der Norden sever
Norddeutschland
Severna Nemačka
revidieren /revidi:rən/
revidirati
der Beamte činovnik
ein Beamter činovnik
das Ministerium
ministarstvo
ich mußte morao sam
die Strecke /štreke/
pruga, deo puta

Zug? Zašto voz staje? Warum hat der Zug gehalten? Zašto je voz stao?

Ali ako pešak, šetač ili časovnik stanu, onda se kaže »stehenbleiben«. To su ustvari dva glagola (stehen i bleiben). Die Fußgänger bleiben stehen — Pešaci zastaju. Die Uhr bleibt stehen — časovnik staje. Obliti od bleiben glase:

bleiben — blieb — geblieben

a prošlo vreme ide — na to treba naročito paziti, jer je to izuzetak od našeg pravila — sa sein. Ich bin gestern zu Hause geblieben — Ostao sam juče kod kuće. Tako isto ide i stehengeblieben sa sein. Die Leute sind auf der Straße stehengeblieben — Ljudi su zastali na ulici. Meine Uhr ist wieder einmal stehengeblieben — Moj sat je opet jednom stao.

U vezi s glagolom halten treba upozoriti na nešto drugo. Sadašnje vreme glasi:

| | |
|-----------|------------|
| ich halte | wir halten |
| du hältst | ihr haltet |
| er hält | sie halten |

Za jake glagole koji u neodređenom načinu imaju a kao osnovni samoglasnik — a halten spada među njih — važi uopšte pravilo da pretvaraju ovo a u drugom i trećem licu jednine sadašnjeg vremena u ä. Menjajte prema ovom pravilu sadašnje vreme od fahren voziti (se), tragen nositi, schlafen spavati.

Ovo pravilo važi samo za jake glagole. Slabi glagoli ostavljaju svoju osnovu — kao što znamo — uvek nepromenjenu. Od fragen (fragte, gefragt) i sagen (sagte, gesagt) glasi sadašnje vreme sasvim pravilno: ich frage, du fragst itd., ich sage, er sagt itd.

I ova razlika između jakih i slabih glagola vrlo je važna za pravilnu upotrebu alacolskih oblika.

Der Wein ohne Etikett

Auf einer Schnellzugslinie in Norddeutschland mußte ein Beamter des Ministeriums aus Berlin ein Stück der Strecke revidieren. An der Strecke lagen nur Dörfer. Am Abend kam der Beamte, müde von der Arbeit, in das Wirtshaus eines Dorfes. Er bestellte sein Abendessen und wollte auch etwas dazu trinken. »Das Bier ist bestimmt schlecht und sauer«, dachte er, »und Wein gibt es wahrscheinlich überhaupt nicht.« Wie überrascht war er aber! Die Wirtin legte eine große Weinkarte auf den Tisch. Auf der Karte standen Rheinweine, manche sogar zehn Jahre alt. Der Beamte wollte diesen Abend nicht zu sehr sparen und bestellte die teuerste Flasche. Die Wirtin stieg in den Keller und brachte eine Flasche. Mit dem Wein zusammen stellte sie eine Schachtel auf den Tisch. Der Gast wunderte sich. Aber die Wirtin sagte ruhig: »Ach, mein Herr, Sie müssen schon entschuldigen, ich habe meine Brille verloren. Seien Sie so gut, suchen Sie selbst das Etikett aus der Schachtel und kleben Sie es auf die Flasche!«

Prevedite: Kuda se voziš? Ko ti nosi twoj prtljag? Nosiš li ga sam? Nosač ga je već odneo u voz. Nosač čeka već sa mojim prtljagom u kupeu. Staje li voz na svakoj stanici? Nemam novine. Zar ne spavaš u vozu? Skoro nikad.

am Abend *uveče*
dazu *k tome, uz to*
zu sehr *sviše (mnogo)*
müde /mü:de/ *umoran*
die Arbeit *rad, posao*
sauer /zauer/ *kiseo*
denken (dachte, gedacht)
misliti
überrascht *iznenaden*
die Weinkarte *vinska karta*
der Rheinwein *rajnsko vino*
der Rhein /rajn/ *Rajna*
sparen *štediti*
/špa:ren/
der (die, das) *teuerste*
najskuplji
der Keller *podrum*
bringen (brachte,
gebracht) *doneti*
die Schachtel *kutija*
/šahtel/
sich wundern *čuditi* se
verlieren (verlor,
verloren) *izgubiti*

Trideset sedmi čas

Kod složenica često se dešava da se *nađu*, jedna pored druge, složenice čiji je drugi (ili poslednji) deo istovetan. U tom slučaju Nemac stavља taj zajednički deo samo kod poslednje složenice, a izostavlja ga kod prethodnih. To izostavljanje se u pisanju obeležava *criticom* (-). Na pr.: das Mittagessen *ručak*, das Abendessen *večera*; zajednički deo je (das) Essen. »Ručak

die Mark *marka*
(nemački novac)
der Pfennig *pfenig*
(stotí deo marke)
DM = *skraćenica za*
Deutsche Mark
verkehren *saobraćati*
(ferke:ren)

i večera kazalo bi se: das Mittag- und Abendessen. Mittag- und Abendessen kostet zusammen 3.50 (drei Mark fünfzig Pfennig; ili obično: drei Mark fünfzig).

Isto tako: Auf dieser Strecke verkehren viele Personen- und Schnellzüge (mesto Personenzüge und Schnellzüge) = Na ovoj pruzi saobraćaju mnogi putnički i brzi vozovi.

Mi smo se dosad pretežno služili prostim glagolima. Ali kao u srpskohrv., tako su i u nemačkom mnogo češći od prostih oni glagoli koji su složeni s predmetkom (pevati, za-pevati, otpevati, ispevati, spevati).

U nemačkom imamo dve vrste ovakvih predmetaka, nenaglašene i naglašene. Nenaglašeni su jednostavniji, stoga ih i uzimamo na prvom mestu. Uvek su nenaglašeni:

**be-, ge-, er-, ent-, emp-, ver-, zer-
i (ne uvek) miß-**

Primeri: suchen tražiti, besuchen posetiti; fallen pasti, gefallen dopasti se; halten držuti, erhalten dobiti, primiti; kommen doći, entkommen uteći; fangen hvatati, uhvatiti, empfangen primiti, dočekati; finden naći, empfinden osetiti; geben dati, vergeben oprostiti; bringen doneti, verbringen provesti; brechen lomiti, zerbrechen razbiti. Naglasak ostaje svuda na samom glagolu, a predmetak nema naglaska.

Promena ovakvih glagola koji su složeni s nenaglašenim predmecima vrlo je jednostavna. Ona je ista kao kod prostih glagola. Samo — pošto imaju već jedan nenaglašen predmetak — oni u prošlom pridevu nemaju ge-.

Besuchen na pr. menja se: ich besuche, du besuchst itd.; pred. vreme: ich besuchte, du besuchtest itd. Prošli pridev glasi besucht (bez ge-; dok od prostog glagola prošli pridev glasi gesucht). Od ostalih primera glase oblici:

Glagolski predmeci nenaglašeni

be-
ge-
er-
ent-
emp-
ver-
zer-
(miß-)

fallen — fiel — gefallen; gefallen — gefiel —
gefallen; halten — hielt — gehalten; erhalten
— erhielt — erhalten; kommen — kam — ge-
kommen; entkommen — entkam — entkommen;
fangen — fing — gefangen; empfangen —
empfing — empfangen; finden — fand —
gefunden; empfinden — empfand — empfunden;
geben — gab — gegeben; vergeben — vergab
— vergeben; bringen — brachte — gebracht;
verbringen — verbrachte — verbracht; brechen
— brach — gebrochen; zerbrechen — zerbrach
— zerbrochen.

Time smo ustvari završili sve što treba znati
o nenaglašenim predmecima.

Zerstreut

Der deutsche Schriftsteller Lessing war sehr zerstreut. Eines Abends kam er ganz in Gedanken versunken nach Hause. Er kloppte an die Tür. Der Diener öffnete das Fenster. Aber in der Dunkelheit erkannte er seinen Herrn nicht. Er hielt ihn für einen Fremden und rief: »Der Herr Professor ist nicht zu Hause.« »Ach, sehr gut, antwortete Lessing, das macht nichts, ich komme ein andermal wieder.«

Menjajte (u sad., pred. i prošlom vrem.): erwarten iščekivati, bekommen, erhalten dobiti, erfinden pronaći, sich begeben uputiti se.

Trideset osmi čas

Pored nenaglašenih predmetaka (ponovite ih!) imamo u nemačkom i na glasene glagolske predmetke. Mi ih nećemo učiti napamet. To su najčešće predlozi (an, aus, mit, auf, vor, bei) ili prilozi. Mi treba samo, kad učimo glagol, da pazimo na naglasak. Tako na pored machen imamo aufmachen otvoriti, zumachen zatvoriti; pored ziehen /ci:en/ vući — anziehen obući, oblačiti (sich anziehen obući se),

zerstreut rasejan
/cerštrot/
der Schriftsteller pisac
/šriftšteiler/
der Gedanke misao
versinken (versank,
versunken) utonuti
klopfen (za)kucati
der Diener sluga
öffnen otvoriti
die Dunkelheit mrak
/dunkelhajt/

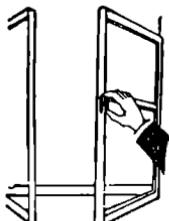


G. E. Lessing

kennen (kannte,
gekannt) poznavati
erkennen (erkannte,
erkannt) poznati
halten (für) držati,
smatrati (za)
der Fremde stranac
rufen (rief, gerufen)
zvati, viknuti
das macht nichts
ne mari, svejedno
ein andermal drugi put
ganz sav, ceo; sasvim

Mache das Fenster auf!

Machen Sie das
Fenster auf!



Ich mache das
Fenster auf

aufmachen otvoriti

zumachen zatvoriti

abreisen oputovati

ausziehen svući, skinuti (sich ausziehen svući se); abreisen /aprajzen/ oputovati, ankommen prispeti, stići, aufstehen ustati, einschlafen zaspasti, (teilen deliti) mltteilen saopštiti, fortgehen otiti, weggehen /vekge:en/ otiti, (fort i weg znaće vode), einsteigen peti se (u kola), zurückkommen vratiti se. Svuda je tu naglasak na predmetku. To znači da su svi ovi predmeci naglašeni.

Naglašeni predmeci zovu se i razdvojni predmeci. Oni se razlikuju od nenaglašenih (nerazdvojnih) po tome što se ponekad odvajaju od samog glagola. Oni to čine (u glavnim rečenicama) u sadašnjem vremenu, u zapovednom načinu i u predašnjem vremenu. U prošlom pridevu umeće se ge-između predmetka i prostog glagola.

Kao neodređeni način i prošli pridev, tako ide i naglašeni predmetak, kad se odvoji, sasvim na kraj rečenice.

Glagol aufmachen na pr. ima sadašnje vreme: ich mache auf, du machst auf, er macht auf itd.; zapovedni način: mache auf! macht auf! machen Sie auf! — predašnje vreme: ich machte -uf, du machtest auf. er machte auf itd.; prošli pridev: aufgemacht.

Warum machst du das Fenster nicht auf? Zašto ne otvaraš prozor? Warum machst du das Fenster zu? Zašto zatvaraš prozor? Machen Sie bitte, das Fenster zu! Zatvorite, molim, prozor! Wer hat das Fenster aufgemacht? Ko je otvorio prozor? Wann reisen Sie ab? Kad ćete da (ot)putujete? Ich reise morgen abend mit dem Nachtschnellzug ab. Putujem sutra uveče noćnim brzim vozom. Ist dein Onkel schon abgereist? Je li tvoj stric već oputovao?

Die Prüfung

In einer Prüfung fragte der Lehrer einen Schüler: »Was wissen Sie von den Eigenschaften der Kälte und der Wärme?« — Der Schüler antwortete: »Wärme dehnt die Körper aus, Kälte zieht sie zusammen.« — »Gut«, sagte der Lehrer, »geben Sie mir einige Beispiele!« — Der Schüler antwortete: »Im Winter ist es kalt, da sind die Tage kurz, und im Sommer ist es warm, dann sind die Tage lang.«

Menjajte: zurückkommen, wegfahren, aufstehen, einschlafen, sich niederlegen (ich lege mich nieder *itd.*).

die Prüfung *ispit*

/prü:fung/

prüfen *ispit(iv)ati*

die Eigenschaft *osobina*

die Kälte *hladnoća*

die Wärme *toplota*

warm *toplo*

ausdehnen */ausde:nen/*

rastegnuti, raširiti

ziehen */ci:en/ vući*

zusammenziehen */-ci:en/*

stegnuti

das Beispiel *primer*

/bajšpi:l/

der Körper *telo*

Trideset deveti čas

Strane reči pišu i izgovaraju Nemci po pravilu onako kako se one pišu i izgovaraju u jeziku iz koga su uzete. Na pr. der Chef /ʃef/ šef, der Journalist /žurnalist/ novinar, das Journal /žurna:l/ žurnal (das Modejournal modni žurnal), der Chauffeur /šofö:r/ Šofer *itd.* Sve ove (francuske) reči pišu se i izgovaraju kao u francuskom, ali i: Schofför!

Na pravopis treba paziti i u rečima koje su grčkog porekla. U njima se javlja th i ph.

th se izgovara prosto t: das Theater, der Thron presto, das Thema tema, die Theorie /teori:/ teorija.

ph se izgovara kao f. Na pr. der Photograph /fotogra:f/ fotograf, die Photographie /fotografi:/ fotografija (nemačka reč bi bila das Lichtbild; vrlo često se čuje i das Foto u istom značenju); das Grammophon /gramofo:n/, das Telephon telefon (nemačka reč bi bila der Fernsprecher telefon, bukvalno »onaj koji govori na daljinu«); telephonieren telefonirati

ch (franc.) = š

j (franc.) = ž

th (grčko) = t

ph (grčko) = f

der Telegraph telegraf

/telegra:f/

telegraphieren

telegrafirati

die Phrase /fra:zə/ fraza

die Phantasie fantazija,

mašta

-tion u stranim rečima
= **cio:n**

U jednoj ranijoj lekciji naučili smo reč die Station »zel. stanica« sa izgovorom /stacio:n/. Tako (tj. sa t kao c) izgovaraju se sve strane reči na -tion, koje odgovaraju srpskojrv. rečima na -cija. Na pr.: die Nation /nacio:n/ nacija, national /naciona:l/ nacionalan, die Revolution /revolucio:n/ revolucija, die Portion porcija, proportional proporcionalan itd.

Slово v, koje se u nemačkim rečima čita f, izgovara se u stranim rečima kao v: die Lokomotive /lokomoti:ve/ lokomotiva, die Provinz /provinc/ provincija, das Klavier /klavi:r/ klavir itd.

Iz gramatike nedostaje nam (pored haben i sein) još treći pomoćni glagol: werden /ve:rdən/. Kao samostalan glagol werden znači postati, postajati. Sadašnje vreme glasi:

| | |
|--------------------|----------------------|
| ich werde postajem | wir werden postajemo |
| du wirst postaješ | ihr werdet postajete |
| er wird postaje | sie werden postaju |

U običnom govoru se nenaglašeno e često izostavlja: ich hab = ich habe, die Fuß = die Füße i sl.

Die Uhr

die Tasche džep; torba
der Uhrmacher časov-
ničar
klagen (po)žaliti se
ich müßte morao bih
hinten pozadi
der Deckel poklopac
der Gebrauch upotreba
kräftig /krefti:h/ snažno
schütteln (pro)tresti

arm jadan, bedan,
siromašan
der Schmied kovač
der Schmiedeknecht
kovački sluga
hab = ich habe
die Wache straža
leg ich mich = wenn ich
mich lege ako legnem
die Ruhe počinak, tišina
so onda
brummen gundati
jedermann svako

Herr Müller hat sich eine Taschenuhr gekauft.
— Sagen Sie, Herr Müller, wie sind Sie mit Ihrer Uhr zufrieden? fragt ihn der Uhrmacher.
— Ach, ich kann nicht klagen; nur müßte hinten auf dem Deckel noch stehen: Vor Gebrauch kräftig schütteln!

Was ist das?

Ach ich armer Schmiedeknecht,
hab keine Hand, zeig immer recht,
hab keine Fuß, muß immer gehn,
Tag und Nacht auf Wache stehn.
Leg ich mich einmal zur Ruh,
so brummt gleich jedermann dazu.

[Die Uhr]

Prevedite: On je otvorio vrata. Zatvorite, molim, prozore! Smem li da zatvorim prozor? Ja se brzo oblačim; mi se brzo oblačimo. Hoćeš li da obučeš kaput? Skinite kaput! Nisam obukao kaput. Zašto ne oblačite kaput? Moj brat stiže večeras. Voz je stigao tek u 8.45; imao je 10 minuta zakašnjenja. Kad ustaješ obično? Kad hoćete da ustanete? Danas sam vrlo rano ustao. Zaspao sam vrlo kasno.

anziehen (zog an, angezogen) obući ausziehen svući, skinuti der Mantel kaput die Verspätung [*fər'spe:tʊŋ*] zakašnjenje

Četrdeseti čas

Naziv za stanovnika grada dobija se kad se imenu grada doda -er: der Belgrader Beogradanin, die Belgraderin Beograđanka, der Berliner Berlinac, der Pariser Parižanin. Promena je ista kao kod muških imenica na -er (odnosno ženskih imenica na -in): der Berliner, des Berliners; množina die Berliner Berlinici; die Berlinerin Berlinka, die Berlinerinnen Berlinke.

Isti oblik na -er upotrebljava se i u značenju pridjeva izvedenog od imena grada (Belgrader = beogradski). Reč se i u tom slučaju piše velikim slovom i ostaje nepromenjena.

Kaže se: das Belgrader Theater beogradsko pozorište, množ. die Belgrader Theater; der Spielplan des Belgrader Theaters repertoar beogradskog pozorišta; im Belgrader Theater u beogradskom pozorištu itd. Tako isto: der Zagreber Schnellzug zagrebački brzi voz, das Münchener Bier minhensko pivo, der Kölner Fasching kelniski karneval (ali: Kölnisch Wasser kolonjska voda), die Pariser Mode pariska moda, die Leipziger Messe lajpsički sajam itd.

Po nemačkoj poslovici Doppelt genäht hält besser (*dvakut /dvostruko/ šiveno bolje drži*) ponavljam sadasnje vreme od werden: ich werde, du wirst, er (sie, es) wird, wir werden, ihr werdet, sie werden.

Dodajte ovim oblicima ma koji glagol u neodređenom načinu, onda imate buduće

Belgrad Beograd
der Belgrader Beogradanin
Belgrader (nepromenljivo) beogradski

der Spielplan repertoar (pozorišni)
der Fahrplan red vožnje
die Messe sajam
der Fasching karneval

die Mode moda

doppelt dvostruk(o) nähren (*ne:en*) siti



besetzen *zauzeti*
/bezəcen/

der (die, das) linke
levi, -a, -o

der (die, das) rechte
desni, -a, -o

glauben *verovati,*
misliti

eintreffen *prispeti*

melden *javiti*

gemeldet *jav'jen(o)*
pünktlich *tačno*

(na minut)

der Punkt *tačka*

der Schaffner *konduktor*
der Speisewagen *vagon-*

restoran

der zweite *drugi*

frühstücken *[frü:štükən]*
doručkovati

aufpassen *paziti*

die Viertelstunde *četvrt*
časa *[firtelštunde]*

das Ziel *cilj*

umsteigen *preći (u drugi*
voz)

das Gespräch */gešpre:h/*
razgovor

sich unterhalten *razgo-*
varati *[unterhalten]*

die Eisenbahn *železnica*
/ajzenba:n/

schrecklich *strašno*

der Unterschied *razlika*

vreme *tog glagola* (ich werde haben *imaću*, Ich
werde gehen *ići* *ću*, ich werde arbeiten *radiću*).
Celo buduće vreme od arbeiten glasi
prema tome:

| | |
|---------------------|-----------------|
| ich werde arbeiten | <i>radiću</i> |
| du wirst arbeiten | <i>radićeš</i> |
| er wird arbeiten | <i>radiće</i> |
| wir werden arbeiten | <i>radićemo</i> |
| ihr werdet arbeiten | <i>radićete</i> |
| sie werden arbeiten | <i>radiće</i> |

Što se tiče reda reči, treba paziti na to da neodređeni natin budućeg vremena stoji na kraju (glavne) rečenice.

Im Eisenbahnabteil

Ist hier noch ein Platz frei? — Entschuldigen Sie, dieser Platz ist besetzt. Der linke Eckplatz ist noch frei. — Wird der Zug mit Verspätung in Salzburg eintreffen? — Es ist nichts gemeldet; ich glaube, wir werden pünktlich (auf die Minute pünktlich, Punkt halb neun Uhr) ankommen. — Fragen Sie den Schaffner! (Da müssen Sie den Schaffner fragen.) — Wo ist der Speisewagen? — Gleich der zweite Wagen hinter uns ist der Speisewagen. — Ich werde rasch in den Speisewagen gehen und frühstücken. Ich habe nämlich zu Hause überhaupt nicht gefrühstückt. Seien Sie so gut und passen Sie ein wenig auf mein Gepäck auf! — Sehr gern. Aber bleiben Sie nicht zu lange, denn in einer Viertelstunde bin ich am Ziel meiner Reise. Ich werde in S. aussteigen (ich mǎ3 in S. in den Zug nach L. umsteigen).

Gespräch im Zug

Zwei Herren unterhalten sich im Eisenbahnabteil. — A: „Der Zug fährt schrecklich langsam. Finden Sie nicht auch? — B: Nein, mir fährt er zu schnell. Der Unterschied ist eben: Sie fahren in Urlaub und ich komme vom Urlaub zurück.

Kako *glasiti buduće vreme* (*potvrđno, upitno,*
odrečno) *od fahren, umsteigen, sich freuen?*

Četrdeset prvi čas

Naročito u običnom razgovoru Nemac radije upotrebljava sadašnje u značenju budućeg vremena. Nemac će obično reći: Wann kommen Sie zu mir? (Kad ćete doći k meni?), a retko: Wann werden Sie zu mir kommen? Stoga se i vi služite više sadašnjim nego budućim vremenom, jer je to ne samo u duhu nemačkog jezika nego i lakše.

Ima dabogme slučajeva gde smisao rečenice zahteva pravo buduće vreme. Ich werde sehen, was ich für Sie tun kann (Videću šta mogu za Vas da učinim).

Upamtite da imenice na -nis ispred nastavaka udvajaju s: das Verhältnis /fe:rheltnis/ prilika glasi u množini: die Verhältnisse prilike.

Uzećemo sada nešto najopštije i najlakše iz nauke o obrazovanju reči. Ova pravila treba da služe tome da lakše zapamtite oblik i rod izvesnih imenica.

Kako se od prideva (lep, širok, strog) dobijaju imenice (lepotu, širina, strogost)? To je naše prvo pitanje iz nauke o obrazovanju reči.

Mnogim pridevima, naročito onima koji znače ma koju vrstu mere, dodaje se prosto e (i muti se samoglasnik). Upamtite: lang — die Länge dužina, kurz — die Kürze kratkoća, kalt — die Kälte, warm — die Wärme, breit širok — die Breite širina, eng uzak, tesan — die Enge uskost, weit dalek, prostran — die Weite daljina, prostranstvo, fern dalek, udaljen — die Ferne daljina, fremd tuđ — die Fremde tuđina, nah /na:/ blizak — die Nähe /ne:e/ blizina, tief — die Tiefe dubina, hoch /ho:h/ visok — die Höhe /hö:e/ (pazite na izgovor!) visina, streng /strenq/ strog — die Strenge strogost, hart tvrd, okrutan — die Härte tvrdoća, okrutnost, grob — die Größe /grö:se/ veličina, gut — die Güte dobrota itd.

Sve imenice ove vrste su ženskog roda.

die Gegenwart
sadašnjost

die Vergangenheit
/fergangenhajt/
prošlost

die Zukunft budućnost
/cu:kunft/

die Zeitung novine
/cajtung/

die Gefahr opasnost
/gefa:r/

die Lawine lavina
allmählich postepeno
/alme:lih/

zu Ende gehen svršavati se

das Ende kraj
der Schneefall padanje snega

die Alpen Alpi
gering /gerinq/ neznatan
übergehen preći, prelaziti

meist većinom, najčešće
zwar /cva:r/ doduše

herrschen vladati

stark snažan, jak

der Frost mraz

die Zugspitze /cu:kšpice/
ime planine
sinken (sank, gesunken)
spasti, tonuti

minus minus (ispod nule)

die Freude *radost*
der Sportler *sportista*
allgemein *opšti*; (*u*)*opšte*
wegen (*drugi padež!*)
zbog

die Menge *količina*,
množina

steil (*štajl*) *strm*
der Hang (*hang*), die
Hänge *obronak*

die Decke *pokrivač*
das Komma *zapeta*
erhöhen (*erhö:en*)
povisiti

großent: als *velikim*
delom

der Bund *savez*
die Bundesrepublik
savezna republika

die Bundesstraße
državni drum

sperren *zatvoriti*,
preprečiti

der Osten *istok*
aus dem Osten *sa istoka*
zuströmen *strujati*
(*ovamo*)

es ist zu rechnen *može*
se (*treba*) *računati*

die Besserung (*besserung*)
poboljšanje

Aus der Zeitung

Lawinengefahr in den Bergen

MÜNCHEN. — Allmählich geht das kalte Winterwetter zu Ende. Die Schneefälle waren gestern in den Alpen ziemlich gering und gingen im Voralpenland meist in Regen über. Zwar herrschten in der Nacht zum Dienstag noch starke Nachtfröste. Auf der Zugspitze sank das Thermometer auf minus 17 Grad. Zur Freude der Wintersportler sind die Schneeverhältnisse in den Bergen allgemein sehr gut, aber wegen der Neuschneemengen herrscht vor allem an den Steilhängen Lawinengefahr. Die Schneedecke auf der Zugspitze hat sich bis gestern von 2,20 (čitaj: zwei Komma zwanzig) auf 4,40 Meter erhöht. Die Straßen sind aber großenteils wieder schneefrei. Nur die Bundesstraße 305 bleibt wegen Lawinengefahr noch einige Tage gesperrt. Aus dem Osten strömt jedoch Warmluft zu, und es ist daher in einigen Tagen mit Wetterbesserung zu rechnen.

Prevedite (*u budućem vremenu*): Posetiću te u subotu po podne. Hoćeš li biti kod kuće? Moći ćemo onda mirno da razgovaramo. Doneću ti nekoliko knjiga i fotografija (das Foto, množ. die Fotos (*fo:tos*)).

Ponovite sva četiri glagolska vremena i menjajte: frühstück, sich unterhalten, aufpassen.

Četrdeset drugi čas

Ne izvode se od svih prideva imenice po tipu lang — die Länge. Mnogi (obično jednosložni) pridevi koji označavaju telesne ili duševne osobine primaju nastavak -heit (izgovor: *haft*). Na primer: schön — die Schönheit, dumm — die Dummheit *glupost*, blind slep — die Blindheit *slepoća*, grob (*gro:p*) *grub* — die Grobheit *grubost*, krank — die Krankheit *bolest* itd.

Sve imenice na
-heit i -keit
su ženskog roda

Pričevima na ig i lich (a t onima na bar i sam) dodaje se međutim nastavak -keit: vergeblich zaboravan — die Vergeßlichkeit zaboravnost, fröhlich /frö:lih/ veseo — die Fröhlichkeit veselost, ewig /e:vih/ večan — die Ewigkeit /e:vihkajt/ večnost, dankbar zahvalan — die Dankbarkeit zahvalnost, langsam — die Langsamkeit sporost itd.

Ovakve izvedene imenice nisu, međutim, moguće kod svih prideva, naročito onda ako već postoji kraća imenica istog značenja (der Fleiß marljivost pored fleißig; ili der Stolz /štolc/ gordost, oholost, pored prideva stolz gord, ohol).

Najbogatija mogućnost nemačkog jezika ostaju njegove složenice. U to ste se ponovo mogli da uverite iz novinskog teksta prošle lekcije (Lawinengefahr, Neuschneemenge, Warmluft, schneefrei, Steilhang itd.). Ima tu stvari koje su za stranca smešne: der Tischläufer (der Läufer trkač) »trakast stolnjak«. Ta sposobnost za stvaranje sve novih složenica — ima tu ponekad i zloupotrebe — izgleda skoro neiscrpna. Nekoliko primera: die Luftpost, der Luftpostbrief, (der Flug /flu:k/ letenje) das Flugzeug avion, der Flugplatz aerodrom, (der Hafen pristanište) der Wasserflughafen hidroavionsko pristanište; der Rundfunk radio, der Sender emisiona stanica (od senden slati), der Rundfunksender radio-stanica. Kao što se za pozorišnu dramu kaže das Schauspiel /šaušpi:l/, tako se radio-drama zove das Hörspiel. Za televiziju je već danas uobičajeno: das Fernsehen (»gledanje na daljinu«), za emisionu stanicu za televiziju der Fernsehsender. Itd.

Die Post

Soll ich den Brief eingeschrieben schicken?
— Ja, lassen Sie ihn einschreiben! Der Brief kann sonst verloren gehen. — Sie haben recht.

Ewigkeit

-ig se ispred suglasnika izgovara kao -ih /e:vihkajt/

Ohne Fleiß kein Preis!
der Preis cena, nagrada

der Bund —
die Bundespost

Cesto prvi deo složenice dobija jedno (spojeno) -(e)s

das Fernsehen televizija

die Post pošta
die Bundespost
nemačka drž. pošta
die Bundesbahn
nemačka drž. železnica
eingeschrieben preporučeno

einschreiben lassen
predati preporučeno
verloren gehen izgubiti
se
recht haben imati pravo
die Sache /zahe/ stvar

wichtig /viktih/ važan
dringend hitan
das Telegramm telegram
die Depesche depeša
das Porto poštarina
dafür zu to
am schnellsten najbrže
als kao
aufgeben predati
(na poštu)
der Dienst služba
funktionieren
/funkcioni:ren/
funkcionisati
der Verkehr /ferke:r/
saobraćaj, promet
der Briefverkehr promet
pisama
von Jahr zu Jahr
iz godine u godinu
befördern prenositi,
prevoziti
im Vorjahr prošle godine
täglich dnevno
das Ausland inostranstvo

das Schreiben pisanje
das Laufen trčanje
das Turnen gimnastika
turnen gimnasticirati,
raditi gimnastiku

Sve imenice na -ung su
ženskog roda

Aber die Sache ist nicht nur wichtig, sondern auch sehr dringend. — Warum telegraphieren Sie nicht? — Das kostet zu viel. Ein Telegramm (eine Depesche) muß kurz sein, sonst wird es zu teuer. — Wissen Sie was? Schicken Sie den Brief mit Luftpost! Das kostet zwar etwas mehr Porto, aber dafür kommt der Brief am schnellsten an. — Sie haben recht. Das werde ich tun. Ich werde den Brief als Luftpostbrief aufgeben. Der Luftpostdienst funktioniert heute schon ausgezeichnet.

(Aus der Zeitung). — Der Briefverkehr steigt von Jahr zu Jahr. Die Bundespost beförderte in den ersten fünf Monaten dieses Jahres über 20 Millionen Briefe und Karten täglich. Das sind fast zweieinhalb Millionen mehr als im Vorjahr. In den Monaten April bis Juni hat die Bundespost 5,100.000 Telegramme befördert.

Prevedite: Pozorište daje drame, radio šalje radio-drame. Nemačka ima mnoge radio-stanice. Vazdušna pošta prenosi pisma najbrže. Šta košta avionsko pismo? Avionsko pismo nije tako skupo kao telegram i stiže takođe brzo. Telegram u inostranstvo staje mnogo više no avionsko pismo.

Četrdeset treći čas

Kako se od glagola izvode imenice?

Jedan način smo već upoznali. To je ujedno najprostiji. Ne određeni način glagola napiše se velikim slovom i da mu se srednji rod: leben — das Leben život.

Mnogo su češće imenice koje su izvedene od glagola pomoću nastavka -ung. One najčešće odgovaraju srpskohrv. imenicama na -anje, -enje. Primeri: wohnen — die Wohnung, begleiten (begleitete, begleitet) pratiti — die Begleitung prätija, überraschen iznenaditi — die Überraschung iznenadenje, (klar jasan) erklären

objasniti, izjaviti — die Erklärung *objašnjenje, izjava*, regieren */regi:rən/ vladati*, die Regierung *vlasta*, itd.

Danas još jedno malo pravilo koje se odnosi na glagole stranog porekla na -ieren. Imali smo telephonieren, telegraphieren, funktionieren, interessieren. Lako se pamti studieren */študi:rən/* studirati, diktieren *diktirati*. Ovi se glagoli menjaju u svemu kao slabici glagoli. Samo se njihov prošli pridev obrazuje bez **ge**: ich habe telephoniert.

Telephonieren Sie mir! Telefonirajte mi.
Ich telephonierte mehrmals, aber niemand hat sich gemeldet. Telefonirao sam više puta, ali niko se nije javio. Warum haben Sie mir nicht sofort telephoniert? Zašto mi niste odmah telefonirali? Ich wollte Ihnen telephoniieren, aber der Apparat funktionierte nicht. Hteo sam da vam telefoniram, ali aparat nije funkcionisao.
— Ich habe Ihr Buch gelesen; es hat mich sehr interessiert. Čitao sam Vašu knjigu; ona me je mnogo interesovala. Mein Bruder studiert Medizin. Moj brat studira medicinu. Mein Onkel hat in Deutschland studiert. Moj stric je studirao u Nemačkoj.

Ich habe heute in Ihrer Sache telephonisch mit meinem Rechtsanwalt gesprochen. Ich soll ihn später noch einmal anrufen. Wollen Sie nicht selbst zu ihm gehen? Sie können von ihm jede Auskunft bekommen. Rufen Sie mich heute nachmittag noch einmal aus dem Büro an! Ich bin nach vier Uhr bestimmt zu Hause. — Hat jemand telephoniert? (Hat jemand angerufen?) — Ihr Bruder hat heute vormittag telephoniert. Aber Sie waren nicht mehr zu Hause. Vor einer Viertelstunde hat er noch einmal angerufen.

Glagol anrufen */anru:fen/* (rief an, angerufen) znači »pozvati nekog telefonom«, »govoriti telefonski s nekim«, der **Anruf** telefonat; mesto Telephon upotrebljava se i der **Fernruf**.

Telefonirajte mi!
nemački:

Telephonieren Sie mir!
ili: Rufen Sie mich an!



telephonisch telefonski
/telefo:nisʃ/
sprechen (sprach
/sprɑ:h/, gesprochei.,
govoriti
der Apparat aparat
der Rechtsanwalt
/rehc-anvalt/ advokat
die Auskunft obave-
štenje
der Mund usta
mündlich usmeno
fernmäßig telefonski

jawohl /javɔ:l/
da, dabo:re
borgen pozajmiti
die Verständigung
(verståndiging) sporazumevanje
die Verbindung veza,
spoj
verstehen /ferste:en/
(verständ, verstanden)
razumeti
die Ordnung red
das Wort reč
das Postamt /post-amt/
poštanski ured
das Amt ured
sich einmischen
umešati se
zornig /cɔrnih/ ljutit(o)

drucken /druken/
štampati — alt
drücken pritiskivati
die Druckerei štamparija

Imenice na schaft i ei,
na heit, keit i ung bez
izuzetka su ženskog
roda

Am Telephon

Jansen rief seinen Freund Lemke an. Hallo, Lemke, bist du da? — Jawohl! — Kannst du mir zwanzig Mark borgen? — Die Verständigung ist sehr schlecht, ich kann nichts verstehen. — Ich habe dich gefragt: Kannst du mir zwanzig Mark borgen? — Die Verbindung muß nicht in Ordnung sein, sagt Lemke, ich verstehe kein Wort.

Da mischt sich das Fräulein vom Postamt ein: Die Verständigung ist ausgezeichnet, meine Herren!

Lemke ruft zornig ins Telephon: Wenn Sie ihn so gut verstehen, borgen Sie ihm zwanzig Mark!

Četrdeset četvrti čas

Dosta čest je kao nastavak za izvođenje imenica (obično od samih imenica) nastavak-schaft. Ali on nema tako određeno značenje kao drugi nastavci. Upamtimo bar: der Freund — die Freundschaft prijateljstvo, der Feind neprijatelj — die Feindschaft neprijateljstvo, das Land zemlja — die Landschaft predeo, a od prideva bar /ba:r/ »gotov« (o novcu; das Bargeld gotov novac) reč die Barschaft gotovina

Pažnju zasljužuje još nastavak -ei. Reči sa ovim nastavkom imaju naglasak na -ei. Izvode se obično od imenica na -er. Na primer: backen peći — der Bäcker pekar — die Bäckerei /bekeraj/ pekarnica, der Tischler stolar — die Tischlerei stolarska radionica, malen slikati — der Maler slikar — die Malerei slikarstvo, itd.

Treba opet potsetiti na važnost predloga. Opširnije smo se bavili predlozima koji na pitanje Gde (Wo?) imaju treći, a na pitanje Kuda (Wohin?) četvrti padež. To su predlozi in, an, auf, über, unter, vor, hinter, neben i zwischen.

Pored toga ima predloga koji idu uvek i isključivo s trećim padažom. Najvažniji su ovi (najvećim delom su nam već poznati):

mit sa, nach po(sle), za, bei kod, pri, von od, sa, o, zu ka, aus iz.

Predlog mit znači zajednicu: Ich gehe mit meinem Bruder spazieren; a *pored toga i sredstvo*: Wir schreiben mit der Feder. Ich fahre mit dem Schnellzug.

nach: nach dem Mittagessen posle ručka, nach dem Weltkrieg posle svetskog rata; ich reise nach Deutschland (nach Berlin).

bei: Ich habe kein Geld bei mir — Nemam novaca kod sebe; bei der Abreise /apraze/ pri odlasku.

von: Was wünschen Sie von mir? Šta želite od mene? — Was denkst du von meinem Plan? Šta misliš o mom planu? — Er steigt vom Wagen silazi sa kola.

zu: Kommen Sie zu mir! Dodite k meni! — der Weg zum Erfolg put ka uspehu. Meine Mutter fährt zur Kur nach Wiesbaden.

aus: Er kommt aus dem Büro. Ich komme eben aus Deutschland. *Predlog aus* upotrebljava se i u smislu predloga »ode za materijal od koga je nešto izradeno. Die Flasche ist aus Glas = Boca je od stakla. Der Tisch ist aus Holz.

Izvesni predlozi se sa članom spajaju u skraćene oblike, i to: bei dem — beim, von dem — vom, zu dem — zum, zu der — zur.

Der Bauer in der Stadt

Ein Bauer kommt in die Stadt. Er will auch einmal etwas vom Leben und von der Stadt haben. Daher kauft er sich eine Eintrittskarte und geht ins Theater.

Predlozi
uvek s trećim
padažom

mit
nach
bei
von
zu
aus

die Kur lečenje
(banjsko)
der Erfolg uspeh

daher /dahe:r/ stoga,
zbog toga
der Eintritt ulaz
die Eintrittskarte
ulaznica

sich setzen /zecen/ *sesti*
 ich setze mich
 sednem, sedam
 bescheiden *skroman*
 blicken *gledati*
 verwirrt *zbumjen*
 die Seite /zajte/ *strana*
 aufheben /aufshe:ben/
 podići
 der Sitz /zic/ *sedište*
 aufklappen *otskočiti*
 zu Boden fallen
 pasti na tle
 sich umdrehen
 /umdre:en/ okrenuti se
 die Ohrfeige /o:rfajge/
 šamar
 der Frack *frak*
 der Stadtfrack
 (*pogrdno*) *kaputlijा*
 der Witz /vic/ *šala,*
 dosetka

Er setzt sich bescheiden auf seinen Platz und hält den Hut in der Hand. Das Theater ist voll. Der Bauer blickt verwirrt nach allen Seiten. Da fällt ihm der Hut aus der Hand. Er will ihn aufheben. In diesem Augenblick klappt der Sitz auf. Der Bauer findet glücklich seinen Hut und will sich wieder setzen. Aber er hat noch nie etwas von solchen Sitzen gehört und fällt zu Boden.

Der Bauer steht wieder auf, dreht sich schnell um, gibt dem Herrn hinter ihm eine Ohrfeige und sagt zornig:

— Glaubst du vielleicht, du Stadtfrack, ein Bauer ist so dumm und kennt diesen Witz nicht?

Prevedite: *Sednite na moje mesto! Smem li da sednem na Vaše mesto? Na ovom mestu sedi već jedan gospodin. — Dodite posle (iz) kancelarije direktno k nama na (zu) večeru! Govorićemo o Vašoj stvari. — Imate li novaca kod sebe? Imaš li novaca kod sebe? Koliko novaca imamo kod sebe?*

Četrdeset peti čas

Rečenica se odriče pomoći nicht. Ako je medutim odricanje sadržano u samoj reči (*sreća* — *nesreća*), onda se Nemac služi predmetkom **un-** (koji najčešće privlači naglasak na sebe). Primeri: das Glück *sreća* — das Unglück *nesreća*, glücklich *srećan* — unglücklich *nesrećan*, dankbar *zahvalan* — undankbar *nezahvalan*, möglich *mogućan* — unmöglich *nemogućan* itd.

Naučimo još važnije predloge koji idu uvek i isključivo s četvrtim padežom. To su **durch** *kroz*, **für** *za*, **ohne** *bez*, **um** *oko*, **gegen** *gegen* protiv.

| | |
|-----------------|--|
| Predlozi | |
| uvek s četvrtim | |
| padežom | |
| durch | |
| für | |
| ohne | |
| um | |
| gegen | |

Der Zug fährt durch einen Tunnel — Voz ide kroz tunel. Wir gehen durch den Wald. Viel Glück für die Reise! Mnogo sreće za put! Sie sind ohne Regenschirm? Vi ste bez kišobrana? Es ist ohne meine Schuld so gekommen — Doslo je (desilo se) tako bez moje krivice.

Eine Reise um die Welt — put oko sveta. Um halb zwei Uhr — u pola dva. Wo kann ich telephonieren? Gleich um die Ecke ist eine Sprechzelle — Gde mogu da telefoniram? Odmah oko (iza) ugla je jedna (javna) govornica. Der Fußballklub Neustadt spielt gegen den Klub Brandenburg — Nogometni klub Nojštat igra protiv kluba Brandenburg.

Dok se imena naroda na -e menjaju po slaboj promeni (der, ein Serbe; des, eines Serben; die Serben), dotle se der Deutsche (Nemac) menja drukčije, naime kao pridev:

1. **DER DEUTSCHE** **EIN DEUTSCHER** Nemac
2. des Deutschen eines Deutschen Nemca
3. dem Deutschen einem Deutschen Nemcu
4. den Deutschen einen Deutschen Nemca

Množina s određenim članom glasi:

1. die Deutschen Nemci
2. der Deutschen Nemaca
3. den Deutschen Nemcima
4. die Deutschen Nemce

Reč die Deutsche (Nemica) menja se ovako:

- | | |
|-----------------------------|----------------------|
| 1. DIE DEUTSCHE | EINE DEUTSCHE |
| | Nemica |
| 2. der Deutschen | einer Deutschen |
| | Nemice |
| 3. der Deutschen | einer Deutschen |
| | Nemici |
| 4. DIE DEUTSCHE = 1. | EINE DEUTSCHE |
| | Nemicu |

Množina: die Deutschen (Nemice) itd.

der Tunnel tunel

die Schuld krivica

die Zelle čelija
die Sprechzelle

(Fernsprechzelle)

telefonska kabina

gegen zwei Uhr

oko dva sata

gegen Mittag oko podne

gegen Abend predveče

der Deutsche Nemac
ein Deutscher (jedan)
Nemac

die Deutschen Nemci

Steta što nemamo istu imenicu i u srednjem rodu. Postoji doduše das Deutsche »nemački jezik« (na pr.: Wir übersetzen manchmal ins Deutsche — Mi prevodimo ponekad na nemački). Ali ta reč se skoro i ne javlja sa neodređenim članom. Stoga ćemo uzeti reč das Ganze celina (ganz CEO). Ona se menja ovako:

das Ganze celina
ein Ganzes jedna celina

- 1. DAS GANZE EIN GANZES** celina
- 2. des Ganzen eines Ganzen** celine
- 3. dem Ganzen einem Ganzen** celini
- 4. DAS GANZE EIN GANZES = 1.** celinu

Naučite ove oblike što bolje. Stvar je prosta, jer — sem oblika štampanih velikim slovima — svi se ostali svršavaju na -en. Kao der Deutsche idu na pr. der Beamte činovnik, der Reiche bogataš, der Kranke bolesnik, der Verwundete ranjenik, der Verwandte rođak, itd.

Virchow /izg. virho:/
die Wunde rana
verwunden raniti
der Verwundete ranjenik
schneiden (schnitt,
geschnitten) (po)seći
rufen lassen pozvati
(po drugom)
lassen (ließ, gelassen)
pustiti
das Blatt list
das Päckchen paketić
das Pflaster flaster
der (die, das) nächste
najbliži
spät /ʃpe:t/ kasno
bleich (vor) bled (od)
die Angst strah
ich mußte morao sam

Der »Verwundete«

Ein Reicher schnitt sich ein wenig in den Finger und ließ gleich Virchow (čuveni lekar) rufen. Dieser kam zu dem »Kranken« und untersuchte die »Wunde« mit einem Blick. Zornig schrieb er auf ein Blatt das Rezept: Ein Päckchen Pflaster. Zum Diener des Reichen sagte er: »Gehen Sie schnell in die nächste Apotheke, aber laufen Sie, sonst ist es zu spät.«

Bleich vor Angst, fragte der »Verwundete« den Arzt: »Was? Zu spät für mich?« Virchow mußte lachen: »Nein, für das Pflaster!«

Menjajte: der Verwundete ranjenik, die Verwandte rođaka, der Reiche bogataš, der Arme siromah, die Blinde slepica, das Schöne lepočka.

Četrdeset šesti čas

Osetili ste sami da promena reči der Deutsche, ein Deutscher, die (eine) Deutsche, das Ganze, ein Ganzes zavisi od toga da li prethodi određeni ili neodređeni član.

Mi imamo jedno pored drugog:
der Deutsche — ein Deutscher
die Deutsche — eine Deutsche (1. i 4. padež)
das Ganze — ein Ganzes (1. i 4. padež)

U svim ostalim padežima jednina imamo oblik na-en. Isti oblik imamo i u celoj množini ako prethodi određeni član ili zamenica.

Reč der Deutsche shvatamo danas kao imenicu (»Nemac«). Ali ustvari je pridev (»nemačkis) i menja se kao pridev deutsch. Uporedite:

der **deutsche** Staat nem. država
des deutschen Staates nem. države
dem deutschen Staat nem. državi
den deutschen Staat nem. državu

Kao die Deutsche menja se pridev deutsch u izrazu die deutsche Sprache:

die **deutsche** Sprache nem. jezik
der deutschen Sprache nem. jezika
der deutschen Sprache nem. jeziku
die **deutsche** Sprache nem. jezik

Ako pridevu deutsch, kad стоји uz imenicu, prethodi neodređeni član, onda imamo samo da se setimo promene imenice ein Deutscher, eine Deutsche.

Kao ein Deutscher menja se pridev deutsch na pr. u izrazu ein deutscher Dichter »jedan nemački pesnik«.

ein **deutscher** Dichter
eines deutschen Dichters
einem deutschen Dichter
einen deutschen Dichter

der Staat /ʃta:t/ država

der **Deutsche**
des Deutschen
dem Deutschen
den Deutschen

die Sprache /ʃpra:he/
jezik

die **Deutsche**
der Deutschen
der Deutschen
die **Deutsche**

ein **Deutscher**
eines Deutschen
einem Deutschen
einen Deutschen

eine Deutsche
einer Deutschen
einer Deutschen
eine Deutsche

das Lied, die Lieder
pesma (koja se peva)
das Gedicht, die
Gedichte
pesma (koja se čita)
das Völkslied *narodna pesma*
die Blüte *cvet (behar) /blü:te/*
die Wolke *oblak wehen /ve:en/ duvati (o vetrū), (pro)leteti*
horchen *oslušnuti*
rauschen */rau:sen/ šumiti, žuboriti*
irgendwo *negde, ma gde wohlgefallen dopasti se (mnogo)*
der taj *(naglašeno!)*
taub *gluv stumm /štum/ nem tot /to:t/ mrtav leicht lak*
die Literatur *književnost*
reich bogat
das Werk, mn. -e delo
die Industrie *industrija liefern liferovati*

Sto vredi za muški, vredi naravno i za ženski rod. U izrazu eine deutsche Firma »jedna nemačka firma« pridev deutsch se menja kao imenica eine Deutsche (»jedna Nemica«).

eine deutsche Firma (jedna) nemačka firma
einer deutschen Firma (jedne) nemačke firme
einer deutschen Firma (jednoj) nemačkoj firmi
eine deutsche Firma (jednu) nemačku firmu

Mislim da ovo nije odveć teško. Ipak je potrebno da ovu promenu vežbate što više i da se blagovremeno naviknete na to da u isti mah mislite na promenu i člana. i prideva. i imenice.

Völkslied

(Po jednoj pesmi iz XIV veka)

Sonne kommt und Sonne geht,
Blüte blüht und Wolke weht.
Horch, ein Bach rauscht irgendwo,
Und ich bin so froh, so froh.

Ach, wie schön ist diese Welt!
Wem die Welt nicht wohlgefällt,
Der ist blind und taub und dumm,
Und sein Herz ist tot und stumm.

Sonne kommt und Sonne geht,
Blüte blüht und Wolke weht,
Und ein Bach rauscht irgendwo,
Und ich bin so froh, so froh.

Prevedite: Nemački jezik nije lak. Nemačka književnost je vrlo bogata. Ja čitam jedne nemačke novine. Hteo bih da čitam dela nemačke književnosti. Poznajem nemačku književnost pomalo. Gete je bio jedan nemački pesnik. Pišem jedno nemačko pismo. Ovo pismo je od jedne nemačke firme. Nemačka industrija lifieruje mnogo za (nem. nach) Jugoslaviju.

Četrdeset sedmi čas

Prošlog časa naučili smo promenu prideva deutsch za muški i ženski rod jednine. Ostaje nam srednji rod jednine i množina za sva tri roda. Ako ste dobro upamtili promenu imenice das Ganze, ein Ganzes (»celina«), nećete imati ništa novo da naučite. Napišimo prosto reč malim slovom (»ganz«), onda imamo odmah promenu prideva ganz (»ceo, čitav«). Uporedite:

das **ganze** Volk CEO narod
des **ganzen** Volkes celog naroda
dem **ganzen** Volk celom narodu
das **ganze** Volk CEO narod

das **Ganze**
des **Ganzen**
dem **Ganzen**
das **Ganze**

Mesto prideva ganz možemo da uzmemos i pridev deutsch. Promena će biti ista:

das deutsche Volk nem. narod
des deutschen Volkes nem. naroda
dem deutschen Volk nem. narodu
das deutsche Volk nem. narod

Der deutsche Dichter
J. W. Goethe



Uz istu imenicu može da stoji i više prideva. Svaki se pridev u tom slučaju menja na isti način. Uzmimo odmah izraz das ganze deutsche Volk (»ceo nemački narod«) i menjajmo ga:

das **ganze deutsche** Volk
des **ganzen deutschen** Volkes
dem **ganzen deutschen** Volk
das **ganze deutsche** Volk

Goethe, ein deutscher
Dichter
der Dichter pesnik

Ovo je promena prideva kad ispred njih stoji određeni član. Mi znamo takođe kako se oni menjaju kad ispred njih stoji neodređeni član: u svemu kao imenica ein Ganzes.

Uzmimo kao primer ein ganzes Jahr (»cela godina«).

ein **ganzes** Jahr cela godina
eines **ganzen** Jahres cele godine
einem **ganzen** Jahr celoj godini
ein **ganzes** Jahr celu godinu

ein **Ganzes**
eines **Ganzen**
einem **Ganzen**
ein **Ganzes**

Množina je vrlo jednostavna, ako pretodi određeni član (die) ili kakva prisvojna (mein; u množini meine) ili pokazna zamenica (dieser; u množini diese). Pridev dobija u tom slučaju u svima padežima nastavak -en. Kao die Deutschen (»Nemci) menja se pridev deutsch u izrazima die deutschen Dichter, die deutschen Zeitungen, die deutschen Bücher (nemački pesnici, nemačke novine = nemački listovi, nemačke knjige).

die Deutschen
der Deutschen
den Deutschen
die Deutschen

die Übersetzung prevod
auswendig können
znati napamet
ich kann auswendig
znam napamet
dalmatinisch dalmatinski
lieben voleti
übersetzen prevesti
die Novelle novela
die Ausstellung izložba
/ausstellung/
die Fresken (množ.)
freske

die deutschen Dichter (Bücher)
der deutschen Dichter (Bücher)
den deutschen Dichtern (Büchern)
die deutschen Dichter (Bücher)

Prevedite: Čitam jednu nemačku (srpsku) knjigu. Nemci rado provode leto na dalmatin-skoj obali. Nemačke knjige su za nas još uvek skupe. Nemački listovi (novine) javljaju... Čitao sam dela velikog nemačkog pesnika Getea u prevodu naših pesnika. Gete i J. Grim voleli su srpske narodne pesme. Grim ih je i prevodio. I nemačke narodne pesme su vrlo lepe. Ja znam jednu nemačku narodnu pesmu napamet. Znaš li ove nemačke knjige? Daj mi na (zum) čitanje onaj srpski roman (onu nemačku novelu). Čitao sam u jednim nemačkim novinama o izložbi srpskih fresaka u Londonu.

Četrdeset osmi čas

Ako ste dobro naučili kako se menja pridev deutsch kad стоји uz imenicu, onda znate time takođe već kako se menjaju ostali pridevi. Na pr. groß: der große Staat, ein großer Staat; ein großer Dichter, ein kleines Buch, das kleine Bild itd. Pridev groß dobija, kao što vidite, iste nastavke kao i pridev deutsch.

Pridevska promena upravlja se prema reči (članu ili zamenici) koja prethodi pridevu.

Ako prethodi određeni član (der, die, das) ili kakva zamenica koja se menja kao određeni član (dieser ovaj, jener onaj, jeder svaki, mancher poneki, welcher koji), onda se pridev menja kao der Deutsche, die Deutsche, das Ganze.

Ako, međutim, ispred prideva stoji neodređeni član (ein, eine, ein) ili zamenica koja se menja kao neodređeni član (mein, dein, sein, unser, euer, ihr i kein), onda se pridev menja kao ein Deutscher, eine Deutsche, ein Ganzes.

Prva promena zove se slaba, druga mešovita pridevska promena.

Ustvari, razlike između obe ove promene nisu velike. U množini ih i nema; a u jednini treba paziti samo na prvi padež muškog i srednjeg roda:

muški rod jednine

der **große** Staat ein **großer** Staat
des (eines) **großen** Staates
dem (einem) **großen** Staat
den (einen) **großen** Staat

ženski rod jednine

die (eine) **schöne** Landschaft **lep predeo**
der (einer) **schönen** Landschaft
der (einer) **schönen** Landschaft
die (eine) **schöne** Landschaft

srednji rod jednine

das **neue** Buch ein **neues** Buch
des (eines) **neuen** Buches
dem (einem) **neuen** Buch
das **neue** Buch ein **neues** Buch

Menjajte po ovim primerima: ein schönes Land, dieses schöne Land, jeder große Staat, die heutige Zeitung (*današnje novine*), unsere neue Wohnung, mein letzter Brief.

Pridev

slaba promena
(der, die, das)

| jednina | množina |
|-------------|---------|
| 1. e e e | en |
| 2. en en en | en |
| 3. en en en | en |
| 4. en e es | en |

mešovita promena
(ein, kein, mein)

| jednina | množina |
|-------------|---------|
| 1. er e es | en |
| 2. en en en | en |
| 3. en en en | en |
| 4. en e es | en |

die Glocke /gloke/ zvono
 versenken potopiti
 bedrohen ugrožavati
{bedro:en}
 die Angst (um) strah (za)
 das Rathaus većnica
{ra:t̄haus}
 der Turm toranj, kula
 ich wollte hteo sam
 bis zu (sve) do
(za vreme!)
 der Krieg rat
 nah /na:/ blizak
 der See /ze:/ jezero
 herausziehen izvući
(napolje)
 holen doneti; *(ovde:*
skinuti)
 schwer /šve:r/ težak
 der größte najveći
 das Schiff lađa
 schlau lukav
 die Stelle /štele/ mesto
 weise mudar
 der Bürgermeister
pretsednik opštine
 die Kerbe zarez
 der Schnitt zarez
 brav /bra:f/ valjan
(brave = bra:ve)
 beruhigt umiren
{beru:iht}
 gleiten kliziti
 abermals ponovo
 erzählen pričati
 die Anekdoten anegdota
 die Lösung rešenje

Množina je vrlo jednostavna. Svi se padeži prideva svršavaju na -en bez obzira na to da li prethodi određeni član, pokazna ili prisvojna zamenica; na pr.:

die /ili: diese, ili: meine itd./ neuen Bücher
 der (dieser, meiner) neuen Bücher
 den (diesen, meinen) neuen Büchern
 die (diese, meine) neuen Bücher

Menjajte: diese schönen Bilder, unsere lieben Freunde, alle guten Menschen, keine neuen Zeitungen.

Wie die Schildbürger ihre Glocke versenkten

Einmal bedrohte ein großer Krieg auch die Stadt Schilda. Die Schildbürger hatten besonders große Angst um ihre schöne Glocke auf dem Rathaustrurm. Sie wollten sie daher bis zum Ende des Krieges in dem nahen See versenken und sie später wieder herausziehen.

Sie holten also die schwere Glocke vom Turm, luden sie auf ihr größtes Schiff und fuhren damit auf den See hinaus. Eben wollten sie die Glocke versenken, da fragte ein schlauer Schildbürger: »Wie sollen wir später die Stelle wiederfinden, wo die Glocke liegt?«

»Laß das meine Sorge sein!« sagte der weise Bürgermeister der stolzen Stadt. Mit dem Messer schnitt er eine Kerbe in das Schiff »Hier bei dem Schnitt werden wir die Glocke wiederfinden«. Alle braven Bürger waren beruhigt, und so ließen sie die Glocke genau über die Kerbe ins Wasser gleiten.

Nach dem Kriege wollten sie ihre Glocke wieder holen und fuhren abermals auf den See hinaus. Die Kerbe am Schiff fanden sie zwar, aber ihre schöne Glocke fanden sie nicht mehr

Prevedite: Sildani su bili jedan lukav narodić. O njima se priča (erzählt man) poneka vesela anegdota. Jeste li dobro razumeli poslednju anegdotu? Zar nisu imali vrlo mudrog pretsednika? Za svaki težak položaj imao je gotovo rešenje.

Četrdeset deveti čas

Strane reči (grčke odn. latinske) na -um pretvaraju u množini ovo -um u -en. Primeri: das Museum /muze:um/ muzej, množ. die Museen /muze:en/ muzeji; das Zentrum centar, die Zentren centri; das Gymnasium /gümna:zium/ y se u grčkim rečima izgovara kao ül gimnazija, množ. die Gymnasien /gümna:zien/ gimnazije; das Ministerium ministerstvo, die Ministerien.

Za red reči naučili smo da u glavnoj rečenici glagol stoji po pravilu na drugom mestu.

Ich **habe** keine Zeit *nemam vremena*.

Heute **habe** ich keine Zeit *danas nemam vremena*.

Ako je glagolski oblik složen, onda određeni glagolski oblik (pomoći glagol) stoji na **drugom** mestu a prošli pridev (za prošlo vreme) odnosno neodređeni način (za buduće vreme) na kraju.

Ich **habe** (gestern) keine Zeit **gehabt nisam** (*juče*) *imao vremena*.

Leider **habe** ich gestern keine Zeit **gehabt nažalost nisam juče imao vremena**.

Samo u upitnoj rečenici bez upitne reči stoji glagol (odn. pomoći glagol) na **prvom** mestu.

Hast du heute Zeit? *Imaš li danas vremena?*

Hast du gestern keine Zeit **gehabt?**

Ako kažemo: *ne mogu doći zato što nemam vremena*; ili: *reci mu da nemam vremena*, onda su rečenice sa **zato što i da** sporedne rečenice. Za red reči u nemačkoj sporednoj rečenici važi pravilo da glagol stoji na kraju. Stoga bismo nemački morali kazati:

Ich kann nicht kommen, weil ich keine Zeit **habe** = *ne mogu doći zato što nemam vremena*.

— Sage ihm, daß ich keine Zeit **habe** = *reci mu da nemam vremena*.

Reči na -um su srednjeg roda

y (grčko) = ü

U glavnoj rečenici stoji glagol na **drugom** mestu

U sporednoj rečenici stoji glagol (odn. pomoći glagol) na **kraju**

nenaglašeno
der, die, das
= odred. član

naglašeno
der, die, das

u glavnoj rečenici
pokazna zamenica:
ca: taj, ta, to

u sporednoj rečenici
odnosna zamenica
koji, koja, koje

die Jagd /ja:kt/ lov
das Abenteuer avantura,
pustolovina
als kad (sveza)
das Blei olovo
der Beutel torba
der Hirsch jelen
blicken gledati
das Auge oko
fast skoro
scheinen (schien) izgledati, činiti se
verspotten (wen?)
rugati se (kome)
der Jäger lovac
der Ausweg izlaz
laden (lud) puniti
die Flinte puška
das Pulver barut
{pulfer}
die Handvoll pregršt
die Kirsche trešnja
der Kern koštica

Na ovo pravilo treba naročito paziti. Ako ste učili francuski ili engleski, utoliko pre.

Ako je glagolski oblik složen, onda pomoćni glagol u sporednoj rečenici stoji sasvim na kraju, a prošli pridev ili neodređeni način dolazi u tom slučaju na preposlednje mesto.

Ich bin nicht gekommen, weil ich keine Zeit gehabt habe nisam došao zato što nisam imao vremena. — Ich glaube nicht, daß ich Zeit haben werde ne verujem da će imati vremena.

Isto pravilo važi, naravno, i za odnosne rečenice. One počinju odnosnom zamenicom. Naviknite se već sad na to da se kao odnosna zamenica (mesto welcher, welche, welches) upotrebljava i der, die, das (»koji, koja, koje«). Na pr.: der Brief, welchen (ili: den) ich eben schreibe, ... pismo koje baš sada pišem; der Brief, den ich gestern aus Berlin erhalten habe, ... pismo koje sam juče dobio iz Berlina.

Vidimo da i tu glagol (odn. pomoćni glagol) stoji na kraju rečenice.

Upamtimo još da se drugi padež u nemačkom često opisuje pomoću predloga von i trećeg padeža. Ovo opisivanje je naročito često kod imena varoši i zemalja.

Mesto die Lage Belgrads možemo da kažemo die Lage von Belgrad (položaj Beograda; predlog u tom slučaju ne prevodimo); isto tako: der Süden Deutschlands ili der Süden von Deutschland (jug Nemačke).

Aus Münchhausens Jagdabenteuern

Einst war ich lange auf der Jagd. Als ich schon kein Blei mehr im Beutel hatte, stand plötzlich ein schöner Hirsch vor mir. Er blickte mir ruhig ins Auge, fast schien sein Blick mich zu verspotten. Denkt euch: ein Jäger wie ich, und in einem solchen Augenblick ohne Blei! Ich fand einen Ausweg. Ich lud meine Flinten

mit Pulver und einer Handvoll Kirschkerne, die ich bei mir hatte. Ich zielte mitten auf die Stirn zwischen das Geweih und drückte ab. Der Hirsch schien einen Augenblick ein wenig betäubt, dann lief er weg.

Ein oder zwei Jahre später war ich wieder in jenem Wald auf der Jagd. Und siehe! vor mir steht plötzlich ein Hirsch mit einem richtigen Kirschbaum zwischen seinem hohen Geweih. Diesmal hatte ich mehr Glück. Ich erlegte den Hirsch mit einem Schuß und kam so zu Braten und Kirschtunke zugleich. Denn der Baum trug solche herrlichen Früchte, wie ich sie in meinem ganzen Leben nicht gegessen habe.

zielen nišaniti
mitten auf usred
die Stirn čelo
das Geweih rogovi
(gevaj)
abdrücken opaliti
betäubt ošamućen
richtig prav (pravcat)
der Kirschbaum trešnja
(drvo)
erlegen ubiti (u lovu)
der Schuß /šus/ pucanj,
metak
die Tunke sos
zugleich u isto vreme
die Frucht /fruht/ plod

Pedeseti čas

Nemački redni brojevi nisu teški. Treba samo prostom broju dodati nastavak, i to brojevima do 19 nastavak -te, a daljim brojevima nastavak -ste. Pošto se rednim brojevima određuje red, to oni stoje najčešće s određenim članom..

Svega ima u tri četiri slučaja izvesnih otstupanja. Da se skrene pažnja na njih, oni se ovde stampaju masnim slovima.

der erste, zweite, dritte, vierte, fünfte
 prvi, drugi, treći, četvrti, peti
der sechste /zekste/ siebente achte
 šesti sedmi osmi
neunte zehnte elfte neunzehnte
 deveti deseti jedanaesti devetnaesti
ali: der zwanzigste einundzwanzigste
 dvadeseti dvadeset prvi
 der dreißigste
 trideseti
der fünfzigste hundertste tausendste
 pedeseti stoti hiljaditi
— der wieviele? /vifi:lte/ koji (po redu)?

Redni brojevi

brojevi do 19:
broj + -te
der fünfte

brojevi od 20:
broj + -ste
der dreißigste

Otto II. čita (i piše) se
Otto der Zweite
iza rednog broja stoji
uvek tačka



das Konzert koncert
stattfinden /štatfinden/
održati se, prirediti se

unter sich među sobom
der Zuschauer gledalač
die Premiere premijera
/premije:re/
heftig žestok(o)
weinen (um etwas)
plakati (za nečim)
nicken klimnuti
das Eintrittsgeld novac
za ulaznicu
die Kritik kritika
der Operndirektor
direktor opere
jung mlad
die Karriere karijera
/karie:re/
der Sänger pevač
das Urteil (über) sud (o)
vortanzen igrati (pred
drugim)
vorsingen pevati (pred
drugim)
ehrlich /e:rlih/ poštén
übel /ü:bel/ rđavo
der Tänzer igrač
als kao; kad

Redni brojevi s e u svemu menjaju
kao pridevi (kao deutsch). Mi kažemo:
Heute ist der 8. (achte) Oktober. Ali na pitanje:
Den wievielten haben wir heute? (Koji je danas?) — bukvalno: koji /dan/ imamo danas?) — odgo-
varamo četvrtim padažom: Heute haben wir
den 8. (achten) Oktober. Wann sind Sie geboren?
Kad ste rođeni? Ich bin am 16. (sechzehnten.
izg. zehcen:ten) August 1929 (neunzehnhundert-
neunundzwanzig) geboren = Roden sam (radio
sam se) 16 avgusta 1929 godine. Ono sechzehnten
ustvari je treći padaž i zavisi od predloga an
(am = an + dem).

Ovo am sa rednim brojem u trećem padažu
odgovara srpskoj, drugom padažu. Ich komme
am 15. November nach Zagreb — Doći ću 15 no-
vembra u Zagreb. Ich habe dir am 20. September
geschrieben — Pisao sam ti 20 septembra. Das
Konzert findet am 3. Dezember statt — Koncert
će se održati 3 decembra.

Dichter unter sich

Zwei Dichter treffen sich auf der Straße.
»Gestern abend haben die Zuschauer bei der
Premiere meines Stücks heftig geweint.«

Der andere nickt:

»Ich weiß. Um ihr Eintrittsgeld.«

Kritik

Zu dem Wiener Operndirektor Schalk kam
einmal eine nicht mehr ganz junge Dame. Sie
war Tänzerin und wollte nun als Sängerin Kar-
riere machen. Sie wollte das Urteil des Direktors
über ihre Kunst hören. Schalk ließ sich etwas
vortanzen und vorsingen und sagte dann:
»Ehrlich gesagt, für eine Tänzerin singen Sie
nicht übel und für eine Sängerin tanzen Sie
nicht schlecht!«

Prevedite (i napišite brojeve slovima): Kad
si rođen? Roden sam 18 avgusta 1934. A tvoj
otac? 7 aprila 1905 g. A tvoja majka? 24 novem-
bra 1909. Gete se radio godine 1749; umro je 1832.

Pedeset prvi čas

Pismo na nemačkom morate da počnete:
Belgrad, den 12. Oktober 195... U sebi to izgovarate: B., den zwölften (četvrti padež!) Oktober neunzehnhundert... undfünfzig. U pismu Nemac ne upotrebljava, dakle, am (am 12. Oktober), već prosto četvrti padež.

Četvrti padež upotrebljava se i onda kad je prethodno označen sedmični dan. Na pr.: Der Vortrag findet Freitag, den 15. Oktober, im großen Saal der Volksuniversität statt (*Predavanje će se održati u petak, 15. oktobra, u velikoj sali narodnog univerziteta*). Ali: Der Vortrag findet am 15. Oktober statt. Isto tako: heute, den 12. Oktober; gestern, den 11. Oktober itd.

Kao redni broj može se smatrati i der (die, das) *letzte poslednji, -a, -e*. I ova reč se menja kao pridev: der letzte Tag; in der letzten Oktoberwoche poslednje nedelje u oktobru; in den letzten Tagen poslednjih dana. Ali: mein letzter Brief moje poslednje pismo.

Naučili smo pravilo da oni jaki glagoli koji imaju samoglasnik a u osnovi, pretvaraju ovo a u ä u drugom i trećem licu jednine sadašnjeg vremena. Otuda se tragen ili fahren menja ovako: ich trage, du trägst, er trägt, wir tragen, ihr tragt, sie tragen; ich fahre, du fährst, er fährt, wir fahren, ihr fahrt, sie fahren. Zapovedni način je potpuno pravilan: trage! nosi! tragt! nosite! tragen Sie! nosite! — fahre! vozi (se)! fahrt vozite (se)! fahren Sie! vozite (se)!

Sličnih nepravilnosti ima i kod jakih glagola koji imaju kao osnovni samoglasnik e (geben, essen, lesen, nehmen itd.). Oni,

Der wievielte ist heute?
Heute ist der 12.
(zwölft) Oktober.

Den wievielten haben
wir heute? Heute
haben wir den 12.
(zwölften) Oktober.

der Vortrag /fo:rtra:k/
predavanje (ali ne u školi)
der Saal /za:l/, die Säle
dvorana
die Universität /univer-
zite:t/ *univerzitet*

fahren
du fährst (fahre!)
er fährt

*naime, pretvaraju ovo e u i, i to u drugom
i trećem licu jednine sadašnjeg
vremena i — za razliku od gornjih glagola
— još i u drugom licu jednine zapo-
vednog načina. Uzećemo danas samo geben
i sprechen.*

sadašnje vreme

| | |
|-----------------------|----------------------------|
| ich gebe dajem | ich spreche govorim |
| du gibst | du sprichst |
| er glbt | er spricht |
| wir geben | wir sprechen |
| ihr gebt | ihr sprecht |
| sie geben | sie sprechen |

zapovedni način

| | | | |
|--------------|---------------|-----------------|------------------|
| gib! | daj! | sprich! | govori! |
| gebt! | dajte! | sprecht! | govorite! |
| geben Sie! | | sprechen Sie! | |

Menjajte isto tako: brechen lomiti, helfen pomoći, gelten važiti, vredeti, stechen bosti, sterben umreti.

Frühreif

reif *zreo*
frühreif *prerano zreo*
das Talent *talent*
der Widerwille *odvratnost*
ob er wollte oder nicht *hteo ne hteo*
das Spiel *sviranje; igra*
das Wunderkind *čudo od djeteta*
anhören *slušati*
der Meister *majstor, maestro*
die Anerkennung */an-erkenung/ priznanje*
verweigern *uskratiti*
gar zu gern *odveć rado*
komponieren *komponovati*
älter *stariji*
allerdings *svakako*
lächeln *smešiti se /leheln/*

Gegen die frühreifen Talente hatte Mozart (izg. *mo:cart*) einen großen Widerwillen. Einst mußte er, ob er wollte oder nicht, das Spiel eines Wunderkindes anhören. Der große Meister konnte dem Knaben die Anerkennung für sein Talent nicht verweigern. »Ich möchte auch gar zu gern komponieren«, sagte der Knabe; »sagen Sie mir, wie man das macht!« — »O, da müssen Sie noch viel lernen und auch noch etwas älter werden.« — »Aber Sie haben selbst schon mit dreizehn Jahren komponiert.« — »Allerdings«, lächelte Mozart, »da habe ich aber auch niemand gefragt, wie ich das machen soll.«

Pedeset drugi čas

Danas još nekoliko jakih glagola sa e u osnovi neodređenog načina, kod kojih, pri pretvaranju e u i, treba paziti na izvesne pravopisne osobenosti ili promene u izgovoru.

| | |
|---|-----------------|
| essen jesti — aß /a:s/ — gegessen | geben |
| s a d. v r. ich esse jedem z a p o v. | ... du gibst |
| du ißt iß! jedi! | er gibt |
| er ißt eßt! jedite! | |
| wir essen itd. essen Sie! jedite! (Vi!) | |

Isto tako: messen meriti (maß, gemessen), fressen žderati (fraß, gefressen), vergessen zaboraviti (vergaß, vergessen).

Posebno treba upamtiti promenu glagola nehmen uzeti (nahm, genommen) i treten stupiti (trat, getreten).

| s a d a š n j e v r e m e | |
|---------------------------|------------------|
| ich trete stupam | ich nehme uzimam |
| du trittst | du nimmst |
| er tritt | er nimmt |
| wir treten | wir nehmen |
| itd. | itd. |

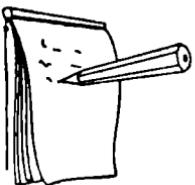
| z a p o v. n a č i n | |
|----------------------|-------------|
| tritt! stypi! | nimm! uzmi! |
| tretet! | nehmt! |

tritt! nimm! i (*kratko!*)

Ponekiput se dužina samoglasnika i obeležava pomoću ie. Upamtimo odmah promenu glagola geschehen /geše:en/ desiti se, sehen видети (sah, gesehen) i lesen čitati (las, gelesen).

| | |
|-------------------------------------|----------------|
| es geschieht dešava se (bezlično!); | |
| ich sehe vidim | ich lese čitam |
| du siehst | du liest |
| er sieht | er liest |
| wir sehen | wir čitam |
| itd. | itd. |
| sieh! vidi! | lies! čitaj |
| seht! | lest! |

sieh! lies! ie (*dugo!*)
[zi:; li:s]



diskret diskretan
/diskre:t/
wichtig /vihtih/ važan
die Sitzung sednica
/zicung/
gesamt celokupan
/gezamt/
die Bevölkerung stanovništvo /befölkérung/
lebhaft živ(ahn)o
/le:pahft/
ungeduldig nestrpljiv
das Ergebnis rezultat
möglichst rasch što brže
tun (tat, getan) činiti
erscheinen (erschien)
pojaviti se
sich stürzen baciti se
beschließen (beschloß /be:šlos/, beschlossen)
rešiti
der Vertreter pretstavnik
die Presse štampa
erschrocken tun praviti se uplašen
geheimnisvoll tajanstven /gehajmnisfol/
schweigen (schwieg, geschwiegen) čutati
versichern uveravati /ferzihern/
eifrig revnosten
höflich /hö:flih/ učitiv

Prošli put smo već imali glagol sprechen (sprach /šprah/), gesprochen); isto tako brechen lomiti (brach, gebrochen) i stechen bosti (stach, gestochen). Upamtimos zasada još treffen sresti, pogoditi (traf /tra:f/), getroffen), befehlen (befahl, befohlen) zapovediti.

s a d a s n j e v r e m e

| | |
|-------------------|-----------------------|
| ich treffe sretam | ich befehle zapovedam |
| du triffst | du befiehlst |
| er trifft | er befiehlt |
| • wir treffen | wir befehlen |
| itd. | itd. |
| triff! pogodi! | befiehl! zapovedi! |
| trefft! | befiehlt! |

Kao befehlen menja se i empfehlen preporučiti (empfahl, empfohlen) i stehlen krasti (stahl, gestohlen).

Dužina se često obeležava sa ie, a pored toga ostaje još h kao znak za dužinu. Na taj način dobijamo -ieh-. Kod drugih glagola treba paziti na to da se dugo e zamenjuje kratkim i: ich nehme /ne:mē/, du nimmst /nimst/; ich trete /tre:te/, du trittst /tritst/ itd.

Der diskrete Minister

Im Ministerium fand wieder einmal eine wichtige Sitzung statt. Die gesamte Bevölkerung des Landes interessierte sich lebhaft, und besonders die Zeitungen der Hauptstadt warteten ungeduldig auf das Ergebnis der Sitzung. Jeder Journalist wollte seinem Blatt möglichst rasch das Ergebnis melden. Nach der Sitzung stürzten sich zwei Vertreter der Presse auf den ersten Minister, der in der Tür erschien, und fragten ihn: »Was hat man beschlossen?« Der Minister tat erst ganz erschrocken. Dann aber lächelte er geheimnisvoll und sagte: »Können Sie schweigen, meine Herren?« — »Ja, ja!« versicherten die Journalisten eifrig. — »Ich auch!« sagte der Minister, grüßte höflich, stieg in seinen Wagen und fuhr weg.

Prevedite: Šta čitaš upravo? Pročitaj (to) pismo još jedanput! Vidiš li g. Vebera? Ne sreštaš me više tako često kao ranije. — Uzmi još jedno parče torte! Jedi još nešto! Zašto ne jedeš? Zašto ne jedete? Ne zaboravi pismo! Šta mi preporučuješ?

Pedeset treći čas

Danas ćemo početi sa sistematskim pregledom jakih glagola po grupama.

Staviću pored svakog glagola jedno **h** ili **s**, da bih vam ponovo skrenuo pažnju na tačnu upotrebu glagola **haben** i **sein**.

Prva grupa jakih glagola

e (i) — a — e

essen jesti — aß — gegessen (h)
fressen žderati — fraß — gefressen (h)
vergessen zaboraviti — vergaß — vergessen (h)
messen meriti — maß — gemessen (h)
geben dati — gab — gegeben (h)
sehen videti — sah — gesehen (h)
lesen čitati — las — gelesen (h)
geschehen desiti se — geschah — geschehen (s)
treten (z)gaziti — trat — getreten (h)
treten stupiti — trat — getreten (s)

Sa osnovnim samoglasnikom i (ie):

bitten moliti — bat — gebeten (h)
sitzen sedeti — saß — gesessen
liegen ležati — lag — gelegen

Uz poslednja dva glagola nema skraćenice za pomoći glagol, jer se nemacki dijalekti razilaze u njegovoj upotrebi. Severni Nemci (na pr. Berlinci) kažu: ich habe gesessen sedeо sam, ich habe gelegen ležao sam. Južni Nemci, međutim, kažu obično (na pr. u Beču ili u Minhenu): ich bin gesessen sedeо sam, ich bin gelegen ležao sam. Ista razlika važi i za glagol



haben ili sein?

Svi ovi glagoli pretvaraju e u i po pravilu u 52 lekciji

a u predašnjem vremenu svuda je dugo: /a:s, za:, za:s, tra:t, la:s, ferga:s itd.]

Wien /vi:n/ Beč
München Minhen

der Winzer *vinogradar*
 die Mosel (*reka*) *Mozel*
 wachsen (*vaksen*) *rasti*
 die Rebe *loza*
 vernichten *uništiti*
 die Hoffnung *nada*
 trotzdem *uprkos toga*
 fröhlich (*frö:lih*) *veseo*
 sich erhängen *obesiti se*
 (*erhengen*)
 verschuldet *zadužen*
 daß *da* (*sveza*)
 der Tod (*/to:t*) *smrt*
 der Speicher (*špajher*)
tavan (*žitnica*)
 der Strick *konopac*
 (*štrik*)
 der Balken *greda*
 schlingen (schlang, ge-
 schlungen) *obaviti*
 einfallen (fiel ein, ein-
 gefallen) *pasti na pa-
 met*
 was fällt dir ein? *šta ti
 pada na pamet?*
 der Schluck *gutljaj*
 (*šluk*)
 denken (dachte, gedacht)
misliti
 eilen *žuriti, trčati*
 füllen (*na)puniti*
 der Schoppen *mera za
 tečnost* (*otprilike ¼
 litra*), *čaša*
 leeren (*is)prazniti*
 der Erbe *naslednik*
 der Rest *ostatak*
 es wäre *bilo bi*
 töricht *nerazuman, lud*
 (*tö:riht*)
 werfen (warf, geworfen)
baciť

stehen, koji je inače nepravilan (stehen — stand — gestanden). Severni Nemac i tu kaže ich habe gestanden stajao sam, dok u Južnoj Nemačkoj čujete ich bin gestanden.

Samo genesen ozdraviti — genas — genesen ne pretvara e u i: ich genese, du genesest itd.



das Faß (*fas*) *bure*
 das halbe Faß (*ono*) *pola
 bureta*
 die Fässer *burad*
 das Weinfäß *vinsko bure*
 ein Faß Wein *bure vina*
 der Weinkeller *vinski
 podrum*

Der Winzer

Am Rhein und an der Mosel, da wachsen die Reben. Die Winzer kennen schwere Stunden. Frost im Frühling, zu wenig Sonne, zu viel Regen vernichtet oft die Hoffnung eines ganzen Jahres. Trotzdem sind die Winzer lustig und singen manches fröhliche Lied zu ihrer Arbeit.

Nur einmal war ein Winzer, der sich erhängen wollte. Er war so verschuldet, daß er nur noch einen Ausweg sah: den Tod.

Da nahm der Mann einen neuen Strick und ging auf den Speicher. Aber als er den Strick um einen Balken schlingen wollte, fiel ihm das halbe Faß ein, welches noch im Keller lag. Nur noch einen einzigen Schluck vor dem Sterben! dachte er. Er eilte in den Keller und füllte sich einen Schoppen. Der Wein schmeckte ihm, und er leerzte einen zweiten Schoppen. Beim dritten Schoppen kam ihm der Gedanke: Warum soll ich den Erben einen so großen Rest des guten Weines lassen? Wäre das nicht töricht von mir? — Und er trank einen vierten Schoppen. Als er aber den siebenten Schoppen in der Hand hielt, nahm er den neuen Strick, warf ihn ins Faß und rief: Ertränk dich selbst, verdammter Strick!

Das war der einzige Winzer im Rheingau, der sich erhängen wollte.

Prevedite (*u prošlom vremenu*): Šta se desilo? Zaboravio sam svoju voznu kartu. Nisi li je video? Gde smo sedeli? Metnuo si je kod kuće na pisac̄i sto. Ležala je na pisac̄em stolu. Zabравio si je sigurno kod kuće.

sich ertränken udaviti
se
verdammt proklet
einzig /ajncih/ jedini
der Rheingau Rajnska
oblast

Pedeset četvrti čas

Danas da pređemo na drugu grupu jekih glagola:

e — a — o

sprechen govoriti — sprach — gesprochen (h)
brechen lomiti, razbiti — brach /bra:h/ — gebrochen (h)

brechen razbiti se — brach — gebrochen (s)
stechen bosti — stach — gestochen (h)
stehlen krasti — stahl — gestohlen (h)
befehlen zapovediti — befahl — befohlen (h)
empfehlen preporučiti — empfahl — empfohlen (h)

helfen pomoći — half — geholfen (h)
sterben umreti — starb — gestorben (s)
gelten važiti — galt — gegolten (h)
scheiteln karati — schalt — gescholten (h)

Ostale glagole iz ove grupe dobćemo idućeg časa.

Was wird gegeben? pita Nemac kad hoće da zna: Šta se daje (*u pozorištu*)? Taj oblik wird gegeben u prvi je mah neobičan. On se sastoji, kao što vidite, od pomoćnog glagola werden (postati, bivati) i prošlog prideva gegeben. Prošli pridev ima u tom složenom obliku trpno značenje (gegeben — dat, davan), a ne radno značenje (kao, na primer, u prošlom vremenu ich habe gegeben — dao sam). Was wird gegeben? znači prema tome bukvalno: Šta biva davano? To je takozvano trpno stanje. Teškoća je

e — a — o

I glagoli ove grupe pretvaraju u sadašnjem vremenu

e u i (ie)

Was gibt es? Šta ima?
Was wird heute abend gegeben?
Šta se daje večeras?

veröffentlichen objaviti
 /fer-öffentlichen/
 die Rubrik rubrika
 bieten (bot, geboten)
 pružiti
 die Reihe /raje/ red
 der Reihe nach po redu
 aufzählen pbrojati
 einzeln pojedi(nač)ni
 die Auswahl izbor
 /ausva:l/
 sich überzeugen
 uveriti se
 die Liste lista, spisak
 das Volksstück narodni
 komad /folksstück/
 die Operette opereta
 die Kosten (množ.)
 troškovi
 auf seine Kosten kom-
 men doći na svoj ra-
 čun; biti zadovoljan
 die Staatsoper državna
 opera /šta:ts-o:per/
 die Bühne pozornica
 /bü:ne/
 der Kuß, des Kisses,
 die Küsse poljubac
 die Fee /fe:/ vila
 inszenieren inscenirati
 die Neuinszenierung
 nova inscenacija
 hingehen otići (onamo)
 sich gedulden strpeti se
 der Ausschnitt isečak
 /ausšnit/
 aufheben (hob auf, auf-
 gehoben) sačuvati
 die Frische svežina
 schaffen (schuf, geschaf-
 fen) stvoriti
 die Aufführung
 izvodenje

u tome što Nemac ovo trpno stanje (to jest oblike
 pomoćnog glagola werden spojene s prošlim pri-
 devom) upotrebljava vrlo često, dok ono u
 srpskočrvenskom nije mnogo uobičajeno. Mi to
 nemačko trpno stanje i ne prevodimo bukvalno,
 nego najčešće pomoću povratnog glagola.
 Novinski telegrami počinju na pr.: Es wird
 gemeldet (bukvalno: biva javljeno) = javlja se.
 U pozivu koji je vama upućen stoji: Sie werden
 gebeten (bukvalno: bivate umoljeni) = umolja-
 vate se.

**Zasad je dovoljno da se naviknete na tri
 četiri takve fraze.**

Die Oper

Was wird heute im Theater gegeben? —
 Warten Sie, hier in der Zeitung ist der Spiel-
 plan veröffentlicht. Suchen Sie nur die Rubrik
 »Theater! Da finden Sie der Reihe nach alles
 aufgezählt, was in den einzelnen Theatern
 gegeben wird. Sie werden sehen, daß wir eine
 große Auswahl haben. Wenn Sie mir nicht glau-
 ben wollen, überzeugen Sie sich selbst! Hier
 haben Sie die ganze Liste: Opern, Schauspiele,
 Volksstücke, Operetten. Jeder kommt da auf
 seine Kosten.

Ich möchte gern wieder einmal in die Oper
 gehen. Was empfehlen Sie mir? — Warten Sie,
 ich will sehen, was heute und morgen in der
 Staatsoper gegeben wird. Das ist unsere große
 Opernbühne... Heute ist in der Staatsoper ein
 Tanzabend (»Der Kuß der Fee«). Aber morgen
 wird dort Mozarts »Don Juan« in einer
 Neuinszenierung gegeben. Gehen Sie morgen
 abend hin! Die Kritik war ausgezeichnet.
 Gedulden Sie sich einen Augenblick, ich habe
 mir den Ausschnitt aufgehoben... Da ist er
 schon. Lesen Sie selber: »Mozarts Oper spricht
 zu uns mit der Frische eines eben erst geschaf-
 fenen Werkes... Die Aufführung in der Staats-
 oper war besonders gesanglich über alle Maßen
 herrlich usw.« Das ist doch etwas für Sie.

Sind die Plätze nicht zu teuer? Ich möchte gern einen Platz im Parterre haben. — Nun, 8 Mark müssen Sie schon rechnen.

Prevedite: Zašto ne govorиш (*govorite*) s njim? Govori(te) još danas s njim! Već sam s njim govorio, ali ništa nije pomoglo. Šta ti je preporučio? Šta mi ti preporučuješ? Preporuči(te) mi jednu dobru knjigu! Jesi li čuo da je N. iznenada umro? Još pre nedelju dana (*nem.*: pre jedne nedelje) video sam ga i govorio s njim. Važio je kao (als) odličan inženjer.

gesanglich pevački
{gezanglich}
das Maß *{ma:s}*,
die Maße *mera*
über alle Maßen
preko svake mere
das Parterre *parter*
{parter}

Pedeset peti čas

Danas ćemo završiti pregled druge grupe jekih glagola.

e — a — o

nehmen *uzeti* — nahm — genommen (h)
treffen *sresti, pogoditi* — traf *{tra:f}* — ge-
troffen (h)
bergen *kriti, skloniti* — barg — geborgen (h)
verderben *kvariti* — verdarb — verdorben (h)
verderben *kvariti se* — verdarb — verdorben (s)
werben *vrbovati* — warb — geworben (h)
bersten *pući* — barst — geborsten (s)
dreschen *mlatiti* — drasch (ili drosch) — ge-
droschen (h).

Ovi glagoli pretvaraju
e u i (ie) u 2 i 3 licu
jednine sad. vrem. i u 2
licu jednine zapovednog
načina.

U ovu grupu spada i glagol erschrecken kad znači »uplašiti se«. Glavni oblici glase onda po jekoj promeni: erschrecken — erschrak *{eršra:k}* — erschrocken (ich bin erschrocken ja sam se uplašio). Za sadašnje vreme važi, kao za sve glagole druge grupe, pravilo o pretvaranju samoglasnika e u i. Sadašnje vreme od erschrecken »uplašiti se« glasi prema ovom pravilu: ich erschrecke, du erschrickst, er erschrickt, wir erschrecken itd. Zapovedni način na pr.: Erschrick nicht! Nemoj se (u)plašiti! Erschreckt nicht! Erschrecken Sie nicht! Ne plă-
šite se!

philharmonisch
 /fil'ha:mɔ:nis/
 filharmoniski
 das Zeichen znak
 der Zeitgenosse
 savremenik
 sinfonisch simfoniski
 /zinfo:nis/
 die Fantasie fantazija
 (muzičko delo)
 der Konzertsaal
 koncertna dvorana
 gehören (zu) spadati u
 /gehö:ren/
 das Tonwerk muzičko
 delo
 der Ton /to:n/ zvuk
 der Grund razlog
 eigentlich zapravo,
 ustvari
 der Stil /šti:l/ stil
 die Richtung pravac
 auszeichnen odlikovati
 gewiß sigurno, izvesno
 /gevis/
 verfolgen pratiti
 fühlen /fü:len/ osećati
 entspringen (entsprang,
 entsprungen)
 proisteti, niknuti
 in Zukunft ubuduće
 gleich isti, jednak
 C-Moll /izg. ce-mol/
 erinnern (an)/er-inern/
 potsetiti (na)
 Eugen Evgenije
 beschließen /bešli:sen/
 (beschloß) završiti,
 zaključiti, rešiti
 die Spitze /špice/ vrh
 an der Spitze na čelu
 das Orchester orkestar
 /orkester/

Pored jakog glagola erschrecken postoji i
 slabí glagol erschrecken koji znači »upla-
 šiti (nekoga)«. Ovaj slabí glagol je prema
 tome prelazan. Oblici glase: erschrecken —
 erschreckte — erschreckt (Habe ich dich
 erschreckt? Jesam li te uplašio?) Sadašnje
 vreme je, kao kod svih slabih glagola, sasvim
 pravilno: ich erschrecke, du erschreckst, er
 erschreckt itd. Zapovedni način na pr.:
 Erschrecke (erschreckt) das Kind nicht! Ne-
 moj(te) plašiti dete!

Aus dem Konzertsaal

Ein gutes Zeichen für das Musikjahr, welches
 eben beginnt: das erste Philharmonische Konzert
 begann mit dem Werk eines Zeitgenossen. Karl
 Höllers sinfonische Fantasie gehört zu den
 Tonwerken, die sich »halten«. Der Grund ist
 eigentlich einfach. Nicht der Stil oder die
 Richtung zeichnet dieses Werk aus, sondern die
 Macht der Persönlichkeit, die aus ihm spricht.
 Gewiß werden nicht alle die schwere Kunst
 Höllers verstehen oder verfolgen können. Aber
 jeder fühlt, daß dieses Werk aus einer starken
 Persönlichkeit entsprungen ist.

Im gleichen Konzert spielte Wilhelm Kempf
 Beethovens Klavierkonzert C-Moll, jenes frühe
 Werk, in dem manches noch an Mozart erinnert.
 Eugen Jochum beschloß den Abend an der
 Spalte des herrlichen Philharmonischen Orche-
 sters mit einer meisterhaften Wiedergabe der
 ersten Sinfonie von Brahms.

* * *

Lična imena menjaju se kao obične imenice:
 Beethoven /be:tho:ven/, Beethovens itd. Ako
 ime i prezime idu zajedno, menja se samo pre-
 zime: Karl Müller, Karl Müllers, itd.

Upamtimo da drugi padež može da stoji i ispred imenice od koje zavisi. Mesto die Musik Beethovens može da se kaže Beethovens Musik. U ovom poslednjem slučaju imenica od koje drugi padež zavisi gubi svoj član. Ovakav drugi padež koji prethodi imenici od koje ustvari zavisi, zove se saksonski genitiv (genitiv = drugi padež). Na pr. mesto das Haus des Nachbars kaže se takođe des Nachbars Haus.

meisterhaft majstorski
die Wiedergabe izvođe-
nje, reprodukcija
der Nachbar sused

Pedeset šesti čas

Ako se glagolska osnova svršava sa s (ss, ß) ili z, onda postoje za drugo lice jednine sadašnjeg vremena kraći i duži oblici. Kod ovih poslednjih umeće se jedno e ispred nastavka -st (radi lakšeg izgovora). Od essen, na primer, duži oblik bi glasio du issest. Ali obično se kaže prosto: du ist. Warum ist du nicht? Za kraći oblik dodaje se prema tome u drugom licu jednine samo nastavak -t (a ne -est). Ovo pravilo važi kako za jake tako i za slabe glagole.

sitzen sedeti
sich setzen (slab!) sesti

Wo sitzt du (mesto: Wo sitzest du?) Gde sediš? Wohin setzt du dich (mesto: wohin setzest du dich)? Kuda (gde) ćeš sesti?

Ponovite jake glagole prve i druge grupe!

Treća grupa jаких glagola

Karakterističan je udvojeni nosni suglasnik iza i u neodređenom načinu. Glavni oblici pokazuju ove samoglasnike:

i — a — o

schwimmen plivati — schwamm — geschwommen (s)
sinnen razmišljati — sann — gesonnen (h)
spinnen /špinen/ presti — spann — gesponnen (h)

die Miete /mi:tə/ kirija ziehen (zog, gezogen),
ići, kretati se (pr. vr.: ich bin gezogen)
umziehen seliti se ausziehen iseliti se

alt star
 brauchen potrebovati
 ich brauche (s 4 pad!)
 potreban mi je (potrebujem)
außerdem osim toga
 der Stock (ili das Stockwerk) sprat
 der Fahrstuhl lift
 /fa:rštul:
 anstrengend naporan
 /anštrengent/
 die Treppe (jednina!)
 stepenice
 das Treppensteigen
 penjanje uz stepenice
 ich habe es satt
 sit sam toga
 bauen zidati
 vermieten izdati (stan)
 es gibt ... zu vermieten
 ima za izdavanje
 entweder — oder
 ili — ili
 bieten (bot, geboten)
 pružati
 der Komfort komfor
 /komfɔr/
 die Heizung loženje
 die Zentralheizung
 centralno grejanje
 der Mieter kirajdžija
 benützen upotrebiti
 hassen mrzeti
 die Ordnung red
 in Ordnung bringen
 dovesti u red
 einziehen useliti se
 hoffentlich nadam se;
 nadati se
 übrig ostali

gewinnen dobiti, steći — gewann — gewonnen (h)
 rinnen curiti, teći — rann — geronnen (s)
 Ovamo spada i glagol:
kommen doći — kam — gekommen (s)

Wohnung und Miete

Bleiben Sie in Ihrer alten Wohnung? — Nein, ich ziehe am (ili: zum) 1. November um. — Warum ziehen Sie eigentlich aus? — Ja, die alte Wohnung war mir zu klein. Ich brauche ein Zimmer mehr. Außerdem lag sie im dritten Stock. Das Haus hat keinen Fahrstuhl; Tag für Tag dieses anstrengende Treppensteigen... Ich habe es satt. — Und haben Sie schon eine neue Wohnung gefunden? — Ja. Ich habe lange gesucht. Es wird zwar viel gebaut; es gibt viele Wohnungen zu vermieten. Aber entweder bieten sie nicht den gewünschten Komfort, oder die Miete ist zu hoch. Jetzt habe ich eine sehr schöne Wohnung im Zentrum der Stadt gefunden, im vierten Stock eines neuen Hauses. Das Haus hat Zentralheizung. Die Mieter können den Fahrstuhl benützen. Zwei Zimmer gehen auf die Straße. Ich glaube, ich werde mich in der neuen Wohnung wohlfühlen. Sie wissen, ich hasse das Umziehen. — Ist der bisherige Mieter schon ausgezogen? — Nein, er zieht heute aus. Dann wird die Wohnung noch in Ordnung gebracht, so wie ich es gewünscht habe. Am 1. November kann ich einzahlen. Sie werden mich in der neuen Wohnung hoffentlich bald besuchen. — Sehr gern.

Prevedite: Jesi li dobio moje poslednje pismo? Jesi li se uplašio? Jesam li te uplašio? — Treba nam (potrebujemo) nov stan. Stanovali smo pet godina u ovom stanu. Svi ostali kirajdžije iseliili su se pre nas. — Kad počinje koncert? Je li predavanje već počelo?

Pedeset sedmi čas

Za četvrtu grupu jakih glagola karakteristično je daiza samoglasnika i (u neodređenom načinu) dolazi n s nekim drugim suglasnikom.

I — a — u

finden naći — fand — gefunden (h)
trinken piti — drank — getrunken (h)
singen pevati — sang — gesungen (h)
binden vezati — band — gebunden (h)
sinken tonuti — sank — gesunken (s)
zwingen primorati — zwang — gezwungen (h)
schwinden iščeznuti, nestajati — schwand —
geschwunden (s)
gelingen uspetti, poći za rukom — gelang —
gelungen (s)

Ovaj poslednji glagol (gelingen) je u nemačkom bezličan (kao i »poći za rukom«). Lice se iskazuje trećim padažom. Es gelingt mir (polazi mi za rukom) ja, uspevam; es gelingt uns (polazi nam za rukom) mi uspevamo; es gelang dir (pošlo ti je za rukom) uspeo si; es gelang ihnen (pošlo im je za rukom) oni su uspeli; es ist euch gelungen (pošlo vam je za rukom) vi ste uspeli; ist es Ihnen gelungen? (je li Vam pošlo za rukom) jeste li uspeli?

Upamtimo danas iz gramatike još jednu sitnicu. Imenice muškog ili srednjeg roda koje označavaju meru ostaju u vezi s brojem bez nastavka. Nemački se kaže: zwei Glas Bier (dve čaše piva); wieviel Glas Bier? (koliko čaša piva?) — fünf Fuß hoch (pet stopa visok); zehn Stück Eier (deset komada jaja); zwei Dutzend Taschentücher (dva tuceta džepnih maramica); drei Paar Schuhe (tri para cipela) itd. Množina ovih imenica glasi inače: die Gläser čaše, die Füße noge, die Stücke komadi, die Dutzende tuceta, die Paare parovi.

sinken (jak glagol!)
= tonuti
senken (slab!) = potopiti
spustiti

ja uspevam
= es gelingt mir
(bezlično!)

der Fuß stopa (mera!)
das Ei jaje
das Paar [pa:r] par

August Avgust (ime)
 der Minister minister
 Sachsen Sachsenska
 /zaksen/
 besitzen /bezicen/
 posedovati, imati
 wahr /wa:r/ istinit,
 istinski, pravi
 das Magazin magacin
 /magaci:n/
 das Kleidungsstück
 komad (deo) odela
 der Luxus luksuz
 /luksus/
 weniger als manje nego
 der Gegenstand predmet
 /ge:genstant/
 sticken /štiken/ vesti
 der Schlafröck sobna
 haljina
 die Tabatiere tabakera
 /tabatie:re/
 der Ring prsten
 die Kutsche (jednina!)
 kočije
 die Perücke vlasulja
 /peruke/
 vorlesen (wem) čitati
 (pred kim)
 heben (hob, gehoben)
 podići
 mitleidig sažaljiv
 die Schulter rame
 dirigieren dirigovati
 das Publikum publika
 aufnehmen primiti
 ——————
 das Zeitwort glagol
 möglichst oft što češće
 wiederholen (wieder-
 holte, wiederholt)
 ponoviti

Das Urteil

Graf Brühl, der unter August dem Starken Minister von Sachsen war, besaß ein wahres Magazin von Kleidungsstücken und Luxusgegenständen. Er besaß nicht weniger als zweihundert Paar Schuhe, fünfhundert Anzüge, achthundert gestickte Schlafröcke, einhundert-zwei Uhren, achthundertdreißig Täbatiere, siebenundachtzig Ringe, neunundzwanzig Kutschen und fünfzehnhundert Perücken.

Friedrich der Große, dem man diese Liste vorlas, hob mitleidig die Schultern und sagte:

— Ja, ja. Fünfzehnhundert Perücken und keinen Kopf.

Prevedite: Jesi li video (sreo, našao) g-đu N.? Je li ti (Vam) uspelo? Koju ste operu (koji koncert) slušali? Kako je nova pevačica pevala? Kako je premiera uspela? Kako vam se koncerat dopao? Je li izvođenje Betovenove devete simfonije uspelo? Ko je dirigovao? Kako je publika primila muzičko delo mladog srpskog umetnika? Ona je dugo aplaudirala.

Pedeset osmi čas

Vergessen Sie nicht, die starken Zeitwörter möglichst oft zu wiederholen!

Jeste li razumeli ovu nemačku rečenicu? Ona znači: Nemojte zaboraviti da ponovite što češće jake glagole! Novo je za nas ono zu koje pretodi neodređenom načinu (zu wiederholen).

Ranije smo rekli da Nemac po mogućству skraćuje (sporednu) rečenicu pomoći ne određenog načina koji onda prevodimo čitavom rečenicom (sa »da« ili »što«).

Iza glagola können, müssen, sollen, wollen, dürfen, mögen; iza lassēn i još nekoliko drugih glagola стоји тaj neodređeni način potpuno sam za sebe (bez ikakve druge reči).

Ich kann (darf, soll, will, mag) heute nicht kommen = Ne mogu (ne smem, ne treba, neću, ne marim) danas da dođem.

Isto skraćivanje iskorišćuje se i iza drugih glagola. Ali onda stoji ispred neodređenog načina još jedno zu. Želim da te vidim = Ich wünsche dich zu sehen. Radujem se što vas vidim = Ich freue mich (ili još češće: es freut mich), Sie zu sehen.

Oba slučaja imate na pr. u ovoj rečenici:
Darf ich Sie bitten, das Fenster zu schließen?
Smem li da Vas zamolim da zatvorite prozor?
Prvi neodređeni način (bitten) zavisi od darf (dürfen) i stoga stoji bez zu; drugi međutim (schließen) zavisi od bitten, a kako bitten nije medu onim glagolima uz koje stoji neodređeni način sam za sebe, to se u ovom drugom slučaju ispred njega stavlja još jedno zu.

Ako je glagol složen s nenaglašenim predmetkom (be-, ge- itd.), onda ovo zu stoji ispred neodređenog načina i piše se odvojeno. Na primer: Herr N. wünscht Sie zu besuchen = Gospodin N. želi da Vas poseti. Ich bitte Sie, mich für heute zu entschuldigen molim Vas da me za danas izvinite.

Ako je međutim predmetak naglašen, onda se ovo zu u mjeće između predmetka i prostog glagola i piše s njim zajedno. Naglasak ostaje, međutim, i dalje na predmetku. Wollen Sie die Güte haben, das Fenster aufzumachen? Hoćete li imati dobrotu (hoćete li biti tako dobri) da otvorite prozor? (Neodređeni način glasi aufmachen; neodređeni način sa zu: aufzumachen). Es zieht (»vuče«), promaja je; ich bitte Sie, das Fenster zuzumachen molim Vas da zatvorite prozor.

Ne mogu da dođem =
Ich kann nicht
kommen

Hteo bih svome bratu
da poklonim jednu
nemačku knjigu — Ich
möchte meinem Bruder
ein deutsches Buch
schenken

schließen zatvoriti
(ſli:ſen)

der Zirkus *cirkus*
verdienen *zaraditi*
verpflichten *obavezati*,
angažovati
das Fell *koža* (*s dlakom*),
krzno
auftreten *nastupiti*
begeistert *oduševljen*
das Trapez *{-e:c} trapez*
stürzen */štürzen/*
survati se, srušiti se
der Käfig */ke:fih/ kavez*
schreien (schrie */šri:/*;
geschrien) *vikati*
die Hilfe *pomoć*
im Nu *za tren oka*
das Maul *gubica*
das Maul halten
umuknuti (vulgarno)
halt's Maul (*mesto: halt*
das Maul) *jezik za*
zube!
entlassen *otpustiti*
sich verspäten *zakasniti*
{feršpe:ten}

Im Zirkus

Peter wollte Geld verdienen. Ein kleiner Zirkus verpflichtete ihn, in dem Fell eines Affen aufzutreten. Das Publikum war von dem neuen Affen begeistert. Einmal aber stürzte er vom Trapez und fiel in den Käfig des Löwen.

Peter schrie: »Hilfe! Hilfe!«

Im Nu war der Löwe bei ihm: »Halt's Maul, sonst sind wir beide entlassen.«

Prevedite: Molim Vas da me što ćešće posećujete. Kad smem da Vas posetim? Molim Vas da pozdravite g. N. Nadam se da će ga uskoro opet jednom videti. Moram brzo da se obučem. Želite (hoćete) li da skinete kaput? Hoćete li već da odete? Primoran sam danas nažalost da odem ranije. Kad hoćete (želite) da se iselite (pre-, uselite)? Šta ima da se jede (pije)? Nadam se da Vas mogu sutra da vidim (pozdravim) kod sebe u svom novom stanu. Molim Vas da ne zakasnite. Izvinite, ja sam nešto zadocnio.

Pedeset deveti čas

Naučimo još ove jake glagole četvrte grupe

i — a — u

ringen *rvati se, boriti se* — rang — gerungen (h)
klingen *zvučati, zvoniti* — klang — geklungen (h)
schwingen *mahati, vitlati* — schwang — geschwungen (h)
schlingen *obaviti* — schläng — geschlungen (h)
schinden *guliti* — schand — geschunden (h)

Neodređenim načinom skraćuju se u nemačkom rečenice sa daß (da, što).

Samо iza malog broja glagola стоји неодређени начин без zu. Проши put smo naučili: können, müssen, sollen, wollen, dürfen, mögen i lassen. Upamtimo još i ove glagole iza kojih стоји неодређени начин такође без zu: machen (na pr. lachen machen bukv.: činiti da se smeje, nasmejati), heißen (u značenju »narediti«); sehen (ich sehe Herrn N. kommen — vidim g. N. da /gde/ dolazi); hören (ich hörte dich sprechen — čuo sam da /gde/ govorиш); lehren (na)učiti (drugog) i lernen (na)učiti (sam): der Lehrer lehrt die Kinder lesen und schreiben — Učitelj uči decu da čitaju i pišu. Die Kinder lernen in der Schule lessen und schreiben — Deca uče u školi da čitaju i pišu.

Ponekad neodređeni начин bez zu dolazi i iza helfen: Hilf mir die Kiste wegtragen! Pomozi mi da odnesem sanduk.

Iza svih ostalih glagola dolazi neodređeni начин sa zu, koje стоји одвојено испред glagola i само se kod naglašenog predmetka умеше између predmetka i prostog glagola (zu sprechen — zu versprechen — auszusprechen /izgovoriti).

I kad zavisi od imenice ili prideva, neodređeni начин заhteva испред себе ово zu. Nemam danas volje da radim — Ich habe heute keine Lust zu arbeiten.

Jedan drugi начин скраćivanja opet je vrlo чест i stoga moramo da se naviknemo što pre i na njega. To je

um... zu + neodređeni начин.

Tako se skraćuju takozvane namerne rečenice, тојест rečenice koje kazuju nameru. U nemačkom ove rečenice počinju često sa Damit (>da bi<), ali i sa daß.

Damit Sie nicht lange warten müssen, mel-den Sie sich vorher an! Da ne biste morali dugo da čekate, prijavite se prethodno! Pošto je podmet (Sie) u obe rečenice isti, možemo

**Neodređeni начин
bez zu
стоји iza glagola:**

| |
|---------|
| müssen |
| können |
| sollen |
| wollen |
| dürfen |
| mögen |
| lassen |
| machen |
| heißen |
| sehen |
| hören |
| (lehrer |
| lernen |
| helfen) |

die Lust *milina*; *volja*,
raspoloženje
damit s time; da bi
(*sveza!*)

sich beeilen *požuriti* (*se*)
die Antwort *odgovor*
der Main (*majn*) (*reka*)

Majna

bereit (zu) *gotov*, *spreman* (*za*)

die Abfahrt *polazak*
die Fahrt (*fa:rt*) *vožnja*
der Reisende *putnik*
die Klasse *razred*, *klasa*
eifrig *revnostan*
auf und ab *gore dole*
der Zugführer *vozovoda*
einsteigen *peti se* (*u voz*)
weiter (*i*) *dalje*
die Mahnung *opomena*
jedoch *međutim*, ali
abermals *opet*, *ponovo*
der Erfolg *uspех*
bis (*sveza*) *dok* (*ne*)
der eine *jedan*

(*od dvojice*)

der Kurfürst *izborni knez*

Hessen (*sr.*) *Hesenska sprach's* = sprach es
pfeifen (*pfiff*) *zviždati*
davondampfen *odlaziti dimeći se*; *othuktati*

die Nachricht *vest*

prvu rečenicu da skratimo ovako: Um nicht lange warten zu müssen, melden Sie sich vorher an! Um stoji na početku, zu ispred neodređenog načina, a podmet u skraćenoj rečenici uopšte otpada. Sie müssen sich beeilen, um nicht zu spät zum Zug zu kommen mórate da požurite da ne biste zaksnili za voz.

Gute Antwort

Als Frankfurt am Main noch freie Stadt war, stand dort eines Tages auf dem Bahnhof ein Zug zur Abfahrt nach Kassel bereit. Die Reisenden saßen bereits in ihren Abteilen, nur vor einem Abteil erster Klasse gingen noch zwei Herren in eifrigem Gespräch auf und ab.

Der Zugführer trat zu ihnen, grüßte höflich und sagte: »Bitte, meine Herren, einsteigen!« Diese aber gingen weiter auf und ab und unterhielten sich eifrig. Der Zugführer wiederholte seine Mahnung, jedoch abermals ohne Erfolg. Die Reisenden im Zug waren schon ungeduldig.

Da trat der Zugführer noch einmal zu den beiden Herren.

»Können Sie nicht warten, bis wir fertig sind?« schrie da zornig der eine der beiden Herren. »Ich bin der Kurfürst von Hessen!«

»So?« sagte der Zugführer, »dann will ich Ihnen zeigen, wer ich bin!«, sprach's, pfift sprang in sein Abteil und der Zug dampfte ohne die beiden Herren davon.

Šezdeseti čas

Sie müssen telegraphieren, *da mit* die Nachricht nicht zu spät kommt *morate telegrafirati da vest ne bi stigla odveć kasno*. Rečenica sa *damit ne sme da se skrati neodredenim načinom*, jer je podmet u obe rečenice različit (Sie — die Nachricht). *All mesto ich muß gehen,*

damit ich nicht zu spät komme moram da idem
da ne bih zadocnio — kaže se bolje (skraćenim
načinom): ich muß gehen, um nicht zu spät
zu kommen, jer je podmet u obe rečenice
isti (ich).

U srpskohrv. nisu rečenice sa »bez da« (mesto
a da ne) u duhu jezika. U nemačkom, međutim,
rečenice sa ohne daß potpuno su pravilne.
Herr N. ist weggegangen, ohne daß ich es be-
merkt habe — G. N. je otišao, a da nisam ni
primetio (ili, još bolje: a ja nisam ni primetio).
Ako je podmet u rečenici sa ohne daß isti kao
u glavnoj rečenici, prva se može skratiti pomoću
neodređenog načina sa ohne... zu. Ako je g. N.
bio tako nepažljiv da je otišao a nije pozdravio
(ohne daß er grüßte), mi možemo konstatovati:
Herr N. ging weg, ohne zu grüßen. Pošto je
predlog ohne već po sebi odrečan, to reče-
nica odn. neodred. način sa ohne daß odn.-ohne
zu ne zahteva negaciju. Der Zug fuhr die ganze
Nacht, ohne irgendwo zu halten voz je išao
celu noć a nigde se nije zaustavio.

Hat er nicht recht?

Metternich fuhr eines Tages in der Nähe sei-
nes Schlosses spazieren und traf unterwegs einen
Knaben, der ein Kalb führte. Das Kalb war wi-
derspenstig und wollte nicht von der Stelle, ob-
wohl der Knabe mit beiden Händen an dem
Stricke zog. Beim Vorüberfahren blickte der
Knabe dem Fürsten ins Gesicht, ohne ihn zu
grüßen. Metternich ließ halten und fragte:
»Bürschlein, weißt du nicht, wer ich bin?« —
»Freilich weiß ich es«, antwortete der Knabe. —
»Warum nimmst du dann nicht deine Mütze
ab?« »Weil ich das Kalb halten muß. Wenn
Sie es einen Augenblick halten wollen, dann
will ich gern meine Mütze abnehmen.« Met-
ternich schwieg und fuhr weiter.

um... zu + neodređeni
način skraćuje na-
merne rečenice (sa
damit)

ohne... zu + neodre-
đeni način skraćuje
rečenice sa ohne daß

spazieren gehen šetati
(peške!)

spazieren reiten šetati
(na konju)

spazieren fahren šetati
(kolima)

irgendwo negde, ma gde
die Nähe /ne:e/ blizina
das Schloß, die Schlösser
zamak; brava
unterwegs /-ve:ks/

usput, putem
das Kalb, die Kälber
tele

widerspenstig jogunast
(vi:deršpenstih)
die Stelle /štele/ mesto
obwohl iako, mada
(opvo:l)

vorüberfahren prolaziti
(kolima)

das Gesicht /geziht/ lice
halten lassen zaustaviti
der Bursche momak
freilich naravno
abnehmen skinuti
(na pr. šešir)

die Mütze kapa, kačket
(müce)

schweigen (schwieg)
čutati

das Kompliment

kompliment

gnädig /gne:dih/ milostiv
die Seele /ze:le/ duša

die Harmonie harmonija
/harmoni:/

die Kehle /ke:le/ grlo
richtig tačan, ispravan
hervorbringen proizvesti
/herfo:rbringən/

sich umblicken osvrnuti
se, obazreti se
hersagen deklamovati
ich wurde postao sam

Auch ein Kompliment

Die Dame des Hauses singt ihren Gästen etwas vor.

»Singt die gnädige Frau nicht mit viel Seele?« fragt ein Gast.

»Ja«, antwortet ein anderer, »ihre Seele ist ganz Harmonie, aber ihre Kehle kann keinen richtigen Ton hervorbringen.«

Prevedite: Vaš ujak je oputovao a nije nas posetio (skrać.). Moraš da se požuriš (sich beeilen) da ne bi došao suviše kasno. Da bismo imali više vremena, sastaćemo se već u 6 sati. Putovali smo istim vozom a nismo to (ni) znali. Išao je svojim putem (2 padež!) a nije se ni osvrnuo. Mora se ponavljam da se naučeno ne bi zaboravilo. Deklamovao je celu pesmu ne zaboravivši ili ispustivši (n) jednu jedinu reč. Igrali su dva puna sata a nisu se zamorili (nem.: postali umorni).

Šezdeset prvi čas

N e p r a v i l n i
su glagoli:

können moći — konnte
— gekonnt

mögen mariti — mochte
— gemocht

müssen morati — mußte
— gemußt

dürfen smeti — durfte
— gedurft

sollen trebati — sollte
— gesollt

wollen hteti — wollte —
gewollt

(svi sa haben
u prošlom vremenu)

1) Glagoli können, mögen, müssen, dürfen. sollen, wollen stoje najčešće s neodređenim načinom nekog drugog glagola (i to bez zu) i zovu se pomoćni glagoli za način. U vezi s time treba upamtiti ovo pravilo:

Ako od njih zavisi neodređeni način kakvog drugog glagola, onda se za prošlo vreme mesto prošlog prideva pomoćnog glagola za način uzima njegov neodređeni način (können mesto gekonnt, itd.).

Warum bist du nicht gekommen? — Odgovor može da glasi dvojako: Ich habe nicht gekonnt (nisam mogao) — ili: Ich habe nicht kommen KÖNNEN (nisam mogao da dodem).

Od müssen glast prošlo vreme: ich habe gemußt Ali: ich bin einige Tage krank gewesen. Ich habe das Bett hüten müssen (morać sam ostati u postelji; das Bett hüten bukv.: »čuvati postelju«). — Ich habe das Buch überall gesucht, ich habe es aber nicht finden können (tražio sam knjigu svuda, ali nisam mogao da je nađem). — Ich habe früher kommen wollen (hteo sam ranije da dođem).

U svim tim slučajevima prošli pridev se, kao što vidite, zamenjuje neodredenim načinom.

2) Naučili smo da se naglašeni predmeci odvajaju u sadašnjem i predašnjem vremenu i u zapovednom načinu: aufmachen — ich mache auf, ich machte auf, mache auf! Dopusimo sad svoje znanje još ovim pravilom:

U sporednim rečenicama ni naglašeni predmeci se nikad ne odvajaju

Mi kažemo (glavnom rečenicom): Es klingelte und ich machte die Tür auf = Zvonilo je t ja sam otvorio vrata. Ali: Es klingelte Als ich die Tür aufmachte, stand Herr N. vor mir = Zvonilo je. Kad sam otvorio vrata, stajao je g. N pred mnom. Rečenica koja počinje sa als, vremenska je rečenica; glagol стоји на kraju a predmetak auf- ostaje neodvojen

Ova rečenica služi nam kao primer za jedno treće pravilo:

3) Ako prethodi sporedna rečenica, onda važi za glavnu rečenicu (iza nje) obrnuti red reči.

Zbog toga u gornjoj rečenici стоји прирок stand ispred podmeta Herr N Red reči je, dakle, isti kao kad bi na prvom mestu stajao neki prilog (na pr. draußen). Uporedite santi:

Draußen (1) stand (2) Herr N (3)

Als Ich die Tür aufmachte (1). stand (2) Herr N. (3) vor mir.

ich machte die Tür
ali: als Ich die Tür
aufmachte ..

der König /kō:nih/ kralj
Preußen Pruska
/projsen/
nennen (nannte, ge-
nannt) nazvati
das Jahrhundert stoleće,
/ja.:hundert/ vek
(naglasak!)
liebhaben voleti
ausreiten (ritt aus)
izjahati (u šetnju)
um... herum okolo
putzen čistiti
der Stiefel čizma
/sti:fel/
von den hohen /ho:en/
sa visokih
die einen — die ander(e)n
jedni — drugi
jubeln klicati
scheu werden uplašiti se
ergreifen (ergriff)
dohvatiti
drohen /drə:en/ pretiti
drohend preteći
die Miene izraz lica
/mi:ne/
der älteste najstariji
nicht einmal čak ni

U tom slučaju se ispred glagola glavne rečenice stavља često jedno da (tada) ili so (onda, to; iza wenn): als ich die Tür aufmachte, da stand Herr N. vor mir.

Der alte Fritz und die Schulknaben

Friedrich der Große, König von Preußen — vom Volke »der alte Fritz« genannt —, der im achtzehnten Jahrhundert lebte, hatte die Kinder sehr lieb. Wenn er ausritt, kamen oft die Schulknaben zu ihm und tanzten um sein Pferd herum. Die einen putzten den Staub von seinen hohen Stiefeln, die anderen jubelten und warfen ihre Mützen in die Höhe. Der König sah es gern und lachte mit den Kindern.

Eines Tages aber schrien sie so laut, daß das Pferd des Königs scheu wurde. Friedrich ergriff seinen Stock mit drohender Miene und rief: »Wollt ihr ruhig bleiben und in die Schule gehen?« — »Ha!« lachte der älteste der Knaben. »der alte Fritz will König sein und weiß nicht einmal, daß Mittwoch nachmittags keine Schule ist!«

Prevedite (u pred. i prošlom vremenu): Zašto mi nisi pisao? Hteo sam da ti pišem, ali nisam mogao zato što nisam znao twoju adresu. Morali smo da se (pre)selimo. Stoga nas nisi mogao da nađeš.

Šezdeset drugi čas

Ponovimo ono što smo (vid. 46—48 čas) na- učili o promeni prideva:

Ako stoji pred pridevom određeni član (der, die, das) ili zamjenica koja se menja kao određeni član, onda se pridev menja po slaboj promeni: der deutsche Staat, die deutsche Sprache, die deutsche Zeitung, das deutsche Volk.

Ako pred pridevom stoji neodređeni član (ein, eine, ein) ili zamenica koja se menja kao neodređeni član (kein, mein, itd.; unser itd.) onda se pridev menja po mesovitoj promeni: ein deutscher Dichter, keine deutsche Zeitung, unser deutsches Buch.

Ali šta biva ako pred pridevom nema ni člana ni zamenice? To jest, ako priden stoji sam uz imenicu? U tom slučaju pridev se menja po jakoj promeni, tj. sam pridev prima članske nastavke (nastavke određenog člana). U drugom padežu jednine za muški i srednji rod trebalo bi, prema tome, da se pridevu doda -es; ali ovaj nastavak se po pravilu zamenjuje nastavkom -en.

Nastavci jake pridevske promene su ovi:

| | u jednini | | u množini | |
|----|-----------|-----|-----------|-----------------|
| | m. | ž. | sr. | za sva tri roda |
| 1. | -ER | -E | -ES | -E |
| 2. | -EN | -ER | -EN | -ER |
| 3. | -EM | -ER | -EM | -EN |
| 4. | -EN | -E | -ES | -E |

Primeri:

| | jednina | |
|----------------|-------------|--------------|
| 1. guter Wein | gute Milch | gutes Obst |
| 2. guten Weins | guter Milch | guten Obstes |
| 3. gutem Wein | guter Milch | gutem Obst |
| 4. guten Wein | gute Milch | gutes Obst |

das Obst /o:pst/ voće

| | množina | |
|------------------|---------|--|
| 1. gute Stoffe | | |
| 2. guter Stoffe | | |
| 3. guten Stoffen | | |
| 4. gute Stoffe | | |

gute Stoffe množ. =
dobri štofovi

Ako, dakle, vidimo da ispred prideva nema ni člana ni zamenice, setimo se brzo kako bi u tom slučaju glasio članski oblik i dodajmo samom pridevu nastavak tog članskog oblika.

baldig skor(ašnj)l
 der größte največi
 der Feiertag praznik
 die Anzeige oglas
 der Angestellte nameštela-
 /angeštelta/ nik
 mehrjährig višegodišnji
 /me:rje:rih/
 die Praxis praksa
 /praksis/
 das Zeugnis svedočan-
 stvo
 der Kaufmann trgovac
 die Familie porodica
 /famili:e/
 die Vorbildung spremo
 (školska)
 geeignet podesan
 /gebraignet/
 das Einfamilienhaus
 kuća za jednu porodicu
 günstig povoljan
 die Bahnverbindung
 železnička veza
 die Garage garaža
 /gara:že/
 das Boot /bo:t/ čamac
 der Bootsplatz pristani-
 šte za čamce
 eigen sopstven
 möblieren namestiti
 die Mitte sredina
 der Eingang ulaz
 fließend tekući
 eventuell eventualan
 die Benützung upotreba
 die Küche kujna
 die Neigung naklonost,
 simpatija
 die Ehe /e:e/ brak
 die Neigungsehe brak iz
 naklonosti
 jugendlich mladalački

Sad su nam tek jasni mnogi nemački po-
 zdravi i izrazi učitivosti, jer to su najčešće
 primeri za jaku pridevsku promenu. Guten
 Tag! Guten Morgen! Guten Abend! Gute Nacht!
 Glückliche Reise! Guten Appetit! Auf baldiges
 Wiedersehen! Frohe Feiertage! itd. Ili: mit
 größtem Vergnügen! s najvećim zadovoljstvom!
 von ganzem Herzen! od sveg srca!

Pošto neodređeni član nema množine, to se
 pridev u takvom slučaju u množini menja ta-
 kođe po j a k o j promeni (ein deutscher Dichter,
 množ.: deutsche Dichter, deutscher Dichter,
 deutschen Dichtern, deutsche Dichter).

Razgledajmo oglasni deo jednog ne-
mačkog lista:

Anzeigen

Bank sucht zum baldigen Eintritt jungen
Bankangestellten mit mehrjähriger Praxis und
guten Zeugnissen

Junger Kaufmann aus bester Familie.
30 Jahre alt, mit guter Vorbildung und aus-
gezeichneten Zeugnissen sucht geeignete Stelle...

Einfamilienhaus in der Nähe von R., an
schönem See, mit herrlicher Aussicht und günstiger
Bahnverbindung, großem Obstgarten, Garage und eigenem Bootsplatz ist sofort unter
günstigen Bedingungen zu verkaufen

Möbliertes Zimmer in Stadtmitte, mit eigenem
Eingang, fließendem Wasser, mit eventueller
Benützung der Küche und Garage ab 1. 4.
zu vermieten.

Neigungsehe sucht Dame aus gutem Hause,
sehr jugendliche sympathische Erscheinung, vornehmer Charakter, mit größerem Vermögen...

| | |
|---|--|
| sympathisch simpatičan /simpatičan/ die Erscheinung pojava größer grō:ser/ vedti vornehm otmen /otmen: jugendlich mladalački | der Charakter karakter /karakter/ das Vermögen imanje /fērmō:gen/ |
|---|--|

Šezdeset treći čas

Dajem u jednoj tabeli pregled sve tri pridevske promene.

Jaka pridevska promena

- 1) Ispred prideva nema ni člana ni zamenice.
- 2) Sam pridev dobija nastavke određenog člana.

| jednina | | | množina |
|-------------|-------|----------|-----------------|
| m. | ž. | sr. rod | za sva tri roda |
| 1. guter | gute | gutes | gute |
| 2. guten(!) | guter | guten(!) | guter |
| 3. gutem | guter | gutem | guten |
| 4. guten | gute | gutes | gute |

Slaba pridevska promena

1) Ispred prideva nalazi se određeni član ili zamenica iste promene (dieser itd.).

- 2) Glavni nastavak je -en; prvi padež jednine na -e.

| jednina | | | množina |
|--------------|-----------|-----------|-----------------|
| m. | ž. | sr. rod | za sva tri roda |
| 1. der gute | die gute | das gute | die guten |
| 2. des guten | der guten | des guten | der guten |
| 3. dem guten | der guten | dem guten | den guten |
| 4. den guten | die gute | das gute | die guten |

Mešovita pridevska promena

1) Ispred prideva nalazi se neodređeni član ili zamenica iste promene (kein, mein itd.).

- 2) Glavni nastavak je -en; prvi padež jednine na -er, -e, -ea.

| jednina | | | množina |
|----------------|-------------|-------------|-----------------|
| m. | ž. | sr. rod | za sva tri roda |
| 1. ein guter | eine gute | ein gutes | meine guten |
| 2. eines guten | einer guten | eines guten | meiner guten |
| 3. einem guten | einer guten | einem guten | meinen guten |
| 4. einen guten | eine gute | ein gutes | meine guten |

klug pametan, mudar
 der Bauer, množ.
 die Bauern seljak
 drum = darum zato,
 stoga
 beraten večati
 der Wirt gostioničar
 der Haifisch ajkula
/ha:jfi:š/
 der Haifischwirt gostio-
 ničar »Kod ajkule«
 die Schande sramota
 elend bedan, jadan
/e:lent/
 der Name, des Namens,
 die Namen ime
 leer prazan
 der Fremde stranac
 nun ja pa da
 das Vertrauen (zu)
 poverenje (u)
 ich könnte mogao bih
 der Schuster obučar
/šu:ster/
 (her)kriegen dobiti
(ovamo)
 der Rat /ra:t/ savet
 schließlich /šli:slih/
 najzad, naposletku
 heben (hob, gehoben)
 podići
 die Nase nos
 ausgeben potrošiti
 der Schulmeister uča
 sparsam štedljiv
/špa:rza:m/
 der Nebenfluß pritoka
 die Azoren /aco:ren/
 Azorska Ostrva
 hinten pozadi
 Australien Australija
 meinen misliti
 vielleicht možda

Danas jedan odlomak iz knjige »Die klugen Bauern von Hörnum«. Hernaljani imaju lepu varošicu Hörnum; šeta samo što ne leži na velikoj reci.

Wie die Hörnumer sich die Mosel kauften

Eine Sorge hatten die Hörnumer noch. Drum kamen sie wieder einmal zusammen, um zu beraten. »Ja«, sagte der Haifischwirt, »es ist wirklich eine Schande, daß unsere schöne Stadt einen so elenden Namen tragen muß. Und Sommer für Sommer stehen die herrlichen Zimmer im Gasthaus leer. Wie können auch die Fremden Vertrauen haben zu einer Stadt, die nur Hörnum heißt! Ja, nach Köln, da kommen sie! Aber Köln, das heißt auch Köln am Rhein. Und München heißt München an der Isar. Wir aber, wir heißen nur Hörnum.« »Nun ja«, sagte der Bäcker, »dann könnte Hörnum vielleicht Hörnum an der Mosel heißen oder Hörnum an der Wolga. Das klingt doch nicht schlecht.« »Oho«, rief der Schuster, »sagt, wo kriegen wir die Mosel her?« »Muß es gleich die ganze Mosel sein?« brummte der Bäcker. Aber einen Rat wußte er schließlich auch nicht. Da hob der Schulmeister wieder einmal den Finger an die Nase. »Seht einmal«, sagte er, »viel Geld können wir nicht ausgeben. Denn wir müssen sparsam sein. Die Wolga können wir nicht kriegen; denn sie ist ein Nebenfluß der Azoren und fließt in Australien ins Rote Meer. Aber die Mosel könnten wir vielleicht bekommen. Was meint ihr, soll ich hinfahren und sie kaufen? Vielleicht kriegen wir sie für billiges Geld.« Ja, damit waren die Hörnumer von Herzen einverstanden. Und sie gaben dem Lehrer noch den Schmied und den Schuster mit. Denn der Schulmeister war ein kleines und schwächliches Männchen. Wer weiß, vielleicht konnte er die Mosel allein nicht tragen. -

(Fortsetzung folgt.)

Menjajte: ein neues Haus; günstige Bedingungen; die heutige Zeitung; mein deutsches Buch. — **Prevedite:** Useljavam se u novu kuću (*u nov stan*). Ne pušim tako jaku cigaretu (tako jake cigare). Pijem hladno mleko (*crnu kafu*). Ne piće hladno pivo. Jedite crni hleb! — Hteo bih lepu, dobro nameštenu sobu sa posebnim ulazom.

einverstanden *saglasan*
/ajnferštanen/
mitgeben *dati da ponese*,
da povede
schwächlich *slabunjav*
/svehlih/
die Fortsetzung *nastavak*
/fortzecung/
folgen *slediti*

Šezdeset četvrti čas

Vežbajte što više promenu prideva, po nemačkoj poslovici: Übung macht den Meister! (*Vežbanje čini majstora, tj. samo vežbanjem čovek postaje majstor.*)

U vezi sa pridievskom promenom još jedna napomena o pridevu hoch (visok). U priroku ostaje pridev u nemačkom bez ikakvog nastavka; stoga kažemo: der Baum ist hoch, das Haus ist hoch; die Bäume (die Häuser) sind hoch. Ali ako ovaj pridev dobije kakav nastavak -e, -en, itd., onda se ch zamenjuje nemim h: der hohe [ho:e] Baum, das hohe Haus; ein hoher Baum, ein hohes Haus; die hohen Bäume, hohe Häuser i tako dalje.

die Übung *vežbanje*
üben *vežbatи (se)*

hoch [ho:h] *visok*

Wie die Hörnumer sich die Mosel kauften (Fortsetzung)

So reisten die Drei mit vollen Geldbeuteln ab und schon nach zwei Wochen kamen sie zurück mit drei großen Wagen. Auf jedem Wagen lag ein gewaltiges Faß. »Ja«, erzählte der Schulmeister, »sie haben uns die Mosel sofort verkauft und in diese drei Fässer gefüllt. Aber denkt euch: als wir am Morgen aufstanden, da war die ganze Mosel schon wieder voll. Und jedes Faß hat nur tausend Mark gekostet. Seht also, wie sparsam wir eingekauft haben.« Nun herrschte große Freude in Hörnum, und niemand wollte glauben, daß die Mosel so billig ist. Sofort wollten sie die drei Fässer in den kleinen Dorfbach auslaufen lassen, der nicht

die Mosel (*reka*) *Mozel*
der Mosel *mozelsko vino*
die Drei (*ova*) *trojica*
der Beutel *kesa*
gewaltig *snažan, moćan,*
ogroman
erzählen *pričati*
sofort = *sogleich* =
gleich *odmah*
einkaufen *pazariti*
nun *sada*
auslaufen *isteći*
die Elle *aršin*
geschwind *brzo*
sich an die Arbeit
machen
dati se na posao
bauen *graditi, zidati*
nicht einmal (*čak*) *ni*

es gehört sich priliči
 einstweilen zasada
 die Burg zamak
 (srednjovekovni)
 der Hügel brežuljak
 das Ufer /u:fer/ obala
 pflanzen (za)saditi
 die Weinrebe loza
 der Weinberg vinograd
 die Mauer zid
 beinahe skoro, gotovo
 /bajna:e/
 die Ruine razvalina
 /rui:n:e/
 in die Luft sprengen
 dići u vazduh
 flattern lepršati
 die Fahne zastava
 der Böller prangija
 krachen /krahen/ treštati
 der Kranz, die Kränze
 venac
 schmücken (u)krásiti
 hinabschießen (schoß
 hinab) sleteti, sjuriti se
 dick /dik/ debeo
 der Strahl mlaz; zrak
 /stra:l/
 grüngolden zeleno-zlatno
 die Ente patka
 die Wiese /vi:ze/ livada
 betrunken pijan
 watscheln /vačeln/
 gegati se, klatiti se
 der Saft /zaft/ sok
 die Wirklichkeit
 stvarnost
 der Traum san
 ich hieß /hi:s/ zvao sam
 se
 die Erzählung priča
 die Genesung ozdravlje-
 nje

einmal fünf Ellen breit war. Aber der Lehrer, der Schmied und der Schuster schrien gleich alle zusammen: »Halt, so geschwind geht es nicht. Wir müssen erst um die Mosel herum alles in Ordnung bringen, wie sich das gehört. Die drei Fässer sollen einstweilen im Keller des Rathauses bleiben.« Das geschah. Und dann machten sie sich an die Arbeit und bauten drei schöne Burgen auf die Hügel, rechts und links neben den Bach, richtige Burgen, wie man sie an den Ufern der Mosel sieht. Und nun pflanzten sie noch einige Weinreben, machten schöne Mauern um die Weinberge, und die Mosel war beinahe fertig. Um Ruinen zu bekommen, mußte man die Burgen noch schnell da und dort in die Luft sprengen.

So kam endlich der große Tag. Von allen Häusern in Hörnum flatterten die Fahnen, die Böller krachten von den Bergen. Die Hörnumer brachten die Fässer, die mit Kränzen geschmückt waren, an den Bach. Der große Augenblick war da. Man machte die Fässer auf, und sogleich schoß die Mosel in drei dicken Strahlen grüngolden in den Dorfbach. Die Leute aber wunderten sich, daß die Enten bald wie betrunken über die Wiesen watschelten. »Ja«, sagten sie, »man sieht es schon: ein herrlicher Saft ist dieses Moselwasser!« Und sie freuten sich, daß ihr alter Traum nun Wirklichkeit war und daß ihre alte Stadt nun mit Recht hieß: Hörnum an der Mosel.

Prevedite: Jeste li razumeli celu priču koju smo baž sad čitali? Sta su Hernumijani ustvari (in Wirklichkeit) kupili za 3000 maraka? Kupili su tri bureta mozelskog vina (Moselwein). — Čuo sam sa velikom radošću da si opet zdrav. Želim ti skoro ozdravljenje. Imao sam jaku glavobolju (jaku groznicu). — Piši mi što češće, dragi prijatelju (draga sestro)! Očekivao sam od tebe sa današnjom poštom opširno pismo. — Kako ti se dopada moje novo odelo (moj novi šešir)? — Imate li nemačke novine? Pokušavam ponekad da čitam (jedne) nemačke novine.

Šezdeset peti čas

Kad smo već prešli promenu prideva, treba da znamo i poređenje (stupnjevanje) prideva.

Za viši stepen dodaje se pridevu nastavak -er, dakle: klein mal, kleiner manji; schön lep, schöner lepši

Upamtimo odmah da se »nego, od« iza višeg stepena prideva uvek prevodi sa als. Dieses Haus ist kleiner als jenes Haus — ova kuća je manja nego ona kuća. Einheimische Stoffe sind billiger als ausländische (Stoffe) — domaći štofovi su jeftiniji no strani (štofovi).

Oblik kleiner, schöner upotrebljava se u priroku (kao u prethodnim primerima) i kao prilog (uz glagol). Du schreibst schön — ti pišeš lepo. A rečenica »ti pišeš lepše nego ja (od mene)« morala bi na nemačkom da glasi: Du schreibst schöner als ich.

Za najviši stepen upotrebljava se u priroku i kao prilog oblik sa am i nastavkom -sten: am kleinsten, am schönsten. Ako poredimo tri kuće i vidimo da je treća najmanja, onda kažemo: Dieses Haus ist klein, jenes Haus ist kleiner, das dritte Haus ist am kleinsten. Ili ako poredimo ko lepše piše: Karl schreibt schön, Paul schreibt schöner (leps), Peter schreibt am schönsten (najlepše).

Naučimo dakle:

klein — kleiner — am kleinsten
mali manji najmanji

schön — schöner — am schönsten
lep lepši najlepši

Često bi najviši stepen bio nezgodan za izgovor; stoga se ispred onog -sten umijeće jedno e ako se pridev svršava na d, t, (ß). sch ili z: wild divlji — wilder — am wildesten; breit širok — breiter — am breitesten, heiß vreo, vruć — heißen — am heißesten; stolz gord — stolzer — am stolzesten.

viši stepen:

pridev + -er

er ist älter als ich on je stariji nego ja (od mene)

ich bin jünger als mein Bruder ja sam mlađi nego moj brat (od svoga brata)

najviši stepen:

am + pridev + -sten

Važno je još da većina prideva pri poređenju
mrete svoj samoglasnik (a se pretvara u ä,
u u ü; o se rede muti, au nikada). Zbog toga
imamo:

warm topao — wärmér — am wärmsten
kalt hladan — kälter — am kältesten
lang dug — länger — am längsten
alt star — älter — am ältesten
kurz kratak — kürzer — am kürzesten
jung mlad — jünger — am jüngsten
itd.

Ali:

stolz — stolzer — am stolzesten
voll — voller — am vollsten
laut glasan — lauter — am lautesten
itd.

immer mehr sve više
immer weniger sve
manje
immer wärmer sve
toplje

der Schneider krojač
wandern pešačiti,
putovati peške
sich verirren zalutati
/fər-i'ren/
willkommen dobrodošao
es friert (mich) zima
(mi) je; smrzavam se
der Rock kaput
ich könnte gut brauchen
dobro bi mi došlo

Nepravilno poređenje imaju samo:
groß /gro:s/ veliki — größer /grö:ser/ — am
größten /am grö:sten/ (skraćen oblik)
gut dobar — besser — am besten
viel mnogo — mehr — am meisten
wenig malo (pravilno: weniger — am wenigsten;
pored toga)
wenig — minder — am mindesten
gern rado — lieber — am liebsten
bald skoro — eher /e:er/ — am ehesten /e:esten/
hoch visok — höher /hö:er/ — am höchsten
/hö:hsten/
nah /na:/ blizak, blizu — näher /ne:er/ — am
nächsten /ne:hsten/.

Der Schneider im Mond

Ein Schneider, der in die andere Welt wanderte, verirrte sich in den Mond. Ein solcher Mann war dem Mond willkommen. »Ich werde immer älter, sagte der Mond, und es friert mich immer mehr, besonders in den kalten Winternächten. Da könnte ich ein warmes Röcklein gut brauchen.«

Ob er wollte oder nicht, mußte der Schneider bleiben und gleich dem Mond das Maß nehmen. Der hatte einen großen Buckel und einen dünnen, dünnen Bauch. Aber der Schneider war bald fertig, und der Rock stand dem Mond ganz gut.

Siehe da! Nun wurde der Kunde von Tag zu Tag voller, sein Bauch wurde immer dicker und der Rock immer enger. Da hatte der Schneider alle Hände voll zu tun, um den Rock abzuändern. Zuletzt wurde der Mond ganz dick und fett und kugelrund, und der Schneider brauchte immer größere Mengen Tuch und mußte die ganzen Nächte hindurch arbeiten. Nun glaubte er endlich Ruhe zu haben und Urlaub zu bekommen.

Aber was geschieht? Auf einmal begann der Mond wieder magerer zu werden, so daß der Rock immer weiter wurde. Ja, was noch schlimmer war, jetzt wurde plötzlich der Rücken schmäler und der Bauch blieb, wie er war. So gab es für das arme Schneiderlein unaufhörlich neue Arbeit; immer wieder mußte er den Rock ändern, so daß er drei Wochen überhaupt kein Auge zutat.

Endlich, nach drei Wochen, bekam er Ruhe; denn der Mond legte sich jetzt schlafen und war einige Tage nicht zu sehen. Der Schneider aber verließ heimlich den Mond und setzte seine Wanderung fort.

Prevedite: *Ne mogu duže ostati. Nisam mogao duže ostati. Koji šešir stoji mi bolje? Koji (šešir) je jevtiniji? Ovaj ovde je najjeftiniji. U onoj sobi je toplije nego u ovoj. Juče je bilo hladnije nego danas. Koji je silm interesantniji (najinteresantniji)? Kako ču najbrže doći (sad. vr.) na stanicu? Ovaj put je najbliži. Najbolje se stanuje u ovom hotelu, samo je nešto skuplji od onog. Prednje sobe su svetlijе, zadnje sobe su manje svetle, ali zato najmirnije.*

das Maß /ma:s/ mera
der Buckel grba
dünn tanak
der Bauch trbuh
der Kunde mušterija
eng /eng/ uzak, tesan
abändern /ap-endērn/
menjati = ändern
zuletzt nazjad, napo-sletku
fett ugojen, gojazan;
maston
kugelrund okrugao
kao kugla
das Tuch sukno
die Nächte hindurch
(kroz) cele noći
mager mršav
weit širok, prostran
schlimm rdav
der Rücken leđa
schmal uzan
es gab bilo je
unaufhörlich neprestano
(un-aufh.)
aufhören prestati
kein Auge zutun
ne sklopiti ni oka
die Ruhe /ru:e/ mir
verlassen (verließ)
napustiti, ostaviti
heimlich krišom, tajno
fortsetzen nastaviti
der vordere prednji
der hintere zadnji

Šezdeset šesti čas

Naučili smo poređenje prideva. Viđeli smo da se od schön dobija:

viši stepen

pomoću -er

schöner

najviši stepen

pomoću -st (am -sten)

am schönsten

Ovi oblici se upotrebljavaju bez ikakve promene kao prilog (uz glagol): Karl schreibt schön, Paul schreibt schöner, Peter schreibt am schönsten — i u priroku: Karls Schrift ist schön, Pauls Schrift ist schöner, Peters Schrift ist am schönsten (*Karlov rukopis je lep, Pavlov rukopis je lepši, Petrov rukopis je najlepši*).

Ako, međutim, poredbeni oblici stoje uz imenicu (kao dodatak), onda se oni menjaju kao pridevi, tj. po jakoj, slaboj ili mešovitoj pridevskoj promeni. U tom slučaju se za najviši stepen ne upotrebljava oblik am schönsten, već der (die, das) schönste odnosno onaj oblik koji pridevska promena u tom slučaju zahteva. Ako hoćemo gornju misao da izrazimo ovako: Karlo ima lep rukopis, ... Petar ima najlepši rukopis, onda pridev i njegov poredbeni oblici stoje kao dodaci uz imenicu i dobijaju nastavak priderske promene; dakle: Karl hat eine schöne Schrift, Paul hat eine schönere Schrift, Peter hat die schönste Schrift. Oblici schöner (lepsi) i schönst (najlepsi) imaju, kao što vidite, isti nastavak kao prosti pridev schön.

die Schrift rukopis, spis

die schöne (schönere,
schönste) Schrift

mit größtem Vergnügen
sa najvećim zadovolj-
stvom

Iz našeg primera vidite u isto vreme da najviši stepen prideva стоји uz imenicu (najčešće) sa određenim članom. To je lako razumljivo. Onaj ko ima neku osobinu u najvišem stepenu, određuje sebi time mesto, odreden je prema svim ostalim.

Wir haben heute schönes Wetter; heute haben wir das schönste Wetter. — Ich habe schon lange keinen besseren Film gesehen (kein beseres Buch gelesen); das ist der beste Film, den ich seit langem (*odavno*) gesehen habe — das ist das beste Buch, das ich gelesen habe.

Iza nichts, wenig, viel, etwas stoji oblik jake pridevske promene. Pridev se u tom slučaju piše velikim početnim slovom. Na primer: nichts Neues ništa novo, etwas Schönes nešto lepo; viel Gutes mnogo dobro (ali kao želja: alles Gute! svako dobro!). — Ich möchte etwas Billigeres hteo bih nešto jevtinije. Haben Sie nichts Besseres? Nemate li nešto bolje? Hier haben Sie etwas wirklich Gutes evo Vam nešto zaista dobro.

Menjajte radi vežbanja: ein größeres Geschäft, das größte Geschäft; der kürzere Weg, mein bester Freund.

Naučimo danas još da se glagolski pridev sadašnjeg vremena u nemačkom dobija kad se neodredenom načinu doda jedno -d: folgen slediti, folgend sledeći; die folgende Lektion sledeća lekcija; lebend živ, drohend preteći, fließend tekući, kommand idući (kommande Woche iduće nedelje), reizend očaravajući, čaroban itd. Ovaj glagolski pridev menja se u svemu kao obični pridevi, tj. po jakoj, slaboj i mešovitoj pridevskoj promeni.

»Sie müssen zum Tierarzt gehen!«

Um das Jahr 1880 gab eine von den Studenten sehr verehrte Schauspielerin in Leipzig ihre Abschiedsvorstellung. Am Morgen des nächsten Tages kam ein Student mit einem Armbruch ins Krankenhaus. Professor Thiersch fragte ihn: »Wie ist das geschehen?« Da erzählte der Student: »Nach der gestrigen Abschiedsvorstellung haben die begeisterten Studenten die Pferde vom Wagen der Schauspielerin abgespannt, und wir haben den Wagen

Was gibt es Neues?

Šta ima novo?

Gibt es etwas Neues?

Ima li što novo?

Meine besten Wünsche zum Geburtstag moje najbolje želje za rođendan

der Wunsch /vunš/ želja
der Geburtstag rođendan

lebend

(= leben + d)

živeći (= živ)

das Tier životinja
der Tierarzt veterinar

/ti:r-a:ct/

verehren /fe:r-e:ren/

poštovati, obožavati

der Schauspieler glumac

der Abschied rastanak,

oproštaj

die Vorstellung /fo:ršt./

pretstava

die Abschiedsvorstellung

opreštajna pretstava

der nächste *najbliži*,
idući
der Armbruch *prelom ruke*
das Krankenhaus *bolnica*
gestrig *jučerašnji* /gestrih/
das Pferd /pfe:rt/ *konj*
abspannen *ispregnuti*
der Arm *ruka* (*cela*)
eigen *svojstven*
verschmitzt *prepredan*
das Lächeln *smešak*
der Patient *pacient* /pacient/
falsch *pogrešan, nepravi*
der Ort *mesto*
eigentlich *zapravo*

Wer da? *ko je?*
Ich bin es *ja sam*
(= ich bin's)

der (bez naglaskal)
= **određ. član**
dér = **zamenica**
(taj; koji)

schau *pogledaj*
grau *grao, siv*
braun *braon, smeđ*
gelb *žut*
violett /violet/ *ljubičast*
lila /lila/ *ljubičast*
rosa /ro:za/ *ružičast*
(lila i rosa ostaju nepromjenjeni!)

bis zu ihrer Wohnung gezogen. Dabei bin ich gestürzt und habe mir den Arm gebrochen.«

Da zeigte sich im Gesicht des Professors das ihm eigene verschmitzte Lächeln, und er sagte zu dem Patienten:

»Da sind Sie aber an den falschen Ort gekommen, Sie müßten eigentlich zu einem Tierarzt gehen.«

Prevedite: Kako se zove twoj najmlađi brat? Kako ide (je) tvom najmlađem bratu? Moj najstariji brat živi u inostranstvu. — Pokažite mi nešto bolje! Mi Vam pokazujemo samo najbolju robu. Hteo bih veću (mirniju, svetliju, jevitiniju) sobu. Ovo je najlepša soba koju imamo. Dubrovnik je jedan od najlepših gradova Dalmacije. Beograd je najveći grad naše zemlje.

Šezdeset sedmi čas

U nemačkim tekstovima imali smo dosad više puta der, die, das ne kao član, nego kao zamenu; der, die, das može da bude i pokazna zamenica (taj, ta, to) a i odnosna zamenica (koji, koja, koje). Ona se razlikuje od određenog člana time što ima svoj poseban naglasak, dok je određeni član nenaglašen. Ako niste sigurni da li je der, die, das pokazna ili odnosna zamenica, pogledajte red reči: pokazna zamenica zahteva red reči glavne, odnosna zamenica red reči sporedne rečenice (tj. glagol na kraju). Idem sa poznanim ulicom kad on kaže: Eno, tamo ide g. Hempel (Schau, dort geht Herr Hempel). Ja g. Hempela ne znam lično, stoga pitam: Welcher ist es? (Koji je?), a on odgovara: Der dort im grauen Mantel und hellen Hut, der gerade vor dem Uhrengeschäft stehengeblieben ist (ona j tam u sivom kaputu i svetlom šeširu, koji je upravo zastao pred časovničarskom radnjom). Prvo der je pokazna, drugo der odnosna zamenica.

Zamenica der, die, das menja se skoro kao član. Zasebni oblici postoje samo za drugi padež jednine i za drugi i treći padež množine.

| j e d n i n a | | m n o ž i n a | |
|---------------|--------------|---------------|---|
| der | die | das | die |
| dessen | deren | dessen | deren (<i>pokazno i derer</i>) |
| dem | der | dem | denen |
| den | die | das | die |

Srpskohrv. zamenica čiji, za koju u nemačkom nema odgovarajućeg oblika, prevodi se — prema rodu i broju — drugim padežom odnosne zamenice der, tj. sa

| d e s s e n | | deren |
|-------------|-----------|-----------------------------|
| za m. | i sr. rod | za ž. rod jedn. |
| jednine | | <i>i sva tri roda množ.</i> |

Primeri: der Herr, dessen Adresse — die Dame, deren Adresse; die Verwandten, deren Adresse — Sie mir gegeben haben, ist (sind) umgezogen gospodin (gospoda, rodaci), čiju adresu ste mi dali, preseli(še) se.

Wie das Porzellan entsteht

In den Kellern der Porzellanfabrik liegen riesige Kuchen aus Kaolin und anderen Bestandteilen. Dies ist der Stoff, aus dem das schöne weiße Geschirr unseres Teetisches hergestellt wird. Es gibt viel zu tun, viele fleißige Hände sind notwendig, bis aus der grauen häßlichen Masse die schönen glänzenden Formen des Geschirrs entstehen.

Magneten ziehen aus der Masse die kleinsten Eisenteilchen, damit das Porzellan keine häßlichen braunen Flecken bekommt. Die Masse muß lange im Keller liegen bleiben, um zu »gären«. (Die Chinesen ließen die Masse, die für die Herstellung ihres feinsten Porzellans bestimmt war, sogar einige Jahrzehnte »gären«.)

| | |
|-----------------|----------------------------|
| entstehen | nastati |
| das Porzellan | porculan /porcela:n/ |
| riesig | ogroman, |
| džinovski | džinovski |
| der Kuchen | kolač |
| das Kaolin | kaolin |
| der Bestandteil | sastavni deo |
| der Teil | deo |
| der Stoff | materijal |
| das Geschirr | posude |
| der Magnet | magnet |
| die Masse | /mas:e/ masa |
| das Eisen | gvožde |
| häßlich | /neslih/ ružan |
| der Fleck | mrlja |
| gären | vriti |
| der Chinesen | Kinez /hine:ze:/ |
| fein | fin |
| das Jahrzehnt | decenija /ja:rce:nt/ |
| die Maschine | mašina |
| kneten | mesiti |
| damit | da (bi) |
| die Zutat | dodatak /cu:ta:t/ |
| geschmeidig | gibak |
| das Bläschen | mehuric /ble:shen/ |
| der Brei | kaša |
| herstellen | izraditi |
| notwendig | nužan, potreban |
| glänzend | sjajan |
| die Herstellung | izrada |
| bestimmen | odrediti |
| besonder | naročit |
| die Form | forma, kalup |
| z. B. | (= zum Beispiel) na primer |

die Teekanne *čajnik*
 gießen (goß, gegossen)
 (iz)liti
 die Untertasse *tanjiric*,
 »tacna«
 der Henkel *drška*
 der Deckel *poklopac*
 trocknen *sušiti* (se)
 weich *mek*
 der Glanz *sjaj*
 geschickt *vešt, spretan*
 der Arbeiter *radnik*
 das Sieb *sito, rešeto;*
 cediljka
 brennen (brannte, ge-
 brannt) *goreti; »peći«*
 sogenannt *takozvani*
 die Glasur *glazura*
 der Prozeß *proces*
 der Vorgang *proces*
 etwa *oko, otprilike*
 feuerfest *neosetljiv*
 prema vatri
 das Feuer *vatra*
 fest *čvrst*
 die Schamotte *šamota*
 der Zentner *cent* (50 kg)
 die Ware *roba*
 das Gemisch *smesa,*
 mešavina
 glashart *tvrd kao staklo*
 hart *tvrd*
 zumauern *zazidati*
 leeren *isprazniti*
 das Siebentel *sedmina*
 die Größe *veličina*
 sortieren *sortirati*
 der Besitzer *vlasnik*
 fassen *hvataći*
 das Kilo *kilogram*
 der Inhalt *sadržina*
 betragen *iznositi*
 erfreuen (ob)radovati

Dann wird der Kuchen in besonderen Maschinen geknetet, damit kein Luftbläschen in der Masse bleibt. Mit Hilfe einzelner Zutaten entsteht ein geschmeidiger Brei, der nun in die für bestimmte Geschirrformen, z. B. Teekannen, notwendigen Gipsformen gegossen wird. Die Herstellung von Tassen und Untertassen ist einfacher; aber die einzelnen Teile der Teekanne, auch die Henkel und Deckel, müssen in besonderen Formen gegossen werden.

Wenn das Geschirr nach dem Trocknen aus den Gipsformen genommen wird, ist es noch immer grau, weich und ohne Glanz.

Nun erhält das Geschirr unter den geschickten Händen der Arbeiter und Arbeiterinnen die letzte gewünschte Form. Die Teekanne z. B. bekommt ihr Sieb, ihren Henkel und Deckel. Dann wird das Geschirr bei einer Temperatur von 900° (Grad) gebrannt. Nach der sogenannten »Glasur« folgt der zweite Brennprozeß. Dafür wird das Geschirr in feuerfeste Schamotte gepackt und so in den großen Rundofen gestellt, der bis zu 50 und mehr Zentner Ware aufnimmt. Im Rundofen entsteht jetzt in etwa 25—30 Stunden bei hohen Temperaturen von etwa 1400—1500° aus dem grauen Gemisch das Porzellan, weiß, glashart, glänzend.

Nach einigen Tagen wird der Ofen, der für den Brennvorgang zugemauert wird, geöffnet und geleert. Beim Brennen verliert jedes Stück etwa ein Siebentel seiner Größe.

Nun beginnt man die Ware zu sortieren, die dann in alle Welt geht, um den Besitzer durch ihre Form und ihren Glanz zu erfreuen

Prevedite: *Porculan, čija izrada zadaje* (macht) *mnogo posla; firma čiju adresu nemam.* G. (g-da) N., čijeg brata poznajem, hteo (htela) bi da Vas poseti. Ko je gospodin koga si upravo pozdravio? Film o kome (knjige o kojima) smo razgovarali. Radnici čije ruke izraduju tako lepe predmete.

Šezdeset osmi čas

Sami ste opazili da se u nemačkom od svih vrsta reči mogu napraviti imenice: das Mehr višak, das Heute današnjica, das Morgen sutrašnjica itd. Tako se i pridevi upotrebljavaju vrlo često kao imenice. Ovakve naknadno stvorene imenice ne razlikuju se ni po čemu od prideva osim time što se, po nemačkom običaju, pišu velikim početnim slovom. One se menjaju tačno kao pridevi, tj. po slaboj, jakoj ili mešovitoj pridevskoj promeni.

Primeri: (reich) der Reiche bogataš, (arm) der Arme siromah, (klein) der Kleine mališan, (schön) - die Schöné lepotica, (gut) das Gute dobro itd. Ovamo spadaju i reči der (die) Deutsche Nemac (Nemica) i der (die) Beamte činovnik (činovnica), jer su i one prvo bitno pridevi.

Isto što za obične prideve, važi i za glagolske prideve, na pr.: vorübergehen proći, vorübergehend prolazeći, prolazan, der Vorübergehende prolaznik, verwunden raniti, verwundet ranjen, der Verwundete ranjenik, bekannt poznat, der Bekannte poznanik, verwandt srođan, u srodstvu, der Verwandte rodak, die Verwandte rodaka, fordern zahtevati, das Geforderte {ono što je} traženo, der Gelehrte naučnik, der Gesandte poslanik (na strani), der Abgeordnete poslanik (u skupštini, od abordnen delegirati), der Neuangekommene došljak, priđošlica itd.

Zato što ove reči, i kad se upotrebljavaju kao imenice, po svojoj prirodi ostaju pridevi, moramo ih menjati kao prideve: der Deutsche, ali ein Deutscher. Kleiner! mališane! mein Bekannter moj poznanik, zwei Bekannte dva poznanika (iza broja 2 pa dalje po jakoj pridevskoj promeni); ali meine Bekannten moji poznanici itd.

der Reiche bogataš
(slaba pridevska
promena)

die Reichen bogataši

ein Reicher bogataš
(mešovita pridevska
promena)

Reiche bogataši (jaka
pridevska promena)

Pridev upotrebljen kao
imenica menja se kao
pridev

tun činiti
bereit gotov, pripravan
erhöhen povisiti
freilich naravno, doduše
aufnehmen primiti, prihvati
besitzen posedovati,
imati

die Technik tehnika.
die Wirtschaft privreda
die Landwirtschaft
poljoprivreda
der Westen zapad
westdeutsch zapadno-
nemački
die Milliarde miliarda
der Schlepper traktor
anschaffen nabaviti
unterhalten o-, izdržati
vati
die Hälfte polovina
die Summe (zume) suma
der Betrieb pogon
möglichst što više
rationalisieren (rac-)
racionalizovati
die Produktivität
produktivnost
trotzdem uprkos toga
ausnützen iskoristiti
technisch tehnički
die Neuheit novina
(nejhajti)
das Mittel sredstvo
erlauben dozvoliti
melken musti
die Melkmaschine
mašina za mužu
Bayern Bavarska
(bajern)
entwickeln razviti
die Viehzucht stočarstvo
das Vieh /fi:/ stoka
allein sam, jedini; ali
nennen (nannte, genannt)
imenovati, zvati, na-
vesti
blind slep
der Blinde slepac
taubstumm gluvonem
die Schrift pismo

Menjajte: der Beamte i ein Beamter (*množ.* die Beamten i — bez člana — Beamte), mein Verwandter *moj rođak*, der Verwandte *rođak*, meine Verwandte *moja rođaka*, das Gute *dobro* (*množine nema*).

Die Technik in der Landwirtschaft

Die westdeutsche Landwirtschaft hat in den letzten vier Jahren 2,7 Milliarden DM (deutsche Mark) ausgegeben, um Schlepper und andere Maschinen anzuschaffen. Für die Unterhaltung ihres Maschinenparks hat sie in der gleichen Zeit 4,7 Milliarden DM ausgegeben. Besonders groß ist heute schon die Zahl der Schlepper, für die man die Hälfte der Summe für Neuanschaffungen ausgegeben hat. Im Jahre 1948 waren 70.000 Schlepper im Betrieb, 1953 waren es schon 250.000.

Diese Zahlen zeigen, daß der Bauer alles tut, um seine Arbeit möglichst zu rationalisieren und die Produktivität mit Hilfe der Technik zu erhöhen. Freilich darf man die erhöhten Maschinenpreise nicht vergessen. Die genannten Zahlen sprechen trotzdem eine deutliche Sprache. Die Landwirtschaft ist auf dem Wege, die Hilfe der Technik in stärkerem Maße als früher für sich auszunützen. Auch der kleinere Bauer ist bereit, technische Neuheiten aufzunehmen, wenn es nur seine Mittel erlauben.

So zählte man zum Beispiel 1949 in Westdeutschland nur 5000 Melkmaschinen, heute sind es schon 50.000. Bayern, dessen entwickelte Viehzucht bekannt ist, besitzt allein schon 13800 Melkmaschinen.

Prevedite: Pišem jednom poznaniku (jednoj rođaci). U jednoj sobi sede tri činovnika. Činovnicima je pušenje u kancelariji zabranjeno. Bogataš ne veruje siromahu (odr. i neodr.). Pro-laznici pozdravljaju jedni druge. Jedan putnik je prešao (u drugi voz), ostali putnici su produžili vožnju. Za slepe ima naročito pismo ko-jim se štampaju knjige. Za njih ima naročitih škola kao i za gluvoneme.

Šezdeset deveti čas

Naučili smo četiri grupe jakih glagola.
Peta grupa pokazuje u glavnim oblicima
səmoglasnike

a — ie — ə

fallen pasti — fiel — gefallen (s)
halten držati — hielt — gehalten (h)
schlafen spavati — schief — geschlafen (h)
raten savetovati (ich rate, du rätst, er rät) —
rijet — geraten (h)

lassen pustiti, ostaviti — ließ — gelassen (h)

Ovi jaki glagoli pretvaraju (po ranijem pravilu) a u ä u drugom i trećem licu jednine sa-
dašnjeg vremena.

Ponovite pravila za red reči. U iska-
znoj rečenici glagol stoji, kao što smo videli, na
drugom mestu. Na prvom mestu stoji ili pod-
met — to je onda pravi red reči — ili kakav
drugi deo rečenice, najčešće prilog — u tom
slučaju važi obrnuti red reči. Ako nema ni
podmeta ni predmeta ili priloga na prvom me-
stu, opet može da se uzme obrnuti red reči,
samo u tom slučaju na prvo mesto dolazi jedno
es (koje se ne prevodi). Na pr.: die Nacht sinkt
noć se spušta = es sinkt die Nacht. U dana-
šnjem tekstu: es fällt die Dose = die Dose fällt
kutija pada. Ovakvim redom reči rado se ističe
podmet.

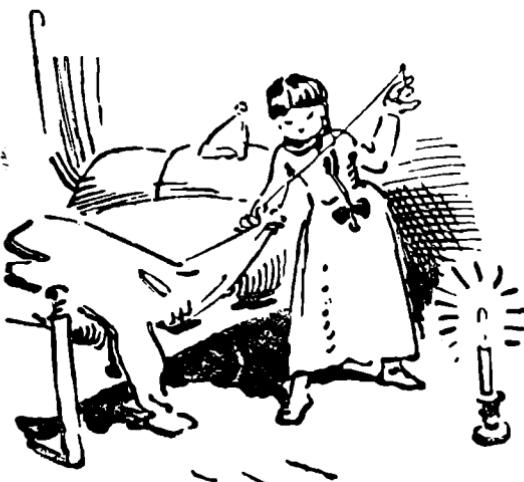
Kao štivo jedna glava iz knjige »Die fromme Helene« od nemačkog humoriste, crtača i pe-
snika Vilhelma Buša (1832—1908). Buš se naro-
čito potpisivao filatarskim shvatanjima nemač-
kog gradanstva u doba posle rata 1870—71. Je-
lena je poslata na selo, da bi bila daleko od
iskušenja i nemoralna grada. (Od slika koje u
originalu idu uz tekst, reproducujemo svega
četiri.)

laß! pusti, ostavi!
laß mich in Ruh! pusti
me na miru!

Helene Jelena
 fromm pobožan, krotak
 das Kapitel glava
 warnen opomenuti
 der Christ hrišćanin
 /krist/
 sich hüten (vor) čuvati
 se (od)
 das Böse zlo
 das Pläsier zadovoljstvo
 /plezi:r/
 der Verdruß /ferdrus/
 neprijatnost, mučno
 raspoloženje
 böse zao
 wenn man es ist kad
 (dok) je čovek to
 (tj. zao)
 wenn man's (= man es)
 gewesen (mesto gewe-
 sen ist) kad je čovek
 to bio
 hochverehren /fer-e:ren/
 visoko poštovati
 mild blag
 die Leute ljudi
 die Lehre pouka
 gottlob! hvala bogu!
 tugendlich moralan
 späte = spät
 beten moliti se (bogu)
 Lenchen /le:nhen/ Jelica
 das Nachthemd nočna
 košulja
 das Hemd košulja
 zunähen zašiti
 die Nadel igla
 so schnell es geht što
 može brže
 der Hals vrat
 her ovamo
 der Ärmel rukav
 zugenäht ovde = zašij!

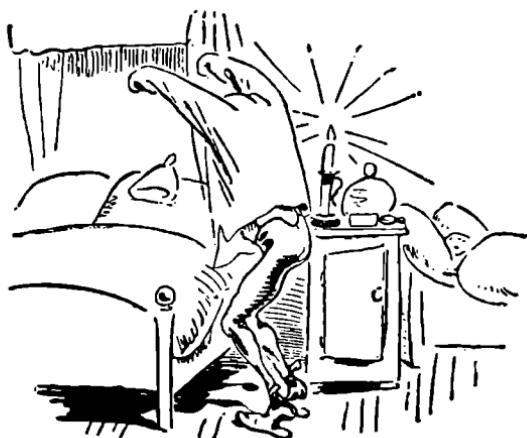
Die fromme Helene
 von Wilhelm Busch
 Zweites Kapitel

- 1 »Helene!« — sprach der Onkel Nolte —
 »Was ich schon immer sagen wollte!
 Ich warne dich als Mensch und Christ:
 Oh, hüte dich vor allem Bösen!
 5 Es macht Pläsier, wenn man es ist,
 Es macht Verdruß, wenn man's gewesen!«
 »Ja leider!« — sprach die milde Tante —
 »So ging es vielen, die ich kannte!
 Drum soll ein Kind die weisen Lehren
 10 Der alten Leute hochverehren!
 Die haben Alles hinter sich
 Und sind, gottlob! recht tugendlich!
 Nun gute Nacht! es ist schon späte!
 Und, gutes Lenchen, bete, bete!«
 15 Helene geht. — Und mit Vergnügen
 Sieht sie des Onkels Nachthernd liegen.

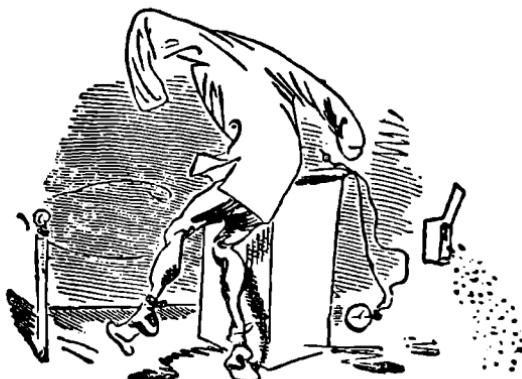


Die Nadel her, so schnell es geht
 Und Hals und Ärmel zugenäht!
 Darauf begibt sie sich zur Ruh

- 20 Und deckt sich warm und fröhlich zu.
 Bald kommt der Onkel auch herein
 Und scheint bereits recht müd zu sein.
 Erst nimmt er seine Schlummerprise.
 Denn er ist sehr gewöhnt an diese.
- 25 Und nun vertauscht er mit Bedacht
 Das Hemd des Tags mit dem der Nacht.



Doch geht's nicht so, wie er wohl möcht,
 Denn die Geschichte will nicht recht.



»Potztausend, das ist wunderlich!«

darauf potom
 sich begeben uputiti se
 sich zur Ruh(e) begeben
 otići na počinak
 zudecken pokriti
 fröhlich vese(l)o
 herein (ovamo) unutra
 hereinkommen ući
 bereits već (= schon)
 recht = sehr
 müd(e) umoran
 erst = zuerst najpre
 die Prise burmut
 (onoliko koliko se
 odjednom uzima)
 der Schlummer dremež,
 san(ak)
 die Schlummerprise dva
 prsta burmuta pred
 spavanje
 gewöhnt (an) naviknut
 (na)
 vertauschen zameniti
 mit Bedacht s pažnjom,
 oprezno
 = bedächtig
 geht's = geht es
 möcht = möchte
 die Geschichte istorija,
 priča; ovde: stvar
 geht nicht recht ne ide
 kako treba
 potztausend! (psovka)
 do vraga!
 wunderlich čudno
 sich ärgern ljutiti se,
 /ergern/ jediti se
 doch ali, ipak, međutim
 siehste (m. siehst du)
 eto, vidiš!
 das Licht svetlost;
 svetiljka; (sveća)
 gewiß /gevis/ sigurno

stets /ʃte:ts/ = immer
 stets größer sve veći
 der Ärger ljutnja
 die Dose kutija
 rack! tras!
 stoßen (an) udariti (o), ,
 gurnuti
 3. l. jedn. er stößt
 der Lärm galama
 Luft kriegen dobiti
 vazduha
 die Sünde greh
 sündenvoll pun greha,
 grešan
 die Kreatur stvor(enje)
 meinen misliti
 dich mein(e) ich (na) tebe
 mislim, tebe se tiče
 schnarchen hrkati

wie geht's = wie geht es?
was gibt's? šta ima?

- 30 Der Onkel Nolte ärgert sich.
 Er ärgert sich, doch hilft es nicht.
 Ja siehste wohl! da liegt das Licht!
 Stets größer wird der Ärger nur,
 Es fällt die Dose und die Uhr.
- 35 Rack! — stößt er an den Tisch der Nacht,
 Was einen großen Lärm gemacht.
 Hier kommt die Tante mit dem Licht. —
 Der Onkel hat schon Luft gekriegt.
 »O sündenvolle Kreatur!
- 40 Dich mein ich dort! — Ja, schnarche nur!
 Helene denkt: Dies will ich nun
 Auch ganz gewiß nicht wieder tun.

Napomene

U sporednim rečenicama može da izostane pomoćni glagol haben ili sein: Es macht Verdruss, wenn man's gewesen [ist]. ... was einen großen Lärm gemacht [hat].

Naročito u familijarnom govoru izostavlja se često nenaglašeno e: möcht mesto möchte; dich mein ich dort m. dich meine ich. Bezlično es ili lična zamenica es vezuju se često s pretvodnom reči, pri čemu se izostavljanje obeležava apostrofom [']: doch geht's nicht so mesto doch geht es nicht so; mir's = mir es.

U stihu 18 zugenährt je u stvari prošli pridev (zašiveno), koji ima ovde, kao i inače ponekad, z a p o v e d n o značenje: neka bude zašiveno, zašiji! — die Geschichte will nicht recht (gehen) stvar nekako neće da ide kako treba.

Sedamdeseti čas

x = ts

U nemačkim i stranim rečima javlja se ponekad slovo x (»iks«), koje se uvek izgovara kao ks: die Axt /akst/ sekira, das Exemplar /eksempla:r/ primerak, der Luxus luksuz, die Praxis praksa.

Retko je i slovo **q** (ime njegovo je »ku«). Ono se piše uvek zajedno sa **u** i izgovara **kv**: bequem /bækve:m/ udoban, zgodan, komotan; die Quelle /kvele/ izvor, quälen /kve:len/ mučiti, zlostavljati, die Qual /kva:l/ muka.

qn = kv

Jaki glagoli pete grupe imaju u neodređenom načinu i sadašnjem vremenu samoglasnik **a**, ali pored toga i druge samoglasnike (**o, u**) i dvoglasnike (**ei, au**). Samoglasnik neodređenog načina vraća se i u prošlom pridevu, dok pred. vreme ima uvek samoglasnik **ie**.

a (o, u, ei, au) — ie — a (o, u, ei, au)

blasen duvati — blies — geblasen (h)
braten peći — briet — gebraten (h)
laufen trčati — lief — gelaufen (s)
rufen zvati, viknuti — rief — gerufen (h)
heißen zvati (se), narediti — hieß — geheißen (h)
fangen hvatati, uhvatiti — fing — gefangen (h)
hangen visiti — hing — gehangen (h)
hauen udarati, tući — hieb — gehauen (h)
stoßen gurnuti — stieß — gestoßen (h)

blasen, braten, fangen,
hangen, stoßen, laufen
m u t e s a m o g l a s n i k, r u f e n n e m u t i

Od ovih glagola oni sa a mute samoglasnik po starom pravilu (du bläst, du fängst, du hängst); laufen muti au u äu: ich laufe, du läufst, er läuft; rufen i hauen ne mute nikad (du rufst, er haut), stoßen ima obično du (er) stößt.

Upamtite upitnu zamenicu was für ein, was für eine, was für ein? = kakav, kakva, kakvo? Ustvari se menja samo neodredeni član: was für ein Buch (kakva knjiga), was für eine Frage (kakvo pitanje). Množina glasi was für: was für Bücher (kakve knjige). Glagol može da stoji između was i für ein: was für ein Gebäude ist das? Was ist das für ein Gebäude? Kakva je to zgrada? Was für eine Wohnung hat er? Kakav stan ima?

leiden (litt) trpetti,
stradati
zum Teil delom
zerstören razoriti
infolge usled
die Teilung podela
der Riese /ri:ze/ džin

wirtschaftlich *privredni*
die Schwierigkeit *teškoća*
{ʃvi:rihkajt}
kämpfen *boriti se*
der Wiederaufbau *nova izgradnja*
der Fortschritt *napredak*
rasch *brz*
fieberhaft *grozničav*
berufen *pozvan*
die Rolle *uloga*
anfangen *početi*
der Eindruck *utisak*
ununterbrochen *neprekidan*
rollen *kotrljati se,*
juriti
der Strom *reka, struja*
{stro:m/}
elektrisch *električan*
(der) inner(e) *unutrašnji*
sich kreuzen *ukrštati se*
die Polizei *policija*
das Lichtsignal *svetlosni signal*
das Signal *signal*
{zigna:l/}
regeln *regulisati*
{re:geln/}
die Untergrundbahn
podzemna železnica
die Brücke *{brücke} most*
der Vorort *predgrađe*
{fo:r-ort/}
verbinden *spojiti, vezati*
das Ausland *inostranstvo*
der Fernbahnhof *žel. stanica za saobraćaj na daljinu*
ausgehen *polaziti*
ankommen (wo?) *stići (kuda?)*
die Ebene *ravnica*

Berlin

Obwohl Berlin im Krieg schwer gelitten hat und noch immer zu einem großen Teil zerstört ist, ist es auch heute wieder eine Riesenstadt, neben Hamburg die einzige Millionenstadt in Deutschland. Infolge der Teilung Deutschlands hat Berlin, das wieder weit über drei Millionen Einwohner zählt, mit großen wirtschaftlichen Schwierigkeiten zu kämpfen. Aber trotzdem macht der Wiederaufbau rasche Fortschritte. Es herrscht schon wieder ein reges Leben und ein fieberhafter Verkehr in der Stadt, die berufen ist, auch in Zukunft eine wichtige Rolle in der deutschen Wirtschaft und Kultur zu spielen.

Einen Eindruck von der Größe und dem Leben der Stadt erhalten wir auf einer Straßenbahnfahrt von dem einen Ende Berlins zum anderen. Dazu brauchen wir mehr als zwei Stunden.

Was für ein Leben herrscht in den Straßen! Wie ein ununterbrochener Strom rollen elektrische Straßenbahnen, Autos und Wagen durch den inneren Teil der Stadt. Wo sich zwei Hauptstraßen kreuzen, müssen Polizeibeamte und Lichtsignale den Verkehr regeln. Unter den Straßen fährt die Untergrundbahn, über ihnen donnern auf hohen Brücken die Eisenbahnen. Diese führen zu den verschiedenen Stadtteilen und Vororten, verbinden Berlin aber auch mit den anderen Städten Deutschlands und des Auslandes. Viele Schnellzugslinien gehen von mehreren großen Fernbahnhöfen aus, so daß in jeder Stunde viele Züge in der Stadt ankommen oder sie verlassen. Im Süden der Stadt liegt auf dem Tempelhofer Felde der Flugplatz von Berlin, der größte Flugplatz Deutschlands. Besonders in den Morgen- und Abendstunden herrscht auf der weiten Ebene ein reges Leben. Dann erheben sich die hellen Flugzeuge zu weiten Flügen oder landen, aus anderen Großstädten kommend, mit Personen und Postsäcken. Der Luftverkehr verbindet Berlin mit den bedeutenderen Städten des Westens.

Prevedite: Kuda trčiš? Zašto si tako trčao?
Šta (treba) da počnem? Kad si počeo da učiš
nemački? On počinje tek sada da uči engleski.
Zašto ne spavaš posle ručka? Zato što onda
noću ne mogu da spavam. Zaspis li odmah?
Kad si sinoć (noćas) zaspao? On me ne pušta
da odem. On me nije pustio da odem. On me
nije htio pustiti da odem.

rege živahan, pun
pokreta
landen aterirati, spustiti
se, pristati
der Postsack /postzak/
poštanska vreća
bedeutend znatan,
značajan

Sedamdeset prvi čas

Danas prelazimo na šestu grupu jekih glagola koja pokazuju u glavnim oblicima ove samoglasnike:

ei — ie (ili i) — ie (ili i)

schreiben pisati — schrieb — geschrieben (h)
treiben terati — trieb — getrieben (h)
bleiben osta(ja)ti — blieb — geblieben (**sein**)
steigen peti se — stieg — gestiegen (s)
schreien vikati — schrie — geschrien (h)
schweigen čutati — schwieg — geschwiegen (h)
scheinen sjati, izgledati, činiti se — schien —
geschienen (h)
meiden izbegavati — mied — gemieden (h)
reiben trljati — rieb — gerrieben (h)
weisen uputiti, pokazati — wies — gewiesen (h)

VI grupa:

ei — ie (i) — ie (i)

(šri:; gešri:en)

erscheinen pojavit se
(sa sein)

Od glagolskih vremena naučili smo sadašnje, pređašnje, prošlo i buduće vreme. Ako se neka radnja, u poređenju s drugom takođe već prošlom radnjom, dogodila u još daljoj prošlosti, onda Nemac upotrebljava davnopršlo vreme koje se sastoji od pređašnjeg vremena pomoćnog glagola haben ili sein i prošlog pridjeva. Prošlo vreme od haben: ich habe gehabt, davnopršlo: ich **hatte** gehabt bejah imao, bio sam imao; od sein pr. vr.: ich bin gewesen,

Imena zemalja su obično srednjeg roda i stoje bez člana (na pr. Deutschland)

Zenskog su roda die Schweiz i imena zemalja na -ei (die Türkei Turska; die Tschechoslowakei Čehoslovačka — uvek sa članom!)

das Urteil ocena,
presuda
(der) Schweizer Švajcarac, (švajcarski)
die Schweiz Švajcarska
senden (an) poslati
(nekom)
veröffentlichen objaviti
(fer-öf.)
senden (sandte, gesandt ili sendete, gesendet)
(po)slati
davon /dafə:n/ od toga,
od njih
der Begleitbrief pratno pismo
bitten (um) moliti (za)
das Bändchen (od der Band) svešćica
blättern prelistavati
darin u njemu, u njoj
der Zettel cedulja
stecken metnuti, staviti
belegen priložiti
vermerken zabeležiti
eines jener Bücher
jedna od onih knjiga

davnoprošlo vr.: ich war gewesen. Dalju programu davnoprošlog vremena lako ćete sam pogoditi. Ipak jedan primer:

| | |
|------------------------|--------------------|
| ich hatte geschrieben | ich war gekommen |
| bio sam pisao | bio sam došao |
| du hattest geschrieben | du warst gekommen |
| er hatte geschrieben | er war gekommen |
| wir hatten geschrieben | wir waren gekommen |
| ihr hattet geschrieben | ihr wart gekommen |
| sie hatten geschrieben | sie waren gekommen |

U srpskoj ne prevodimo davnoprošlo vreme uvek istim, nego često samo prošlim vremenom. Na pr.: Nachdem ich den Brief geschrieben hatte, trug ich ihn auf die Post = Pošto sam (bio) napisao pismo, odneo sam ga na poštu. [Pisanje prethodi po vremenu nošenju koje je takođe u prošlosti.]

Das Urteil

Ein junger Schweizer Dichter hatte einen Band Gedichte veröffentlicht und ein Exemplar davon an Gottfried Keller gesandt. In einem Begleitbrief bat er den großen Dichter in höflichen Worten um sein Urteil. Keller nahm das Bändchen, blätterte darin, las hier ein Gedicht und da eines und steckte es schließlich wieder in den Umschlag. Dann legte er noch eine Zettel bei, auf dem er vermerkt hatte: »Ihr Werk ist eines jener Bücher, die man stets mit Vergnügen aus der Hand legt.«

*

Ein junger Maler führte einst Liebermann vor sein neuestes Bild und fragte: »Meister, was sagen Sie zu diesem Gemälde?« Liebermann betrachtete es kritisch, ging langsam von links nach rechts, räusperte sich und sagte dann: »Tja, wirklich — es hängt ein wenig schief!«

Die Schildbürger und die Kirche

Die Schildbürger wollten einmal ihre Kirche auf einem anderen Platz haben. Da sagten sie: »Wir wollen die Kirche mit dem Rücken schieben, dann haben wir sie bald auf dem gewünschten Platz.« — »Ich lege, sagte einer von ihnen, meine Jacke vor die Kirche hin, und so können wir sehen, wie weit wir die Kirche geschoben haben.« Er legte die Jacke hin. Da kam aber jemand, hob die Jacke auf und nahm sie mit sich.

Jetzt begannen die Schildbürger zu schieben. Nach einer Weile wollten sie wissen, wie weit sie die Kirche schon geschoben hatten. Da sahen sie die Jacke nicht mehr. »Ei! sagten sie, wir haben die Kirche weit geschoben, denn die Jacke liegt schon unter den Grundmauern der Kirche.«

Prevedite: Pošto (nachdem) mi moj prijatelj dugo nije bio pisao, dobio sam brzo jedno za drugim dva pisma od njega. On se ljutio (zato) što mu to nisam ranije javio. Dugo ga nisam bio video. Kad je došao, bio sam sasvim zaboravio da smo se bili dogovorili (sich verabreden).

Sedamdeset drugi čas

Naučite ovo nekoliko glagola iz šeste grupe:

leihen pozajmiti — lieh — geliehen (h)
preisen veličati — pries — gepriesen (h)
speien bljuvati — spie — gespien (h)
zeihen okriviti — zieh — geziehen (h)
gedeihen — uspevati — gedieh — gediehen (s)

Lična imena menaju se kao obične imenice:
Karl, Karls, Karl, Karl. Ali ženska imena dobijaju, ako se svršavaju na e, u drugom padaju nastavak -ns, a ako se svršavaju na drugi samoglasnik (ili suglasnik) samo nastavak -s (Marie [mari:], Mariens /mari:əns/, ait Maria, Marias; Lili, Lilis; Elisabeth, Elisabeths itd.).

der Maler slikar
sagen (zu) reti (na, o)
das Gemälde slika
betrachten posmatrati
kritisch kritički
sich räuspeln /rɔjspern/
nakašljati se
schief /šif/ nakrivo
schieben (schob, geschoben) gurati
einer von ihnen jedan
od njih
die Jacke /jake/ koporan
die Weile /zvesno vreme
die Grundmauer temelj
jemand neko
ei! gle!

VI grupe:

ei — ie — ë
/spajen; ſpi:/; geſpi:en/
/cajen; ci:/
/gedajen; gedij:/

Danas ćemo čitati jednu — donekle uprošćenu — pripovetku štajerskog seoskog pripovedača Petra Rozegera (1843—1918). Hteo bih da vas upozorim na ime glavne junakinje: Waldlilie /valtlili:lie/ znači bukvalno »šumski ljiljan«; Lili /li:li/ je obično devojačko ime.

Waldlilie

Nach Peter Rosegger.

In einem kleinen Häuschen mitten im Gebirge lebte ein Holzhauer, namens Bertold. Er war brav und fleißig, aber sehr arm, denn er hatte mehrere Kinder und eine kranke Frau. Wenn er für seine kranke Frau ein Stückchen Fleisch haben wollte, so nahm er manchmal am Abend seine alte Flinte, ging in den Wald und erlegte sich ein Stück Wild. Das ist aber streng verboten.

Nun war es an einem trüben Wintertage. Draußen wirbelten die Schneeflocken umher; drinnen im Stübchen aber war es warm. Trotzdem saßen alle traurig da. Vor einigen Stunden hatte die Mutter das älteste Mädchen, die zwölfjährige Lili, Waldlilie genannt, zu einem nicht fern wohnenden Klausner geschickt. Dort sollte sie ein wenig Milch holen.

Der Abend kam; es schneite immer stärker, und Waldlilie kehrte nicht zurück. Die Mutter war ängstlich. Der Vater wurde unruhig und konnte nicht länger in der Hütte bleiben; er lief in die Nacht hinaus, um sein Kind zu suchen. Stundenlang irrte er im finstern Wald umher und rief Lilis Namen, aber vergebens. Er kehrte erschöpft nach Hause zurück. Am andern Morgen war das Häuschen ganz eingeschneit.

Ich müßte, dachte Bertold, zu dem Klausner gehen: dort ist unsere Waldlilie geblieben. Am dritten Tag konnte er sich durch die Schneemassen einen Weg zu dem Klausner bahnen. Da

nach prema, po
der Holzhauer *drvoseča*
(holchauer)
namens po imenu
brav /bra:f/ *dobar,*
valjan, čestit
das Wild *divljač*
streng *strog(o)*
trüb *mutan*
(umher)wirbeln *kovitlati*
se
die Schneeflocke *pahu-*
ljica (snega)
drinnen *unutra*
die Stube *soba (seoska)*
zwölfjährig *12-godišnji*
zurückkehren *vratiti se*
stundenlang *satima*
erschöpft *iznuren*
eingeschneit *pokriven,*
zatrpan snegom
ich müßte *moraō bih*
(sich) einen Weg bahnen
krčiti sebi put

hörte er zu seinem Schrecken: »Ja, Lili ist vor drei Tagen da gewesen, aber sie ist gleich mit der Milch wieder nach Hause gegangen«. Da eilte Bertold zu seinen Kameraden, den andern Holzhauern, und bat sie, ihm sein Kind zu suchen. Sie taten es gern, aber jeder dachte: Lebend finden wir sie nicht mehr.

Waldlilie lag aber nicht tot unter dem Schnee. Sie hatte sich auf dem Nachhauseweg verirrt und konnte nicht weiter. Da war nicht weit von ihr ein Dickicht von Tannen. Die Zweige der Tannen bildeten ein festes Dach, unter dem es ganz trocken war. Da setzte sich Lili hin, um auszuruhen.

Bald darauf kamen einige Rehe: sie suchten unter den Tannen Schutz vor Schnee und Kälte. Die klugen Tiere schnupperten an dem Mädchen herum und blickten es aus ihren großen braunen Augen mitleidig an. Dann legten sie sich neben dem Mädchen nieder und wärmten es. So verbrachte Waldlilie die Nacht mit den Rehen. Am anderen Tag war der ganze Wald eingeschneit, aber Waldlilie saß still in ihrem grünen Hause. Von Zeit zu Zeit trank sie einen Schluck Milch aus ihrem Krug und ließ auch die Rehlein ein wenig Milch aus ihrer hohlen Hand trinken. So verging auch der zweite und dritte Tag.

Plötzlich hoben die Rehe die Köpfe und spitzten die Ohren; dann sprangen sie auf und liefen durch das Dickicht davon. Lili sah Männer, die sich durch den Schnee einen Weg zu ihr bahnten. Allen voran war der alte Naz (*Ignjatije*), der Freund ihres Vaters. »Hab ich's nicht gesagt? rief er jubelnd, als er Lili erblickte; sie wird bei den Rehen unter den Tannen sein!« Im Triumph trugen nun die Männer das gefundene Kind zu seinen Eltern zurück. Als Bertold hörte, daß die Rehe sein Kind gerettet hatten, da weinte er und rief laut: »Nie in meinem Leben will ich wieder ein Reh schießen!« Und er hielt Wort.

der Schrecken strah,
užas
der Kamerad drug
lebend = lebendig živ
(akcenat!)
tun (tat) činati
tot /to:t/ mrtav
das Dickicht čestar
die Tanne jela
der Zweig gran(čic)a
das Dach krov
(sich) ausruhen odma-
rati se
das Reh /re:/, die Rehe
srna
der Schutz (vor) zaštita
(od)
(herum)schnuppern, (an)
njusiti (po)
anblicken (po)gledati
wärmern grejati
still tiho
der Krug krčag, »bokal«
hohl /ho:l/ šupalj
vergehen proći, prola-
ziti
die Ohren spitzen naču-
liti uši
davonlaufen otrčati
(dalje), pobeći
der Mann muškarac,
čovek; muž
(allen) voran napred
(ispred svih)
erblicken ugledati
der Triumph triumf
(triumf)
retten spasti
schießen (schoß, geschos-
sen) pucati, ubiti
(vatrenim oružjem)
Wort halten (o)držati reč

Sedamdeset treći čas

Wir zählen:
eins (*bez imenice!*), zwei
itd.; ali ein Buch, zwei
Bücher itd.

Wieviel Uhr ist es?
Es ist ein Uhr
ili: Es ist eins
(*bez imenice!*).

Hast du Geld?
Ich habe keins.

Najpre nekoliko reči o broju **ein**. Kad stoji s imenicom, on se menja kao neodređeni član: ein Buch (nicht zwei Bücher), samo je za razliku od neodred. člana naglašen. Ali kad broj ein stoji bez imenice, on ima za muški rod oblik einer, za srednji rod oblik **eines** (eins). Sto važi za ein, važi pod istim uslovima i za kein. Na primer:

ein Freund von mir *jedan* moj prijatelj, ali: einer von meinen Freunden; einer von uns (beiden) *jedan* od nas (dvojice); keiner von uns *nijedan* od nas. Hast du Geld? Imaš li novaca? Odgovor može da glasi: Ich habe **kein** Geld ili Ich habe **keines** (u običnom govoru keins) = **Nemam** (novaca).

Je li vam sad jasno zašto u tekstu 71 lekcije piše: Keller las hier ein Gedicht und da **eines...., i malo kasnije**: Ihr Werk ist **eines** jener Bücher...?

Naučimo, odnosno ponovimo sadašnje i predašnje vreme (pomoćnog) glagola werden:

| | |
|------------|------------------------|
| ich werde | ich wurde (ich ward) |
| postajem | postadoh (postao sam) |
| du wirst | du wurdest (du wardst) |
| er wird | er wurde (er ward) |
| wir werden | wir wurden |
| ihr werdet | ihr wartet |
| sie werden | sie wurden |

Oblici ich ward itd., mesto ich wurde itd.. stariji su i javljaju se još u književnim tekstovima. U običnom govoru upotrebljavaju se oblici ich wurde, du wurdest, er wurde itd.

Kao samostalan glagol werden ima značenje »postati, bivati«: alt werden postati star (ostareti); es wird Tag, es wird hell postaje dan, razdanjuje se, svijeće; es wird dunkel postaje mračno = smrkava se itd.

Kad se oblicima od werden doda prošli pridev nekog prelaznog glagola, onda imamo trpno stanje tog glagola: ich werde geführt bivam voden, ich wurde geführt bejah voden, bio sam voden.

Kod trpnog stanja menja se ustvari samo pomoći glagol werden:

trpno stanje

| s a d . v r e m e | p r e d . v r e m e |
|---|---|
| ich werde gerufen <i>(bivam pozvan, zovu me)</i> | ich wurde gerufen <i>(bejah pozvan, zvali su me)</i> |
| du wirst gerufen | du wurdest gerufen |
| er wird gerufen | er wurde gerufen |
| wir werden gerufen | wir wurden gerufen |
| ihr werdet gerufen | ihr würdet gerufen |
| sie werden gerufen | sie wurden gerufen |

Hamburg

Wer die Nordsee besucht, wird gewiß auch Hamburg sehen wollen. Mit mehr als einer Million Einwohner ist es die zweitgrößte Stadt Deutschlands und ihr Hauphafen das Tor Deutschlands in die Welt. Einen guten Überblick über die ganze Stadt bekommen wir von einem ihrer hohen Kirchtürme. Zu unseren Füßen liegen schmale, winklige Straßen. Altertümliche Häuser mit kleinen Fenstern sehen auf enge, schmutzige Kanäle herab. Hier ist ein Stück des alten Hamburg erhalten. Jetzt aber genügen die altertümlichen Häuser längst nicht mehr. Heute dienen gewaltige Gebäude an schönen, breiten Straßen dem Handel. In Riesenhäusern hatten vor dem Weltkrieg die großen Schiffahrtsgesellschaften ihren Sitz. An dem prächtigen Hause der Hamburg-Amerika-Linie stand der stolze Wahlspruch: »Mein Feld ist die Welt.«

Razlikujte:

ich werde postajem

ich werde führen vodiću

ich werde geführt bivam
voden (vode me)

der Hafen pristanište
das Tor kapija

die Nordsee Severno

More

der Überblick pregled
winklig krivudav

schmutzig prljav
altertümlich starinski

herabsehen gledati dole-
erhalten dobiti, očuvati

genügen biti dovoljan
der Handel trgovina

der Kanal, die Kanäle
kanal

das Gebäude zgrada
prächtig krasan, divan

die Schiffahrt parobro-
darstvo

die Gesellschaft društvo-

der Wahlspruch *deviza*,
/va:lšpruh/ lozinka
 die Sehenswürdigkeit
 znamenitost
 der Sack *vreća*
 die Rundfahrt *kružna*
vožnja
 das Becken *bazen*
 gewandt *veštio*, spretno
 der Steuermann *krmanoš*
 hindurchlenken (zwi-
 schen) *sprovesti*
 (između)
 das Lagerhaus *stovari-
 šte, magacin*
 Brasilien *Brazilijsa*
/brazi:lien/
 der Baumstamm *stablo*
 (der Stamm)
 Indien */indien/* Indija
 Amerika (sr.) Amerika
 zahllos bezbrojan
 die Kiste sanduk
 die Banane banana
 die Apfelsine pomo-
 randža
 der Passagier *putnik*
/pasazi:r/
 die Überseereise *preko-
 okeansko putovanje*
 verschwinden iščeznuti
 der Ozean okean
 sich reihen */rajen/* re-
 dati se, nizati se
 die Flagge *zastava*
{flage/}
 (sich) bewegen kretati
 (se)
 das Fahrzeug *prevozno
 sredstvo*
 unvergeßlich nezabora-
 van
 ob da li

Im letzten Krieg hat auch Hamburg schwer gelitten; große Teile der Stadt wurden zerstört. Der Aufbau der neuen Handelsflotte wird noch einige Jahre dauern. Auch in Hamburg wird unermüdlich am Wiederaufbau der Stadt gearbeitet.

Nachdem wir einen Überblick über Lage und Größe der Stadt gewonnen haben, gehen wir durch die Hauptstraßen und betrachten die wichtigsten Sehenswürdigkeiten der Stadt.

Später nimmt uns ein kleiner Dampfer zu einer Hafenrundfahrt auf. Schnell geht es von einem Hafenbecken ins andere. Gewandt muß der Steuermann das Schiff zwischen vielen Dampfern und Booten hindurchlenken. An jedem Hafenbecken liegen große Lagerhäuser. In ihnen liegen Tausende von Kaffeesäcken aus Brasilien, große Baumstämme aus Indien und Amerika, zahllose Kisten mit Bananen und Apfelsinen und die vielen anderen Waren, die aus allen Teilen der Welt nach Hamburg gebracht werden. In einem anderen Teile des Hafens wird gerade ein gewaltiger Passagierdampfer zur Überseereise fertiggemacht. Was verschwindet da alles in dem Bauche des Ozeanriesen! Schiff reiht sich an Schiff, und viele von ihnen führen die Fahne eines fremden Landes. Neben der deutschen sehen wir am meisten die englische Flagge, aber auch die anderen Staaten fehlen nicht. Zwischen den großen Dampfern bewegt sich eine Menge kleinerer Fahrzeuge.

Die Hafenrundfahrt gibt uns ein unvergessliches Bild des gewaltigen Verkehrs.

Prevedite: Postaje hladno. Svitalo je. Čovek brzo stari. Šta se većeras daje (trpno stanje!) u pozorištu? Šta se juče davalo? Dajte mi jednu od ovih knjiga! Ova knjiga se mnogo kupuje. Nisam (pro)čitao nijednu od ovih knjiga. To je jedan od najboljih nemačkih romana. Možete li mi reći da li se ova knjiga mnogo čita? U Beogradu prodaju se (trpno stanje!) i strane novine.

Sedamdeset četvrti čas

Imena gradova i zemalja po pravilu su srednjeg roda, ali se upotrebljavaju bez člana. U prošloj lekciji bila je reč o Hamburgu. Ako hoćemo za njega da kažemo: On (tj. Hamburg) ima preko milion stanovnika, onda to nemački glasi: Es (srednji rod) hat über eine Million Einwohner. Za Srbiju kažemo: Es (tj. Serbien) ist ein schönes Land.

Ako, međutim, imena zemalja i gradova stoje s kakvim pridevom, onda moraju dobiti član: das alte Belgrad (stari Beograd), das heutige Deutschland (današnja Nemačka). U ovom slučaju ime grada ili zemlje se u drugom padežu ne menja: des alten Belgrad, des heutigen Deutschland. U prošloj lekciji imali ste stoga: ein Stück des alten Hamburg. Da ime Hamburg stoji samo za sebe, drugi padež bi glasio Hamburgs.

Danas ćemo završiti pregled jekih glagola šeste grupe. Imali smo već one sa samoglasnicima ei — ie — ie. U istoj grupi ima jedan veći broj glagola sa samoglasnicima ei — i (kratko!) — i (kratko!). Od njih treba pre svega naučiti ove:

reißen cepati — riß — gerissen (h)
 reiten jahati — ritt — geritten (s)
 gleiten kliziti — glitt — geglichen (s)
 streiten svadati se — stritt — gestritten (h)
 beißen — ujesti, gristi — biß — gebissen (h)
 weichen ustuknuti, povući se — wich — gewichen (s)
 streichen prevući (rukom), gladiti — strich — gestrichen (h)
 schleichen šunjati se — schlich — geschlichen (s)
 greifen hvatati — griff — gegriffen (h)
 pfeifen zviždati — pfiff — gepfiffen (h)

U istu grupu spadaju još i glagoli:
 schneiden seći, rezati — schnitt — geschnitten (h)
 leiden patiti, trpeti — litt — gelitten (h)

| | | |
|------------------|---|-----------------|
| Belgrad (sr.) | = | Beograd (m.) |
| es | = | on |

das heutige Belgrad
današnji Beograd

jaki glagoli
VI grupa:
ei — i (kratko!) — i
(kratko!)

begleiten (pratiti) slab
je glagol (begleitete,
begleitet)

Povratnom srpskom glagolu ne odgovara uvek nemački povratni glagol:

streiten svadati se
kämpfen boriti se
lachen smejati se

i obrnuto:
sich verirren zalutati
i dr.

Ponovite ono što ste prošli put naučili o trpnom stanju.

Der Philosoph

der Philosoph filozof
/filo:zo:f/
der Viehhändler
/fi:hendlər/
stočarski trgovac
die Ferien raspust
/fe:ri:en/ (množ.)
was... denn... šta...
(pak)
klar machen objasniti,
rasvetliti
neugierig radoznao
murmeln mrmljati
mitten in usred
die Plauderei časkanje
die Philosophie filozofija
erklären objasniti
versuchen pokušati
nicht wahr? zar ne?
beweisen (bewies, bewiesen) dokazati
anderswo drugde (negde)
na (= nun) nu
nachdenken razmišljati
in Nachdenken verfallen
zamisliti se
richtig tačan
mit einem Male
odjedanput
erstaunt začuden
/erštaunt/
schlagen tući, biti
allzu = zu (suviše)
spüren osetiti, osećati
/špu:ren/
die Wange obraz
brennen goreti
kurz vorher maločas
/fo:rhe:τ/
die Regel /re:gel/ pravilo
ausgeschlossen isklju-
čeno

Ein Viehhändler in Schrimm ließ seinen Sohn studieren, und in den Ferien kam dieser zu Besuch nach Hause. Mitten in einer Plauderei fragte der Vater den Sohn: »Was studierst du denn eigentlich?« »Philosophie«, antwortete dieser. »Philosophie, was ist das?« fragte der Vater weiter. »Es ist nicht leicht, das mit wenig Worten zu erklären. Aber ich will doch versuchen, dir die Sache an einem Beispiel klar zu machen. Du glaubst z. B. bestimmt, daß du in diesem Augenblick in Schrimm bist, nicht wahr?« — »Jawohl, und das bin ich auch.« — »Ich werde dir aber mit Hilfe der Philosophie beweisen, daß du nicht in Schrimm bist.« — »So? Da bin ich wirklich neugierig, wie du das machen willst.« — »Also: Wenn du in Schrimm bist, dann bist du doch nicht in Lengefeld, wie?« — »Nein, dann bin ich nicht in Lengefeld.« — »Wenn du aber nicht in Lengefeld bist, dann bist du anderswo, nicht wahr?« — »Gewiß.« — »Na also, wenn du anderswo bist, bist du doch nicht in Schrimm.« — »Richtig, richtig!« murmelte der Vater und verfiel in Nachdenken.

Mit einem Male gab er dem jungen Philosophen eine kräftige Ohrfeige. »Aber, Vater«, rief dieser ganz erstaunt, »warum schlägst du mich?« — »Ich?« fragte der Vater ebenso erstaunt, »ich habe dich doch nicht geschlagen.« — »Aber natürlich hast du mich geschlagen! Ich spüre es nur allzu deutlich an meiner brennenden Wange.« — »Ich habe dich nicht geschlagen.« — »Aber...« — »Da gibt es gar kein Aber. Ich werde dir beweisen, daß ich dich nicht geschlagen habe, und zwar mit Hilfe deiner Philosophie: du bist in Schrimm, ich selber bin aber anderswo, wie du mir kurz vorher genau bewiesen hast. Es ist also nach allen Regeln der Philosophie ausgeschlossen, daß ich dich geschlagen habe.«

Prevedite: Smem li da Vas pratim? Moj prijatelj me je (ot)pratio kući. Okliznuo sam se na ledu. Još se nikad nismo svađali. Pocepao sam pismo (pocepati zerreißen). Ne mogu to da shvatim. Zar još uvek nisi shvatio da imam pravo? Novi komad je bio izviždan. Dokazao je (mogao je da dokaže) da ima pravo.

ausgleiten okliznuti se
begreifen shvatiti
auspfeifen izviždati

Sedamdeset peti čas

Oblici trpnog stanja su, istina, glamazni, ali ih Nemac upotrebljava vrlo rado. Stoga se i mi moramo navikavati na njih. Oni se lakše pamte ako imamo stalno na umu da se ustvari menjaju sa m opomoćni glagol werden. Imali smo ranije (73 čas) sadašnje i predašnje vreme trpnog stanja.

Buduće vreme trpnog stanja glasi: ich werde gerufen werden biću pozvan (buduće vreme od werden: ich werde werden). Ono se menja:

ich werde gerufen werden
biću pozvan (zvaće me)
du wirst gerufen werden
er wird gerufen werden
wir werden gerufen werden
ihr werdet gerufen werden
sie werden gerufen werden

Razlikujte ubuduće dobro:

- 1) samostalni glagol:
ich werde postajem, ich wurde postao sam
- 2) pomoćni glagol u ovim oblicima:
ich werde werden postaću
buduće vreme radnog stanja: ich werde rufen (po)zvaču
sadašnje vreme trpnog stanja: ich werde gerufen bivam pozvan (zovu me)
buduće vreme trpnog stanja: ich werde gerufen werden biću pozvan (zvaće me)

Trpno stanje

od rufen
sad. vreme:
ich werde gerufen
bivam pozvan (zovu me) itd.
(sadašnje vreme od werden + prošli predev gerufen)

predašnje vreme:
ich wurde gerufen
bejah (bio sam) pozvan (zvali su me) itd.
(predašnje vreme od werden + prošli predev gerufen)

Pogodbeni način
se dobija pomoću oblika ich würde i neodredenog načina:

ich würde kommen
došao bih

ich würde arbeiten
radio bih

Razlikujte dobro:
ich werde arbeiten
radiću (bud. vreme)
ich würde arbeiten
radio bih (pogodbeni
način)

der Wunsch, die Wünsche želja
beisammen zajedno,
skupa
spärlich oskudan
(spe:rlih)
der Wald šuma
der Acker /aker/ njiva,
die Äcker
die Wiese livada
die Magd /ma:kt/ služavka, die Mägde
das Kleid haljina
die Kleider
der Nachbar sused
aufgehen otvoriti se

Ostale oblike trpnog stanja kao i pravila o njegovoj upotrebi ostavićemo za iduću lekciju. Biće nam lakše ako već danas naučimo kako se werden menja u prošlom i davnoprošlom vremenu. Prošli pridev glasi geworden, pomoćni glagol je sein. Dakle:

| | |
|---------------------|--------------------------|
| Prošlo vreme | Davnoprošlo vreme |
| ich bin geworden | ich war geworden |
| postao sam | bejah (bio sam) postao |
| du bist geworden | du warst geworden |
| er ist geworden | er war geworden |
| wir sind geworden | wir waren geworden |
| ihr seid geworden | ihr wart geworden |
| sie sind geworden | sie waren geworden |

Primeri: Sein Bruder ist Offizier geworden = Njegov brat je postao oficir. — Detetu se kaže: Bist du aber groß geworden! — Ala si ti porastao! — Es ist früh dunkel geworden = Rano se smrklo.

Drei Wünsche

Zwei arme Leute, ein Mann und seine Frau, saßen einmal beisammen vor ihrem spärlichen Abendessen: »Wenn ich nur reich wäre!« sagte der Mann, »da würde ich viele Äcker und Wiesen und Wälder und schönes Vieh kaufen und ich würde mit Vergnügen arbeiten.« — »Und ich«, antwortete die Frau, »ich würde mir eine Magd halten und schöne Kleider haben wie unsere Nachbarin.«

So sprachen die beiden; da ging die Tür auf, und vor ihnen stand ein schönes Weib. »Ich bin«, sagte sie, »die Fee des Berges; ich will euch glücklich machen. Ihr dürft drei Wünsche tun und ich will sie erfüllen.« Bei diesen Worten verschwand sie.

Die ganze Nacht und den folgenden Tag dachten die Leute nach. Sie wollten sich etwas wirklich Gutes wünschen. Am Abend saßen sie

wieder beisammen vor ihrem Abendessen; sie aßen gerade Kartoffeln. »Ach, wenn wir nur eine gebratene Wurst dazu hätten!« sagte die Frau, ohne an etwas zu denken. Da lag gleich eine große Bratwurst auf den Kartoffeln. Der erste Wunsch war erfüllt.

Da rief der Mann zornig aus: »Wenn dir doch diese Wurst an der Nase hing!« (*kad bi visila ... = neka ti visi, visila ti! ...*) O weh! da hing die Wurst an der Nase des armen Weibes. Die zwei ersten Wünsche waren schon erfüllt.

Was war jetzt zu tun? Die Frau wollte nicht überall die Wurst an der Nase herumtragen. Sie bat die Bergfee, sie davon zu befreien. Das war der letzte Wunsch. Nun waren die Leute nicht reicher als vorher, und leider kam die schöne Bergfee niemals wieder. So geht's, wenn man nie zufrieden ist.

Prevedite: Od koga su siromašni ljudi bili posećeni? Šta im je saopštено? Koliko želja im je bilo dozvoljeno? Jesu li od njih izgovorene pametne želje? Jesu li njihove želje ispunjene? Od čega je žena morala tek opet da bude oslobođena? Jesu li postali bogati? Gde se sve to priča? U narodnoj priповеди.

die Kartoffel *krompir*
die (Brat)wurst *kobasica*
ausrufen *uzviknuti*
o weh! *avaj!*
befreien *osloboditi*
das Weib (*rod!*) *žena*
die Weiber
ich wäre *bio* *bih*
ich hätte *imao* *bih*
herumtragen *nositi*
(*svuda*) *naokolo*
davon */dafo:n/* od *toga*
der Zustand *stanje*
/cu:štant/
besser werden *popraviti*
se, *poboljšati* *se*
unsre = unsere
ich würde kaufen
kupio *bih*
ich würde halten
držao *bih*
erfüllen *ispuniti*
das Märchen *bajka*
das *Volksmärchen*
narodna priča
gestatten *dozvoliti*
äußern *izgovoriti,*
izraziti

Sedamdeset šesti čas

Prošlo vreme od werden glasi: ich bin geworden (*postao sam*). Za prošlo vreme trpnog stanja treba nam još prošli pridev glagola koji hoćemo da menjamo u trpnom stanju: geführt (od führen), gerufen (od rufen). Samo se kod trpnog stanja mesto oblika geworden upotrebljava u prošlom i davnoprošlom vremenu oblik worden (bez ge-).

Trpno stanje

prošlo vreme

ich bin ... worden
+ prošli pridev

sadašnje vreme:

ich werde geführt

predašnje vreme:

ich wurde geführt

buduće vreme

ich werde geführt
werden

prošlo vreme:

ich bin geführt
worden

davnoprošlo vreme:

ich war geführt
worden

Prošlo vreme glasi prema tome:

ich bin gerufen worden
bio sam pozvan (*pozvali su me*)
du bist gerufen worden
er ist gerufen worden
wir sind gerufen worden
ihr seid gerufen worden
sie sind gerufen worden

A d a v n o p r o š l o v r e m e g l a s i :

ich war gerufen worden
bejah bio pozvan (*bili su me pozvali*)
du warst gerufen worden
er war gerufen worden
wir waren gerufen worden
ihr wart gerufen worden
sie waren gerufen worden

Time smo naučili sve oblike trpnog stanja koji su nam stvarno potrebni. Postoji, istina, još predbuduće vreme; ali ono je tako glamazno, naročito za trpno stanje (ich werde gerufen worden sein biće da sam bio pozvan) da ga Nemac radije izbegava.

Za čitanje novina i knjiga moramo da naučimo odmah i sve najvažnije o upotrebi trpnog stanja. Ono se u nemačkom upotrebjava vrlo često; skoro u svakoj kratkoj novinskoj vesti nalazite po jedan ili više primera. Mi to nemačko trpno stanje ne prevodimo uvek srpskohrv. trpnim stanjem, nego vrlo često samo povratnim glagolom: es wird gemeldet javlja se (biva javljeno); die Waren, die nach Hamburg gebracht werden roba (u nem. množina!) koja se donosi (bukvalno: koja biva donesena) u Hamburg.

Ako ne može povratnim glagolom, često je najjednostavnije da se u srpskohrv. trpno stanje zameni radnim: Der schwedische Gesandte [Botschafter] wurde heute vormittag vom Präsidenten der Republik in Audienz empfangen = (švedski poslanik /ambasador/ primljen je danas pre podne od predsednika Republike u audijenciju; bolje radnim stanjem:) predsednik Republike primio je danas pre podne u audijenciju švedskog poslanika /ambasadora).

Pored toga ostaje, naravno, kao treća mogućnost još uvek ta da se trpno stanje prevede pomoćnim glagolom »biti« i trpinim pridevom.

Za sve ove slučajeve ima primera u svakom broju novina.

M. — (Aus dem Polizeibericht.) Über Ostern wurden im Stadtgebiet acht Personenautos und fünf Motorräder gestohlen. Neun Personenkraftwagen wurden aufgebrochen und daraus Gegenstände im Wert von über 5000 Mark entwendet.

Hamburg. — Infolge dichten Nebels stieß am Freitag abend der dänische Dampfer »B.« mit dem deutschen Verkehrsfahrzeug »W.« in der Nähe von P. zusammen. Während der dänische Dampfer nur wenig beschädigt wurde, ist das deutsche Fahrzeug gesunken. Die Mannschaft wurde jedoch gerettet

F. — Heute, vormittag wurde vom Wirtschaftsminister die Industriemesse feierlich eröffnet.

Prevedite (trpinim stanjem): Šta je bilo javljeno? Šta se izvozi iz Jugoslavije u Nemačku? Iz Nemačke se uvoze mašine. Prošle godine je iz Jugoslavije izvezeno mnogo drveta. Kad je ova roba poručena? Ministar privrede je primio delegaciju. Koliko puta se pošta dnevno raznosi? Izložba se danas svečano otvorila. Parobrod je bio oštećen, ali posada se spasla (sama!) — Posada je spasena (od drugih!).

| |
|-------------------------------|
| schwedisch švedski |
| der Gesandte poslanik |
| (strane države) |
| der Botschafter ambasador |
| die Audienz audijencija |
| (audienc) |
| der Bericht izveštaj |
| Ostern (sr.) Uskrs |
| das Gebiet područje, |
| oblast |
| das Auto, die Autos auto |
| das Motorrad motocikl |
| aufbrechen obići(jati) |
| der Wert vrednost |
| entwenden ukrasti |
| dänisch danski |
| infolge (2 pad.!) usled |
| dicht gust |
| der Nebel /ne:bel/ magla |
| zusammenstoßen sudari |
| riti se |
| während (sveza!) dok |
| beschädigen oštetiti |
| die Mannschaft momčad, posada |
| der Minister ministar |
| die Wirtschaft privreda |
| die Messe sajam |
| feierlich svečano |
| eröffnen otvoriti |
| ausführen izvoziti |
| elnföhren uvoziti |
| austragen raznositi |
| wie oft? koliko puta? |
| die Delegation (-cija:n) |
| delegacija |
| das Holz drvo (grada) |

Sedamdeset sedmi čas

Da bi skratio rečenicu, Nemac umeće često između člana i imenice ono što bi se moglo iskazati čitavom (odnosnom) rečenicom. Za to svoje omiljeno »skraćivanje« on se služi glagolskim pridevima (glagolskim pridevom sadašnjeg vremena, na pr. gebend dajući, i prošlim pridevom, na pr. gekommen došao, došavši, gegeben dat).

die Wirtschaftsnachricht
privredna vest
seit (3 pad.) od
(za vreme)
herrschen vladati
der Frost mraz
einstellen obustaviti
das Binnengewässer
kopnena voda

U novinskoj rubrici »Kurze Wirtschaftsnachrichten« čita se na pr.:

Infolge des seit einigen Tagen herrschenden Frostes haben die auf den Binnengewässern verkehrenden Schiffahrtslinien ihre Fahrten einstellen müssen.

Bukvalno se to i ne može da prevede, bar ne dobrom srpskohrv. jezikom. Probajte samo: Usled (od) nekoliko dana (na ovamo) vladajućeg mraza na kopnenim vodama saobraćajuće parobrodarske linije morale su da obustave svoje vožnje.

Ako nađete na takvu čudovišnu nemačku rečenicu, vi potražite uz član (ili zamenicu) odmah odgovarajuću imenicu: infolge des... Frostes, die.. Schiffahrtslinien; a ono što posle toga ostaje između člana i imenice, prevedite zasebnom (odnosnom) rečenicom (»kojt...«). Videćete da prevod odmah zvuči lepše.

Prevod. — Usled mraza koji vlada od nekoliko dana na ovamo (već nekoliko dana), parobrodarske linije koje saobraćaju na kopnenim vodama morale su da obustave svoje vožnje.

Ili: Der durch die großen Frühjahrsüberschwemmungen angerichtete Schaden wird nach den von den zuständigen Behörden angestellten, vorläufig noch nicht abgeschlossenen Erhebungen bereits jetzt auf mehrere hundert Millionen Mark geschätzt.

das Frühjahr proleće
die Überschwemmung
poplava
anrichten pričiniti
der Schaden šteta
zuständig nadležan
die Behörde vlast,
nadleštvo
die Erhebung prikupljanje podataka, izviđanje
anstellen sprovesti
vorläufig zasad(a)
abschließen zaključiti,
završiti
bereits /berajc/ već
schätzen proceniti

Više i ne pokušavamo bukvalan prevod. Za dobar srpskohrv. prevod je najvažnije da uočimo kostur rečenice: der... Schaden wird nach den... Erhebungen... geschätzt.

Prevod. — Šteta (koja je) pričinjena velikim prolećnim poplavama /ili: koju su... poplave pričinile/, ceni se već sada na nekoliko stotina miliona maraka prema izviđanjima koja se sprovode od strane nadležnih vlasti, ali koja zasada još nisu završena.

Upamti da se kod trpnog stanja onaj ili ono što prouzrokuje radnju kazuje pomoću predloga von, ako su u pitanju živa bića, inače najčešće pomoću predloga durch (sa 4 paděžom!). Primeri: Von wem wurde der Gesandte empfangen? Od koga je primljen poslanik? Wodurch wurde der Schaden verursacht? Čime je (bila) prouzrokovana šteta? Durch die Überschwemmung poplavom Izraz sa durch najbolje se prevodi srpskohrv. instrumentalom.

Glagol haben se upotrebljava često sa zu i neodređenim načinom u značenju »moći, trebati.« Ich habe einen Besuch zu machen — treba da napravim posetu. Jugoslawien hat eine gute Ernte aufzuweisen — Jugoslavija može da pokaže dobру žetvu.

Isto tako se sein sa zu i neodređenim načinom upotrebljava u značenju »treba da se..., može da se.« Die Rechnung ist sofort zu begleichen (bezahlen) — račun treba da se platit odmah. Es ist kein Platz mehr zu bekommen — više ne može da se dobije nijedno mesto.

die Ursache uzrok
verursachen /fer-u:rɔ:/
prouzrokovati
wodurch? čime?

die Ernte žetva
ernten žnjeti
aufweisen po-, dokazati

begleichen izravnati,
platiti (račun)

der Rundfunk *radio*
die Macht *sila, moć*
die Presse *štampa*
erreichen *dostići*
der Empfänger *primalac*
imstande sein *biti*

u stanju
der Stand *stanje; stalež*
der Raum *prostor*
überwinden *savladati*
der Ohrenzeuge *svedok*

po sluhu
der Augenzeuge *očevidac*
der Zeuge *svedok*
der Äther /e:ter/ eter
einträchtig *složan*
das Verständigungs-
mittel *sredstvo*

za sporazumevanje
berufen *pozvan*
der Anfang *početak*
stürmisch *buran,*
 grozničav

die Entwicklung *razvoj*
der Sender *radio-stanica*
die Vervollkommnung
 usavršavanje
völlkommen *savršen,*
 potpun
das Empfangsgerät
 radio aparat
der Empfang *prijem*
die Perspektive /-i:ve/
 perspektiva
zwar *doduše, istina*

der Durchschnittsbürger
 prosečni građanin
der Wandel *promena*
alltäglich *svakidašnji*
das Gerät *sprava*
die Sache /zahe/
 stvar
die Welle *talas*
empfangen *primati*

Der Rundfunk

Der Rundfunk ist heute eine Weltmacht wie die Presse; er erreicht seine Empfänger sogar noch viel schneller. Er ist imstande, Raum und Zeit zu überwinden und die Menschenmassen zu Ohrenzeugen, mit dem Fernsehen sogar zu Augenzeugen der wichtigsten Vorgänge auf der Erde zu machen. Leider ist das »Weltkonzert« im Äther nicht immer einträchtig und harmonisch, obwohl doch der Rundfunk — mehr noch als die übrigen Verständigungsmittel — berufen ist, die Völker zu verbinden.

Bescheiden waren vor einigen Jahrzehnten die Anfänge des Rundfunks. Man denkt heute kaum mehr daran, wie jung er eigentlich ist, so stürmisch war seine Entwicklung bis zu dem heutigen Stand. Und diese Entwicklung ist noch lange nicht abgeschlossen. Jedes Jahr bringt nicht nur neue Sender — ihre Zahl geht heute in die Tausende — sondern neue technische Vervollkommnungen. Die Empfangsgeräte werden ständig verbessert. Der Empfang wird immer vollkommener. Mit dem Fernsehen eröffnen sich ganz neue Perspektiven. Zwar sind die Fernsehapparate im Augenblick noch zu teuer, so daß sie der Durchschnittsbürger noch nicht anschaffen kann. Aber auch hier werden die nächsten Jahrzehnte einen Wandel bringen, und das Fernsehen wird immer mehr zu einer alltäglichen Sache werden, so wie sich heute schon fast in jedem Haus ein Rundfunkgerät befindet, das nicht nur auf Mittel-, Kurz- und Langwellen, sondern auch auf UKW (Ultrakurzwellen) empfängt.

Die Programme der Sender sind sehr reichhaltig. Ausser dem Nachrichten- und Wetterdienst nehmen Unterhaltungs-, Tanz- und ernste Musik, Vorträge, Hörspiele usw. einen wichtigen Platz im Programm ein. Oft werden Opern und Sinfoniekonzerte direkt vom Rundfunk aus dem Opernhaus oder dem Konzertsaal übertragen.

Prevedite: Slušaš li radije zabavnu ili ozbiljnu muziku? Ideš li često na (in!) koncert? Broj radio-stanica se umnožava iz godine u godinu; one postaju sve jače, prijem postaje sve bolji. Postoji li radio već dugo? Sta se naročito razvija u poslednje vreme (3 pad.!)? Kako se kaže »televizija« nemacki? Objasni reč »Fernsehen«. Mogu se videti događaji i osobe takođe na (in) velikoj udaljenosti.

Sedamdeset osmi čas

Ima izvestan broj imenica muškog i srednjeg roda koje jedinu uzimaju od jake, množinu od slabe promene. Za te imenice se kaže da se menjaju po mešovitoj promeni.

Od muških imenica spadaju ovamo: der Strahl zrak, der Staat država, der See jezero, der Mast katarka, »bandera«, der Schmerz bol i još neke druge. Primer:

| | |
|---------------|---------------|
| j e d n i n a | m n o ž i n a |
| der Staat | die Staaten |
| des Staates | der Staaten |
| dem Staat(e) | den Staaten |
| den Staat | die Staaten |

Isto tako menjaju se i strane reči na -or: der Doktor, der Direktor, der Professor. Naglasak je u jednini na slogu koji prethodi ovom -or: der Direktor, des Direktors, dem Direktor, den Direktor. U množini, medutim, naglasak prelazi na sam slog -or: die Direktoren, der Direktoren, den Direktoren, die Direktoren.

Od imenica srednjeg roda idu po mešovitoj promeni ove:

das Auge oko, das Ohr uho, das Hemd košulja, das Bett postelja, krevet, das Ende kraj.

das Programm program
reichhaltig /rajh'haltih/
bogat sadržajem
der Dienst služba
einnehmen zauzeti
die Unterhaltung
zabava, razgovor
ernst ozbiljan
übertragen prenositi
vermehren umnožiti
wie heißt kako se kaže
das Wort reč
die Entfernung udaljenost

die See = more
der See = jezero

der Staat
des Staates
(jaka promena!)



množ.
die Staaten
(slaba promena!)

Naglasak:
der Direktor /direktor/
Herr Direktor!
ali: die Direktoren
/direkto:ren/

| | j e d n i n a | m n o ž i n a |
|---|---|--|
| das Interesse interes (interesse) | | |
| | das Auge (Ohr) des Auges (Ohres) dem Auge (Ohr) das Auge (Ohr) | die Augen (Ohren) der Augen (Ohren) den Augen (Ohren) die Augen (Ohren) |
| | <i>Od stranih reči spadaju ovamo das Interesse interes (des Interesses, die Interessen) i das Insekt insekat (des Insekts, die Insekten).</i> | |
| der Kiefer vilica die Kiefer bor | | |
| der Tor budala das Tor kapija | | |
| die Steuer poreza das Steuer krmilo | | |
| der Schild štit das Schild firma (tabla) | | |
| der Verdienst zarada das Verdienst zasluga | | |
| das Gehölz šumarak (gehölc) | | |
| die Axt, die Äxte sekira die Säge /ze:gə/ testera die Leiter merdevine das Tau, die Taue uže (der Tau rosa) beladen natovaren hinausziehen izići, krenuti napolje fällen oboriti | | |
| | der Kiefer vilica, des Kiefers, die Kiefer; die Kiefer bor (jednina nepromenjena, množina die Kiefern); der Tor budala (slaba promena: des Toren, množina die Toren). das Tor kapija, des Tores, die Tore; die Steuer poreza (jednina nepromenjena, množ. die Steuern), das Steuer krmilo (des Steuers, die Steuer); der Schild štit (des Schildes, die Schilde), das Schild firma, tabla s natpisom (des Schildes, die Schilder); der Leiter vod, upravitelj (des Leiters, die Leiter). die Leiter merdevine (u nemačkom jednina; množ. Leitern). — Treba isto tako razlikovati tačno: der Verdienst zarada, das Verdienst za- sluga. Množinu ima samo das Verdienst (die Verdienste). Pošto se das Verdienst obično ma- nje ceni nego der Verdienst, nadenući su prvoj reči srednji rod. | |
| | Die Schildbürger bauen ein Rathaus | |
| | <i>Die Schildbürger wollten ein Rathaus bauen, und dazu brauchten sie Holz. Sie besaßen einen Wald von schönen Kiefern. Aber das Gehölz lag auf einem Berge nicht weit von der Stadt. Eines Morgens zogen also alle Bürger, mit Äxten, Sägen, Leitern und Tauen beladen, durch die Tore der Stadt hinaus in diesen Wald. Sie stie- gen auf den Berg und machten sich an die Arbeit, die Bäume zu fällen.</i> | |

Der Tag war heiß, die Sonne brannte unbarmherzig. Nach vieler Mühe hatten sie schließlich genügend Stämme am Boden liegen. Nun begannen die Männer, die schweren Stämme auf ihre Schultern zu laden und mit großen Anstrengungen den Berg hinunterzutragen. Das war wahrhaftig kein leichtes Stück Arbeit in der Sonnenhitze. Als sie den letzten Stamm aufladen wollten, fiel er zu Boden und rollte von selbst mit großer Geschwindigkeit den Berg hinab.

Da machten die Schildbürger große Augen und sagten zueinander: »Was für Toren waren wir! Das konnten wir doch mit allen Stämmen so machen.« Da sprach der Bürgermeister, der sich schon viele Verdienste um das Wohl der Stadt erworben hatte, würdevoll: »Die Sache ist doch sehr einfach. Wir wollen alle Stämme wieder auf den Berg hinauftragen und sie dann hinunterrollen.«

Wie der Bürgermeister geraten hatte, so geschah es.

Prevedite: Pri današnjem saobraćaju mora se u većem gradu dobro otvoriti oči i uši. Iz svake države (iz svih država) javljaju se stalno sve veće cifre saobraćajnih nesreća. Policjski direktori često većaju o novim merama. Naročito su opasni unutarnji delovi starinskih gradova sa njihovim tesnim i krivudavim uličicama. Modernom saobraćaju služe u najnovije(m) vreme(nu) naročito autostrade. Autostrada Beograd—Zagreb gradena je i dovršena tek posle rata.

unbarmherzig
/unbarm'ercih/
nemilosrdan
die Mühe /mü:e/ trud
schließlich *najzad*
/sli:stih/
die Anstrengung *napor*
genügend *dovoljno*
wahrhaftig *odista*
die Hitze *vrućina, žega*
aufladen *natovariti*
die Geschwindigkeit
brzina
große Augen machen
razrogačiti oči
sich Verdienste erwerben
(um) steći *zasluge (za)*
das Wohl *dobro*
würdevoll *dostojanstven*
von selbst *sam od sebe*
den Berg hinunter
(hinab) *niz brdo*

ständig *stalno*
die Ziffer *cifra*
der Verkehrsunfall
/ferke:rs-unfal/
saobraćajna nesreća
die Maßnahme *mera*
/ma:sna:me/
die Autobahn *autostrada*
vollenden *dovršiti*

Sedamdeset deveti čas

Ima još izvesnih nepravilnosti i izuzetaka kod imenica. Navodim samo ono što je stvarno neophodno; ređe slučajeve ostavljam opširnim udžbenicima i rečnicima.

Razlikujte:

- der Landmann **težak**
— die Landleute
- der Landsmann **zemljak**
— die Landsleute
- der Staatsmann **državnik**
die Staatsmänner
- der Ehemann **muž,**
suprug
- die Ehemänner **muževi**
die Eheleute **muž i žena,**
supružnici

Pazite na naglasak kod reči:

das Jahrzehnt *decenija*
das Jahrhundert *stoleće*
das Jahrtausend
tisućeće, milenij

- günstig *povoljan*
zugleich *ujedno, u isto vreme*
- der Mittelpunkt *središte*
die Pelzwaren (*množ.!*)
krznena roba
- der Weltruf *svetski glas*
der Buchhandel
knjižarstvo
- übertreffen *nadmašiti*
die Bedeutung *značaj*
die Handelsmesse
trgovački sajam

Složenice sa -mann, koje po pravilu znače pripadnika staleža ili profesije, obrazuju množinu sa -leute: der Kaufmann *trgovac*, die Kaufleute *trgovci*; der Bergmann *rudar*, die Bergleute; der Fachmann *stručnjak*, die Fachleute, der Seemann *mornar*, die Seeleute, der Fuhrmann *kiridžija*, die Fuhrleute.

Imenice na -nis su delom ženskog, delom srednjeg roda. Ispred e one udvajaju krajnje s. Primeri: die Kenntnis *znanje*, množina die Kenntnisse; das Zeugnis *svedočanstvo*, des Zeugnisses, die Zeugnisse; das Erzeugnis *praizvod*, des Erzeugnisses, die Erzeugnisse, itd.

U današnjem tekstu imate izraz Hunderte von Automobilen »stotine automobila«. Hunderte je ovde imenica (das Hundert) i menja se kao imenica (des Hunderts, die Hunderte). Isto tako upotrebljava se poimeničeno das Tausend »hiljada«: Tausende von Menschen *hiljade ljudi*.

Imenice pretstavljaju i razlomački brojevi. Oni se dobijaju kad se rednom broju doda -l i uvek su srednjeg roda: das Drittel *trećina*, drei Viertel *tri četvrti*, vier Fünftel *4/5*, ein Hundertstel *1/100* itd. »Polovina« kaže se die Hälfte; uz imenicu se upotrebljava u značenju »pol« reč *halb* koja se menja kao svaki pridev: ein halber Tag *pola dana*, ein halbes Glas *pola čase*; halbe Menschen *polutani*. Ali: halb Berlin *pola Berlina*, halb Deutschland *pola Nemačke*; $1\frac{1}{2}$ anderthalb (ili eineinhalb), $2\frac{1}{2}$ drithalb (ili zweieinhalb) ostaje nepromjenjeno.

Leipzig und seine Messe

Leipzig ist auch heute noch eine wichtige Messestadt, aber es ist nicht mehr die einzige in Deutschland. Infolge der Teilung Deutschlands entwickeln sich besonders Hannover und Frankfurt zu großen Messestädten Westdeutschlands. Noch vor einigen Jahrzehnten war aber Leipzig die führende Messestadt.

Mit seinen 700.000 Einwohnern war es vor dem Kriege die fünftgrößte Stadt Deutschlands. Infolge ihrer günstigen Verkehrslage war die Stadt, die damals den größten Bahnhof Europas besaß, zugleich eine der wichtigsten deutschen Handelsstädte. Als Mittelpunkt des Pelzwarenhandels besaß sie Weltruf, und ihr Buchhandel übertraf den aller anderen deutschen Städte.

Besonders deutlich kam mir die Bedeutung der Stadt bei meinem ersten Besuch ihrer großen Handelsmesse zu Bewußtsein. In den Hauptstraßen flatterten wie bei einem Feste Fahnen von den Häusern. Die einen zeigten die Farben der verschiedenen Länder, die anderen trugen in großen Buchstaben die Namen von Firmen. Eine große Menschenmenge füllte die Straßen, nur langsam kam man vorwärts.

Um zur technischen Messe zu gelangen, mußte ich die Straßenbahn benützen. Auf einem großen Platz ragten zwanzig große Hallen empor, in denen die Erzeugnisse der deutschen Technik ausgestellt waren. In diesen Hallen befanden sich Maschinen jeder Größe, für alle nur denkbaren Arbeiten bestimmt. Hunderte von Automobilen, eines prächtiger als das andere, entzückten das Auge des Fachmannes. Geräte vom einfachen elektrischen Kochtopf bis zu ungeheuren Maschinen waren hier ausgestellt.

So war die Leipziger Messe eine gewaltige Ausstellung des deutschen Fleißes und Erfinder-geistes. Zweimal im Jahr, im März und August, kamen 200.000 Besucher, darunter 20.000 Ausländer, hier zusammen. Sie prüften die Waren an den ausgestellten Mustern (Mustermesse) und machten ihre Bestellungen.

Prevedite: Mnoḡ sam se (ob)radovao kad sam sreо svog zemljaka. Pozdravite naše zemljake! Rudari i mornari imaju težak poziv; ali i težaci vode u mnogim krajevima težak

besitzen (besaß) posedo-vati, imati
das Bewußtsein svest
etwas kommt mir zu B.
postajem svestan
(čega)
der Besuch poseta
das Fest praznik
die Farbe boja
das Land zemlja
(država)
der Buchstabe slovo
(bu:hšta:be)
vorwärts napred
(fo:rverc)
das Erzeugnis proizvod
sich befinden nalaziti se
das Automobil =
das Auto

prächtig krasan, divan
die Ausstellung izložba
ausstellen izložiti
gelangen (slab glagol!)
dospeti
die Halle dvorana
emporragen strčati,
uzdizati se
denkbar koji se može
zamisliti
entzücken ushititi
der Kochtopf lonac
za kuvanje
ungeheuer ogroman
der Erfinder pronalazač
der Geist, die Geister
duh
darunter među njima
prüfen ispitati
das Muster mustra,
uzorak
die Bestellung porudž-bina

der Beruf poziv
die Gegend kraj, predeo
beträchtlich znatan
der Nutzen korist
international /-cio-/
međunarodni
kennen lernen upoznati

život. Na poljoprivrednim sajmovima izlažu se proizvodi poljoprivrede, na industrijskim sajmovima proizvodi industrije. Mnogi sajmovi su međunarodni. Oni pružaju trgovcima iz raznih zemalja mogućnost da upoznaju najnovije proizvode i da daju (aufgeben) svoje porudžbine. U Zagrebu se sa uspehom priređuju sajmovi uzorka.

Osamdeseti čas

Od imenica sa različitim oblikom množine treba zapamtiti i ove:

**der Band (muški rod!) sveska, tom — množ.
die Bände**

**das Band (srednji rod!) traka, vrpca — die
Bänder**

**das Band okov, veza (u prenosnom značenju)
— die Bande.**

Die Bücherei zählt fünfzehntausend Bände — Knjižnica broji 15.000 svezaka. — Bänder (am Hut, am Kleid) trake (na šeširu, na haljini). — Die Bande des Blutes, der Freundschaft — Krvne veze (veze krvnog srodstva), veze prijateljstva.

I sama reč das Wort ima dvojaku množinu: die Wörter (reči zasebno, pojedinačno, kao što ih učimo iz rečnika) i die Worte (reči u misaonoj vezi, u rečenici). Stoga kažemo: Wenn wir eine fremde Sprache lernen, müssen wir viele Wörter lernen; ali: ich habe die Worte des Redners (des Vortragenden) nicht immer verstanden nisam uvek razumeo govornikove reči.

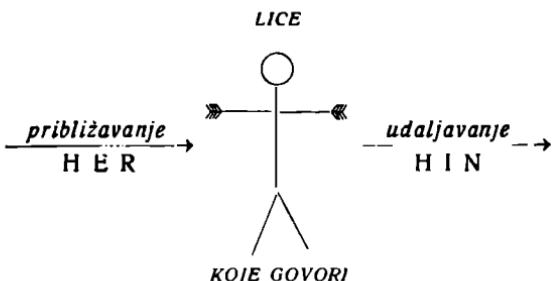
Mesto srpskohrvatskih prostih glagola upotrebjava Nemac često werden sa pridevom. Mesto da »se naljutiš«, on »postaje ljut« (zornig werden naljutiti se). U današnjem tekstu: »unruhig werden« uzneniriti se (bukvalino: postati nemiran).

der Redner govornik
der Vortragende
predavač

alt werden ostareti
grau werden osedeti
arm werden osiromašiti
reich werden obogatiti
se

Treba dobro razlikovati her (»ovamo«, tj. u smislu približavanja licu koje govori) i hin (»onamo«, tj. u smislu udaljavanja od osobe koja govori).

Komm her! Geh hin!



Ista razlika važi i za složenice: *herauf* gore, *naviše* — *hinauf*, *herab*, *dole*, *naniže* — *hinab*, *herein unutra* — *hinein*, *heraus napolje* — *hinaus* itd.

Ako ste u sobi i pozivate nekog da uđe, vi morate reći: Kommen Sie bitte nur herein! (Herein! je inače odgovor ako neko zakuca na vratima) Ali ako hoćete nekog da propustite ispred sebe, vi morate reći: Gehen Sie bitte nur hinein! (Jer sami još niste u sobi i svojim rečima zahtevate od drugog kretanje u smislu udaljavanja.)

Gehen Sie hinaus!
(tj. ako ste sami unutra)

Kommen Sie heraus!
(tj. ako ste sami napolju)

Kommen Sie herauf!
(ako ste sami na vrhu stepeništa)

Gehen Sie hinauf!
(ako ste na dnu stepeništa a drugi treba da se penje ispred vas)

Die Gans

Der berühmte Maler Menzel, der ungewöhnlich klein war, konnte besonders zornig werden, wenn er merkte, daß man sich über ihn lustig machte.

Eines Tages saß er in Kissingen in seiner Stammkneipe beim Wein, als drei Fremde, eine Dame und zwei Herren, hereintraten und sich

merken primetiti
sich lustig machen (über)
potsmevati se (nekom)
die Stammkneipe stalna
krčma, stalna kafana
der Stammgast stalni
gost

zufällig slučajno
 der Begleiter pratilec
 zuflüstern došapnuti
 mustern (kritički)
 posmatrati
 das Gelächter smeh
 in ein Gelächter aus-
 brechen prsnuti u
 smeh
 die Skizze /skice/ skica
 zeichnen crtati
 ab und zu s vremena
 na vreme
 scharf oštro
 peinlich mučan
 das Gefühl osećanje
 seltsam čudan, neobičan
 /želtza:m/
 Ich verbitte es mir
 ne dozvoljavam
 nanu ehe!
 stammeln (pro)mucati
 kleinlaut pokunjen
 nähren /ne:ren/ hranići
 schnattern gakati
 schadenfroh zlurad
 schleunigst najbrže
 /šlojnihst/

an den Nebentisch setzten. Als der Maler zufällig hinblickte, sah er, wie die Dame ihren Begleitern etwas zuflüsterte und wie dann alle drei ihn musterten und in ein Gelächter ausbrachen.

Menzel bekam einen roten Kopf, sagte aber nichts, sondern nahm sein Skizzenbuch und begann eifrig zu zeichnen. Ab und zu sah er dabei die Dame scharf an, so daß diese unruhig zu werden begann; sie hatte das peinliche Gefühl, daß der seltsame Nachbar, über den sie sich lustig machten, sie zeichnete.

Der Maler arbeitete ruhig weiter; da trat plötzlich einer der Herren zu ihm: »Mein Herr, ich verbitte es mir, daß Sie die Dame zeichnen.« — »Nanu, ist denn das die Dame?!« fragte Menzel ganz ruhig und hielt sein Skizzenbuch hin. Da stammelte der Herr eine Entschuldigung und kehrte kleinlaut zu seinen Begleitern zurück. Denn, was Menzel gezeichnet hatte, war eine meisterhaft ausgeführte wohlgenährte schnatternde Gans.

Der Maler aber lächelte schadenfroh, als die drei schleunigst den Ort verließen.

Prevedite: Da mi, molim, novine (ovamo)! Odnesite mu, molim, novine! Direktor me je pozvao unutra (k sebi). Stojim kraj prozora i gledam dole na ulicu. Jedan poznanik prolazi; »sidi (dodi ovamo dole)!« više on (k) meni (nativiše). »Ne mogu sad sići zato što očekujem posetu. Dodi radije ovamo (gore)!«

Osamdeset prvi čas

Vreme je da se setimo opet jakih glagola. Prešli smo već šest grupe tako da nam ostaju svega još dve.

Sedma grupa jakih glagola pokazuje ove samoglasnike:

ie (katkad i drugi samoglasnik) — o — o.

jaki glagoli

VII grupa:

ie — e — o

Samoglasnik o je pri tome čas dug čas kratak. Uzećemo najpre glagole sa dugim samoglasnikom od kojih su nam neki već poznati.

fliegen leteti — flog — geflogen (s)

fliehen [fli:en] bežati — floh [flo:] — geflohen (s)

biegen saviti — bog — gebogen (h)

schieben gurati — schob — geschoben (h)

verlieren izgubiti — verlor — verloren (h)

frieren zepsti — fror — gefroren (h)

wiegen težiti (biti težak) — wog — gewogen (h)

bieten [bi:ten] nuditi, pružiti — bot — geboten (h)

Pazite na glagol ziehen:

ziehen [ci:en] — zog [co:k] — gezogen,

ne samo zbog glasovne promene h — g, već i zbog različnog značenja. Glagol ziehen znači 1) »vući«; u tom slučaju je prelazan i obrazuje prošlo vreme: ich habe gezogen; 2) »seliti se, kretati se, prolaziti«, tj. glagol je ne-prelazan i znači kretanje; prošlo vreme mora, prema ranijem pravilu, da glasi: ich bin gezogen selio sam se. Primeri: Der Dieb hat einem Gast die Geldbörse aus der Tasche gezogen — Lopov je jednom gostu izvukao novčanik iz đepa. Ali: Die Familie M. ist nach Sarajevo gezogen — Porodica M. otselila se u Sarajevo.

Cesto smo imali reči kao davon, damit, daran itd. Kad se govori o stvarima, Nemacko mesto predloga s odgovarajućom pokaznom zamenicom upotrebljava složenice od da- (ispred samoglasnika dar-) i predloga. Uzmite jedan najprostiji primer: Essen Sie davon! Jedite od toga (davon a ne von dem). Ich denke nicht mehr daran — Ne mislim više na to (a ne: an das). Ako ste nekom pozajmili nalivpero, možete pitati: Können Sie damit schreiben? — Isto

es friert mich =
ich friere zima mi je;
smrzavam se

Razlikujte:
bieten — bot — geboten
biten — bat — gebeten

ziehen vući
(haben!)

ziehen seliti se,
prolaziti, tći
(sein!)

worin? darin
wovan? davon

**Nabrajamo brojnim
prilozima na -ens**

- 1) ... [= erstens]
 - 2) ... [= zweitens]
 - 3) ... [= drittens]
- itd.

**erstens prvo; zweitens
drugo itd. (brojni pri-
lozi za nabranje)**

der Schalk *šeret*
Eulenspiegel
izg. ojlenšpi:gel
die Antwort *odgovor*
die Herberge *prenočište*,
konačište
erwidern *odgovoriti*,
odvratiti
=antworten, entgegnen
Lust haben *imati volje*,
voleti
aufzehren *pojesti*
verzehren *pojesti*
sich weigern *odbiti*
folglich *prema tome*,
sledstveno
ungeduldig *nestrpljiv*
aufessen *pojesti*
bestehen (auf) *insistirati*
(na), ostajati (pri)
die Forderung *zahtev*
böse werden *naljutiti se*
die Schuld *krivica*

tako se u upitnom smislu upotrebljavaju slo-
ženice sa wo- (odn. *wor-*) i predlogom. Na pr.:
Worüber sprechen Sie? O čemu govorite? (a ne:
über was?) Woran denken Sie? Na šta mislite?
Womit beschäftigen Sie sich jetzt? Čime se sad
zanimate? itd.

Till Eulenspiegel in Köln

Der Schalk Eulenspiegel kam einmal auf seiner Wanderung nach Köln. Er hatte lange nichts gegessen, war müde von dem Wandern und ging in die nächste Herberge. Dort saßen schon viele Gäste. Eulenspiegel fragte den Wirt: »Kann ich etwas zu essen bekommen?« — »Ja, erwiderte dieser, setze dich nur an den langen Tisch, wo alle anderen schon sitzen, und warte!« Eulenspiegel tat, wie ihm der Wirt gesagt hatte. Er wartete und wartete. Die Gäste wurden schließlich ungeduldig, so daß Eulenspiegel rief: »Kommt denn das Essen nicht bald?« Eine grobe Antwort kam zurück: »Wer nicht warten kann, muß essen, was er in der Tasche hat.« Nun hatte Eulenspiegel zufällig ein paar Brötchen bei sich; er zog sie aus der Tasche und aß sie alle auf. Da kam endlich der Wirt. Er stellte einen großen Braten mitten auf den Tisch, und jeder, der am Tische saß, konnte so viel davon essen, wie er Lust hatte. Alle nahmen davon, nur Eulenspiegel nicht; erstens war er satt, und zweitens hatte er sich zu sehr über die Grobheit des Wirtes geärgert.

Als der ganze Braten aufgezehrt war, kam der Wirt und verlangte die Bezahlung, fünfzig Pfennig von jedem Gast. Zuletzt kam er auch zu Eulenspiegel. Dieser aber weigerte sich: »Ich habe nichts gegessen; folglich werde ich nicht bezahlen.« Aber der Wirt bestand auf seiner Forderung: »Du hast das Essen bestellt, du hast hier mit den anderen am Tisch gesessen. Warum hast du nicht gegessen? Das ist deine eigene Schuld. Du mußt bezahlen.« Weil der

Wirt schließlich böse wurde, griff Eulenspiegel in die Tasche, holte etliche Münzen heraus und warf sie auf den Tisch, daß sie hell klangen. Der Wirt wollte das Geld einstecken, aber Eulenspiegel war schneller. Er nahm sein Geld zurück und sagte: »Ich bin satt geworden von dem Geruch deines Bratens, so mußt du jetzt mit dem Klange meines Geldes zufrieden sein.«

Preved te: Jesi li već leteo (avionom)? Da, leteo sam jednom sa beogradskog aerodroma direktno za Berlin. Izgubio sam mnogo vremena. Šta ti je ponudio? (Za) Šta ste ga (bili) zamolili? Bolesnik je izgubio 15 kilograma. Koliko je ranije bio težak? Bilo mu je stalno zima. Ne gorovite, mi više o tome! Neću više da imam posla s time. Na šta misliš? O čemu razmišljate? Nemojmo više govoriti o tome!

herausholen izvaditi
etliche (*množina!*)
nekoliko
mitten auf nasred
die Grobheit grubost
verlangen tražiti,
zahtevati
ein paar /pa:r/ nekoliko
das Paar par (dva komada)
die Münze komad
(metalnog) novca
einsticken metnuti
(u džep)
satt werden zasititi se,
postati sit
der Geruch miris
der Klang zvuk
anbieten ponuditi

Osamdeset drugi čas

Nastavljamo pregled jakih glagola sedme grupe. Kod glagola, koje ćemo danas uzeti, samoglasnik **o** (u predašnjem vremenu i prošlom pridevu) uvek je kratak.

ie — o (kratko!) — **o (kratko!)**

gießen *liti, sipati* — goß /gos/ — gegossen (h)
fließen *teći* — floß — geflossen (s)
schließen *zaključiti* — schloß — geschlossen (h)
genießen *uživati* — genoß /genos/ — genossen (h)
schießen *pucati* — schoß — geschossen (h)

jaki glagoli

VII grupa:

ie — o (kratko!) — **o (kratko!)**

Ovamo spada i glagol

verdrießen — verdroß — verdrossen,

koji se upotrebljava bezlično: es verdrießt mich dosadno mi je, neugodno mi je, nije mi pravo (priyatno) — es verdroß mich — es hat mich verdrossen.

e se pretvara u i:

ich fechte, du fichtst, er
ficht, wir fechten itd.
zapovedni način:
ficht! fechtet!

**Das Wasser quillt aus
der Erde — voda izvire
iz zemlje**

**Die Hand schwollt an —
ruka otiče (anschwellen
lten oteći)**

**Die Hand ist geschwollen
— ruka je otečena**

**Hören Sie denn nicht?
Sie sind ja taub!
Sagen Sie mir doch!**

**feiern praznovati
allerlei svakojak
die Festlichkeit svetkovina
die Kunst umetnost
die Akademie akademija
die Abordnung izaslan-
(ap-ordnungs) /stvo
gratullieren čestitati
das Bankett banket
die Exzellenz ekselencija
(ekscelenc)
zur Stelle sein biti tu
der Eilbote skoroteča,
brzi glasnik**

e — o — o

flechten plesti — flocht — geflochten (h)
fechtern boriti se, mačevati — focht — ge-
fochten (h)
quellen izvirati — quoll — gequollen (s)
schwellen oteći — schwoll — geschwollen (s).

U mnogim pitanjima sretamo reču denn. Nemac je upotrebljava (ali nikad na prvom mestu) kad postavlja začuđeno pitanje. Tako Ojlenšpigel, omiljeni šeret nemačke narodne šaljive priče (koji naročito rado podvaljuje varošanima), pita dok nestrpljivo čeka večeru: Kommt denn das Essen nicht bald? Zar neće jelo skoro da dode (da bude gotovo)? Ovo denn u odrećnim pitanjima odgovara najčešće srpskom »zar«. Inače ga po pravilu i ne prevedimo.

A u rečenicama kojima nešto iskazuje ili tvrdi, Nemac često stavlja još ja ili doch, koje samo služi potkrepljivanju tvrđenja a nema nekog naročitog ili samostalnog značenja.

Ist denn das möglich? Zar je to mogućno?

Das ist doch (ili: ja) unmöglich. (Ta) to je nemogućno.

Menzel

Als Menzel in Berlin seinen achtzigsten Geburtstag feierte, gab es allerlei Festlichkeiten auf der Kunstabademie. Abordnungen vieler deutscher Kunstschulen und Museen waren gekommen, um dem berühmten Maler zu gratulieren.

Am Abend wurde ein großes Bankett veranstaltet; Prinzen, Minister, Exzellenzen waren in großer Zahl erschienen. Alles war pünktlich zur Stelle; nur einer fehlte, die Hauptperson, Exzellenz Menzel, dessen Geburtstag gefeiert werden sollte. Zehn Minuten vergingen. Da schickte man einen Eilboten in Menzels Wohnung.

Menzel aber stand im Pelz mit warmer Mütze vor dem Haustor, die dicken Handschuhe waren abgelegt und der Pelz geöffnet — ein Dutzend Orden waren auf der Brust sichtbar. Und der kleine alte Herr zeichnete und zeichnete das Hofgespann, das ihn zum Bankett bringen sollte.

Der Bote wollte höflich die Zeichenarbeit unterbrechen, aber Menzel zeichnete ruhig weiter. »Feste — sagte er nebenbei — gibt es jetzt mehr als genug. Aber nicht alle Tage ist ein so schönes Gespann zu sehen.«

Sich sattsehen

Als Adolf Menzel noch jung und unbekannt war, mußte er sich manchmal redlich durchs Dasein durchhungern und durchkämpfen. In jenen Tagen besuchte einmal ein sehr reicher Herr den Künstler in seinem Atelier. Er besah sich alle Bilder des Künstlers genau und mit immer größerer Begeisterung.

Ganz entzückt war er von einem besonders schön ausgeführten Soldatenbild, aber statt daß er es — wie Menzel gehofft hatte — kaufte, besah er es nur sehr lange und kam nun Tag für Tag, um das Gemälde zu sehen. Bei einem der Besuche sagte er zum Abschied:

»Was für ein wundervolles Bild, lieber Meister! Ich kann mich gar nicht satt daran sehen!«

»Ich leider auch nicht!« entgegnete Menzel rasch. »Und deshalb möchte ich's gern an Sie verkaufen.«

Der Reiche lachte und erwarb das Kunstwerk.

Prevedite: Menzel je bio čuveni nemački slikar. O njemu se pričaju mnoge anegdote. Živeo je u Berlinu i uživao veliki ugled ne samo kod umetnika nego i u celom otmenom berlinskom društvu. Zbog njegovog malog rasta često

der Pelz krzno
ablegen skinuti
der Orden orden, odlikovanje
die Brust (jednina!) grudi
sichtbar vidljiv
das Hofgespann dvorska zaprega, dv. kočije
unterbrechen prekinuti
nebenbei uzgred
das Gespann zaprega /gešpan/

sich an etwas sattsehen
sit se nagledati (nečeg)
redlich pošten
das Dasein život
sich durchhungern
probiti se gladujući
sich durchkämpfen
probitti se (borbom)
das Atelier atelje /atelie:/
(sich) beobachten posmatrati
der Soldat vojnik /zolda:t/
statt daß umesto da
wundervoll divan,
prekrasan
verkaufen prodati
erwerben steći, kupiti
hungern gladovati

wegen (2 pad.!) zbog
die Gestalt rast, stas

sich rächen svetiti se
geistreich duhovit
vornehm otmen
/fo:rne:m/
die Galerie galerija

su mu se potsmevali. Ali on se ponekad svetlo
duhovitim odgovorima. Njegove slike imaju
danasa veliku vrednost i vise u najčuvenijim
galerijama. Jeste li već videli neku (jednu)
Mencelovu sliku? Posećuješ li galerije i izložbe
umeštosti?

Osamdeset treći čas

Jaki glagoli sedme grupe mogu u
osnovi neodređenog načina imati i drugi samo-
glasnik sem ie: flechten itd.

Razlikujte:

lügen lagati
liegen ležati
legen položiti, metnuti
(sich legen leći)

Naučimo još:
lügen lagati — log — gelogen (h)
koje treba dobro razlikovati od liegen ležati
lag — gelegen; i od legen položiti, metnuti
— legte — gelegt;
trägen varati — trog — getrogen (h)
saugen sisati — sog — gesogen (h)
saufen lokati — soff — gesoffen (h)
glimmen tinjati — glomm — geglommen (h)
klimmen pentrati se — klomm — geklommen (s)
schwören kleti se — schwur (pored schwor) —
geschworen (h).

Nisu svi ovi glagoli podjednako važni i česti.
Ali bi ipak bilo dobro da ih znate. Za nekoliko
glagola treba zapamtiti još po koju nepravil-
nost. Tu je najpre

(sich) erheben podići (se)

heben (po)dići — hob — gehoben (h).
Ovaj glagol ne pretvara e u i: ich hebe, du
hebst, er hebt itd.; zapov.: hebel! hebt!

heben
bewegen
ne pretvaraju e u i

Zatim bewegen, koje ima dva značenja
1) bewegen pokrenuti, pokretati — bewegte
— bewegt (h), dakle po slaboj promeni;
2) bewegen pobuditi, navesti — bewog —
bewogen (h), tj. po jакоj promeni. Ich fühle
mich bewogen osećam se pobuden, ali ich bin
bewegt ja sam uzbuden.

Ni u ovom drugom značenju glagol ne pre-
tvara e u i: ich bewege, du bewegst itd.

Nije potrebno da se mučite mnogo oko predbudućeg vremena. Njegovi oblici su suviše glomazni i zato se u dobrom stilu izbegavaju. Ipak se ponekad nailazi na njih u tekstu i stoga bi trebalo bar da ih poznate. Kao što se prvo buduće vreme dobija od werden i neodređenog načina sadašnjeg vremena (ich werde haben, ich werde sein, ich werde gehen, ich werde arbeiten), tako se predbuduće vreme saстоји od sadašnjeg vremena pomoćnog glagola werden i neodređenog načina prošlog vremena. Od haben, sein, gehen, arbeiten glasi neodređeni način prošlog vremena: gehabt haben, gewesen sein, gegangen sein, gearbeitet haben. Njihovo predbuduće vreme mora, prema tome, da glasi:

ich werde gehabt haben biće da sam imao
ich werde gewesen sein biće da sam bio
ich werde gegangen sein biće da sam išao
ich werde gearbeitet haben biće da sam radio.

Der Aufwand für Kulturgüter

Die Ausgaben für die Kulturgüter des täglichen Lebens, für Kino und Rundfunk, für Bücher und Zeitungen, für Theater und Bilder werden in der Jahresbilanz der deutschen Wirtschaft zu wenig berücksichtigt. Sie lassen sich zwar nicht mit den Beträgen vergleichen, die für Essen und Trinken, Kleidung und Wohnung ausgegeben werden; aber ganz so klein sind sie nicht, daß man sie einfach unter den Tisch fallen lassen (*ignorisati*) darf. Es ist auch nicht leicht, diese Kulturausgaben immer genau festzustellen. Jährlich werden für Millionen Mark Rundfunkgeräte gekauft; dazu kommen die Ausgaben für Rundfunkgebühren und Rundfunkzeitschriften. Was kosten ferner jährlich die Eintrittskarten fürs Kino (für die Lichtspielhäuser). Da die Hausmusik nicht mehr so eifrig gepflegt wird wie früher, gehen die Ausgaben für Musikinstrumente, Klaviere, Geigen und Harmonika zurück. Es werden auch weniger

predbuduće
vreme

= ich werde + neodr.
način prošlog vre-
mena:

ich werde + geschrie-
ben haben
ich werde + gekommen
sein

der Aufwand (*u*)trošak,
(troškovi)

die Kultur kultura
das Kulturgut kulturno
dobro

die Bilanz /bilanc/ bilans
berücksichtigen uzeti
u obzir

sich vergleichen lassen
dati da se uporedi

die Kleidung odelo,
odevanje

die Ausgabe izdatak,
izdanje

feststellen utvrđiti

jährlich godišnje

die Gebühr taksa

/gebü:r/

die Zeitschrift časopis

ferner dalje, sem toga

das Lichtspiel(haus) kino
pflegen negovati, gajiti

das Instrument

instrumenat

die Geige violina

die Harmonika harmo-
nika

zurückgehen smanjiti se

das Grammophon /-fo:n/
gramofon
die Schallplatte gramofonska ploča
die Schicht sloj
der Posten stavka
bilden obrazovati, činiti,
sačinjavati
erscheinen izlaziti
sich ergeben izlaziti
(kao rezultat)
zusammenzählen sabirati
übersteigen preći

fördern unaprediti
abhängen zavisiti
der Wohlstand blagostanje
der Standard standard
{st.}

löschen (löschte, gelöscht) (u)gasiti
erlöschen (erlosch, erschienen) (u)gasiti se

Schallplatten gekauft; durch den Rundfunk hat das Grammophon an Wert für die breiten Schichten verloren. Einen großen Ausgabeposten bilden dafür Bücher, Zeitschriften und Zeitungen. In Deutschland erscheinen jährlich über 30000 Bücher. Wenn man nur einen Durchschnittspreis von 4 Mark rechnet ergibt sich wieder eine ganz schöne Summe, die jährlich für eines der wichtigsten Kulturgüter ausgegeben wird. Die Ausgaben für Konzerte und Theater sind nicht genau festgestellt.

Wenn man alle diese Summen zusammenzählt, ergibt sich ein Jahresaufwand, der den Betrag von einer Milliarde weit übersteigt.

Prevedite: Godišnje se u svakoj zemlji troše sve veće sume za kulturna dobra. Knjiga je jedno od najvažnijih kulturnih dobara. Još veći iznosi su naravno potrebni za održavanje narodnog zdravlja. Zdravstvena služba je kod nas u poslednjim godinama bila mnogo više nego u ranijim vremenima unapređena. Od čuvanja narodnog zdravlja zavisi i radna snaga, a (s) time i privredna produktivnost i blagostanje čitavog naroda. Sa povećanom (erhöhen) produktivnošću povećava se i životni standard. U Jugoslaviji su posle rata podignute mnoge nove industrije. Jugoslovenska privreda je (bila) usled rata teško stradala i bili su potrebni veliki napor da bi se ona opet izgradila.

Osamdeset četvrti čas

Naučite danas od jakih glagola sedme grupe samo:

erlöschen ugasiti se — erlosch — erloschen (s)
Ovaj glagol se menja po jakoj promeni samo kad je neprelazan. Prelazni glagol löschen (auslöschen) znači »gasiti« i ide po slaboj promeni: löschen — löschte — gelöscht.

*Razlika se vidi iz ovih primera: Die Feuerwehrleute haben das Feuer rasch **gelöscht** — **vatrogasci su brzo ugasili vatru**. Warum hast du das Licht ausgelöscht? **Zašto si ugasio svetlost?** **Glagol je u oba primera prelazan i zato slab.** Ali: die Kerze ist erloschen — **sveća se ugasila (nemački glagol neprelazan i jak).***

*Jaki glagol erlöschen pretvara u sadašnjem vremenu ö u i: die Flamme **erlischt** plamen se **gasi**.*

*Slabi glagol je u sadašnjem vremenu pravilan: ich lösche, du löscht, er löscht itd. Er löscht die Flamme — **on gasi plamen.***

U nemačkom postoje dve glomazne zamenice kod kojih treba paziti na naglasak i na promenu.

1) dersElbe, diesElbe, dassElbe isti, ista, isto:

Kod ove zamenice menjaju se oba dela: i član i selb- (ovo poslednje po slaboj pridevskoj promeni). Dakle:

| | j e d n i n a | | m n o ž i n a | |
|-----------|---------------|-----------|---------------|--|
| derselbe | dieselbe | dasselbe | dieselben | |
| desselben | derselben | desselben | derselben | |
| demselben | derselben | demselben | denselben | |
| denselben | dieselbe | dasselbe | dieselben | |

Isto važi i za zamenicu

2) dERjenige, dIEjenige, dASjenige (onaj, ona, ono) koja se upotrebljava naročito ispred odnosne zamenice welcher (derjenige, welcher = onaj koji).

| | j e d n i n a | | m n o ž i n a | |
|------------|---------------|------------|---------------|--|
| derjenige | diejenige | dasjenige | diejenigen | |
| desjenigen | derjenigen | desjenigen | derjenigen | |
| demjenigen | derjenigen | demjenigen | denjenigen | |
| denjenigen | diejenige | dasjenige | diejenigen | |

Ako niste sigurni kako treba da glasi neki oblik ovih zamenica, setite se samo kako menjate der gute (član zajedno sa pridevom!).

die Feuerwehr **vatrogasci, požarništvo**
der Feuerwehrmann
vatrogasac

die Kerze **sveća**

die Flamme **plamen**

Pazite na naglasak:

DERSELBE
(*derzelbe*)

DERJENIGE
(*de:rje:nige*)

das Ferngespräch *tele-fonski razgovor*
 der Rechtsanwalt *advokat* /rehc-anvalt/ /kât/
 die Möbelleute *nosači nameštaja*
 das Möbel *komad nameštaja*
 die Möbel (*množ.*) *nameštaj*
 der Schrank *orman*
 hinauf *gore*
 der Vorsteher *šef* /fo:ršte:er/
 die Schreibmaschine *pisaća mašina*
 der Elektriker *električar*
 eindrehen *uvrjeti, ušrafiti*
 die Glühbirne *sijalica*
 das Sprechzimmer *soba za primanje*
 so gut wie *skoro*
 hin und wieder *s vremenama na vreme, katkad seufzen uzdahnuti* /zojſcen/
 trommeln *dobovati*
 zusammenfahren *trgnuti se*
 einnehmen (Geld) *primati (novac)*
 greifen (zu) *dohvatiti (što)*
 der Fernsprecher *telefon*
 blitzblank *blistav, nov novcat*
 während (*sveza!*) *dok während (predlog!)*
 za vreme (2 padež!)
 der Prozeß *parnica*
 die Erbschaft *nasledstvo*
 übernehmen *preuzeti*

Das Ferngespräch

Hoffmann ist seit heute Rechtsanwalt. Die Möbelleute haben Tische und Schränke in sein neues Büro hinaufgetragen. Der Bürovorsteher prüft die neue Schreibmaschine. Der Elektriker dreht Glühbirnen ein.

Das Sprechzimmer ist schon so gut wie fertig. Hin und wieder klopft es. Derjenige, der kommt, ist fast stets ein Mann mit einer Rechnung, und Hoffmann bezahlt. Immer dasselbe: Leute mit Rechnungen erscheinen, und der neue Herr Rechtsanwalt bezahlt und bezahlt.

Er seufzt, trommelt mit den Fingern auf den Tisch. Da klopft es schon wieder. Ein Mann tritt ins Zimmer. Hoffmann fährt zusammen. Es vertriebt ihn, immer den Eindruck desjenigen zu machen, der nur bezahlt, statt Geld einzunehmen. Die Leute sollen wissen, wer er ist und was er kann. Er greift zum Fernsprecher, der blitzblank auf dem Schreibtisch steht, und während der Mann an der Tür wartet, spricht er:

— Jawohl, natürlich, den Prozeß um die Erbschaft des Grafen N. habe ich übernommen. Er bringt eine ganze Menge Geld, jawohl, he! he! Und übrigens, die zwölftausend Mark schicken Sie mir gleich morgen herüber, die Leute überschwemmen mich mit Rechnungen. Auf Wiederhören!

Dann hängt er ab, dreht sich um, guckt den Mann an der Tür an:

— Sie wünschen, bitte?

Der Mann grinst. Grinst und grinst.

— Ich komme, sagt er, von der Post und wollte Ihren Fernsprecher anschließen.

Prevedite: *N. i ja rodili smo se iste godine i u istoj varoši. Mnogi ljudi nose ne samo isto ime nego i isto prezime. Kako glasi tačno prezime onog gospodina (one gospode), koga (koju)*

ste mi juče prestatvili? Nisam ga odmah tačno (richtig) čuo. Stanujete li još uvek u istoj kući (u istoj ulici) kao ranije? Ne, preselio sam se pre četiri meseca. Ali radim još uvek u istoj školi (kancelariji).

herüber ovamo (preko)
überschwemmen preplati

abhängen spustiti

slušalicu

sich umdrehen okrenuti
se

angucken pogledati

grinsen ceriti se

anschließen priključiti

nicht nur — sondern
auch ne samo — nego i

der Vorname ime

der Zuname prezime

Osamdeset peti čas

Ostalo nam je svega još nekoliko glagola sedme grupe. Ima ih koje treba potražiti u rečniku (melken musti, gären vreti, schwären gnojiti se). Upamtite još:

kriechen mileti, puziti — kroch (kratko!) — gekrochen (s)

riechen mirisati — roch (kratko!) — gerochen (h)

Pored jakih oblika
erschallen odjekivati — erscholl — erschollen (s)
slabi oblici, naročito od prostog glagola
schallen (schallte — geschallt), ne mogu se smatrati pogrešnim

Pre nego što predemo na savezni način koji — ne toliko po svojim oblicima koliko po svojoj upotrebi — prestatvija najteže po-glavljje nemačke gramatike, vratimo se na pogodbeni način, koji odgovara uglavnom srpskohrv. pogodbenom načinu. Kad se oblicima od ich würde doda neodređeni način sadašnjeg vremena, dobija se prvi pogodbeni način. Od schreiben i kommen na pr.:

ich würde schreiben ich würde kommen
pisao bih došao bih

du würdest schreiben du würdest kommen

er würde schreiben er würde kommen

wir würden schreiben wir würden kommen

ihr würdet schreiben ihr würdet kommen

sie würden schreiben sie würden kommen

ich würde
du würdest
er würde
wir würden
ihr würdet
sie würden

ich würde + neodredeni
način sadašnjeg
vremena

= I pogodbeni
način

ich würde + neodr. način prošlog vremena

= II pogodbeni
način

Ako se istim oblicima ich würde itd. doda neodređeni način prošlog vremena (geschrieben haben odn. gekommen sein), onda imamo drugi pogodbeni način (za pogodbu u prošlosti). Na pr. od schreiben glasio bi:

?

haben ili sein?

die Lage *položaj, stanje*
unternehmen (*akcenat!*)
preduzeti
in der Lage sein *biti*
u stanju
der Süden *jug*
anstatt zu (*neodr. način*)
mesto da...
(es) beklagen *žaliti*
bedauern *žaliti*
vorzüglich *odlično*
der Spott /*špot*/ *poruga,*
potsmeh
die Kosten (*množina!*)
troškovi
frankieren *frankirati*
römisch *rimski*
die Anschrift *adresa*

ich würde geschrieben haben
bio.bih pisao
du würdest geschrieben haben
er würde geschrieben haben
wir würden geschrieben haben
ihr würdet geschrieben haben
sie würden geschrieben haben

A od kommen *drugi pogodbeni način glast:*

ich würde gekommen sein
bio bih došao
du würdest gekommen sein
er würde gekommen sein
wir würden gekommen sein
ihr würdet gekommen sein
sie würden gekommen sein.

Ima da se pazi samo na to da li se prošlo vreme obrazuje pomoću haben ili sein, jer od toga zavisi kako će glasiti neodređeni način prošlog vremena (ich habe geschrieben — neodređeni način: geschrieben haben; ich bin gekommen — neodređeni način gekommen sein).

Die Rache

Ein Freund des Dichters Scheffel war in der glücklichen Lage, eine Reise nach Italien zu unternehmen. Scheffel beklagte es lebhaft, nicht mit dem Freunde in den Süden fahren zu können. Aber anstatt ihn deshalb zu bedauern, sandte ihm dieser von der ersten Station seiner Reise ein unbezahltes Telegramm, des Inhalts:

»Es geht mir immer noch vorzüglich.«

So hatte Scheffel außer dem Spott auch noch den Schaden. Er bezahlte die Kosten und sandte eine Stunde später ein schweres Paket, ebenfalls nicht frankiert, an die römische Anschrift des Freundes.

Dieser war sehr erstaunt, als er wenige Tage nach seiner Ankunft in Rom ein umfangreiches und schweres Paket erhielt, das in Heidelberg aufgegeben worden war. Die Beförderungskosten waren — bei den damaligen Verhältnissen — nicht unbedeutend, aber es bleib ihm nichts anderes übrig, als sie zu bezahlen.

Dann schlug er gespannt die Hülle auseinander. In dem Paket fand er nichts als einen großen Stein und einen Zettel. Auf dem Zettel stand:

»Dieser Stein ist mir vom Herzen gefallen, als ich Dein Telegramm erhielt. Mit Gruß Dein Scheffel.«

Prevedite: Učinili biste mi veliku radost. Bio bih Vam vrlo zahvalan. Radovali bismo se da Vas vidimo kod nas. Molio bih Vas da ubuduće više ne govorite o ovoj neprijatnoj stvari. Šta biste učinili u mom položaju? Šta biste (bili) učinili u mom položaju? Nikad to ne bih (bio) smatrao (držao) za moguće.

die Ankunft dolazak
umfangreich obiman
die Beförderung
transport, prevoz
damalig tadašnji
das Verhältnis prilika,
okolnost, odnos
unbedeutend neznatan
übrigbleiben preostati
nichts ... als ništa ...
nego (sem)
auseinanderschlagen
razviti
gespannt /gešpanrt/ pun
očekivanja, radoznao
die Hülle omot

Osamdeset šesti čas

Stigli smo, eto, do poslednje (osme) grupe jakih glagola koja pokazuje u glavnim oblicima ove samoglasnike:

a — u — a

tragen nositi — trug — getragen (h)

fahren voziti (prelazni glagol!) — fuhr — gefahren (h)

fahren voziti se, ići (prevoznim sredstvom) — fuhr — gefahren (neprelazan glagol kretanja, zato sa sein)

graben kopati — grub — gegraben (h)

waschen prati — wusch — gewaschen (h)

wachsen /vaksen/ rasti — wuchs /vu:ks/ — gewachsen (s)

jaki glagoli

VIII grupa:

a — u — a

Ostale glagole iz ove grupe dobijemo idućeg časa.

Nastavci
saveznog načina:

1. -e
 2. -est
 3. -e (= 1. lice)
 1. -en
 2. -et
 3. -en
- (svi počinju sa e)

savezni način
pred. vremena

- 1) kod slabih glagola
= izkazni način
(ich lernte)

- 2) kod jakih glagola:
pred. vr. + ('') +
nastavci sav nač.

ich käm-e

Svako vreme ima u nemačkom svoj savezni način. Ali ako naučimo savezni način sadašnjeg i predašnjeg vremena, onda znamo i ostale savezne načine (za radno i trpno stanje) Nastavci saveznog načina su u vek isti. Mi ovdje ne polazimo od sadašnjeg, nego od predašnjeg vremena. Zbog čega, to ćete ubrzo videti.

Oblik saveznog načina predašnjeg vremena nije naročito težak. Dovoljno je da upamtite:

1) Kod slabih glagola nema nikakve razlike između izkaznog načina (koji smo ranije učili, na pr. ich lernte) i saveznom načina predašnjeg vremena

| | |
|-------------|-------------|
| ich lernte | wir lernten |
| du lerntest | ihr lernet |
| er lernte | sie lernten |

može biti i izkazni način (učio sam) i savezni način predašnjeg vremena.

2) Jaki i nepravilni glagoli primaju, ukoliko se ne svršavaju u prvom licu na -te, nastavke saveznog načina -e, -est, -e(!); -en, -et, -en i mute uz to samoglasnik predašnjeg vremena gde god je to moguće. Od kommen glasi predašnje vreme ich kam; pomutimo samoglasnik: käm- i dodajmo nastavke za savezni način:

savezni način predašnjeg vremena

| | |
|-----------|-----------|
| ich käme | wir kämen |
| du kämest | ihr kämet |
| er käme | sie kämen |

Kod schreiben mučenje nije moguće, jer predašnje vreme glasi: ich schrieb. Prema tome dodaćemo samo nastavke za savezni način:

savezni način predašnjeg vremena

| | |
|---------------|---------------|
| ich schriebe | wir schrieben |
| du schriebest | ihr schriebet |
| er schrieb | sie schrieben |

Glagolidürfen, müssen i dr. su nepravilni. Predašnje vreme glasi: ich durfte, ich mußte. U ovom slučaju nastavci za savezni način nisu više potrebni, jer ih imamo već u iskaznom načinu. Dovoljno je, prema tome, da pomutimo samoglasnik da bismo dobili:

savezni način predašnjeg vremena

| | |
|-------------|-------------|
| ich dürfte | wir dürften |
| du dürftest | ihr dürftet |
| er dürfte | sie dürften |

| | |
|------------|------------|
| ich müßte | wir müßten |
| du müßtest | ihr müßtet |
| er müßte | sie müßten |

Ako znate ova pravila, onda možete skoro od svih glagola da napravite savezni način predašnjeg vremena. Od haben on mora da glasi: ich hätte, od sein: ich wäre, od tun (ich tat): ich täte itd. Samo sollen i wollen ne mutet samoglasnik; savezni način glasi: ich sollte, ich wollte.

Važno je da savezni način predašnjeg vremena u glavnim rečenicama vrlo često zamenjuje prvi pogodbeni način. U pogodbenim rečenicama čak je pravilo da se izbegava pogodbeni način; mesto njega se upotrebljava savezni način.

Rečenica »došao bih, kad bih imao vremena« glasi na nemačkom: Ich würde kommen (pogodbeni način), wenn ich Zeit hätte; ili: Ich käme (savezni način), wenn ich Zeit hätte. —

3) kod nepravilnih glagola:

a) pred. vreme na -te

(ich) durfte
sav. nač.: ich dürfte

b) pred. vreme bez -te

(ich) tat
sav. nač.: ich tät-e

u glavnoj rečenici:

ich käme = ich würde
kommen došao bih

u pogodbenoj
rečenici:

ich käme mesto ich
würde kommen došao
bih



Wilhelm Grimm

faul *len*
 der Faule *lenivac*
 lieb *mio*, *drag*
 bestimmen (zu) *odrediti*
 (*za*)
 bei sich bedenken
 promisliti u sebi
 eröffnen *otvoriti*,
 otkriti
 das Reich *država*
 (*kraljevina*)
 der Tropfen *kaplja*
 eher /e:er/ *pre*
 zutun = *zumachen*
 zatvoriti
 sich wärmen *grejati se*
 die Ferse /ferze/ *peta*
 verbrennen *izgoreti*,
 spaliti
 eh' (mesto: ehe) /e:e/
 pre nego što
 zurückziehen *povući*
 natrag
 sollt' ich = wenn ich
 sollte

Was täten Sie (ili: was würden Sie tun), wenn Sie an meiner Stelle wären? Šta biste učinili kad biste bili na mome mestu (da ste na mome mestu)?

U srpskohrv. se (irealne) pogodbene rečenice iskazuju i svezom da sa iskaznim načinom: da imam vremena, došao bih. U nemačkom je to nemoguće, nego mora da se kaže: wenn ich Zeit hätte, käme ich.

Ako prethodi pogodbena rečenica, može sve za wenn (kad, ako) da izostane, ali u tom slučaju glagol stoji na prvom mestu. Hätte ich Zeit (mesto: wenn ich Zeit hätte), würde ich bestimmt kommen = Da imam vremena (kad bih imao vremena), sigurno bih došao.

Pazite u današnjem štivu na oblike i upotrebu saveznog načina! To je jedna bajka iz zbirke braće Grim, koju prenosim bez ikakvog uprošćavanja ili doterivanja.

Die drei Faulen

Ein König hatte drei Söhne, die waren ihm alle gleich lieb, und er wußte nicht, welchen er zum König nach seinem Tode bestimmen sollte. Als die Zeit kam, daß er sterben wollte, rief er sie vor sein Bett und sprach: »Liebe Kinder, ich habe etwas bei mir bedacht, das will ich euch eröffnen: welcher von euch der Faulste ist, der soll nach mir König werden.« Da sprach der älteste: »Vater, so gehört das Reich mir, denn ich bin so faul, wenn ich liege und will schlafen, und es fällt mir ein Tropfen in die Augen, so mag ich sie nicht zutun, damit ich einschlafe.« Der zweite sprach: »Vater, das Reich gehört mir, denn ich bin so faul, wenn ich beim Feuer sitze, mich zu wärmen, so ließ (mesto: ließe) ich mir eher die Fersen verbrennen, eh' ich die Beine zurückzöge.« Der dritte sprach: »Vater, das Reich ist mein, denn ich bin so faul, sollt' ich

aufgehensen werden und hätte den Strick schon um den Hals, und einer gäbe mir ein scharf (mesto: scharfes) Messer in die Hand, damit ich den Strick zerschneiden dürfte, so ließ (= ließe) ich mich eher aufhensen, eh' ich meine Hand erhübe (pored hob od heben postoji i predašnje vreme: ich hub) zum Strick.« Wie der Vater das hörte, sprach er: »Du hast es am weitesten gebracht und sollst der König sein.«

Brüder GRIMM

Prevedite: Mi bismo se radovali kad bismo češće imali zadovoljstvo da Vas vidimo. Da imam (kad bih imao) novca, odmah bih kupio ovu divnu sliku. Rado bih govorio više nemački kad bih imao prilike. Ali nažalost nemam prilike. Bio bih Vam iskreno zahvalan kad biste bili tako dobri da mi na dva dana stavite svoja kola na raspoloženje (kad biste hteli da...). Da je naš poznanik bolestan, on bi to javio. Mogao bi da telefonira. Sigurno bi telefonirao. Kad bih znao da pismo neće blagovremeno stići, poslao bih telegram. Dobro bi bilo kad biste pismo predali preporučeno.

aufhensen obesiti
scharf oštar
damit (ovde ==) čime,
kojim
zerschneiden raseći
es weit bringen doderati
daleko
die Gelegenheit prilika
zur Verfügung stellen
staviti na raspoloženje



Jakob Grimm

Osamdeset sedmi čas

Danas ćemo završiti sa sistematskim pregledom osme grupe jakih glagola i time sa pregledom jakih glagola uopšte.

a — u — a

backen peći — buk /bu:k/ (dugo!) — gebacken (h)
laden tovariti — lud — geladen (h)
schaffen stvoriti — schuf /šu:f/ (dugo!) — geschaffen (h)

Poslednji glagol nikad ne pretvara a u ä:
Ich schaffe, du schaffst.

Jaki glagoli

| | | | | | |
|------|----|---|------|---|------|
| I | e | — | a | — | e |
| II | e | — | a | — | o |
| III | i | — | a | — | o |
| IV | i | — | a | — | u |
| V | a | — | ie | — | a |
| VI | ei | — | i(e) | — | i(e) |
| VII | ie | — | o | — | o |
| VIII | a | — | u | — | a |

das Meisterwerk *remek delo*

der Verletzte *ranjenik*
verletzen *povrediti*
das Wettrennen *trkačka utakmica*

s a v . n a č i n p r e d .
v r e m e n a :

ich fragte, sagte, gäbe,
läge, trüge, äße, läse,
bäte, böte, ritte, fühere,
führte, liefe, brächte,
müßte, wüßte

davnoprošlo vreme

ich **hatte** geschrieben
ich **war** gekommen

savezni način

ich **hätte** geschrieben
ich **wäre** gekommen

Glagol schaffen *ide samo kad znači »stvoriti« po jakoj promeni.* Der Künstler hat ein Meisterwerk geschaffen (der Künstler schuf ein Meisterwerk) = *umetnik je stvorio remek delo.* Glagoli anschaffen *nabaviti, narediti, herschaffen* (herbeischaffen) *dobaviti, fortschaffen ukloniti, abschaffen ukinuti slab su.* *I prosti glagol schaffen, kad znači »preneti« ili »uspeti, uspešno za-, izvršiti«, ide po slaboj promeni.* Die Verletzten wurden sofort ins Krankenhaus geschafft — *ranjenici su odmah preneseni u bolnicu.* Was hast du dir angeschafft? *Sta si (sebi) nabavio?* Er hat das Wettrennen nicht geschafft.

Kako glasi savezni način predajašnjeg vremena od fragen, geben, liegen, tragen, essen, lesen, bitten, bieten, reiten, fahren, führen, laufen, bringen, müssen, wissen? Ako niste sigurni, ponovite pravilo iz prošle lekcije!

Savezni način davnoprošlog vremena vrlo je jednostavan: treba prosto pomični glagol davnoprošlog vremena (ich hatte odn. ich war) staviti u savezni način (hätte odn. wäre). Prema tome od schreiben odn. kommen glasio bi savezni način davnoprošlog vremena ovako:

| | |
|-------------------------|--------------------|
| ich hätte geschrieben | ich wäre gekommen |
| du hättest geschrieben | du wärest gekommen |
| er hätte geschrieben | er wäre gekommen |
| wir hätten geschrieben | wir wären gekommen |
| ihr hättest geschrieben | ihr wäret gekommen |
| sie hätten geschrieben | sie wären gekommen |

Njegovo značenje je u glavnim i sporednim pogodbenim rečenicama pogodbeno: bio bih pisao, bio bih došao. O njegovoj upotrebiji govorićemo idućeg časa.

Der vergebliche Stadtschreiber

Es war ein kalter, regnerischer Abend, als der Stadtschreiber Dröge aus dem Wirtshaus trat, seinen Regenschirm aufspannte und, da seine Wohnung ganz am Ende der Stadt lag, mit eiligen Schritten sich auf den Heimweg machte. Schon hatte er den größten Teil des Weges zurückgelegt, da — plötzlich — überkam ihn jenes sonderbare unbehagliche Gefühl, welches den Menschen zu überfallen pflegt, wenn er glaubt, etwas vergessen zu haben, und weiß doch nicht, was. Ja, es fehlte ihm etwas; er mußte etwas vergessen haben und wußte nicht, was. Daß er aber etwas vergessen hatte, das wußte er ganz genau, denn als er ins Wirtshaus gegangen, hatte er etwas unter dem Arme getragen.

Unser Stadtschreiber entschließt sich kurz; er geht wieder zurück, das Vermißte zu suchen. In der Nähe des Wirtshauses hört der Regen auf, und der Stadtschreiber klappt infolgedessen seinen Regenschirm wieder zu.

Nicht lange, so spürt er einen gewissen Gegenstand unter dem Arme, der es ihm auf einmal klarmachte, daß er eigentlich nichts vergessen als dieses: daß es bei seiner Einkehr ins Wirtshaus nicht geregnet und er also zu der Zeit denselben Gegenstand unter dem Arme getragen hatte, den er jetzt darunter trug — nämlich den zugeklappten Regenschirm.

Wilhelm BUSCH

Bumerang

War einmal ein Bumerang;
War ein wenig zu lang.
Bumerang flog ein Stück,
Aber kam nicht mehr zurück.
Publikum — noch stundenlang —
Wartete auf Bumerang.

RINGELNATZ
(Hans Bötticher)

vergeblich zaboravan
der Stadtschreiber
opštinski pisar
regnerisch kišovit
der Regenschirm
kišobran
aufspannen razapeti
eilig žurni
der Schritt korak
heim kući
sich auf den Heimweg
machen poći kući
zurücklegen prevaliti
(put)
überkommen obuzeti,
spopasti
sonderbar čudnovat
unbehaglich neugodan
überfallen pre-, spopasti
pflegen imati običaj,
obično (činili)
der Arm ruka, miška
sich entschließen rešiti
se
vermissen osetiti (prime-
tit) da nečega nema
das Vermißte izgubljeno,
nestalo
zuklappen sklopiti
infolgedessen usled toga
spüren osetiti
die Einkehr svraćanje
da (sveza!) pošto, kako
(glagol na kraju)
da tu, tada (priilog!)
der Bumerang bumerang

liebenswürdig ljubazan
österreichisch austriiski
das Alter starost
das Gehör /gehö:r/ sluh
das Gehörleiden bolest
 uha

schweigsam čutljiv
reizvoll dražestan
der Einsiedler pustinjak
der Grund osnova,
 razlog
im Grunde u osnovi,
 ustvari
zugeben priznati
der Vorteil korist
bisweilen s vremenem
 na vreme, katkad
die Persönlichkeit
 ličnost
der Irrtum zabluda
sich glücklich schätzen
 smatrati sebe srećnim
überglücklich presrećan
knurren (pro)gundati
übrigens uostalom
meinen misliti; reći
nochmals još jednom
gar nicht nikako
quälen /kve:len/ mučiti
hassen mrzeti
der Besuch poseta

s a v e z n i n a č i n
predašnjeg vremena:
 ich könnte, müßte,
 wollte, sollte, dürfte,
 wüßte, möchte

Nicht sehr liebenswürdig

Der österreichische Dichter Grillparzer war kein glücklicher Mensch; schon gar nicht im Alter, wo er außerdem noch von einem bösen Gehörleiden gequält wurde.

Der große Dichter wurde immer schweigsamer, mied jede Gesellschaft und haßte Besuche. Nur der jungen und reizvollen Frau von Littrow gelang es öfter, von dem Einsiedler empfangen zu werden; und dies war Grillparzer im Grunde auch willkommen, obwohl er es nicht gerne zugab. Einmal meinte Frau von Littrow: »Sagen Sie, wäre es nicht auch für Sie von Vorteil, wenn Sie bisweilen, so wie mich, auch andere Menschen empfingen? So viele bedeutende Persönlichkeiten würden sich überglücklich schätzen!«

Grillparzer knurrte mit einem leichten Lächeln: »Nein und nochmals nein! Übrigens befänden Sie sich im Irrtum, wenn Sie glauben wollten, daß ich Sie empfange: Sie kommen einfach; was bleibt mir da anderes übrig?«

Osamdeset osmi čas

Završili smo pregled jakih glagola. Ostaju samo još nepravilni glagoli kojih nema mnogo i koji su nam skoro svi odreda već poznati.

können moći (ich kann) — konnte — gekonnt (h)
müssen morati (ich muß) — mußte — gemußt (h)
wollen hteti (ich will) — wollte — gewollt (h)
sollen trebati (ich soll) — sollte — gesollt (h)
dürfen smeti (ich darf) — durfte — gedurft (h)
wissen znati (ich weiß) — wußte — gewußt (h)
mögen mariti (ich mag) — mochte — gemocht (h)

Zatim četiri glagola koji se slikuju:

kennen *poznavati* — kannte — gekannt (h)
brennen *goreti* — brannte — gebrannt (h)
nennen *imenovati, nazvati* — nannte — ge-
nannt (h)
rennen *trčati, juriti* — rannte — gerannt (s).

s a v e z n i n a č i n
predašnjeg vremena
sa e (mesto ä): ich
kennte, rennte, nennte

Nepravilni su još

gehen *ići* — ging — gegangen (s)
tun *činiti, raditi* — tat — getan (h)
stehen *stajati* — stand — gestanden (h ili s)
bringen *doneti* — brachte — gebracht (h)
denken *misliti* — dachte — gedacht (h).

s a v e z n i n a č i n
predašnjeg vremena:
ich ginge, täte, stände
(često i stariji oblik
stunde), brächte,
dächte

Dva glagola senden i wenden imaju pored
nepravilnih i pravilne oblike slabe promene:

senden *poslati* — sandte — gesandt (h)
sendete gesendet
wenden *okrenuti* — wandte — gewandt (h)
wendete gewendet.

s a v e z n i n a č i n
(slabi oblici): ich sen-
dete, wendete

S a v e z n i n a č i n p r e d a š n j e g i
d a v n o p r o š l o g v r e m e n a i m a u g l a v n i m (i
p o g o d b e n i m) r e č e n i c a m a p o g o d b e n o zna-
č e n j e . U g l a v n o j r e č e n i c i može, mesto saveznog,
da stoji i pogodbeni način, dok se u sporednoj
rečenici skoro isključivo upotrebljava savezni
način. Važno je da tačno razlikujete vremenski
odnos; savezni način pred. vr. izražava pogod-
benost u sadašnjosti (ili budućnosti), dok
savezni način davnopropšlog vremena kazuje po-
godbenost u prošlosti. To će vam biti jasno
iz ovih primera:

wenn ich Zeit hätte
da imam vremena
(kad bih imao vremena)

wenn ich Zeit gehabt
hätte
da sam imao vremena

Ich käme (heute, morgen), wenn 'ch Zeit
hätte došao bih (danás, sutra) kad bih imao vre-
mena. Ali: Ich wäre (gestern) gekommen, wenn
ich Zeit gehabt hätte došao bih (juče), da sam
imao vremena.

Ich würde Herrn N. schreiben (ili: ich
schrieb Herrn N.), wenn ich seine Adresse
wüßte — pisao bih gospodinu N. (tj. sad ili
kasnije), kad bih znao njegovu adresu. Ali: Ich

hätte dir geschrieben, wenn ich deine Adresse gewußt hätte — pisao bih ti (bio bih ti pisao, tj. u prošlosti) da sam znao twoju adresu.

Ako u pogodbenoj rečenici izostavimo sve zu wenn, onda dolazi glagol odn. *po-moćni glagol na prvo mesto*: Hätte ich Zeit gehabt, würde ich dir geschrieben haben (ili: hätte ich dir geschrieben)

Uz današnji tekst od Rankea, nemačkog istoričara koji je, pomognut od Vuka, napisao istoriju srpskog ustanka — potrebne su neke male napomene.

1) Es gibt *ima* (es gab, es hat gegeben) *za-heteva četvrti padež*. Es gibt keinen Ausweg mehr *više nema izlaza*; es gab kaum einen freien Platz *jedva (da) je bilo slobodnog mesta*; diesen Sommer hat es viel Getreide gegeben *ovog leta bilo je mnogo žita*.

2) Brojevi zwei, drei *menjaju se kad stoje s a m i :*

| | |
|---------|--------|
| zwei | drei |
| zweier | dreier |
| zwei'en | dreien |
| zwei | drei |

Kad stoje uz imenicu, ostaju nepromjenjeni. Ostali brojevi se uopšte ne menjaju. Ako je potreban drugi padež, on se najradije opisuje pomoću predloga von: die Summe von zwanzig Mark *suma od 20 maraka*; in Begleitung von vier Männern *u pratnji četvorice*.

3) War in einem Hause nur ein Mann *mesto*: wenn in einem Hause nur ein Mann war (*sveza wenn izostavljena, stoga glagol na prvom mestu*).

U srpskohrv. jeziku se ponavljanje radnje u prošlosti izražava često pogodbenim načinom; u nemačkom je to nemoguće. U današnjem tekstu: die Lebensmittel schickten die Weiber nach *namirnice* bi (tj. svakiput) žene poslale (za *ratnicima*). Redovno

| | |
|------------------|------------------|
| die Befreiung | oslobo- |
| denje | |
| kriegerisch | ratnički |
| einrichten | uređiti |
| der Stand, | die Stände |
| stalež | |
| der Krieger | ratnik |
| dringend | hitam |
| die Waffe | oružje |
| fähig | /fe:ih/ sposoban |
| waffenfähig | sposoban |
| za ratovanje | |
| das Mitglied | član |
| von Woche | zu W. |
| iz nedelje | u n. |
| die Revolution | revolucija |
| [-cio:n] | |
| das Feld | bojište |
| indes = indessen | |
| međutim, | za to vreme |
| jedermann | = jeder |

ponavljanje se nemački kazuje pomoću glagola pflegen (imati običaj, obično /činiti nešto/); moglo bi da stoji: die Lebensmittel pflegten die Weiber nachzuschicken. — Er pflegt früh aufzustehen = obično (ima običaj da) rano ustaje; er pflegte früh aufzustehen = rano bi ustao.

Leopold Ranke: Die serbische Revolution
(Neuntes Kapitel: Befreiungskrieg der Serben
1806, 1807.)

Die Serben waren nun überhaupt schon ganz kriegerisch eingerichtet. Es gab keinen Soldatenstand in Serbien: jedermann war Krieger. In dringenden Fällen sendete jedes Haus alle seine waffenfähigen Mitglieder ins Feld, in ~~mix~~ der dringenden von zweien eins, von dreien zwei, so daß die Landwirtschaft indes fortgesetzt werden konnte. War in einem Hause nur ein Mann, so wechselte dieser mit seinem Nachbar von Woche zu Woche ab. Sie waren weit entfernt, Sold zu empfangen oder zu begehrn; ein jeder trug seine eigenen Waffen, und in seinen besten Kleidern brach er auf; die Lebensmittel schickten die Weiber nach. Aus jedem Dorfe einige Leute, vom Felddienst ausgenommen, hatten die Verpflichtung, diese Zufuhr auf Pferden in Saumlast wöchentlich zweimal zu besorgen, mochte man an entfernten Orten oder in der Nähe schlagen.

Prevedite: Rado bih ti knjigu doneo već ranije da sam imao vremena. Otputovalo bih još juče da je moj pasos bio gotov. Očekivalo bih od tebe nešto bolje (u prošlosti!) Da nismo sinoć iznenada dobili goste, otišli bismo u pozorište. Rado bih te posetio kad bih imao vremena. Rado bih došao k tebi da sam imao malo više vremena. Bilo bi bolje kad mu ne bi ništa kazao (= da... ne kažeš); bilo bi bolje da mu ništa nisi rekao. Otišli bismo u šetnju kad ne bi padala kiša. Da juče nije padala kiša, napravili bismo jedan veći izlet.

abwechseln smenjivati se /apvekseln/
weit (davon) entfernt
sein biti daleko
(od toga)
der Sold plata
(najamnička)
begehen (4 pad.!) tražiti,
žudeti za



Leopold Ranke
aufbrechen krenuti, poći
die Lebensmittel
(množ.!) namirnice
nachschicken poslati
(za nekim)
der Felddienst ratna
služba
ausnehmen izuzeti
die Verpflichtung
obaveza
die Zufuhr dovoz
die Saumlast tovar
(tovarne životinje)
besorgen obaviti
wöchentlich nedeljno
entfernt udaljen
mochte... oder bilo (da)
... bilo
schlagen (ovde = sich
schlagen) boriti se
der Paß /pas/ pasos

Osamdeset deveti čas

Naučili smo dva savezna načina koji su pored pogodbenog načina, glavni nosioci pogodbenog smisla: savezni način predasnijeg i davnoprošlog vremena.

Primera za upotrebu ovih saveznih načina imaćete u današnjem tekstu na pretek. Ali tu se javlja već i savezni način za ostala vremena. Ustvari moramo da naučimo samo još savezni način za sadašnje vreme, jer za prošlo vreme treba nam samo savezni način sadašnjeg vremena od haben ili sein, za buduće vreme savezni način sadašnjeg vremena od werden.

Savezni način sadašnjeg vremena nije težak; dodaju se samo nastavci za savezni način osnovi neodređenog načina: hab- (osnova) + -e, -est, -e (!), -en, -et, -en; ich habe, du habest (!) er habe (!), wir haben, ihr habet (!), sie haben.

Svuda gde u tekstu pored novog, nama dosad nepoznatog oblika nalazite oblik iskaznog načina, imate pred sobom jedan takav savezni način. Za prevod je najčešće svejedno da li stoji jedan ili drugi oblik.

Upamtite kao opšte pravilo:

U indirektnom govoru upotrebljava se savezni način.

Današnji tekst uzet je (bez ikakve izmene) iz Ekermanovih »Razgovora s Gетеom«. Da bi se razumela situacija, treba znati da se ovaj razgovor vodio kratko vreme pošto je izgorelo vajmarsko pozorište, kojim je Gete lično dugo godina upravljao.

Jedna napomena koja će vam koristiti pri prevodenju: Nemac upotrebljava ponekad oblike ich dürfte, ich sollte (= savezni način pred. vr.) samo da ublaži neko tvrdjenje. Du dürftest recht haben — verovatno imaš pravo. Die Mittel der Kasse dürften nicht reichen — sredstva kase po

Nastavci

za savezni način:

1. -e
2. -est
3. -e (!)
1. -en
2. -et
3. -en

U indirektnom govoru stoji savezni način.

zu Tische za stolom
der Riß, des Risses
plan (građevine),
die Dekoration /ci:o:n/
dekoracija
sowohl — als (auch)
i — i, kako — tako

svoj prilici neće biti dovoljna. Oblici od soljen u tom slučaju se uopšte ne prevode: Ihr solltet sehen — videli biste.

Goethe über das Theater

(Eckermann: Gespräche mit Goethe)

Sonntag, den 27. März 1825

Bei Goethe zu Tische in größerer Gesellschaft. Er zeigte uns den Riß des neuen Theaters...

Es ward bemerkt, daß ein so hübsches Theater auch schöne Dekorationen und bessere Anzüge als bisher verlange (= verlangt). Auch war man der Meinung, daß auch das Personal anfange (= anfängt) nach und nach lückenhaft zu werden, und daß sowohl für das Schauspiel als die Oper einige ausgezeichnete junge Mitglieder müßten engagiert werden. Zugleich aber verhehlte man sich nicht, daß alles dieses mit einem bedeutenden Kostenaufwande verbunden sei (= ist), wozu die bisherigen Mittel der Kasse nicht reichen dürften.

»Ich weiß recht gut«, fiel Goethe ein, »man wird, unter dem Vorwände, die Kasse zu schonen, einige Persönchen engagieren, die nicht viel kosten. Aber man denke nur nicht, mit solchen Maßregeln der Kasse zu nützen. Nichts schadet der Kasse mehr, als in solchen wesentlichen Dingen sparen zu wollen. Man muß daran denken, jeden Abend ein volles Haus zu bekommen. Und da tut ein junger Sänger, eine junge Sängerin, ein tüchtiger Held und eine tüchtige junge Helden von ausgezeichnetem Talent und einiger Schönheit sehr viel. Ja, stände ich noch an der Spitze der Leitung, ich würde jetzt zum Besten der Kasse noch einen Schritt weiter gehen, und ihr solltet erfahren, daß mir das nötige Geld nicht ausbliebe.«

Man fragte Goethe, was er zu tun im Sinne habe (= hat).

hübsch *lep(uškast),*
privlačan, zgodan
bisher *dosad*
der Meinung sein *biti mišljena*
das Personal *osoblje*
nach und nach *malo po malo*
lückenhaft *nepotpun,*
s prazninama
engagieren *angažovati*
[angaži:ren]
sich verhehlen *kriti pred sobom*
der Kostenaufwand *trošak*
verbunden *skopčan*
die Kasse *kasa*
reichen *biti dovoljan*
der Vorwand *izgovor*
nützen *koristiti*
erfahren *doznati,*
iskusiti
nötig *potreban, nužan*
ausbleiben *izostati*
anwenden *primeniti*
dadurch *time*
jährlich *godišnje*
bisherig *dosadašnji*
einfallen *umešati se,*
upasti
schonen *štedeti*
man denke nicht *neka se ne misli*
die Maßregel *mera*
schaden *škoditi*
wesentlich *bitan*
tüchtig *valjan*
die Leitung *uprava*
zum Besten *na najveću korist*
im Sinne haben
nameravati

die Einnahme prihod
schlimm rđavo, zlo
der Taler talir
gewinnen dobiti, steđi

der Freiherr baron
das Bad banja, kupatilo
die Gesundheit zdravlje
mineralogisch mineralo-
loški
die Beute plen
der Wanderer putnik
(pešak)
dahinschreiten koračati,
ići svojim putem
ein Gewitter zieht herauf
približuje se oluja
(nepogoda)
schütteln tresti,
odmahnuti
wütend besan
verehrt poštovan
(fer-e:rt)
rechnen (zu) ubrajati (u)
die Gattung vrsta, rod
der Kalkstein krečnjak
schlagfertig brz
(na odgovoru)
naß werden pokisnuti
aufbrausen uskipeti;
planuti

das Verständnis razume-
vanje
das Original original
das Drama, die Dramen
drama

»Ein ganz einfaches Mittel würde ich anwen-
den«, erwiderte er. »Ich würde auch die Sonn-
tage spielen lassen. Dadurch hätte ich die
Einnahme von wenigstens vierzig Theater-
abenden mehr, und es müßte schlimm sein,
wenn die Kasse dabei nicht jährlich zehn- bis
fünfzehntausend Taler gewinnen sollte.«

Goethe und der Freiherr von Stein

Als das Bad Ruhla eröffnet wurde, besuchte
es auch Goethe. Auf dieser Wanderung begleitete
ihn der Freiherr von Stein.

Goethe dachte bei einem Besuch des Bades
weniger an seine Gesundheit als an die minera-
logische Ausbeute, die er in den Gebirgen zu
machen hoffte. Das Ziel der Wanderer war der
Inselberg.

Während sie auf der Straße dahinschritten,
zog ein Gewitter herauf. Stein, den die Wan-
derung schon längst verdroß, riet zur Einkehr
in ein Gasthaus. Doch Goethe schüttelte den
Kopf.

Stein, der wohl merkte, weshalb sein Be-
gleiter jede Einkehr ablehnte, wurde wütend.
»Wenn Sie durchaus Steine untersuchen wollen,
rief er zornig und rot im Gesicht, dann bitte
ich Sie, bei mir zu beginnen. Sagen Sie mir
doch, Verehrtester, zu welcher Gattung von
Steinen Sie mich rechnen.«

»Zu den Kalksteinen, entgegnete Goethe
schlagfertig, denn wenn Sie naß werden, brau-
sen Sie auf.«

Prevedite: Gete je više godina stajao na čelu
vajmarskog (Weimar = Vajmar) pozorišta. U
jednom razgovoru sa Ekermanom Gete tvrdi-
da bi napisao više drama da je publika poka-
zala više razumevanja za dramu i uopšte za
pozorište. Rado bih čitao Geteova dela u ori-
ginalu kad bih znao dobro nemački. Nadam se
da će mi to jednog dana poći za rukom. Gete
je u mlađim godinama preveo »Hasanaginicu«
a i kasnije pisao o našim narodnim pesmama.

Devedeseti čas

Strane reči (naročito francuske) dodaju u množini ponekad s (kao u francuskom). Ovo se izgovara.

das Hotel — množ. die Hotels /hote:ls/
das Auto — die Autos
das Büro — die Büros /büro:s/
das Sofa — die Sofas

Ovaj oblik ostaje kroz celu množinu nepromjenjen: in den Hotels.

Ako se srpskohrv. kaže:

Gospodin N. javlja: »Ja ostajem kod kuće« — ili

Gospodin N. javlja da ostaje kod kuće — onda nema faktički nikakve razlike, sem što se u prvoj rečenici upotrebljava direktni govor (reči g. N. navode se onako kako ih je ovaj stvarno izgovorio), a u drugoj indirektni govor (koji kazuje isto, samo sad više ne rečima g. N.).

Nemački se u drugom slučaju (tj. u indirektnom govoru) upotrebljava sa vezni način i time se sadržina tudihih reči izrično obeležava kao nešto što može odgovarati stvarnosti, ali ne mora.

Bilo da se nemački kaže:

Herr N. meldet, daß er zu Hause bleibt — ili Herr N. meldet, daß er zu Hause bleibe (sa-vezni način) — mi prevodimo i jednu i drugu rečenicu: G. N. javlja da ostaje (da će ostati) kod kuće.

Ali Nemac ipak u tome oseća izvesnu razliku. Sa veznim načinom se iskaz izrično obeležava kao tudi iskaz, za čiju se tačnost ne prima nikakva odgovornost. Ako, međutim, stoji iskazni način (kao u prvom slučaju), ova »niansa« ostaje neobeležena.

U današnjem tekstu:

die Begs von Bosnien
begovi Bosne (bosanski)

Sem u indirektnom govoru savezni način se često upotrebljava u namernim rečenicama (sa da mit, auf daß = da bi). On uopšte izražava subjektivnost iskaza, prostu želju, zamisao itd. za razliku od činjenica, stvarnosti. Takođe za zapovedni način trećeg lica uzima se savezni način sad. vr.: er komm.! neka dođe! man denke nicht! neka se ne misli! er lebe hoch! živeo!

sav. način sada-
šnjeg vremena
= osnova neodr. nač.
(leb-, trag-, ess-, müss-)
+ nastavci sav. nač.

du lebest
er trage
du essest
er müsse

das Heer /he:r/, die
Heere vojska
sich messen meriti se
die Schlacht bitka
der Reiter konjanik,
jahač
in den Rücken fallen
napasti s ledā
die Schanze šanac
verfehlten promašiti
bei Tagesanbruch
/ta:ges-a/) u svetuće
das Gewehr puška
das Lager logor
tapfer hrabar

Kao što smo uzgred već naučili, savezni način sadašnjeg vremena se uvek pravi od osnove neodređenog načina dodavanjem nastavka za savezni način (e, est, e, en, et, en). Sama osnova ne trpi nikakve promene.

Od leben, tragen glasi iskazni i savezni način sadašnjeg vremena:

| iskazni način | savezni način |
|--------------------|---------------------|
| ich lebe (trage) | ich lebe (trage) |
| du lebst (trägst) | du lebest (tragest) |
| er lebt (trägt) | er lebe (trage) |
| wir leben (tragen) | wir leben (tragen) |
| ihr lebt (tragt) | ihr lebet (traget) |
| sie leben (tragen) | sie leben (tragen) |

Leopold Ranke: Die serbische Revolution (Boj na Mišaru)

Es war in dem Anfang des August 1806, daß die Heere sich miteinander maßen. In der Nacht vor dem Schlachttage sendete Kara Georg seine Reiter in den nahen Wald, um bei dem ersten Schuß von seiner Seite, jedoch nicht früher, dem Feinde in den Rücken zu fallen. In der Schanze befahl er nicht zu schießen, ehe die Türken so nahe gekommen seien (= sind), daß man sie nicht mehr verfehlten könne (= kann). Bei Tagesanbruch erhob sich der Seraskier mit gesamter Macht aus seinem Lager vor Schabaz; die tapfersten Begs von Bosnien trugen die

Fahnen dem Heere voraus; ruhig, mit geladenem Gewehr harrten ihrer (*njih*) die Serben. Erst als die Türken in den Bereich der serbischen Flinten gekommen (= gekommen waren), gab Kara Georg das Zeichen; alle Vordermänner zielten; sie trafen, wie diese Schützen sich ausdrücken, sämtlich ins Fleisch: die Fahnen stürzten; große Verwirrung richteten die Kanonen an. Da (*pošto*) gleich hierauf die Reiter von hinten dahersprengten und einheben, Kara Georg aber die Schanze eröffnete und mit seinem Fußvolk in die feindlichen Reihen brach, war in einem Augenblick die Unordnung der Türken vollkommen und ihre Niederlage entschieden.

Prevedite: Ranke je 1829 uz pomoć (*pomoču*) čuvenog Srbina Vuka Karadžića (*na*)pisao istoriju srpske revolucije (*srpske oslobođilačke borbe*) iz početka devetnaestog veka i stekao time (dadurch) veliku zaslugu za stvar Srba. Vuk Karadžić mu je pri ovom radu pomagao. Pročitali smo već dva kratka odeljka (*komada*) iz Rankeove istorije. Ranke govori o Srbima sa divljenjem i ima puno razumevanje za njihovu oslobođilačku borbu. Pre sto i više godina su se najveći duhovi medu (unter) Nemcima iskreno interesovali za stvar i sudbinu srpskog naroda.

Devedeset prvi čas

Kao u svim slovenskim jezicima, tako i u srpskoj, glagolski vidovi zadaju strancu velike teškoće. U nemačkom ih nema, stoga prevodimo »napisao je knjigu, pročitao sam novine« prosto: er hat ein Buch geschrieben, ich habe die Zeitung gelesen. Nemački jezik je, stoga, s jedne strane jednostavniji; ne moramo da učimo toliko glagolskih oblika (doći, dolaziti = kommen). S druge strane, nemački jezik nema tako finih mogućnosti razlikovanja (učiti — naučiti, misliti — smisliti), nego mora često da se služi drugim izrazom ili opisnim načinom: eine

voraus napred
harren (s drugim pade-
žom!) očekivati
der Bereich oblast,
domet
das Zeichen znak
der Vordermann onaj
u prvom redu (ispred
nekog), prednjak
der Schütze strelac
sich ausdrücken izraziti
se
sämtlich sav
die Verwirrung zabuna,
zbunjenost, pomeđnja
anrichten pričinju,
izazvati
die Kanone top
hierauf potom
dahersprengen doleteti,
jurišati (ovamo)
einhauen seći (sabljom)
das Fußvolk pešadija
brechen (in) provaliti,
jurnuti (u)
die Unordnung nered
die Niederlage poraz
entscheiden rešiti
vollständig potpun
die Bewunderung
dirljenje
der Befreiungskampf
borba za oslobođenje

Prüfung ablegen = *polagati ispit*, eine Prüfung bestehen *položiti ispit*; im Sterben liegen = *umirati*, itd. U nekim slučajevima izgleda da nemački predmetak er- (be-) daje glagolu funkciju svršenog vida (raten *nagadati*, erraten *pogoditi*), ali i to je prividno, jer su to za Nemca uvek drugi glagoli sa drugim osnovnim značenjem; reichen, langen znači na pr. pružiti ruku, erreichen, erlangen po-, dostići, ali u isti mah i po-, dostiza(vati). Ustvari er-, be- daju glagolu često prelazno (auf den Berg steigen = den Berg besteigen) ili izrazitije značenje (lernen, erlernen = /na/učiti, bauen, erbauen. /sa/zidati).

Kod saveznog načina sadašnjeg vremena treba paziti da se on uvek gradi od neodređenog načina. Ako imate na pr. ich darf, onda morate za savezni način da se vratite na neodređeni način dürfen. Osnova jedürf-; njoj treba još dodati nastavke: ich dürfe, du dürfest, erdürfe itd. Treće lice jednине glasi pri tom uvek kao prvo i svršava se na -e.

Ovo pravilo važi za slabe, jake i nepravilne glagole. Izuzetak čini donekle samo pomoćni glagol sein. Njegov savezni način sad vremena glasi:

| | |
|-------------|-----------|
| ich sei | wir seien |
| du sei(e)st | ihr seiet |
| er sei | sie seien |

Za složena vremena radnog i za sva vremena trpnog stanja dovoljno je ako znamo savezni način pomoćnih glagola. Savezni način sadašnjeg vremena od haben i werden glasi prema gornjem pravilu:

| | |
|-----------|------------|
| ich habe | ich werde |
| du habest | du werdest |
| er habe | er werde |
| wir haben | wir werden |
| ihr habet | ihr werdet |
| sie haben | sie werden |

Savezni način pred. vremena naučili smo već ranije: ich wäre, ich hätte, ich würde.

U prošloj lekciji imali smo kao primer rečeniku: Herr N. meldet, daß er zu Hause bleibe. U budućem vremenu to bi glasilo: ...daß er zu Hause bleiben werde; u prošlom vremenu: daß er zu Hause geblieben sei. U prevodu mi taj savezni način i ne osećamo: Gospodin N. javlja da ostaje — da će ostati — da je ostao kod kuće.

Ali ako bi g. N. direktno kazao: Ich wäre gern zu Hause geblieben (rado bih ostao kod kuće), Šta onda? U tom slučaju imali bismo savezni način već u direktnom govoru. Ovakav savezni način sa pogodbenim značenjem ostaje i u indirektnom govoru. Prema tome indirektno: Herr N. meldet, daß er gern zu Hause geblieben wäre (g. N. javlja da bi rado ostao kod kuće).

Ako se kolebate kako da prevedete savezni način, pretvorite indirektni govor brzo u direktni, pa neće više biti dvoumljenja.

Pošto je zavisnost u nemačkom indirektnom govoru već dosta jasno označena saveznim načinom, to može sve za daß da izostane. U tom slučaju indirektni govor zadržava red reči glavne rečenice (tj. glagol stoji na drugom mestu). Gornje rečenice mogle bi prema tome da glase i ovako: Herr N. meldet,

*er bleibe zu Hause
er werde zu Hause bleiben
er sei zu Hause geblieben
er wäre gern zu Hause geblieben.*

Ali mi prevodimo i ovakve primere indirektnog govora bez sveze daß u srpskom pomoći sveze »da«: g. N. javlja da ostaje kod kuće itd.

Indirektno pitanje se, ako ne počinje upitnom reči (wer, was, worin itd.), vezuje za glavnu rečenicu svezom ob (da li), na pr: er fragt. wer gekommen sei (direktno: wer ist gekommen?), ali: er fragt, ob jemand gekommen sei (pita da li je neko došao; direktno: ist jemand gekommen?).

direktno:

Er sagt: >Ich bin krank<

indirektno:

Er sagt, daß er krank sei ili (bez daß):

Er sagt, er sei krank

die Laune *raspoloženje*
behaupten *tvrditi*
der Einfluß, die Einflüsse
 uticaj
das Wappen *grb*
die Eiche *hrast*
das Blatt *list*
staatsmännisch
 državnički
die Tätigkeit *delatnost,*
 rad
der Friedensvertrag
 mirovni ugovor

Kad govorite nemački, možete kako tako da se sporazumevate i bez saveznog načina. Ali za čitanje tekstova, čak i najbezazlenijih, ipak će vam koristiti da znate malo više o upotrebi saveznog načina.

Da biste se u to uverili, prenosim u desnom stupcu jednu anegdotu o Bizmarku tačno prema nemačkom izvoru. Videćete da je u prvom delu upotrebljen indirektni, u drugom direktni govor. Da biste jasno uočili razlike, daje se u levom stupcu isti tekst u obrnutom tj. indirektni u direktnom, a direktni u indirektnom govoru.

Direktno

/Bizmark je pričao direktno:

Mein ganzes Leben steht unter dem Einflusse der Zahl 3: ich habe drei Herren gedient, mein Familienwappen zeigt drei Eichenblätter und meine... Tätigkeit hat im Zeichen... gestanden; unter drei Friedensverträge habe ich meinen Namen gesetzt... habe ich drei Pferde geritten, die nacheinander getötet worden sind, nachdem ich dreimal aus dem Sattel geworfen worden bin.

(Original)

Indirektno

In froher Laune pflegte Bismarck manchmal zu behaupten, daß sein ganzes Leben unter dem Einflusse der Zahl 3 stehe: er habe drei Herren gedient, sein Familienwappen zeige drei Eichenblätter und seine staatsmännische Tätigkeit habe im Zeichen von drei großen Kriegen gestanden; unter drei Friedensverträge habe er seinen Namen gesetzt: im deutsch-französischen Kriege habe er drei Pferde geritten, die nacheinander getötet worden seien, nachdem er dreimal aus dem Sattel geworfen worden sei.

Indirektno

Er pflegte zum Schluß zu sagen, er habe... vorbereitet und den Dreibund ins Leben gerufen; er habe drei Kinder, und der Wahlspruch... laute... Und wenn man den Witzblättern glauben wolle, habe er auf seinem Kopfe nur — drei Haare.]

Direktno

Er pflegte zu schließen: »Ich habe die Zusammenkunft der drei Kaiser vorbereitet und den Dreibund ins Leben gerufen. Ich habe drei Kinder, und der Wahlspruch meines Hauses lautet: In trinitate robur (In der Dreifaltigkeit liegt die Stärke). Und wenn man den Witzblättern glauben will, habe ich auf meinem Kopfe nur — drei Haare!«

Prevedite (kao indirekstan govor, sa i bez daß): Pavle javlja da ne može da dođe. On kaže da ima mnogo posla. Bismarck je ponekad u šali tvrdio da je njegov život stajao pod uticajem broja 3. Gospodin N. kaže da nije dobio Vaše pismo; moraćete još jedanput da mu pišete. Rekao je da će Vas potražiti (aufsuchen) kad opet dođe u Beograd; da bi i sad rado došao k Vama da je znao gde stanujete.

Devedeset drugi čas

Ponovite pravila o oblicima i upotrebi saveznog načina koja smo dosad imali.

Danas jedna mala dopuna. Pošto savezni način po svojoj prirodi izražava nešto nestvarno, ili bar nešto što po sebi ne mora odgovarati čijenicama, razumljivo je da mora da stoji u rečenici sa als ob (»kao da«). Du siehst aus, als ob du krank wärest (ili: seiest) — izgledaš kao da si bolestan.

Rečenica koja počinje sa als ob sporedna je rečenica i ima stoga glagol na kraju. Mesto als ob može u istom značenju da stoji i samo als (»kao da«). Ali u tom slučaju glagol stoji odmah iza als.

Na pr.: er tut (stellt sich), als ob er uns nicht sähe (gesehen hätte) pravi se kao da nas ne viđi (nije video) — ili: er tut, als sähe er uns nicht (als hätte er uns nicht gesehen).

Od ličnih zamenica (ich, du itd.) potrebni su nam najčešće samo treći i četvrti padež (mir — mich itd.). Njih smo odavno naučili. Ali pošto ima predloga i glagola koji zahtevaju drugi padež, treba da znamo i drugi padež ličnih zamenica.

der Vertrag ugovor
töten ubiti
nachdem pošlo
(vremenska sveza!)
der Sattel sedlo
die Zusammensetzung
sastanak
der Kaiser /kajzer/ car
vorbereiten pripremiti
der Dreibund Trojni

Savez
ins Leben rufen
stvoriti, ostvariti
die Dreiheit trojstvo
die Stärke snaga, jačina
das Witzblatt šaljivi list
das Haar /ha:r/ dlaka,
kosa
der Scherz šala

»kao da«

als ob ... glagol na kraju
als ob
= als (glagol odmah iza
als)

statt (2 pad!) (u)mesto
statt meiner mesto mene
statt deiner mesto tebe
itd.

| | | | | |
|-------|--------|----------|-------|------|
| ich | meiner | me(ne) | mir | mich |
| du | deiner | te(be) | dir | dich |
| er | seiner | (nje)ga | ihm | ihn |
| sie | ihrer | nje | ihr | sie |
| es | seiner | (nje)ga | ihm | es |
| wir | unser | nas | uns | uns |
| ihr | euer | vas | euch | euch |
| sie | ihrer | njih, ih | ihnen | sie |
| (Sie) | Ihrer | Vas | Ihnen | Sie) |

Jedan glagol s drugim padežom (harren) imali smo kod Rankea: ruhig harnten *ihrer* (tj. der Türken) die Serben. Oblik ihrer je drugi padež lične zamenice sie (oni). Drugi padež zahteva na pr.: sich entsinnen setiti se: ich kann mich seiner (Ihrer) nicht mehr entsinnen *ne mogu više da se setim njega* (Vas). Predlog wegen (zbog) zahteva drugi padež, ali umesto wegen meiner (unser, Ihrer) kaže se meinet-wegen (unsertwegen, Ihretwegen).

Zamenice jemand neko, niemand niko, jedermann svako dobijaju u drugom padežu -s jemands itd.; etwas i nichts su nepromenljivi Od neodred. zamenice man (man sagt govori se; franc. on dit), se kao treći i četvrti padež, na-ročito u običnom govoru, upotrebljava einem, einen (es kommt einem vor čoveku se čini; das kann einen überraschen to može čoveka da iznenadi).

der Junggeselle *neženja*,
momak
 sich beteiligen (an)
učestvovati (*u*)
 auffallen (es fällt auf)
pasti u oči
 der Schluß (*šlus*) *kraj*,
završetak
 lauten *glasiti*
 der Fall *slučaj*
 gegen (4. pad!!) *prema*;
protiv
 einladen *pozvati*
(u goste)
 annehmen *primiti*,
prihvativati
 (es) wagen *usuditi* se
 bissig *zajedljiv*
 vernünftig *razuman*

Anekdoten um Schopenhauer

1

Als Junggeselle aß Schopenhauer nie zu Hause, sondern immer im Hotel. Nur ganz selten beteiligte er sich dort an den Gesprächen der übrigen Gäste. Es fiel aber auf, daß er jedesmal nach dem Hinsetzen (*posle sedanja, pošto bi seo*) einen Taler aus der Tasche nahm, ihn neben seinen Teller legte und am Schluß des Mittages-sens wieder einsteckte. Endlich wagte es einer der Gäste, ihn nach dem Grunde zu fragen. »Den Taler«, lautete die bissige Antwort, »habé

ich für den bestimmt, der während des Essens auch einmal ein vernünftiges Wort sagt, aber in den vielen Jahren, die ich an diesem Tische verbrachte, ist das noch nie der Fall gewesen.«

2

Gegen Frauen kannte Schopenhauer keine Rücksicht. So war er einmal bei einer Frankfurter Dame eingeladen, die einen geistreichen Kreis um sich zu sammeln liebte. Nur zögernd hatte der Philosoph, der ein verwöhnter Feinschmecker war, die Einladung angenommen, da er den Kochkünsten der Dame mißtraute. Die beiden ersten Gänge fanden Gnade vor seinem Gaumen, die nächste Speise aber schob er von sich und murkte: »Das ist rechtes Schweinefutter! Starres Entsetzen bei der Gesellschaft, aber die Dame des Hauses fragte ohne die geringste Verlegenheit mit dem bezauberndsten Lächeln: »Darf ich Ihnen dann noch etwas anbieten, Herr Doktor?«

3

Schopenhauers musikalisches Ideal war Rossini. Sobald er von ihm redete, erhob er die Augen zum Himmel. »Wenn man viel Rossini gehört hat, kommtt einem alles andere dagegen schwerfällig vor«, sagte er, obwohl er jedes Konzert besuchte, in dem Beethovens Sinfonien aufgeführt wurden. Nun kam Rossini eines Tages nach Frankfurt, wohnte im Hotel »Englischer Hof« und saß während des Mittagessens ganz in Schopenhauers Nähe. Dieser aber wollte die Bekanntschaft seines Ideals gar nicht machen. »Das kann unmöglich Rossini sein«, erklärte er, »was ich sehe, ist nur ein dicker Mann.«

Prevedite: (Jedno pismo.) *Dragi prijatelju!*
U tvom poslednjem pismu ti pitaš kako stoji s mojim znanjem nemačkog jezika. Neću sam sebe da hvalim. Hteo sam već odavno da ti napšem nemačko pismo. Ali mada sam marljivo

die Rücksicht obzir
der Kreis krug
sammeln skupiti
zögern oklevati
verwöhnt razmažen
der Feinschmecker
gurman
die Kochkunst kuvarska
veština
mißtrauen (wem) biti
nepoverljiv (prema),
ne verovati (u)
der Gang, die Gänge jelo;
hod(nik)
die Gnade milost
der Gaumen nepca
die Speise jelo
murren gundati
das Schwein svinja
das Futter hrana
(stočna)
starr /štar/ ukočen
das Entsetzen zabe-
zeknutost, užas
die Verlegenheit zbunje-
nost, neprilika
bezaubernd očaravajući,
čaroban
musikalisch muzikalni,
muzički
das Ideal ideal
sobald (sveza) čim
vorkommen izgledati
es kommt mir vor čini
mi se
schwerfällig glomazan,
trom
der Hof /ho:f/ dvor
jemand's Bekanntschaft
machen upoznati se
s nekim
erklären izjaviti.
objasniti

die Deutschkenntnisse
(množ.) znanje nemač-
kog jezika
selber = selbst

vierwöchig četvoro-
nedeljni
im voraus unapred

učio i razumem već prilično dobro nemački, ipak ču morati još mnogo da radim da bih sa-vladao sve teškoće. Čitanje mi više ne pada teško. Ali zato govor(enje)! Kad bih samo imao toliko novca da bih mogao dva do tri meseca da provedem u Nemačkoj. Ovde se često čuje da je život u Nemačkoj vrlo skup, bar za naš novac. Ali Nemci sami tvrde da to nije tačno, da se i u Nemačkoj može jevtino živeti. Pošto ti već živiš toliko dugo u Nemačkoj i poznaješ prilike odlično, molio bih te da mi kažeš koliko bih morao računati za jedan boravak od četiri nedelje u manjem mestu. Ti znaš da su moje želje vrlo skromne. Hteo bih samo da vidim nešto od Nemačke i da čujem oko sebe stalno nemački. Zahvalujem ti unapred.

Sa srdačnim pozdravima

Tvoj N. N.

Devedeset treći čas

Najčešći glas u nemačkim rečima i oblicima reči je **nenaglašeno**, »muklok e. Sretali smo ga u svakoj lekciji i kod reči i kod nastavaka. Dešava se da se u istoj reči nađu dva ovakva glasa U tom slučaju se često jedno nenaglašeno e prosto izostavlja, naročito ako između njih стоји samo suglasnik **I** (ili **R**).

Ako je nastavak **-e**, onda otpada **nenaglašeno e** same osnove: ich handle (mesto: han-del-e). Isto pravilo važi i za prideve i zamenice: dunkel, ali: der dunkle Wald; tapfer hrabar, der tapfere ili tapfre Held; unser naš, unsere Stadt ili unsre Stadt.

Ako je nastavak **-es**, **-en**, **-em**, onda može da izostane ili **nenaglašeno e** osnove ili (iza **r** reči nego iza **I**) **nenaglašeno e** nastavka: im dunkeln Wald ili im dunklen Wald; unser Haus, drugi padež: unseres Hauses, unsres Hauses, ali i unsers Hauses.

Glagoli na -eln (handeln
postupati, trgovati)
menjaju se u sad-a-
šnjem vremenu:

ich handle
du handelst
er handelt
wir handeln
ihr handelt
sie handeln

pred. vr.: ich handelte

Ovo izostavljanje potrebno je kod reči koje se svršavaju na -el (glagola i prideva), a moguće kod glagola i prideva na -er, kod unser i euer.

Imali smo ranije predloge s trećim i četvrtim padežom. Ima, pored toga, i predlog a koji zahtevaju drugi padež. Naučimo od njih bar ove:

statt, anstatt mesto, außerhalb van, innerhalb u, u okviru, u granicama, oberhalb iznad, unterhalb ispod, diesseits /di:szajc/ s ove strane, jenseits s one strane, infolge usled, inmitten usred, mittels(t) posredstvom, pomoću, während za vreme, wegen zbog.

trožt (uprkos, i pored) može imati i drugi i treći padež.

Aus Schopenhauers Werken

Wie der Wanderer erst, wenn er auf einer Höhe angekommen ist, den zurückgelegten Weg mit allen seinen Wendungen und Krümmungen im Zusammenhange überblickt und erkennt, so erkennen wir erst am Ende einer Periode unsers Lebens oder gar des ganzen den wahren Zusammenhang unsrer Taten, Leistungen und Werke, die genaue Konsequenz und Verkettung, ja auch den Wert derselben.

*

Ein wichtiger Punkt der Lebensweisheit besteht in dem richtigen Verhältnis, in welchem wir unsere Aufmerksamkeit teils der Gegenwart, teils der Zukunft widmen, damit nicht die eine uns die andre verderbe. Viele leben zu sehr in der Gegenwart: die Leichtsinnigen; — andre zu sehr in der Zukunft: die Ängstlichen und Besorglichen. Selten wird einer genau das rechte Maß halten. Die, welche mittelst Streben und Hoffen nur in der Zukunft leben, immer vorwärts sehn und mit Ungeduld den kommenden Dingen entgegenseilen, als welche (koje)

statt meiner mesto mene

außerhalb des Dorfes
van sela

jenseits des Flusses
s one strane reke

infolge des Regens usled
kiše

während der Ferien
za vreme školskog
raspusta

wegen des Preises zbog
cene .

die Wendung preokret,
obrt, okuka

die Krümmung krivina
krumm kriv

der Zusammenhang
veza, povezanost

überblicken pregledati

die Periode period (rod!)

die Tat čin, delo

die Leistung postignuće,
rad, uspeh

die Konsequenz dosled-
/konzakvencl/ nost

die Verkettung ispre-
pletenost

die Kette lanac

die Weisheit mudrost
bestehen sastojati se
das Verhältnis srazmera
die Aufmerksamkeit
pažnja

teils — teils delom —
delom
streben težiti
das Hoffen nada(nje)
entgegen u susret
inzwischen medutim,
u međuvremenu
allererst tek (najzad)
unbeachtet neoprižen
ungenossen neiskorišćen
vorbeiziehn proći
altklug starmali
der Esel magarac
vergleichen uporediti
beschleunigen ubrzati
anheften prikačiti,
pričvrstiti
das Bündel svežanj,
zavežljaj
das Heu seno
dicht vor neposredno
pred
betrügen (um) varati,
prevariti (za)
indem time što, na taj
način što
real realno
ausschließlich isključivo
ins Serbische übersetzen
prevesti na srpski
aus dem Deutschen über-
setzen prevesti sa ne-
mačkog
der Vers /fers/, die Verse
stih
möglichst gut što bolje
mehrtnals više puta

allererst das wahre Glück bringen sollen, in-
zwischen aber die Gegenwart unbeachtet und
ungenossen vorbeiziehn lassen, sind trotz ihrem
altklugen Mienen jenen Eseln in Italien zu
vergleichen, deren Schritt dadurch beschleunigt
wird, daß an einem ihrem Kopf angehefteten
Stock ein Bündel Heu hängt, welches sie daher
stets dicht vor sich sehn und zu erreichen hof-
fen. Denn sie betrügen sich selbst um ihr ganzes
Dasein, indem sie stets nur ad interim leben,
— bis sie tot sind... Die Gegenwart allein ist
wahr und wirklich; sie ist die real erfüllte Zeit,
und ausschließlich in ihr liegt unser Dasein.

A. SCHOPENHAUER

Prevedite: Sopenhauer je jedan nemački filozof. Nekoliko manjih dela od njega prevedeno je i na srpski. Za mene je lakše da prevodim sa nemačkog na srpski nego sa srpskog na nemački. Najbolja dela nemačkih pesnika i pisaca prevedena su više puta na srpski. Ali prevod ne može nikad da pruži ono što pruža original. To važi naročito za dela u stihovima. Već zbog toga bih htio da što bolje znam nemački, da bih dela nemačke književnosti mogao da čitam u originalu.

Devedeset četvrti čas

Još nešto o indirektnom govoru.
Pravilo je:

- da savezni način direktnog govora ostaje i u indirektnom govoru;
- ako u direktnom govoru stoji zapovedni način, on se u indirektnom opisuje saveznim načinom od sollen (rede i mögen). U današnjem tekstu imate kao primer: der Herr sprach zum Doktor, er sollte seine Kunst zeigen (direktno: Zeige deine Kunst!);

c) ako u direktnom govoru stoji iskazni način, on se u indirektnom govoru zamjenjuje odgovarajućim saveznim načinom. Ali

| mesto saveznog načina | može da stoji savezni način |
|--------------------------|--------------------------------|
| 1) sadašnjeg vremena | predašnjeg vremena |
| 2) prošlog vremena | davnoprošlog vremena |
| 3) budućeg vremena | pogodbeni način. |

Ova zamena se vrši naročito onda kad se oblik saveznog načina ne bi razlikovao od iskaznog načina. Ali mi je sretamo (naročito u severnnonjemačkom govoru) i tamo gde bi razlika po sebi bila jasna.

Primera imate vrlo mnogo u bajci braće Grimm: Doktor Sveznajući. U početku te bajke priča se kako je jedan seljak htio da postane lekar. Po savetu doktora nabavio je bukvare (Abecbuch; das Abc /a-be-ce:/ azbuka, das Abcbuch /a-be-ce:bu:h/ bukvare) sa slikom petla (Göckelhahn, der Hahn petao) i nad vratima istakao firmu Doktor Allwissend.

Doktor Allwissend

Als der Bauer Krebs ein wenig gedoktert hatte, aber noch nicht viel, ward einem reichen großen Herrn Geld gestohlen. Da ward ihm von (za) dem Doktor Allwissend gesagt, der in dem und dem Dorfe wohnte und auch wissen müßte, wo das Geld hingekommen wäre. Also fuhr der Herr hinaus ins Dorf und fragte ihn, ob er der Doktor Allwissend wäre. — Ja, der wäre er. — So sollte er mitgehen und das gestohlene Geld wieder schaffen. O ja, aber die Grete, seine Frau, müßte auch mit.

Als sie auf den adligen Hof kamen, war der Tisch gedeckt, da sollte er erst mitessen. — Ja, aber seine Frau, die Grete, auch, sagte er und setzte sich mit ihr hinter den Tisch. Wie

allwissend sveznajući,
sveznadar
der Krebs /kre:ps/ rak
(ovde: prezime)
doktern izigravati
lekara, »doktorisati«
mitgehen, mitessen itč.
jesti (s nekim)
mitmüssen morati poći
s nekim
adlig plemički
den Tisch decken
postaviti sto
der Bediente, ein Bedien-
ter sluga
die Schüssel činija
anstoßen gurnuti
der Dieb /di:p/ lopez
mir wird angst strah me
spopada
übel ankommen zlo se
provesti
verdeckt prekriven

mogao bi i
sav. nač. sad. vr.:
= wohne
= müsse
= sei
= sei
= solle
= müsse

= sei
= bringe
= habe

= sei

= solle
= liege

= solle

= möge

= gehe

= wisse

nun der erste Bediente mit einer Schüssel schönen Essen kam, stieß der Bauer seine Frau an und sagte: »Grete, das war der erste«, und meinte, es wäre derjenige, welcher das erste Essen brächte. Der Bediente aber meinte, er hätte damit sagen wollen, »das ist der erste Dieb«, und weil er's nun wirklich war, ward ihm angst, und er sagte draußen zu seinen Kameraden: »Der Doktor weiß alles, wir kommen übel an: er hat gesagt, ich wäre der erste.« Der zweite wollte gar nicht herein, er mußte aber doch. Wie er nun mit seiner Schüssel hereinkam, stieß der Bauer seine Frau an: »Grete, das ist der zweite.« Dem Bedienten ward ebenfalls angst, und er machte (*gledao je*), daß er hinauskam. Dem dritten ging's nicht besser, der Bauer sagte wieder: »Grete, das ist der dritte.« Der vierte mußte eine verdeckte Schüssel hereintragen, und der Herr sprach zum Doktor, er sollte seine Kunst zeigen und raten, was darunter läge; es waren aber Krebse. Der Bauer sah die Schüssel an, wußte nicht, wie er sich helfen sollte, und sprach: »Ach, ich armer Krebs!« Wie der Herr das hörte, rief er: »Da, er weiß es, nun weiß er auch, wer das Geld hat.«

Dem Bedienten aber ward gewaltig angst und er blinzelte den Doktor an, er möchte (*neka*) einmal herauskommen. Wie er nun hinauskam, gestanden sie ihm alle vier(e), sie hätten das Geld gestohlen: sie wollten's ja gerne herausgeben und ihm eine schwere Summe dazu, wenn er sie nicht verraten wolle; es ginge ihnen sonst an den Hals (*da inače ode njihova glava*). Sie führten ihn auch hin, wo das Geld versteckt lag. Damit war der Doktor zufrieden, ging wieder hinein, setzte sich an den Tisch und sprach: »Herr, nun will ich in meinem Buch suchen, wo das Geld steckte.« Der fünfte Bediente aber kroch in den Ofen und wollte hören, ob der Doktor noch mehr wüßte. Der saß aber und schlug sein Abc-Buch auf, blätterte hin und her und suchte den Göckelhahn. Weil er ihn nicht gleich finden

könnte, sprach er: »Du bist doch darin und mußt auch heraus.« Da glaubte der im Ofen, er wäre gemeint (da se na njega misli), sprang voller Schrecken heraus und rief: »Der Mann weiß alles.« Nun zeigte der Doktor Allwissend dem Herrn, wo das Geld lag, sagte aber nicht, wer's gestohlen hatte, bekam von beiden Seiten viel Geld zur Belohnung und ward ein berühmter Mann.

Brüder GRIMM

Prevedite: Ime Grim poznato mi je još iz detinjstva. Ko od nas nije kao dete čitao sa najvećim zadovoljstvom bajke braće Grim. Tada (damals) smo se malo interesovali za ta dva čoveka koji su skupili sve ove divne bajke koje danas oduševljavaju decu. Tek kasnije nam je rečeno da je Jakov Grim bio lični prijatelj našeg velikog Vuka Karadžića, čiji je 160-ti rođendan proslavljen 1947 godine. Doznavali smo da se Grim vrlo jako interesovao za srpski jezik, da je čak naučio srpski i prevodio srpske narodne pesme koje su oduševljavale i Getae, najvećeg pesnika nemačkog naroda.

= sei

raten nagadati
gewaltig strašno, jako
anlinzeln (4 padež!)

namignuti

gestehen priznati

verraten izdati, odati

verstecken sakriti

stecken nalaziti se;

metnuti

der Ofen peć

aufschlagen rasklopiti,
otvoriti (knjigu)

der Schrecken strah

wer's = wer' es

die Belohnung nagrada

die Kindheit detinjstvo
persönlich lični
feiern (pro)slaviti

Devedeset peti čas

Iz prošlog teksta ste videli da se često mesto saveznog načina sadašnjeg vremena nekog glagola — pomoćnog glagola kod složenih vremena — upotrebljava savezni način predašnjeg vremena, iako se savezni način sadašnjeg vremena svojim oblikom jasno razlikuje od iskaznog načina. U takvom slučaju predašnje vreme ne prevodimo pogodbenim načinom.

Nekoliko drugih primera:

er sagt, er komme (käme) gern kaže da rado dolazi (komme bi bilo dovoljno, jer se jasno razlikuje od kommt).

sie sagen, sie **kämen** (*a ne: kommen*) gern
kažu da rado dolaze (kommen kao savezni način ne bi se razlikovalo od iskaznog načina: stoga se uzima savezni način predašnjeg vremena **kämen**).

er sagt, er **habe** mich gesucht = on kaže da me je tražio (haben je dovoljno, jer se jasno razlikuje od hat).

sie sagen, sie **hätten** uns gesucht = kažu da su nas tražili (hätten radi razlikovanja od iskaznog načina haben).

er sagt, er **werde** kommen = kaže da će doći (werde je dovoljno, jer se jasno razlikuje od wird).

sie sagen, sie **würden** kommen = kažu da će doći (würden radi razlikovanja od iskaznog načina werden; sie würden kommen ne mora prema tome, u indirektnom govoru imati pogodbeno značenje).

die Welt *svet*
von oben *odozgo*
der Klecks /kleks/ *mrlja*
der Streifen *pruga*,
 →*straftač*
der Lehm *ilovača*
lehmig *glinast*, kao
 ilovača
mittler *srednji*
das Spielzeug *igračka*
der Fußgänger *pešak*
der Kilometer *kilometar*
dahrsausen *juriti*
der Vogel *ptica*
das Element *element*
die Fortbewegung
 kretanje (dalje)
sich fortbewegen *kretati*
 se (dalje)
unerlaubt *nedozvoljen*
das Opfer *žrtva*
durchmessen *preći*

Die Welt von oben

Wie ganz anders sieht die Erde aus, wenn man sie in großer Höhe aus dem Flugzeug betrachtet: ein großer grüner Klecks bedeutet einen Wald, ein glänzendes Band ist ein Fluß, ein weißer Doppelstreifen eine Autobahn, ein lehmig-gelbes schmales Band eine Eisenbahnlinie; ein Dorf, ja sogar eine mittlere Stadt macht den Eindruck einer Spielzeugschachtel. Fußgänger und Fahrzeuge erscheinen, wenn sie überhaupt zu sehen sind, als kleine schwarze Punkte. Ja, die Erde wird wirklich klein, wenn sie aus großer Höhe betrachtet wird, aus dem Flugzeug, das mit Hunderten von Stundenkilometern dahinsaust.

Wer denkt heute in Wirklichkeit noch daran, dass die Luft zwar für die Vögel, nicht aber für den Menschen das Element der Fortbewegung ist? Wer hat heute noch ein Gefühl dafür, daß das Fliegen eigentlich etwas Unerlaubtes ist, daß es seit Ikarus' Zeiten viel Erfindungsgeist

und große Opfer gefordert hat? Niemand denkt heute mehr daran, wenn er ein Flugzeug bestiegt, um in wenigen Stunden den alten Kontinent zu durchmessen, in wenig mehr als einem Tage den Ozean zu überqueren und in wenigen Tagen eine Reise um die Welt zu machen. Das Flugzeug ist längst neben Bahn, Schiff und Auto zu einem natürlichen Verkehrsmittel geworden, das in immer größeren Scharen den Himmel über unserer Erde bevölkert.

Wie eigenartig ist das Bewegungsgefühl: das Flugzeug scheint zu stehen, und die Erde fliegt unter uns vorüber. Alles, was sich tief unter dem Beschauer befindet, ist in dauernder Bewegung; wie in einem Film rollt die Landschaft unter ihm ab.

Nicht nur die Objekte auf der Erde selbst, auch die Geschwindigkeit, mit der sich alles auf der Erde fortbewegt, unterliegt dem Gesetz der Verkleinerung: Schnellzug und Auto scheinen im Schneckentempo zu kriechen oder sich überhaupt nicht von der Stelle zu bewegen.

Wenn sich dann Silberwolken zwischen den Betrachter im Flugzeug und die Erde schieben, wird das Bild noch reizvoller. Von Zeit zu Zeit zerreißt die Wolkendecke und läßt für kurze Zeit tief unten Berge, Felder und Wiesen. Hügel und Siedlungen in ihren Miniaturausmaßen sichtbar werden. Ein großartiges Schauspiel bietet sich dem Blick, wenn unter dem Flugzeug Blitz durch Gewitterwolken zucken oder das Gewölk von der untergehenden Sonne beschienen wird.

Prevedite: Odozgo iz aviona svī predmeti izgledaju umanjeni i čine utisak igračke. Kao što se na ladi dobija morska bolest, tako mnogi avionski putnici dobijaju vazdušnu bolest. Avion je danas najbrže saobraćajno sredstvo. Sve države unapredaju vazdušni saobraćaj; iz godine u godinu raste broj avionskih putnika. Letenje je danas, blagodareći napretku tehnike, gotovo isto tako sigurno kao vožnja železnicom.

besteigen (4 padež!)

peti se (u)

der Kontinent kontinent
überqueren preći

/-kve:ren/

das Verkehrsmittel

saobraćajno sredstvo

die Schar jato

bevölkerung naseliti

eigenartig osobit

der Beschauer posmatrač

dauernd stalno

abrollen odvijati se

das Objekt objekt

unterliegen podleći,

podležati

das Gesetz zakon

verkleinern umanjiti

die Verkleinerung

smanjenje

das Tempo tempo

die Schnecke puž

die Wolke oblak

das Silber srebro

zerreißen raskinuti se

der Hügel brežuljak

die Siedlung naselje

die Miniatur miniatura

das Ausmaß dimenzija

großartig veličanstven

/gro:s-artih/

das Schauspiel prizor

der Blitz munja

das Gewölk oblaci

zucken blesnuti

untergehen zaći

(o suncu)

bescheinen obasjati

die Seekrankheit morska

bolest

der Luftreisende

avionski putnik

dank (3 pad.) blagodareći

Devedeset šesti čas

Razlikuj:

selbst **ich**

(selbst prethodi i slabije je naglašeno od sledeće reči) = čak (i) ja

ich **selbst**

(selbst sleduje drugoj reči i nosi naglasak) = ja **sam**

selbst **ich** weiß nicht
čak ni ja ne znam

ich **selbst** weiß nicht
ja **sam** ne znam

rheinisch /rajniš/
rajnski
die Metropole metropola
die Hanse Hanza
(savez gradova)
der Römer Rimjanin
der Handel trgovina
die Jetztzeit sadašnjica
das Industriegebiet
industriska oblast
das Mittelalter srednji
vek
westfälisch vestfalski
die Werkstatt radionica
beschäftigen zaposliti
der Faden konac, nit
außerordentlich
vanredan

Još dve-tri napomene o saveznom načinu, ovom možda najtežem poglavlju nemачke gramatike.

Imali smo ranije man denke nicht u značenju: neka se ne misli! Savezni način sadašnjeg vremena je ovde upotrebljen u značenju za povednog načina. Jedna poznata Geteova pesma počinje: Edel sei der Mensch, hilfreich und gut (plemenit neka je čovek, gotov da pomogne /milosrdan/ i dobar).

Savezni način sadašnjeg vremena ne izražava u glavnoj rečenici samo zapovest, nego i želju koja je ostvarljiva (često opisno pomoći saveznog načina od mögen): Mögest du glücklich sein — srećan bio!

Neostvarljiva želja se iskazuje saveznim načinom pređašnjeg ili (za prošlost) davnoprošlog vremena: Hätte ich doch irgend eine Nachricht von ihm! Da mi je da imam ma kakvu vest od njega (a ja je ustvari nemam)! Hätte er mir doch ein Wort davon gesagt! Da mi je samo rekao jednu reč o tome (ali on je čutao)!

Što se tiče upotrebe saveznog načina u sporednim rečenicama, govorili smo opširno o pogodbenim rečenicama. Dosta je bilo reči i o indirektnom govoru. Treba još jednom upozoriti na to da u namernim rečenicama (koje počinju sa daß, auf daß ili damit »da bi«) stoji savezni način (ali ne uvek!). U jednom ranijem tekstu Šopenhauer savetuje da se ne živi isključivo ni u sadašnjosti ni u budućnosti, »damit nicht die eine uns die andre verderbe« (savezni način od verdirbt; »da nam jedna ne bi pokvarila drugu«).

Ako vas neki savezni način, i pored svih ovih pravila, dovede u zabunu, setite se kao najopštijeg pravila toga da savezni način, nasuprot činjenicama i objektivnoj stvarnosti, izražava subjektivnost (verovanje, prepostavku, mogućnost, želju itd.).

Olakšica je za strance što se u običnom govoru savezni način sreće mnogo ređe nego u pisanim jeziku. Moralo se ipak o njemu govoriti malo opširnije, inače bi on, pri čitanju, bio stalni kamen spoticanja za vas.

Köln, die rheinische Metropole

Von der Hanse bis heute ist ein langer Weg. Den alten Römerstraßen folgten die Handelswege des Mittelalters, die Eisenbahnlinien und Autostraßen der Jetzzeit. Für alle war Köln zwei Jahrtausende hintereinander der Mittelpunkt. Heute liegt Köln vor den Toren des rheinisch-westfälischen Industriegebietes, der großen Werkstatt des deutschen Volkes, die Millionen Hände beschäftigt und mit der es durch tausend Fäden in Handel und Industrie verbunden ist.

Die Stadt, die außerordentlich reiche Kunstschatze barg und deren Dom zu den schönsten und berühmtesten Baudenkmalern der Gotik gehört, hat durch die Zerstörungen des letzten Krieges schwer gelitten, aber schon ein Jahrzehnt nach Kriegsende strahlt sie wieder das vielgestaltige Leben einer ganz modernen Großstadt aus. Die Eigenart ihrer Bevölkerung gibt ihr jenen Charakter des rheinischen Lebens, dessen frohes und gefälliges Wesen in der weiten Welt bekannt ist und einen einzigartigen Ausdruck in dem berühmten Kölner Karneval findet.

Neben den zahlreichen Bauten, die als Zeugen einer stolzen und reichen Vergangenheit das Stadtbild bestimmen, sind gewaltige Neubauten ein nicht minder beredtes Zeugnis für die Lebenskraft und den Fortschrittswillen dieser Stadt. Von diesen Neubauten seien nur die Universität, das Stadion, der Flugplatz, die ausgedehnten, selbst (čak) Seeschiffen zugänglichen Hafenanlagen, Meisterwerke der Technik wie die Rheinbrücken erwähnt.

| |
|---|
| bergen kriti, čuvati (u sebi) |
| der Schatz, die Schätze blago |
| der Dom katedrala (gotska) |
| das Denkmal spomenik |
| das Baudenkmal |
| građevinski spomenik die Gotik gotika, gotski stil |
| die Zerstörung razaranje ausstrahlen zračiti (iz sebe) |
| die Gestalt oblik |
| vielgestaltig raznolik, mnogostruk |
| die Eigenart /ajgen-a:rt/ osobeni karakter, osobenost |
| der Charakter karakter /karakter/ gefällig dopadljiv, ljubazan |
| das Wesen biće, suština, narav |
| einzigartig jedinstven |
| der Ausdruck izraz |
| der Karneval karneval |
| zahlreich mnogobrojan |
| der Bau, die Bauten gradjedina |
| der Zeuge svedok |
| beredt /b're:t/ rečit |
| der Wille, des Willens volja |
| das Stadion /st./ stadion |
| ausgedehnt prostran |
| zugänglich pristupačan, dostupan |
| der Ausgangshafen polazno pristanište |
| genüßreich pun uživanja |

m
, die Felsen
(iza imenice!)

Köln ist Ausgangshafen der be-
Rheinfahrten, die in fröhlichen und
reichen Stunden den Fremden über
winter, Koblenz, den steilen Fels der
(Lorelay) entlang, nach Mainz führen.

| Latinica štampana | Gotica štampana | Ime slova |
|----------------------|--------------------|-------------|
| A a | ꝑ a | a |
| B b | ꝑ b | be |
| C c | ꝑ c | ce |
| (Ch ch)* | (ꝑ ch) | ce-ha |
| D d | ꝑ d | de |
| E e | ꝑ e | e |
| F f | ꝑ f | ef |
| G g | ꝑ g | ge |
| H h | ꝑ h | ha |
| I i | ꝑ i | i |
| J j | ꝑ i | jot |
| K k | ꝑ t | ka |
| L l | ꝑ l | el |
| M m | ꝑ m | em |
| N n | ꝑ n | en |
| O o | ꝑ o | o |
| P p | ꝑ p | pe |
| Q q | ꝑ q | ku |
| R r | ꝑ r | er |
| S s | ꝑ ſ, ꝑ | es |
| — B | — ꝑ | es-cet |
| (Sch sch) | (ꝑ ſh ſh) | es-ce-ha |
| T t | ꝑ t | te |
| (Tsch tsch) | (ꝑ ſh ſh) | te-es-ce-ha |
| U u | ꝑ u | u |
| V v | ꝑ v | fau |
| W w | ꝑ w | ve |
| X x | ꝑ x | iks |
| Y y | ꝑ y | ipsilon |
| Z z | ꝑ z | cet |

* Slova u zagradi treba u rečniku tražiti pod prethodnim slovom.

Devedeset sedmi čas

Još u uvodu smo rekli da Nemci za pisanje svog jezika upotrebljavaju latinicu i goticu.

Dosad smo se isključivo služili latinicom. Ali pošto se neki listovi i neke knjige iz lepe književnosti stampaju goticom, to moremo da naučimo i ovu drugu azbuku koju Nemci nazvaju »Fraktur« (zbog izlomljenog oblika slova) ili »die deutsche Schrift«.

Svakom slovu latinice odgovara po jedno slovo gotice. Samo za slovo s latinice gotica ima dva znaka: ı i š. Ovo poslednje — tzv. okruglo s — piše se na kraju reči (das Haus), ispred nastavaka (häuser) i u složenicama na kraju pojedinih sastavnih delova (Ha...sier domaća životinja).

Goticu treba malo više vežbati da bi se tačno razlikovala slova koja su na prvi pogled vrlo slična, kao na pr. ſ i ſ, ē i ē, ă i ă.

Da biste se mogli vežbati u čitanju tekstova štampanih goticom, donosimo nekoliko lakih pričica i jednu Geteovu pesmu.

Leiser Wink

Der blinde Fabeldichter Pfeffel wurde öfter von einem sehr langwörigen Herrn besucht, der eintönig und ununterbrochen Dummheiten redet. Da sagte Pfeffel eines Tages zu ihm: „Aber, mein Herr, aus was für ein schlechtem Buch lesen Sie mir denn da vor?“ Dieser Wink blieb nicht ohne Wirkung; der Schwäger kam nicht wieder.

Gotica = die Fraktur
ili die deutsche Schrift

| | |
|--------------|---------------------------|
| leis | tih, miran, neprimetan |
| der Wink | mig |
| die Fabel | basna |
| angwoelia | dosadan |
| eintönig | jednolik, monoton |
| die Dummheit | glupost |
| die Wirkung | dejstvo |

| | |
|---|----------------------|
| vorlesen | čitati (pred kim) |
| der Schwäher brbljivac | |
| das Begehrn želja, zahtev | |
| die Dichtung pesničko de- lo, pesni- štvo | |
| abweisen odbiti | |
| sich in sein pomiriti se Schicksal sa sudbinom | |
| erg ben preleteti | |
| überfliegen patetično | |
| pathetisch dati, žrtvo- vati | |
| hergeben smrstan | |
| sterblich | |

| | |
|----------------|------------------------------------|
| die Flur | poljana |
| der Zweig | grana |
| die Stimme | glas |
| das G. sträuch | žbunje, grmlje |
| die Liebe | ljubav |
| segnen | blagosiljati |
| der Dampf | para, izma- glica |
| blinke | svetlucati |
| die Lerche | ševa |
| der Geist g | pevanje, pe- sma |
| die Lust | vazduh |
| der Duft | miris |
| die Jugend | mladost, |
| | omladina |
| dieonne | slast, milina |
| die Brust | (jednina!) grudi |
| die Erde | zemlja (zemljina kugla) |
| die Lust | uživanje, zadovolj- stvo, volja |

Iste reči latinicom:

leise — der Wink — die Fabel — langweilig — eintönig — die Dummheit — die Wirkung

Mit Tintel
Der Dichter Friedrich Hebbel bekam eines Tages den Besuch eines jungen „Dichters“

Obwohl sich Hebbel gerade mitten in der Arbeit befand, nahm er sich doch die Zeit, den Besucher nach seinem Begehr zu fragen. „Ich bin hergekommen, sagte der junge Mann, um Ihre Kritik über meine neueste Dichtung zu hören“. Da Hebbel ahnte, daß dieser Besucher zu seinen gehörte, die immer wieder kommen, auch wenn sie abgewiesen werden, ergab er sich in sein Schicksal und überlief rasch die ersten Seiten. Jetzt bemerkte sein Besucher pathetisch: „Ich habe dieses Buch mit meinem Herzen geschrieben“. Hebbel er-

widerte hierauf sehr liebenswürdig „Wissen Sie was, junger Freund, Sie sehen mir nicht so aus, als ob Sie viel Herzblut hinzugebracht hätten. Gehen Sie also hübsch nach Hause und machen Sie es so wie ich und alle anderen Sterblichen: schreiben Sie Ihre Werke mit Tinte!“



F. Hebbel

Mailied

Wie herrlich leuchtet
Mit die Natur!
Wie glänzt die Sonne!
Wie lacht die Flur!

Es dringen Blüten
Aus j dem Zweig
Und tausend Stimmen
Aus dem Gesträuch.

Und Freud und Wonn.
Aus jeder Brust —
O Erd, o Sonne!
O Glück, o Lust!

O Li b, o Liebe!
So o den schön,
Wie Morgenwolken
Auf jenen Höhn!

Du segnest herrlich
Das frische Feild,

Im Mütendampfe
Die volle Welt!

O Mädchen, Mädchen,
Wie lieb ich dich!
Wie blinkt dein Auge!
Wie liebst du mich!

So liebt die Lerche
Gesang und Lust,
Und Morgenwölkchen
Den Himmelnduft!

Wie ich dich liebe
Mit warmem Blut,
Die du mir Jugend
Und Freud und Blut

Zu neuen Liedern
Und Tänzen gibst —
Sei ewig glücklich,
Wie du mich liebst!

J. W. Goethe

Devedeset osmi čas

Imali smo imenice das Gewölk oblaci, das Gebüsch (Gesträuch) žbunje, grmlje. To su kolektivne imenice, napravljene od prostih imenica — die Wolke oblak, der Busch (Strauch) žbun, grm — pomoću nenaglašenog predmeta ge- i mučenjem osnove. Takve su imenice srednjeg roda i upotrebljavaju se, po pravilu, samo u jednini: das Gefieder perje (die Feder pero), das Gestein kamenje, das Gemäuer zidine (die Mauer zid) itd. Ovo kolektivno gemitamo i u reči die Geschwister brat i sestra, braća i sestre, samo što je ova reč množina.

Reči als i wie stranca često zbunjaju. Herr N. ist als Rechtsanwalt ausgezeichnet — G. N. je kao advokat odličan. Herr N. ist bewandert (iskusan, potkovan) wie ein Rechtsanwalt. U čemu je razlika? U prvom slučaju g. N. je stvarno advokat. U drugom se samo konstatiše da zna stvari isto onako dobro kao kakav advokat. Prema tome, reč wie kazuje samo poređenje. Biste li sad razumeli razliku između: er geht als Bettler umher i er geht wie ein Bettler umher? Prva rečenica znači: On luta prosjačeći, tj. on ide i prosi; druga znači: on ide (odeven i sl.) kao prosjak, a ustvari nije, samo daje utisak prosjaka

U nemačkom se javlja neki prividno nezavisani četvrti padеž; ustvari treba u mislima dodati »noseći, držeći«. Er geht, die Augen (den Kopf) gesenkt, den Stock in der Hand, den Hut auf dem Kopf (u današnjem tekstu: den Fez korrekt auf dem Kopf) = on ide oborenih očiju (oborene glave), sa štapom u ruci, sa šeširom na glavi (noseći fes korektno na glavi), mesto »držeći oči... oborene, noseći štap u ruci« itd.

Današnji tekst je kratak odlomak iz ratnog dnevnika Gerharda Gezemana »Die Flucht«; opisuje malu scenu koju je pisac, u danima povlačenja 1915. g., doživeo u Kos. Mitrovici.

— vorlesen — der Schwätzer — das Begehrn — die Dichtung — abweisen — sich in sein Schicksal ergeben — überfliegen — pathetisch — hergeben — sterblich — die Flur — der Zweig — die Stimme — das Gesträuch — die Liebe — segnen — der Dampf — blinken — die Lerche — der Gesang — die Luft — der Duft — die Jugend — die Wonne — die Brust — die Erde — die Lust

die Flucht bekstvo,
»bežanija«
hungern gladovati
die Mühle mlin, vodenica
das Mehl brašno
verdauen (s)variti
die Verzweiflung
očajanje
der Hammel ovan
das Horn rog
krauen češtati,
šaškoljiti

der Müller vodeničar,
 mlinar
 der Müllerbursche
 vodeničarski momak
 aussstrecken (is)plaziti,
 (is)pružiti
 übermütig obesno
 aufstoßen naglo otvoriti
 (udarcem)
 der Tritt udarac nogom;
 korak
 der Bosniak Bosanac
 sich sonnen sunčati se
 mahlen mleti
 der Weizen pšenica
 geraten (geriet, geraten)
 ispasti, uspeti
 Gott mag es segnen!
 Bog neka blagosloví!
 das Korn zrno, žito
 das Rad trčák
 sich drehen obratiti se
 betiteln titulisati
 der Kavalier kavaljer
 /kavali:r/
 der Schimmel belac,
 beo konj
 der Fez /fes/ fes
 korrekt korektan
 die Unnahbarkeit
 nepristupačnost
 verhöhlen prikriven
 der Blick pogled
 die Verachtung prezrenje
 verdämmern dremajući
 provoditi
 zart nežan
 verbrauchen (u)trošiti
 (nach)prüfen proveriti,
 kontrolisati

Weizenkuchen und ein gutes Herz

Ros. Mitrovica, 10. November [1915].

Ich habe etwas schönes erlebt. Ich saß hungernd vor meiner Mühle, doch das Mhli und verdaute meine Bezwiegung. Ein junger Hainmel reibt sich an der warmen Mauer. Er will mit mir spielen, ich soll ihn zwischen den Hörnern kraue, wie es die Müllerburschen tun, wenn sie gute Laune sind. Vor Freude streckt er eine lange violette Zunge aus. Dann stößt er übermäßig die Mühlenuer auf und kriegt von einem Burschen einen Tritt. Der Bursche sieht und begrüßt mich. Er kennt mich, weil ich den ganzen Tag hier sitze. Er sei ein Bosniak, erzählt er mir, der jüngere Sohn des Mühlensäfers, der „Bog“ benannt wird. Ich kenne ihn — ein Kavalier im schwarzen Anzug auf einem Schimmel, den Fez korrekt auf dem Kopfe, Unnahbarkeit und schlägt verhohlene Verachtung im Blick.

Der Jüngere ist zugänglicher. Er sagt, sie seien „Tütken“, spricht aber natürlich keinen Sarajevo-Serbisch. Ich frage ihn: „Habt ihr denn so viel Mehl zu mahlen in dieser Hungerszeit, daß sich die Stadt den anzene Tag drehen?“

„Wir mahlen nur für den Staat. Anderes Korn dürfen wir gar nicht annehmen und auch kein Mehl davon verbrauchen oder verkaufen. Alle Stunde kommt ein Endi und prüft nach. Er hat mich gestern auch gefragt, was du hier machst. „Ach,“ sagte ich, „der kommt sich nur, der hat noch nie Mehl verlangt.“

Als er wieder geht, verdamme ich eine Stunde in der Sonne. Da kommt er zurück: „Herr, ich habe mir einen Weizenkuchen gebacken. Er ist so schön eraten, daß ich ihn unmöglich allein aufessen kann. Hmm, da ist es mir schmeckt, und Gott mag es uns segnen!“

Hat jemand schon so zart einem Hungernden ein Stück Brot angeboten?

(G. Gesamtn.: Die Fuchs)

Devedeset deveti čas

Kao što smo videli, može tvrdjenje da se ublaži pomoću (ich) dürfte, a ponekad i (ich) sollte. Za iskazivanje same mogućnosti glagol se ponekad opisuje pomoću mögen: es mag wahr sein möda je tačno; er mag recht haben möda ima pravo.

U našim tekstovima bilo je toliko primera za razne vrste sporednih rečenica da

ste se, nesumnjivo, u njima već lepo snašli. Rečenice sa svezama daß (da, što), so daß (tako da), wenn (ako, kad), weil (zato što), da (pošto, kako), indem (time što, na taj način što), als (kad), nachdem (pošto; samo vremenski, inače da!) bevor (pre nego što), ehe (pre nego što), während (dok), solange (dokle god), sobald ili sowie (čim), bis (dok, dok ne), damit (da bi) lako se razumeju i prevode.

Treba paziti na pogodbene rečenice bez sveze wenn, kod kojih (pomoćni) glagol stoji na prvom mestu (hätte ich Zeit gehabt, wäre ich gekommen mesto: wenn ich Zeit gehabt hätte). O njima smo već govorili. Ako prethodi sporedna rečenica sa wenn ili als, glavna rečenica se za nju ponekad vezuje još rečima so ili da (= to, onda), koje najčešće ne prevodimo. Wenn er Zeit hat, so mag er kommen = ako ima vremena neka dode; als ich auf den Bahnhof kam, da war der Zug schon fort = kad sam stigao na stanicu, voz je već bio otišao

Jedan trenutak da se zaustavimo na dopusnim rečenicama. One su jednostavne ako počinju dopusnim svezama obwohl, obschon, obgleich, obzwär ili wenn schon, wenn gleich, wenn auch, koje znače »ako, premda, mada«. Ali ima izvesnih oblika dopusnih rečenica koji su manje jednostavni. One počinju ponekad sa mögen.

Mag er sagen, was er will, es nützt ihm alles nichts = (Neka on govoriti što god hoće) = govorio on (makar on govorio)...

Nije redak ni ovaj oblik dopusne rečenice: so na prvom mestu, zatim pridev ili prilog, negde u rečenici jedno auch, a glagol na kraju. So gern ich dir den Gefallen auch täte, bin ich leider nicht dazu in der Lage = Ma kako bih ti rado učinio (tu) uslugu, nisam nažalost u stanju (da to učinim). Takve rečenice prevodimo sa »ma kako«, »ma koliko«.

Razlikuj

als i wenn:

als ich ihn sah kad sam ga (jednom tada) video (tj. jedanput u prislosti!)

wenn (= sooft) ich ihn sah kad god sam ga video (ponavljanje!)

wenn ich ihn sehe, fragt er nach dir kad god ga vidam, on pita za tebe

wenn ich ihn sah, fragte er nach dir kad god sam ga video, pitao je (svaki put) za tebe

ali: als ich ihn sah, fragte er nach dir kad sam ga (jednom u prošlosti) video, pitao je za tebe.

weltverloren zanesen
das Manuskript rukopis
sein eigen nennen imati,
posedovati

wegwerfen (od)baciti
abreißen otkinuti
der Fahrschein karta
(tramvajska)

hüten čuvati
einsam usamljen
der Tod /to:t/ smrt
ausräumen isprazniti
ordnen srediti
meist većinom
der Geldgeber finansijer
schlank vitak
der Prophet prorok
/profe:t/
zerrinnen istopiti se

anfassen dodirnuti
hilflos bespomoćan
es sei denn (iza negacije)
osim
die Schmalzstulle kriška
kleba s maslom (mašču)
das Schmalz maslo; mast
die Morgenfrühe rano
jutro
die Gewohnheit navika
biblisch biblijski
das Erbarmen samlost
das Elend beda
mieten uzeti (pod kiriju)
ordentlich uredan
sagenhaft legendaran
die Habseligkeit (jadna)
imovina
anschnauben frktati
(na), obrecnuti se (na)
Hillesch [Schillersch,
Goethesch] Hileov(ski),
/Silerov(ski),
Geteov(ski)/

Der Dichter Peter Hille

Der wüstverlorene Dichter Peter Hille hat nie mehr als einen Berg Manuskripte sein eigen genannt. Als Papier mußte ihm oft ein weggevorfener Zettel oder ein abgerissener Fahrtschein dienen. Gehütet hat er seiner Schatz in einem großen Sack, der erit auch seinem einsamen Tod ausgeräumt und zu einem Buch geordnet worden ist.

Er hatte im ersten Hunger und große Pläne, meist eine Zeitschrift, für die er Geldgeber suchte. Aber in seinen schlanken Prophethänden zerrann alles, was er anfaßte. Und so hilflos war er, daß ihm selber nicht mehr geholfen werden konnte, es sei denn durch eine Schmalzstulle.

Als einmal Otto Erich Hartleben (*nem. pesnik*), in der Morgenfrühe heimkehrend, wie es seine Gewohnheit war, ihn schließlich auf einer Bank im Tiergarten stand, und es war schon kalt, hatte er ein biblisches Erbarmen mit seinem Elend. Er nahm ihn mit, mittele und zahlte ihm ein oder entliche Rimmert, wohin auch der sagenhafte Sack mit den Manuskripten als seine einzige Habseligkeit gebracht wurde — um ih am andern Morgen auf derselben Bank im Tiergarten wiederzufinden.

„Aber Peter!“ schaute er ihn an. Um die Hillesche Antwort zu erhalten: „Ich habe doch in Straße und die Hausnummer vergessen!“

Wilhelm Schäfer

Aller Anfang ist schwer,
Ende gut, alles gut.

O rastavljanju na slogove. — Za rastavljanje na slogove važe u nemačkom ova pravila:

1) Udvojeni samoglasnici a ni dvoglasnici nikad se ne rastavljaju. Na pr.: See-le, hei-ßen, drau-ßen, heu-te, Bäu-me.

2) Jedan suglasnik pripada sledećem slogu. Na pr.: ha-ben, stei-gen. Kao jedan suglasnik smatraju se pri rastavljanju na slogove i ch, sch, ß, (ph, th). Na pr.: la-chen, Sa-che, Fla-sche, Stra-ße.

3) Od dva ili više suglasnika samo poslednji pripada sledećem slogu: Pflan-ze, hit-zig, fah-ren, Deut-scher, kom-men, kön-nen, konn-te, flech-ten, kämp-fen, deck-te.

4) st se nikad ne rastavlja. Na pr.: Fen-ster, Mei-ster.

5) ck se rastavlja k-k. Na pr.: Brük-ke (Brücke), erschrok-ken (erschrocken), dek-ken (decken); ali deck-te, erschreck-te (po pravilu 3).

6) Složene reči rastavljaju se najpre na svoje sastavne delove, tj. na one reči iz kojih su složene, a ove se, po potrebi, rastavljaju opet po gornjim pravilima. Na pr.: dar-um, wor-in, Haus-tiere (Haus-tie-re). Sprach-kenntnisse (Sprach-kennt-nis-se), be-ob-ach-ten.

O stavljaju zapete. — Dok se ostali znaci interpunkcije (tačka, tačka i zapeta, znak pitanja itd.) u nemačkom upotrebljavaju uglavnom po istim pravilima kao i u srpskohrvatskom, dotle se pri stavljaju zapete mora paziti naročito na ovo:

Sporedna rečenica odvaja se zapetom kako od glavne tako i od druge sporedne rečenice. Zbog toga стоји u nemačkom zapeta ispred svih sveza (weil, da, wenn itd.) i odnosnih zamenica (welcher, der). Ako je sporedna rečenica umetnuta, ona стоји zbog toga između dve zapete.

I skraćena rečenica odvaja se zapetom (neodređeni način sa um zu, ohne zu, statt zu). Ispred neodređenog načina sa zu stavljaju se zapeta samo onda ako uz neodređeni način idu još neki dodaci.

Druga pravila za stavljaju zapete naći ćete u nekoj većoj gramatički ili pravopisnom rečniku. Najbolji rečnik te vrste je: Duden, Rechtschreibung der deutschen Sprache.

Stoti čas

Red je da nastavnik na rastanku uputi nekoliko reči i saveta onima koji su mu dotle poklanjali svoje poverenje. Da se ne bih ogrešio o tu tradiciju, iskoristiću i ja ovaj naš poslednji čas za jednu »lekciiju« ove vrste

Znam da ne postoje pravila koja su za svačiji ukus i svačije potrebe. Jedan želi ovo, drugi ono, jedan ima izvesnih mogućnosti dok ih drugi nema. Ali jedno pravilo važi za svakog ko uči strane jezike:

Svako zastajanje u učenju ili upotrebi živog jezika znači neminovno i nazadovanje.

Iskustvo to potvrđuje na svakom koraku. Zbog toga je neophodno potrebno da svaki od vas radi dalje. Znanje koje ste stekli u toku ovih sto lekcija pretstavlja solidnu osnovu za dalji samostalan rad. Naučili ste skoro tri hiljade reči; dobili ste i dosta opširan i podočoran pregled nemačke gramatike u svim njenim, čak i najtežim delovima. Kao primere za gramatička pravila birali smo namerno proste rečenice kakve se javljaju u običnoj konverzaciji. Pročitali smo, pored toga, i veliki broj nemačkih

*Ohne Fleiß
kein Preis!*

die Pause pauza
programmgemäß prema
programu
übertragen prenositi
die Übertragung prenos
Der Sender Hamburg
kommt nach kurzer
Pause mit eigenem
Programm wieder..
Wir übertragen aus dem
Opernhaus die Oper...
Sie hörten den ersten
Akt der Oper...
Die Übertragung ist
beendet.

Stifter:

Das Heidedorf
Bergkristall

C. F. Meyer:

Die Hochzeit des Mönchs
Der Heilige

G. Keller

Die drei gerechten
Kammacher
Pankraz der Schmoller

Th. Storm:

Immensee
Der Schimmelreiter

Th. Mann:

Der Tod in Venedig
itd.

tekstova, lakših i težih, iz svih oblasti života. Ako smo ih u početku još morali uproščavati, kasnije smo ih čitali onako kao što su štampani u nemačkim knjigama, časopisima i novinama

Ti tekstovi služili su nam donekle i za upoznavanje nemačke zemlje, nemačkog naroda i nemačke kulture. Veliki broj anegdota približio nam je velike pretstavnike duhovne Nemačke; pored toga nismo razirali ni od odlomaka iz njihovih originalnih dela.

Kako posle ovih sto lekcija da nastavite rad? Mogućnosti ima mnogo i vrlo različitih. Glavno je da se one stvarno iskoriste.

Za učenje i usavršavanje u jednom životu jeziku bilo bi, nesumnjivo, najbolje kad bi se tim jezikom govorilo što češće i što više. Ako zaluta neki Nemac u vaše društvo, vi ga slobodno eksplorirate! Cilj tu pomalo opravdava sredstva. Moderni život pruža i druge mogućnosti. Ako na radio-aparatu uhvatite nemačku stanicu, slušajte na pr. vesti; ili ako slušate koncert neke nemačke stanice, poklonite u pauzama malo pažnje i spikeru. Itd.

Ako me pitate šta da uzmete kao lektiru, ja bих opet savetovao da ne ignorirate svoje lične želje i praktične potrebe. Glavno je da se čita i da se čita pažljivo i sa razumevanjem. Tu su, pre svega, dnevni listovi. Zaustavite se najpre na manjim rubrikama (telegrami iz inostranstva, dnevne i lokalne vesti). Ima, zatim, jeftinih izdanja dela iz lepe književnosti (Reclam, Inselbücherei). Nemojte odmah potražiti krupna dela, recimo romane Tomasa Mana, nego se za početak zadovoljite manjim priповетkama starijih i novijih nemačkih pisaca (Stifter, C. F. Meyer, Th. Storm, G. Keller, W. Schäfer, Th. Mann itd.). Srećom, od mnogih dela ovih pisaca postoje odlični srpskohrvatski prevodi. Nemojte se ustručavati da se, čitajući original, koristite i prevodom.

Naravno, rečnik koji ste stekli u toku ovih sto časova neće biti dovoljan za ovakve krupnije poduhvate. Stoga gledajte da svoju biblioteku obogatite što pre jednim dobrim nemačko-srpskohrvatskim rečnikom.

Možda će vam za stručno obrazovanje biti potrebna i nemačka stručna (tehnička i dr.) literatura. Tu ste sami sebi najbolji savetnik.

Ako nemate mnogo prilike za konverzaciju a želite da se što više vežbate u njoj, može vam mnogo koristiti kakav konverzacioni priručnik, kao što je onaj od Ognjena Radovića, »Govorite li nemački?«; ako znate već dobro francuski ili engleski, postoje izdanja Langenscheidts Konversationsbücher (Französisch—Deutsch, Englisch—Deutsch).

Nemojte odmah baciti ni ovih sto lekcija. Ponavljanje nije nikad na odmet. »Ključ«, koji je dodat ovoj knjizi kao posebna sveščica, sadrži prevode nemačkih tekstova i rešenja zadataka. Dobro bi bilo da ponekad postupite obrnutim redom: pokušajte da neku anegdotu prevedete sa srpskohrvatskog opet na nemački i uporedite svoj prevod (po mogućству pismeni) sa nemačkim originalom. Tada ćete bolje uočiti praznine i nedostatke svoga znanja i moći ćete lakše da ih popunite.

Stali ste — posle napora koji ste dosad uložili — na svoje noge. Otsad morate u glavnom da koračate sami dalje, da sami odredite tempo, pravac, bliži i dalji cilj. Meni preostaje samo da vam se zahvalim na dosadašnjem poverenju i da vam poželim:

Glückauf! Neka je sa srećom!

O. Radović:
Govorite li nemački?
(Prosveta, Beograd)

**Übung macht
den Meister!**

REČNIK

(— znači da se ponavlja reč u istom obliku. Uz imenice koje se menjaju po jakoj i slaboj promeni navodi se nastavak za prvi padež množine; kod imenica po mešovitoj promeni nastavak za drugi padež jednine i prvi padež množine. — Glagoli iza kojih dolazi s, idu u prošlom vremenu sa **sein**; ostali glagoli sa **haben**. — Naglasak je obeležen masnim slovom samo ako se ne nalazi na prvom slogu).

A

| | |
|---|--|
| ab; ab und zu s vremena na vreme | |
| abändern menjati | |
| Abc /a:be:cə:/ azbuka | |
| Abebuch. das bukvar | |
| Abend. der; e veče; gegen — pred veće; heute abend večeras; gestern abend sinoć | |
| Abendessen, das večera | |
| Abenteuer, das; — pustolovina, avantura | |
| aber ali | |
| abermals ponovo, opet | |
| Abfahrt, die polazak | |
| abgehen poći | |
| Abgeordnete, der poslanik (<i>narodni</i>) | |
| abhängen spustiti slušalicu (telef.); zavisiti | |
| ablegen skinuti, svući; eine Prüfung — polagati ispit | |

| |
|--|
| abnehmen skinuti; smanjiti se |
| abordnen delegirati |
| Abordnung, die; en izaslanstvo |
| Abreise, die po-, odlazak |
| abreisen (s) otpotovati |
| abreißen otkinuti |
| abrollen odvijati se |
| abschaffen ukinuti |
| abscheulich odvratan |
| Abschied, der rastanak, oproštaj |
| Abschiedsvorstellung, die oproštajna preтstava |
| abschließen zaključiti, završiti |
| abspannen ispregnuti |
| Abteil, das kupe, odeljenje |
| Abteilung, die; en odred |
| abwechseln smenjivati se |
| abwechselnd naizmenično |
| abweisen odbiti |
| acht osam |
| achte, der osmi |

achtzehn osamnaest
 achtzig osamdeset
 Acker, der; " njiva
 adlig plemički
 Adresse, die; n adresa
 Adria, die Jadransko More
 Advokat, der; en advokat
 Affe, der; n majmun
 ahnen slutiti
 ähnlich sličan
 Ähre, die; n klas
 Akademie, die akademija
 Akt, der; e čin, akt
 allein jedini, -a, -o; sam; alt
 aller, alle, alles sav; vor allem pre
 svega
 allerdings svakako, doduše
 allererst najpre, tek
 allerlei svašta; svakojak
 allgemein opšti; uopšte
 allmählich postepeno
 alltäglich svakidašnji
 allwissend sveznajuti
 alzu (= zu) suviše
 Alpen, die Alpi
 als kao; kad (vrem. sveža); — = als
 ob kao da; mehr als više nego (od)
 also dakle, prema tome
 alt star; alt werden ostareti
 Alter, das starost
 älter stariji
 altertümlich starinski
 altklug starmali
 Amerika (sr.) Amerika
 Amt, das; "er ured
 an (3 i 4 p.) na, uz, kraj, pri, o, kod
 anbieten ponuditi
 anblicken (po)gledati
 anblinzeln (4 pad.) namignuti
 ander drugi
 ändern promeniti
 anderswo drugde
 anderthalb jedan i po

Anekdot, die; n anegdota
 Anerkennung, die priznanje
 Anfang, der; "e početak
 anfangen početi
 anfassen dotaći se
 Angabe, die; n podatak
 angenehm prijatan
 angesehen ugledan
 Angestellte, der; n nameštenik
 Angst, die strah; mir wird angst
 strah me spopada
 ängstlich bojažljiv
 angucken (po)gledati
 anheften prikačiti
 anhören slušati
 ankommen (s) prispeti, stići
 Ankunft, die dolazak
 Anlage, die; n postrojenje
 anmelden prijaviti
 Annäherung, die zblženje
 annehmen primiti, prihvati
 anrichten pričiniti, izazvati
 anrufen pozvati (nekoga telefonom)
 anschaffen nabaviti
 anschließen priključiti (aparat)
 Anschluß, der priključak
 anschnauben (wen) frktati, obrecnuti
 se (na)
 Anschrift, die; en adresa
 anschwellen oticati
 anstatt (2 p.) mesto; — daß. — zu
 (+ neodred. način) umesto da
 anstellen prirediti; namestiti, posta-
 viti
 anstoßen gurnuti; kucnuti se
 anstrengend naporan
 Anstrengung, die; en napor
 Antwort, die; en odgovor
 antworten odgovoriti
 anwenden primeniti
 Anzahl, die broj
 anziehen (sich) obuci (se)
 Anziehungskraft, die privlačna snaga

| | |
|--|--|
| Anzug, der; "e odelo | aufklappen otskočiti |
| Apfel, der; " jabuka | aufladen natovariti |
| Apfelsine, die; n pomorandža | aufmachen otvoriti |
| Apotheke, die; n apoteka | aufmerksam pažljiv |
| Apotheker, der apotekar | Aufmerksamkeit, die pažnja |
| Apparat, der; e aparat | Aufnahme, die; n snimak, prijem |
| Appetit, der appetit | aufnehmen primiti; snimati |
| April, der april | aufpassen paziti |
| Arbeit, die; en rad, posao; sich an die — machen dati se na posao | aufrichtig iskren |
| arbeiten raditi | aufschlagen rasklopiti, otvoriti (knjigu) |
| Arbeiter, der; — radnik | Aufschwung, der polet, napredak |
| Ärger, der ljutnja | aufspannen razapeti |
| ärgern, sich ljutiti se | aufstehen (s) ustati |
| arm siromašan; jadan, bedan; — werden osiromašiti | aufstoßen naglo otvoriti (udarcem) |
| Arm, der; e ruka (cela) | aufsuchen potražiti, posetiti |
| Armbruch, der prelom ruke | Auftrag, der; "e nalog, zapovest |
| Arme, der; n siromah | aufreten (s) pojaviti se, nastupiti |
| Ärmel, der; — rukav | Aufwand, der utrošak |
| Art, die; en vrsta | aufweisen pokazati |
| Arznei, die; en lekar | aufzählen pobrojati |
| Arzt, der; "e lekar | aufzehren pojesti |
| Atelier /-lie/, das; e atelje | Auge, das; s, n oko; (große) Augen machen razrogačiti oči |
| Ather eter | Augenblick, der; e trenutak |
| auch takođe, isto tako, i | Augenzeuge, der; n očevidac |
| Audienz, die; en audijencija | August (ime) Avgust |
| auf (3 i 4 p.) na, po, za | August, der avgust |
| auf und ab gore dole | aus iz, od |
| aufatmen odahnuti | ausbleiben izostati |
| aufbrausen uzavreti, uskipeti, planuti | ausbrechen (s) izbiti; in ein Gelächter — prsnuti u smeh |
| aufbrechen (s) krenuti, poći; obijati | ausdehnen rastegnuti, raširiti |
| Aufenthalt, der boravak, zadržavanje (voza) | Ausdruck, der; "e izraz |
| aufessen pojesti | ausdrücken, sich izraziti se |
| auffallen (s) pasti u oči | auseinanderschlagen razviti; razbiti |
| Aufführung, die; en izvođenje | Ausflug, der; "e izlet |
| aufgeben predati (na poštu) | ausführen izvoditi; izvoziti |
| aufgehen (s) otvoriti se | Ausgaben, die troškovi, izdaci |
| aufgeregt uzbuden | Ausgang, der; "e izlaz(ak), ishod |
| aufheben podići, sačuvati | Ausgangshafen, der polazno prista- nište |
| aufhenken obesiti | ausgeben (po)trošiti |
| aufhören prestati | |

ausgedehnt *prostran*
ausgehen *iz-, polaziti*
ausgelassen *razuzdan, rasperušten*
ausgeschlossen *isključeno*
ausgezeichnet *odličan*
ausgleiten *okliznuti se*
Auskunft, die; "e obaveštenje
Auslage, die; n izlog
Ausland, das *inostranstvo*
Ausländer, der; — *stranac*
ausländisch *strani*
auslaufen *isteći*
auslöschen *gasiti*
Ausmaß, das; e *dimenzija, razmara*
ausnehmen *izuzeti*
ausnützen *iskoristiti*
auspfeifen *izviždati*
ausplündern *opljačkati*
ausräumen *isprazniti*
ausreiten *izjahati (u šetnju)*
ausrufen, sich *odmarati se*
ausrufen *uzviknuti*
ausschließen *isključiti*
ausschließlich *isključivo*
Ausschnitt, der; e *isečak*
außen *spolja*
Außere, das *spoljašnost*
außerdem *osim toga*
außerhalb (2 p.) *van, izvan*
außerordentlich *izvanredan*
aussetzen *zameriti, prigovoriti*
Aussicht, die; en *izgled*
aussprechen *izgovoriti*
ausstellen *izložiti*
Ausstellung, die; en *izložba*
ausstrahlen *zračiti (iz, oko sebe)*
ausstrecken (is) *pružiti, (is)plaziti*
austragen *raznositi (pošt)*
Australien (sr.)' *Australija*
ausüben (iz) *vršiti*
Auswahl, die *izbor*
Ausweg, der; e *izlaz*

auswendig *napamet; —* können
znati —
auszeichnen *odlikovati*
Auto, das; s *auto*
Autobahn, die; en *autostrada*
Autobus, der; sse *autobus*
Automobil, das; e *auto*
ausziehen *svući (h); iseliti se (s);*
— sich *svući se*
Axt, die; "e *sekira*
Azoren, die *Azorska Ostrva*

B

Bach, der; "e *potok*
backen (buk, gebacken) *peči*
Bäcker, der; — *pekar*
Bäckerei, die; en *pekarnica*
Bad, das; "er *banja, kupatilo*
baden *kupati (se)*
Bahn, die; en *železnica*
bahnen (sich einer Weg) *krčiti (sebi put)*
Bahnhof, der; "e *stanica*
Bahnverbindung, die *železnička veza*
bald *uskoro, ubrzo; bald — bald čas — čas*
baldig *skor(ašnj)i*
Balkan, der *Balkan*
Balken, der; — *greda*
Ball, der; "e *lopta*
Ballspiel, das *loptanje (igra loptom)*
Banane, die; n *banana*
Band, das; e *okov, veza*
Band, das; "er *traka, vrpca*
Band, der; "e *sveska, tom*
Bändchen, das; — *sveščica, tračica*
bang: mir ist — *strah me je*
Bank, die; "e *klupa*
Bank, die; en *banka*
Bankett, das; e *gozba, basket*
bar *gotov (o novcu)*
Bär, der; en *medved*

| | |
|--|--|
| Barbier, der; e berberin | befreien oslobođiti |
| Bargeld, das <i>gotov novac</i> | Befreiung, die <i>oslobodenje</i> |
| barmherzig <i>milosrdan</i> | Befreiungskrieg, der <i>oslobodilački rat</i> |
| Barometer, das <i>barometar</i> | Beg, der; s <i>beg (titula)</i> |
| barsch <i>osoran, oštar</i> | begeben, sich <i>uputiti se</i> (— zur Ruhe otići na počinak) |
| Barschaft, die <i>gotovina</i> | begehrn <i>tražiti, žudit (za)</i> |
| Bau, der; Bauten <i>građevina, zgrada;</i> <i>gradnja</i> | Begehrn, das <i>želja, zahtev, prohov</i> |
| Bauch, der; "e <i>trbuh</i> | begeistern <i>oduševiti</i> |
| Baudenkmal, das <i>građevinski spo-</i> <i>menik</i> | beginnen (begann, begonnen) <i>početi</i> |
| bauen <i>graditi, zdati</i> | begleichen <i>izravnati, platiti (račun)</i> |
| Bauer, der; n <i>seljak</i> | Begleitbrief, der <i>proprieto pismo</i> |
| Bauernwagen, der <i>seljačka kola</i> | begleiten <i>pratiti</i> |
| Baum, der; "e <i>drvo</i> | Begleiter, der; — <i>pratilac</i> |
| Baumstamm, der; "e <i>stablo</i> | Begleitung, die <i>pratnja</i> |
| Baumwolle, die <i>pamuk</i> | begreifen (begriff, begriffen) <i>shva-</i> <i>titi</i> |
| Bayern (sr.) <i>Bavarska</i> | behaglich <i>ugodan</i> |
| beachten (4 pad.) <i>paziti (na)</i> | behaupten <i>tvrditi</i> |
| Beamte, der; n <i>činovnik</i> | Behauptung, die; en <i>tvrdjenje</i> |
| Becher, der; — <i>pehar</i> | Behörde, die; n <i>vlast, nadleštvo</i> |
| Becken, das; — <i>basen</i> | bei (3 p.) <i>kod; pri, na</i> |
| Bedacht, der <i>pažnja</i> ; mit — s pa- žnjom, oprezno | beieinander <i>jedan kod drugog</i> |
| bedächtig <i>smišljeno, oprezno</i> | beide <i>oba, oboje</i> |
| bedauern <i>žaliti</i> | Beifall, der <i>aplauz, odobravanje; —</i> klatschen <i>aplaudirati</i> |
| bedenken (bei sich) <i>promisliti</i> (u sebi) | beilegen <i>priložiti</i> |
| bedeuten <i>značiti</i> | Bein, das; e <i>noga (cela)</i> |
| bedeutend <i>značajan, znatan</i> | beinahe <i>skoro, gotovo</i> |
| Bedeutung, die; en <i>značenje, značaj</i> | beisammen <i>zajedno, skupa</i> |
| Bediente, der; n <i>sluga</i> | Beispiel, das; e <i>primer; zum — na</i> <i>primer</i> |
| Bedingung, die; en <i>uslov</i> | beißen (biß, gebissen) <i>ujesti, gristi</i> |
| bedrohen <i>ugroziti</i> | beitragen <i>doprinjeti</i> |
| beeilen, sich <i>žuriti (se)</i> | beiwohnen <i>prisustvovati</i> |
| beenden <i>završiti</i> | bekämpfen (4 pad.) <i>boriti se pro-</i> <i>tiv, suzbijati</i> |
| Beendigung, die <i>svršetak</i> | Bekämpfung, die <i>suzbijanje</i> |
| befehlen (befahl, befohlen) <i>zapovediti</i> | bekannt <i>poznat</i> |
| befinden, sich <i>nalaziti se</i> | Bekannte, der <i>poznanik</i> |
| befördern <i>prenositi, prevoziti</i> | Bekanntschaft, die; en <i>poznanstvo;</i> jemand — machen <i>upoznati se</i> s nekim |
| Beförderung, die <i>otpravljanje, prevoz</i> | |
| Beförderungskosten, die (množ.) <i>otprenjni troškovi</i> | |

| | |
|---|---|
| beklagen žaliti | beschließen (beschloß, beschlossen) |
| bekommen (bekam, bekommen) dobiti, primiti | odlučiti, rešiti, zaključiti |
| beladen natovaren | beschwerlich tegoban, neugodan |
| belegen zauzeti, rezervisati | besehen (sich) posmatrati |
| beleidigen uvrediti, vrednati | besetzen zauzeti |
| Belgrad (sr.) Beograd | besitzen posedovati, imati |
| Belgrader, der; — Beograđanin | Besitzer, der vlasnik |
| Belohnung, die; en nagrada | Besitzerin, die nen vlasnica |
| bemächtigen, sich (2 pad.) osvojiti, dočepati se | besonder naročit |
| bemerken primetiti, opaziti | besonders naročito |
| benützen upotrebiti, iskoristiti | besorgen obaviti; nabaviti |
| Benützung, die upotreba | besser bolji; — werden popraviti se |
| bequem ugoden, udoban, zgodan | Besserung, die poboljšanje |
| beraten većati, savetovati se | Bestandteil, der; e sastavni deo |
| beredt rečit | Beste, das najbolje; zum Besten na (najveću) korist |
| Bereich, der; e oblast, područje, domet | bestehen rastojati se; postojati; — (auf) insistirati (na), ostajati (pri); eine Prüfung — položiti ispit |
| bereit (zu) gotov, spremam (na) | besteigen peti se na (u) |
| bereiten spremiti, pripremiti | bestellen poručiti |
| bereits već | Bestellung, die; en porudžbina |
| Berg, der; e brdo | bestimmen (zu) odrediti (za) |
| bergen (barg. geborgen) kriti, sklo- niti; čuvati (u sebi) | bestimmt određen: sigurno, zacelo |
| Bergmann, der rudar | Besuch, der; e poseta |
| Bericht, der; e izveštaj | besuchen posetiti |
| Berlin (sr.) Berlin | betäuben zaglušiti, onesvestiti |
| Berliner, der Berlinac | beteiligen, sich (an) učestvovati (u) |
| bersten (barst, geborsten) (s) pući, prsnuti | beten moliti se |
| berücksichtigen uzeti u obzir | betiteln titulisati |
| Beruf, der; e poziv | betrachten (pos)matrati |
| berufen pozvan | beträchtlich znatan |
| beruhigen umiriti | Betrag, der; "e iznos |
| beschädigen oštetiti | betragen iznositi; sich — ponašati se |
| beschäftigen zaposliti; — sich za- nimati se | betrügen (betrog, betrogen) varati, prevariti; — (um) — (za) |
| beschauen posmatrati | betrunken pijan |
| Beschauer, der; — posmatrač | Bett, das; s; en postelja, krevet |
| bescheiden skroman | Beute, die plen |
| bescheinien obasjati | Beutel, der; — kesa, torba |
| beschleunigen ubrzati | bevölkern naseliti |
| | Bevölkerung, die stanovništvo |
| | bevor pre nego što |

| | | | |
|-----------------------------|---|----------------------------|--|
| bewandert | <i>iskusan</i> | blättern | <i>prelistavati</i> |
| bewegen | <i>pokrenuti, pokretati</i> | Blei, das | <i>olovo</i> |
| bewegen (bewog, bewogen) | <i>pobudititi, navesti</i> | bleiben (blieb, geblieben) | <i>osta(jati) (s)</i> |
| bewegt | <i>uzbuđen, tronut</i> | bleich (vor) | <i>bled (od)</i> |
| beweisen (bewies, bewiesen) | <i>dokazati</i> | Bleistift, der; | <i>e olovka</i> |
| bewogen | <i>pobuden</i> | Blick, der; | <i>e pogled</i> |
| bewundern (4 pad.) | <i>diviti se</i> | blicken (po)gledati | |
| Bewunderung, | <i>die divljenje</i> | blind | <i>slep</i> |
| bewußt svestan; | <i>sich — sein biti —</i> | Blinde, der | <i>stepac</i> |
| Bewußtsein, | <i>das svest; etwas kommt</i> | Blindheit, die | <i>slepoća</i> |
| mir zu — | <i>postajem svestan (čega)</i> | blinken | <i>svetlucati</i> |
| bezaubern | <i>očaravati</i> | Blitz, der; | <i>e munja</i> |
| bezaubernd | <i>očaravajući, čaroban</i> | blitzblank | <i>sjajan, nov novcat</i> |
| biegen (bog, gebogen) | <i>saviti</i> | blitzen (es blitzt) | <i>munje sevaju</i> |
| Bier, das | <i>pivo</i> | bloß | <i>samo</i> |
| bieten (bot, geboten) | <i>(po)nudititi, pružiti</i> | blühen | <i>cvetati</i> |
| Bilanz, die; en | <i>bilans</i> | Blume, die; | <i>n cvet</i> |
| Bild, das; er | <i>slika</i> | Blut, das | <i>krv</i> |
| bilden | <i>obrazovati, izgraditi; sačinjavi</i> | Blüte, die; | <i>n cvet</i> |
| billig | <i>jevtin</i> | Boden, der; | " tlo, dno; zu — fallen |
| binden (band, gebunden) | <i>vezati</i> | | <i>pasti na zemlju</i> |
| Binnengewässer, | <i>das kopnena voda</i> | Böller, der; | <i>— prangija</i> |
| Birne, die; | <i>n kruška (plod)</i> | Boot, das; | <i>e čamac</i> |
| bis dok (ne); | <i>— zu (sve) do</i> | Bootsplatz, der; | <i>"e pristanište za</i> |
| bisher | <i>dosad</i> | | <i>čamce</i> |
| bisherig | <i>dosadašnji</i> | borgen | <i>pozajmiti</i> |
| bissig | <i>zajedljiv</i> | böse | <i>zao, rđav; ljut; — werden na-</i> |
| bisweilen | <i>s vremenama na vreme, katkad</i> | | <i>ljutiti se</i> |
| bitten (bat, gebeten) | <i>moliti;</i> | Böse, das | <i>zlo</i> |
| — (um) | <i>— (za)</i> | Bosniak, der; | <i>en Bosanac</i> |
| bitter | <i>gorak</i> | Bosnien (sr.) | <i>Bosna</i> |
| blähen, | <i>sich nadimati se</i> | Botschafter, der; | <i>— ambasador</i> |
| blasen (blies, geblasen) | <i>duvati, trubiti</i> | Bratwurst, die | <i>kobasica</i> |
| Blase, die; | <i>n mehur; bešika</i> | brauchen | <i>potrebovati, trebati</i> |
| Bläschen, das; | <i>— mehurić</i> | Brauerei | <i>die; en pivara</i> |
| Blatt, das; | <i>"er list</i> | braun | <i>smed, braon</i> |
| | | braten | <i>(briet. gebraten) peći, pržiti;</i> |
| | | Braten, | <i>der pečenje</i> |
| | | Braut, | <i>die; "e nevesta, mlada</i> |
| | | Bräutigam. | <i>der; e mladoženja</i> |
| | | Brautleute, | <i>die mladoženja i mlada</i> |
| | | brav | <i>dobar, valjan, čestit</i> |

brechen (brach, gebrochen) *lomiti* (h),
 razbiti se (s); — (in) *provaliti*,
furnuti (u)
Brei, der *kaša*
breit *širok*
Breite, die *širina*
brennen (brannte, gebrannt) *goreti*
Brief, der; *e pismo*
Briefkasten, der *poštansko sanduće*
Briefmarke, die *poštanska marka*
Briefpapier, das *hartija za pismo*
Briefverkehr, der *promet pisama*
Brille, die; n *naočari*
bringen (brachte, gebracht) *doneti*,
 donositi; es weit — *doterati* da-
 leko
Brot, das; e *hleb*
Brücke, die; n *most*
Bruder, der; " *brat*
brummen *mumlati*, *gundati*
Brunnen, der; — *bunar*
Brust, die; " *e grudi*
Buch, das; " *er knjiga*
Bücherei, die; en *knjižnica*
Buchhandel, der *knjižarstvo*
Buchstabe, der; nš, n *svetlo*
Buckel, der *grba*
Bühne, die; n *pozornica*, *bina*
Bulgare, der; n *Bugarin*
Bumerang, der *bumerang*
Bund, der *savez*; *federacija*
Bündel, das *svežanj*, *ravežljaj*
Bundesbahn, die *drž. železnice*
Bundespost, die *drž. pošta*
Bundesrepublik, die *savezna republika* (*nemačka*)
Bundesstraße, die *drž. drum*
Burg, die; en *zamak* (*srednjovekovni*)
Bürger, der; — *građanin*
Bürgermeister, der; — *prestrednik opštine*
Büro, das; s *kancelarija*, *biro*
Bursche, der; n *momak*

Busch, der; " *e žbun*
Butter, die *buter*, *maslac*

C

Café, das; s *kafana*
Charakter, der; *Charaktere karakter*
Chauffeur /ʃofør:/, der *šofer*
Chef, der; s *šef*
China (sr.) *Kina*
Chinese, der; n *Kinez*
chinesisch *kineski*
Christ, der; en *hrisćanin*

D

da tu; *tada*; *pošto* (*sveza*)
dabei *pri tome*
Dach, das; " *er krov*
dadurch *time*
dafür *za to*
dagegen *naprotiv*, *međutim*
daher *stoga*, *zbog toga*
dahersprengen (s) *doleteći*, *jurišati*
 (ovamo)
dahin *onamo*
dahinsausen *juriti*
dahinschreiten *koračati*, *ići svojim*
 putem
Dalmatien (sr.) *Dalmacija*
dalmatinisch *dalmatinski*
damalig *tadašnji*
damals *tada*, *onda*
Dame, die; n *dama*; — *des Hauses*
domaćica
damit *time*; *da bi*
dänisch *danski*
dank (3 pad.) *blagodareći*
Dank, der *hvala*, *zahvalnost*
dankbar *zahvalan*
Dankbarkeit, die *zahvalnost*
danke *hvala*
danken *zahvaliti*
dann *onda*, *tada*
daran na to, *na tome*

| | |
|--|--|
| darauf potom, na to | Deutschland (sr.) Nemačka |
| darin u njemu, u njoj, po njemu | Deutschkenntnisse, die (množ.) zna- |
| darstellen pretstavljati | nje nemačkog jezika |
| darüber preko, iznad toga; o tome | Deutschstunde, die čas nemačkog |
| darunter među njima, pod tim | jezika |
| Dasein, das život; egzistencija | Dezember, der decembar |
| daß (sveza) da, što; da bi; auf daß | dicht gust; dicht vor neposredno |
| da bi | pred |
| dauern trajati | Dichte, die gustoća |
| dauernd trajan, stalan | Dichter, der; — pesnik |
| davon od toga, o tome | Dichtung, die pesničko delo; pesni- |
| davondampfen odjuriti dimeći se; | štvo, poezija |
| othuktati | dick debeo |
| davonfahren (s) odvesti se (kolima) | Dickicht, das čestar, šiprag |
| davonlaufen (s) otrčati (dalje), po- | Dieb, der; e lopov, kradljivac |
| beći | dienien služiti |
| dazu k tome, uz to | Diener, der; — sluga |
| Decke, die; n tavanica, plafon; po- | Dienst, der; e služba |
| krivač | Dienstag, der utorak |
| der Deckel; — poklopac | dieser, diese, dieses ovaj |
| decken pokriti; den Tisch — posta- | diesmal ovoga puta |
| viti sto | dieseits (2 p.) s ove strane |
| dein, deine, dein twoj | diktieren diktirati |
| Dekoration, die; en dekoracija | dingen (dang, gedungen) najmiti |
| Delegation /cio:n/, die delegacija | direkt direktan |
| denkbar koji se može zamisliti | Direktor, der; s, en direktor |
| denken (dachte, gedacht) misliti | dirigieren dirigovati |
| Denkmal, das; "er spomenik | diskret diskretan |
| denn jer; (pak); zar | d. J. (= dieses Jahres) ove godine |
| Depesche, die; n depeša | d. M. (= dieses Monats) ovog meseca |
| depeschieren depeširati | doch ali, ipak, međutim |
| Deputierte, der poslanik (u skup- štini). | doktern izigravati lekara, »dokto- risatie« |
| der, die, das određ. član; taj; koji | Doktor, der; s, en doktor |
| dergleichen takvo što | Dom, der; e katedrala (gotska) |
| derjenige, diejenige, dasjenige | Donau, die Dunav |
| onaj, -a, -o | donnern (es donnert) grmeti |
| derselbe, dieselbe, dasselbe isti | Donnerstag, der četvrtak |
| deshalb stoga, zbog toga | Doppelstreifen, der; — dupla pruga |
| deutlich jasan | doppelt dvostruk |
| deutsch nemački | Dorf, das; "er selo |
| Deutsche, das nemački jezik | Dorfkirche, die seoska crkva |
| Deutsche, der; n Nemac | Dorfschule, die; n seoska škola |

| | |
|---|---|
| dort <i>tamo</i> | Durchschnittsbürger, der; — <i>prosečni građanin</i> |
| Dose, die; n <i>kutija</i> | Durchschnittspreis, der <i>prosečna cena</i> |
| Drama, das; die Dramen <i>drama</i> | durchsichtig <i>providan, prozračan</i> |
| draußen <i>napolju</i> | dürfen (<i>durfte, gedurft</i>) <i>smeti</i> |
| drehen <i>okretati, vrteti</i> ; sich — <i>obratiti se</i> ; einen Film — <i>sнимати филм</i> | Durst, der <i>žed</i> |
| dreschen (<i>drasch ili drosch, gedroschen</i>) <i>mlatiti</i> | durstig <i>žedan</i> |
| drei <i>tri</i> | Dutzend, das <i>tuce</i> |
| Drei, die <i>trojka</i> | |
| Dreibund, der <i>trojni savez</i> | |
| dreieinhalb <i>tri i po</i> | |
| Dreiheit, die <i>trojstvo</i> | |
| dreißig <i>trideset</i> | |
| dreizehn <i>trinaest</i> | |
| dringend <i>hitam</i> | |
| drinnen <i>unutra</i> | |
| dritte, der <i>treći</i> | |
| Drittel, das; — <i>trećina</i> | |
| drittens <i>treće (nabranje)</i> | |
| dritthalb <i>dva i po</i> | |
| drohen <i>pretiti</i> | |
| drucken <i>stampati</i> | |
| drücken <i>pritisikivati, žuljiti</i> | |
| Drucker, der; — <i>stampar</i> | |
| Druckerei, die; en <i>štamparija</i> | |
| drum = darum <i>zato, stoga</i> | |
| du <i>ti</i> | |
| Duft, der; "e <i>miris</i> | |
| dumm <i>glup</i> | |
| Dummheit, die; en <i>glupost</i> | |
| dunkel <i>mračan, taman</i> ; — werden <i>smrkavati se</i> | |
| Dunkelheit, die <i>mrok</i> | |
| dünn <i>tanak</i> | |
| durch (4 p.) <i>kroz; (podeljeno sa)</i> | |
| durchaus <i>skroz, potpuno</i> | |
| durchhungern, sich <i>probijati se glađujući</i> | |
| durchkämpfen, sich <i>probijati se borbom</i> | |
| durchmessen <i>preći, prevaliti</i> | |
| | E |
| | eben <i>ravan; zapravo, baš sada</i> |
| | Ebene, die; n <i>ravnica</i> |
| | ebenfalls <i>takode, isto tako</i> |
| | Ecke, die; n <i>ugao, kut</i> |
| | Eckplatz, der <i>mesto u uglu</i> |
| | edel <i>plemenit</i> |
| | ehe (= eh') <i>pre nego što</i> |
| | Ehe, die; n <i>brak</i> |
| | Eheleute, die <i>muž i žena</i> |
| | Ehemann, der <i>muž; suprug</i> |
| | ehler <i>pre, ranije</i> |
| | ehrlich <i>pošten</i> |
| | Ei, das; er <i>jaje</i> |
| | Eiche, die; n <i>hrast</i> |
| | eifrig <i>revnosten</i> |
| | eigen <i>sopstven, svojstven; sein — nennen</i> <i>posedovati, imati</i> |
| | Eigenart, die; en <i>osobenost</i> |
| | eigenartig <i>osoben, osobit, svojstven</i> |
| | Eigenschaft, die; en <i>osobina, svojstvo</i> |
| | eigentlich <i>pravi; zapravo, ustvaril</i> |
| | Eilbote, der <i>skoroteča, brzi glasnik</i> |
| | eilen (s) <i>žuriti, (o)trcati</i> |
| | eilig <i>žurno; užurban</i> |
| | ein, eine, ein <i>jedan, neki, nekakav; der eine jedan (od njih); die einen — die anderen jedni — drugi</i> |
| | einander <i>jedan drugog (drugom)</i> |
| | Einbrecher, der; — <i>provalnik</i> |
| | eindrehen <i>uvrtati, »šrafiti«</i> |
| | Eindruck, der, "e <i>utisak</i> |

| | |
|---|---|
| eineinhalb <i>jedan i po</i> | einverstanden <i>saglasan</i> ; — sein <i>slagati se, pristati</i> |
| einfach <i>jednostavan</i> | Einwohner, der; — stanovnik |
| einfallen (s) <i>pasti na pamet;</i> | einzelni <i>pojedini, pojedinačan</i> |
| <i>umešati se, upasti</i> | einziehen (s) <i>useliti se</i> |
| Einfamilienhaus, das; "er <i>kuća za jednu porodicu</i> | einzig <i>jedini</i> |
| Einfluß, der; "sse <i>uticaj</i> | einzigartig <i>jedinstven</i> |
| einführen <i>uvoziti, uvesti</i> | Eis, das <i>led</i> |
| Eingang, der; "e <i>ulaz</i> | Eisbär, der; en <i>beli medved</i> |
| eingeschneit <i>zatrpan snegom</i> | Eisen, das <i>gvožde</i> |
| eingeschrieben <i>preporučeno</i> | Eisenbahn, die; en <i>železnica</i> |
| einhausen <i>udarati; seći (sabljom)</i> | Elektriker, der; — električar |
| einheimisch <i>domaći</i> | elektrisch <i>električan</i> |
| einige (mn.) <i>neki, nekoji, nekoliko (njih)</i> | Element, das; e element |
| einkaufen <i>pazariti</i> | elend <i>bedan, jadan</i> |
| Einkehr, die <i>svraćanje</i> | Elend, das <i>beda</i> |
| einladen <i>pozvati (u goste)</i> | elf <i>jedanaest</i> |
| Einleitung, die <i>uvod</i> | Elle, die; n <i>aršin</i> |
| einmal <i>jedanput; jednom; nicht — čak ni</i> | Empfang, der; "e <i>prijem</i> |
| einmischen, sich <i>umešati se</i> | empfangen (empfing, empfangen) <i>primiti, dočekati</i> |
| Einnahme, die; n <i>zauzeće; prihod</i> | Empfänger, der; — <i>primalac</i> |
| einnehmen <i>zauzeti; primati (novac)</i> | Empfangsgerät, das; e <i>radio-aparat</i> |
| einrichten <i>urediti</i> | empfehlen (empfahl, empfohlen) <i>preporučiti</i> |
| eins <i>jedan (broj)</i> | empfinden (empfand, empfunden) <i>osetiti, osećati</i> |
| einsam <i>usamljen</i> | Empfindung, die; en <i>osećanje, osećaj</i> |
| einschenken <i>naliti</i> | emporragen <i>strčati, uzdizati se</i> |
| einschlafen (s) <i>zaspati</i> | Ende, das; s; n <i>kraj; zu — gehen</i> |
| einschreiben lassen <i>predati preporučeno</i> | <i>svršavati se</i> |
| Einsiedler, der; — <i>pustinjak</i> | enden <i>završiti se</i> |
| einst <i>nekada, jednom</i> | endlich <i>najzad, naposletku</i> |
| einstecken <i>metnuti (u džep)</i> | engagieren <i>angažovati</i> |
| einsteigen (s) <i>peti se (u kola)</i> | eng <i>uzak, tesan</i> |
| einstellen <i>obustaviti</i> | Enge, die <i>uskost</i> |
| einstweilen <i>zasada</i> | Engländer, der <i>Englez</i> |
| eintönig <i>jednolik, monoton</i> | englisch <i>engleski</i> |
| einrächtig <i>složan</i> | Ente, die; n <i>patka</i> |
| eintreffen (s) <i>prispeti, stići</i> | entfallen (entfiel, entfallen) <i>otpasti</i> |
| Eintritt, der <i>ulaz(ak)</i> | entfernt <i>udaljen, daško; weit davon — sein biti daleko od toga</i> |
| Eintrittsgeld, das <i>novac za ulaznicu</i> | Entfernung, die <i>udaljenost, daljina</i> |
| Eintrittskarte, die <i>ulaznica</i> | |

entgegen u susret; protiv (3 pad.)
 entgegnen odvratiti, odgovoriti
 enthalten sadržati
 entgehen (s) umaći; sich — lassen
 propustiti
 entkommen (entkam, entkommen)
 umaći
 entlang (4 pad!) duž
 entlassen (entließ, entlassen) otpu-
 stiti
 entscheiden (entschied, entschieden)
 rešiti
 entschließen, sich odlučiti, rešiti se
 entschuldigen izviniti
 Entsetzen, das užas, zabezeknutost
 entsinnen, sich (2 pad.) setiti se
 entspringen proisteći, niknuti
 entstehen nastati
 entweder — oder ili — ili
 entwenden ukrusti
 entwickeln (sich) razviti (se)
 Entwicklung, die razvoj
 entzücken ushititi
 er on
 erbarmen, sich smilovati se
 Erbarmen, das samlost
 erbauen (sa)zidati
 ·Erbe, das naslede
 Erbe, der; n naslednik
 erblicken ugledati
 Erbschaft, die; en nasledstvo
 erfahren doznati, iskusiti
 erfahren iskusan
 Erfinder, der; — pronalazač
 Erfindergeist, der pronalazački duh
 Erfolg, der; e uspeh
 erfüllen ispuniti
 ergeben, sich predati se; izlaziti (kao
 rezultat)
 Ergebnis, das; sse rezultat
 ergreifen dohvativati
 erhalten (erhielt, erhalten) dobiti,
 primiti; održa(vati), očuvati

erhängen, sich obesiti se
 erhöhen po-, uzvisiti
 erheben, sich podići se, ustati
 Erhebung, die uzvišica; izviđanje;
 ustanak
 erinnern (an) potsetiti (na); sich —
 setiti se
 erkälten, sich nazepsti
 erkennen (erkannte, erkannt) po-
 znati, saznati
 erklären objasniti, izjaviti
 Erklärung, die; en objašnjenje, iz-
 java
 erlangen postići
 erlauben dozvoliti
 erlegen uloviti (ubiti divljač)
 erlernen (na)uciti
 erlöschen (erlosch, erloschen) ugn-
 siti se (s)
 ernst ozbiljan
 Ernte, die; n žetva
 ernten žnjeti
 eröffnen otvoriti, otkriti
 erraten pogoditi
 erreichen postići, dostići
 erschallen (erscholl, erschollen) od-
 jekivati (s)
 erscheinen (erschien, erschienen)
 pojaviti se, izići (s)
 Erscheinung, die; en pojava
 erschöpft iznuren, iscrpen
 erschrecken (erschrak, erschrocken)
 uplašiti se (s)
 erschrecken (u)plašiti
 erschrocken tun praviti se uplašen
 erst tek; najpre
 erstaunen začuditi se
 Erstaunen, das čudenje
 erstaunt začuden
 erste, der prvi
 erstens prvo (nabranjanje)
 ersuchen zamoliti
 Ertrag, der; "e prinosa, plod

ertränken, sich udaviti se
erwachen (s) probuditi se
erwarten očekivati
erwerben steći, kupiti
erwidern odgovoriti, odvratiti
erzählen pričati
Erzählung, die; en priča, pripovetka
Erzeugnis, das; sse proizvod
es ono
Esel, der; — magarac
essen (aß, gegessen) jesti, zu Abend — večerati; zu Mittag — ručati
Essen, das jelo
Elßzimmer, das trpezarija
Etat /eta:/, der budžet
Etikett, das etiketa
etlich nekoji, nekoliko
etwa oko, otprilike
etwas nešto
euer, eure, euer vaš
Eugen Evgenije
ewig večan
Ewigkeit, die večnost
Exemplar, das; e primerak
Exzellenz, die; en ekselencija

F

Fabel, die; n basna
Fabrikant, der; en fabrikant
Fachmann, der stručnjak
Faden, der; " konac
fähig sposoban
Fahne, die; n zastava
fahren (fuhr, gefahren) voziti (h); voziti se, ići (s)
Fahrkarte, die karta za voz
Fahrplan, der red vožnje
Fahrschein, der; e karta (tramvaj-ska)
Fahrstuhl, der lift
Fahrt, die; en vožnja, put

Fahrzeug, das prevozno sredstvo
Fall, der; "e slučaj; padež
fallen (fiel, gefallen) pasti (s); zu Boden — pasti na zemlju
fällen oboriti
falsch pogrešan, nepravi
Familie, die; n porodica
fangen (fing, gefangen) hvatati, uhvatiti, loviti
Fantasie, die; n fantazija (muz.)
Farbe, die; n boja
Fasching, der karneval
Faß, das; "sser bure
fassen hvatati
Fassung, die pribranost; verzija
fast skoro, gotovo
fau! len
Faule, der lenjivac
Februar, der februar
fechten (focht, gefochten) boriti se, mačevati
Feder, die; n pero
Fee, die; n vila
fehlen nedostajati, »falitie
fein fin
Feier, die; n proslava, svetkovina
feierlich svečan
feiern svetkovati, praznovati, slaviti
Feiertag, der; e praznik
Feind, der; e neprijatelj
Feindschaft, die neprijateljstvo
Feinschmecker, der; — gurman
Feld, das; er polje, bojište (front)
Felddienst, der ratna služba
Fell, das; e koža (s dlakom), krzno
Fels, der; en stena
Fenster, das; — prozor
Fensterglas, das prozorsko staklo
Ferien, die (mn.) raspust
fern dalek, udaljen
Fernbahnhof, der; "e žel. stanica za daljinski saobraćaj
Ferne, die; n daljina

| | |
|--|--|
| fcrner dalje, osim toga | Fliegen, das <i>letenje</i> |
| Ferngespräch, das; e telefonski razgovor | fliehen (floh, geflohen) <i>bežati</i> (s) |
| Fernsehen, das <i>televizija</i> | fließen (floß, geflossen) <i>teći</i> (s) |
| Fernsehsender, der <i>emisiona stanica za televiziju</i> | fließend <i>tekući; tečno</i> |
| Fernsprecher, der <i>telefon</i> | Flinte, die; n <i>puška</i> |
| Fernsprechzelle, die <i>telefonska kabina</i> | Flöte, die; n <i>flauta</i> |
| Ferse, die; n <i>peta</i> | Flucht, die <i>bekstvo, »bežanija«</i> |
| fertig <i>gotov</i> | Flüchtling, der; e <i>begunac</i> |
| fertigmachen <i>završiti, pripremiti</i> | Flug, der; "e <i>let(enje)</i> |
| fest <i>čvrst</i> | Flügel, der; — <i>klavir (fligel); krilo</i> |
| Fest, das; e <i>svetkovina, praznik</i> | Flughafen, der <i>aerodrom</i> |
| festhalten <i>držati čvrsto</i> | Flugzeug, das; e <i>avion</i> |
| Festlichkeit, die <i>svetkovina, svečanost</i> | Flur, die; en <i>poljana</i> |
| Festspiel, das <i>festival</i> | Fluß, der; "sse <i>reka</i> |
| feststellen <i>utvrditi</i> | föderativ <i>federativan</i> |
| fett <i>ugojen, gojazan, mastan</i> | Folge, die; n <i>posledica; zur — haben imati za posledicu</i> |
| Feuer, das <i>vatra</i> | folgen <i>slediti</i> (s); <i>slušati</i> (h) |
| feuerfest <i>neosetljiv prema vatri</i> | folgend <i>sledeći</i> |
| Feuerwehr, die; en <i>požarništvo</i> | folglich <i>prema tome, sledstveno</i> |
| Feuerwehrmann, der; -leute <i>vatrogasac, požarnik</i> | fördern <i>unaprediti</i> |
| Fez, der <i>fes</i> | Forderung, die; en <i>zahtev</i> |
| Fieber, das <i>groznica</i> | Form, die; en <i>forma, oblik</i> |
| Film, der; e <i>film</i> | fortbewegen, sich <i>kretati se (dalje)</i> |
| finden (fand, gefunden) <i>naći</i> | Fortbewegung, die <i>kretanje (dalje)</i> |
| Finger, der; — <i>prst</i> | fortfahren <i>produžiti, nastaviti; oputovati</i> |
| Fingerhut, der; "e <i>naprstak</i> | fortgehen (s) <i>otići</i> |
| finster <i>mračan, taman</i> | fortschaffen <i>ukloniti, otpremiti</i> |
| Fisch. der; e <i>riba</i> | Fortschritt, der; e <i>napredak</i> |
| Flagge, die; n <i>zastava</i> | fortsetzen <i>nastaviti</i> |
| Flasche, die; n <i>boca</i> | Fortsetzung, die; en <i>nastavak</i> |
| flattern <i>lepršati</i> | Foto, das; s <i>fotografija</i> |
| flechten (flocht, geflochten) <i>plesti</i> | Frack, der <i>frak</i> |
| Fleck, der; en <i>mrlja</i> | Frage, die; n <i>pitanje</i> |
| Fleisch, das <i>meso</i> | fragen <i>pitati</i> |
| Fleiß, der <i>marljivost</i> | Fraktur, die <i>nemačko pismo (gotica)</i> |
| fleißig <i>marljiv, vredan</i> | frankieren (= freimachen) <i>platiti poštarinu, frankirati</i> |
| fliegen (flog, geflogen) <i>leteti</i> (s) | Frankreich (sr.) <i>Francuska</i> |
| | Franzose, der; n <i>Francuz</i> |
| | französisch <i>francuski</i> |

Frau, die; en žena, gospoda
Fräulein, das; — gospodica
 frei sloboden, otvoren
Freiherr, der baron
 freilich naravno
Freitag, der petak
 Freiwillige, der; n dobrovoljac
Fremde, der; n stranac
Fremde, die tuđina
 Fremdenverkehr, der turizam
 fressen (fraß, gefressen) žderati
Freude, die; n radost
 freuen, sich radovati se
Freund, der; e prijatelj
 Freundschaft, die prijateljstvo
Friede(n), der; ns mir
 Friedensvertrag, der mirovni ugovor
 frieren (fror, gefroren) zepsti; es
 friert mich (mich friert) zebem,
 zima mi je
Frische, die svežina
 froh veseo
 fröhlich veseo
 Fröhlichkeit, die veselost
 fromm pobožan, krotak, smeran
Frost, der; "e mraz
Frucht, die; "e plod
 fruchtbar plodan
 früh rano; heute — jutros
 früher ranije
 Frühjahr, das proleće
 Frühling, der proleće
 frühreif prerano zreо, starmali
 frühstücken doručkovati
 fühlen osećati
 führen voditi
Führmann, der kiridžija
 füllen (na)puniti
 Füllfeder, die nalivpero
 fünf pet
 fünfte, der peti
 Fünftel, das; — petina
 fünfzehn petnaest

fünfzig pedeset
 funktionieren funkcionisati
 für (4 p.) za
 fürchten, sich bojati se
Fürst, der; en knez, vladar
Fuß, der; "e noga (stopalo); zu Fuß
 peške
Fußball, der nogomet
 Fußballwettspiel, das nogometna
 utakmica
Fußgänger, der pešak
Fußvolk, das pešadija
Futter, das hrana (stočna)

G

Gabel, die; n viljuška
Galerie, die; en galerija
Gang, der; "e hod, hodnik, tok;
 jelo
Gans, die; "e guska
 ganz sasvim; ceo
Ganze, das celina
 gar čak; — kein nikakav; — nicht
 nikako; — nichts baš ništa; —
 zu gern odveć rado
Garage /-a:že/, die; en garaža
 gären (gor, gegoren) vrti
Garten, der; " vrt
 Gartenhaus, das kuća u baštì
Gasse, die; n sokak, uličica
Gast, der; "e gost
Gasthaus, das gostionica
Gau, der; e oblast
Gaumen, der; — nepce
 gebären (gebar, geboren) roditi
Gebäude, das; — zgrada
 geben (gab, gegeben) dati, davati;
 es gibt ima
Gebiet, das; e oblast
 gebildet obrazovan
Gebirge, das; — planina

| | |
|--|---|
| geboren | rođen |
| Gebrauch, der; "e upotreba; običaj | Gelehrte, der; n naučnik |
| Gebühr, die; en dažbina, taksa | gelingen (gelang, gelungen) uspeti, poći za rukom (s); es gelingt mir uspevam |
| Geburtstag, der rođendan | gelten (galt, gegolten) važiti |
| Gebüsche, das žbunje | Gemälde, das slika |
| Gedanke, der; -ns; n misao | gemäß (3 p.) prema |
| gedeihen (gedieh, gediehen) uspe- vati (s) | Gemäuer, das zidine |
| Gedicht, das; e pesma (koja se čita) | Gemeinde, die; n opština |
| gedulden, sich strpeti se | Gemisch, das smesa, mešavina |
| geduldig strpljiv | gemischt mešovit |
| geeignet podesan | Gemüse, das povrće, varivo |
| gefallen (gefiehl, gefallen) dopasti se | genesen (genas, genesen) ozdraviti (s) |
| Gefallen, der usluga | Genesung, die ozdravljenje |
| Gefahr, die; en opasnost | genießen (genoß, genossen) uživati |
| gefährlich dopadljiv, ljubazan | Genosse, der; n drug |
| Gefieder, das perje | genug dosta, dovoljno; groß — do- voljno veliki |
| Gefühl, das; e osećanje | genügen biti dovoljan |
| gegen (4 p.) protiv, prema | genügend dovoljan |
| Gegend, die; en kraj, predeo | Genuß, der; "sse uživanje |
| Gegenstand, der; "e predmet | genüßreich pun uživanja |
| Gegenwart, die sadašnjost | Gepäck, das prtljag |
| Gegner, der; — protivnik | Gepäckträger, der; — nosač |
| geheimnisvoll tajanstven | gerade prav; pravo, upravo, baš |
| gehen (ging, gegangen) ići (s) | Gerät, das; e sprava, naprava |
| Gehölz, das; e šumarak | geraten (geriet, geraten) ispasti, u- speti (s) |
| gehören pripadati; — (zu) spadati (u); es gehört sich priliči | Geräusch, das; e šum |
| Gehör, das sluh | geräuschvoll bučan |
| Gehörleiden, das bolest uha | gering mali, neznatan, sitan |
| Geige, die; n violina | gern rado; gar zu gern odveć rado |
| Geist, der; er duh | Geruch, der; "e miris; čulo mirisa |
| geistreich duhovit | gesamt sav, ukupan, ceo |
| geizig škrt | Gesandte, der poslanik (strane dr- žave) |
| Gelächter, das smeh (gromki); in ein — ausbrechen prsnuti u — | Gesang, der; "e pevanje, pesma |
| gelangen (s) dospeti | gesanglich pevački |
| gelb žut | Geschäft, das; e radnja, posao |
| Geld, das; er novac | geschehen (es geschieht, geschah, ist geschehen) desiti se |
| Geldbörse, die novčanik | geschickt vešt, spretan |
| Geldgeber, der; — finansijer | |
| gelegen koji leži, koji se nalazi | |
| Gelegenheit, die; en prilika | |

| | |
|---|---|
| Geschichte, die; n istorija, priča; stvar | glänzend sjajan |
| geschichtlich istoriski | Glas, das; "er čaša; staklo |
| geschmeidig gibak | glashart tvrd kao staklo |
| Geschirr, das posude | Glasur, die; en glazura |
| Geschwindigkeit, die brzina | glauben verovati, misliti |
| geschwind brz(o) | gleich jednak, isti; odmah |
| Geschwister, die (množ.) brat i se- stra, braća i sestre | gleichen (glich, geglichen) ličiti |
| Geselle, der; n momak, drug, kalfa | gleichzeitig istovremen |
| Gesellschaft, die; en društvo | gleiten (glitt, geglichen) kliziti (s) |
| Gesetz, das; e zakon | glimmen (glomm, geglimmen) tinjati |
| Gesicht, das; er lice | Glocke, die; n zvono |
| Gespenn, das; e zaprega | Glühbirne, die; n sijalica |
| gespannt napet; pun očekivanja | glühen žariti se |
| Gespräch, das; e razgovor | Glück, das sreća; zum — na sreću |
| Gestalt, die; en lik, rast, stas, oblik | glücklich srećan |
| gestehen (gestand, gestanden) pri- znati | Gnade, die; n milost |
| Gestein, das kamenje | gnädig milostiv, blag |
| gestern juče; — abend sinoć | golden zlatan |
| Gesträuch, das; e žbunje, grmlje | Gotik, die gotika, gotski stil |
| gestrig jučerašnji | Gott Bog |
| gesund zdrav | gottlob! hvala bogu! |
| Gesundheit, die zdravlje | graben (grub, gegraben) kopati |
| Getreide, das žito | Grad, der; e stepen |
| gewaltig snažan, moćan, ogroman | Graf, der; en grof |
| gewandt vešt, spretan | Gramm, das gram |
| Gewehr, das; e puška | Grammophon, das; e gramofon |
| Geweih, das; e rogovi (jelena) | gratulieren čestitati |
| gewonnen (gewann, gewonnen) dobiti, steći, pridobiti | grau siv, grao; sed; — werden ose- deti |
| gewiß siguran, izvestan | greifen (griff, gegriffen) hvatati; — (zu) dohvati (što) |
| Gewitter, das; — oluja, nepogoda | Grenze, die; n granica |
| gewöhnen naviknuti; sich — (an) — se (na) | grinsen ceriti se |
| Gewohnheit, die; en navika | Grippe, die grip |
| gewöhnlich običan | grob grub |
| Gewölk, das oblaci | Grobheit, die; en grubost |
| gießen (goß, gegossen) liti, sipati | groß veliki |
| Gipfel, der; — vrh | großartig veličanstven |
| Glanz, der sjaj | Größe, die veličina |
| glänzen sijati se | großenteils velikim delom |
| | Großmutter, die baba |
| | größte, der najveći |
| | Großvater, der deda |

grün zelen; — golden zeleno-zlatan
Grund, der; "e razlog; dno, temelj;
im Grunde u osnovi, ustvari
Grundmauer, die temelj
Gründung, die osnivanje; naseobina
Gruppe, die; n grupa
Gruß, der; "e pozdrav
grüßen pozdraviti
gucken viriti, zuriti; gledati
günstig povoljan
gut dobar; so — wie fertig skoro go-
tov

Gut, das; "er dobro

Gute, das dobro

Güte, die dobrota

Gymnasium, das; en gimnazija

H

Haar, das; e dlaka, kosa
haben (hatte, gehabt) imati
Habseligkeit, die; en (jadna) imovina
Hafen, der; " pristanište
hageln (es hagelt) pada grad
Haifisch, der ajkula
halb pola
Hälfte, die; n polovina
Halle, die; n dvorana
Hals, der; "e vrat
halt! stoj!
halten (hielt, gehalten) držati; stati,
zaustaviti se; — (für) smatrati (za);
Wort — (o)držati reč
halten lassen dati zaustaviti, narediti
da se stane
Haltestelle, die stanica (tramvajska)
Hammel, der ovan
Hand, die; "e ruka
Handel, der trgovina
handeln postupati; trgovati
Handelsmesse, die trgovacki sajam
Handschuh, der rukavica
Handvoll, die pregršt

Hang, der; "e obronak
hangen (hing, gehangen) visiti
hängen (hängte, gehängt) obesiti
Hanse, die Hanza (savez primorskih
gradova)
Harmonie, die harmonija
Harmonika, die harmonika
harren (s 2 pad.) očekivati
hart tvrd, okrutan
Härte, die tvrdoća, okrutnost
Hase, der; n zec
hassen mrzeti
häßlich ružan
hauen (hieb, gehauen) udarati, tući
Haufe, der; ns; n gomila, rulja
Hauptbahnhof glavna (žel.) stanica
Hauptstadt, die prestonica
Haus, das; "er kuća; zu Hause kod
kuće; nach Hause kući
Hausgarten, der kućna bašta
Hausherr, der domaćin; kućevlasnik
häuslich kućni; domaći
Haustier, das domaća životinja
heben (hob, gehoben) podići
Heer, das; e vojska
heftig žestok
heim kući
heimlich krišom, tajno
heimisch domaći
Heimweg, der povratak, put kući:
sich auf den — machen poći, kre-
nuti kući
Heinz = Hajnc (nemačko ime)
Heirat, die; en ženidba, udaja
heiß vreo, vruć
heißen (hieß, geheißen) zvati se
nazivati; narediti; wie heißt kako
se zove (kaže)
Heizung, die loženje
Held, der; en junak
Helene Jelena
helfen (half, geholfen) pomoći
hell svetao

Hemd, das; es; en košulja
 Henkel, der; — drška
 her ovamo
 herab (ovamo) dole, naniže
 herabsehen gledati (dole)
 heraus (ovamo) gore, naviše
 (he)rauf (he)runter gore dole
 heraufziehen vući naviše; približa-
 vati se (o oluji)
 heraus (ovamo) napolje
 herausholen (iz)vaditi
 herausziehen izvući, izvaditi
 herbei ovamo, bliže
 Herberge, die; n prenočište, gostio-
 nica
 Herbst, der jesen
 herein (ovamo) unutra; uđite!
 hereinkommen ući (ovamo)
 hergeben dati (ovamo), žrtvovati
 herkriegen dobiti (ovamo), stvoriti
 Herr, der; n; en gospodin
 hertlich krasan, divan
 Herrschaft, die gospodstvo, vlast,
 vladavina
 herrschen vladati
 hersagen deklamovati
 herschaffen dobaviti
 herstellen izraditi
 Herstellung, die izrada
 herüber ovamo (preko)
 herumschnuppern njušiti (okolo)
 herumtragen nositi (svuda) naokolo
 hervorbringen proizvesti, stvoriti
 hervorheben istaći
 Herz, das; ens; en srce
 herzlich srdačan
 Hessen (sr.) Hesenska
 Heu, das seno
 heute danas; — abend večeras
 Heute, das današnjica
 heutig današnji
 hier ovde
 hierauf potom

hierher oramo
 Hilfe, die pomoć
 hilflos bespomoćan
 hilfreich gotov na pomoć, milosrdan
 hin onamo; — und her tamo amo;
 — und wieder s vremena na vre-
 me, katkad
 hinab (onamo) naniže, dole
 hinabschießen (s) sleteti
 hinabsteigen (s) sići (dole)
 hinauf (onamo) naviše, gore
 hinaus (onamo) napolje
 hinausgehen (s) izići (napolje)
 hinausziehen (s) izići krenuti napolje
 hindurch skroz (onamo); Jahre —
 kroz godine, godinama
 hindurchlenken sprovesti
 hinein (onamo) unutra
 hingehen otići (onamo)
 hinten pozadi
 hinter (3 i 4 pad.) za, iza
 hintere, der zadnji
 hintereinander jedan za drugim
 hinüber (onamo) preko
 hinunter (onamo) dole; den Berg —
 nizbrdo
 Hirsch, der; en jelen
 Hirt, der; en pastir
 Hitze, die vrućina, žega
 hitzig žustar, vatreń
 hoch visok
 Hof, der; " e dvor; dvorište
 hoffen nadati se
 Hoffen, das nada(nje)
 hoffentlich kako se nadam, nadati se
 Hoffnung, die; en nada
 Hofgespann, das dvorska zaprega
 höflich učitiv
 Höflichkeit, die učtivost
 Höhe, die; n visina
 Höhepunkt, der vrhunac
 hohl šupalj
 holen dovesti, doneti, ići po

Holländer, der; — *Holandanin*
 Holz, das; " er *drvo (građa)*
 Holzhauer, der *drvoseća*
 horchen *oslušnuti*
 hören *čuti*
 Horn, das; " er *rog*
 Hörspiel, das *radio-drama*
 Hotel, das; s *hotel*
 Hotelauto, das *hotelski auto*
 Hotelzimmer, das; — *hotelska soba*
 hübsch *leп, lepuškast, privlačan, zgodan*
 Hügel, der; — *brežuljak*
 Hölle, die; n *omot*
 Hund, der; e *pas, pseto*
 hundert *sto*
 Hundert, das; e *stotina; v. H. = vom — otsto*
 Hundertstel, das; — *stoti deo*
 Hunger, der *glad*
 hungern *gladovati*
 hungrig *gladan*
 Hut, der; " e *šešir*
 hüten *čuvati; sich — (vor) — se (od)*
 Hutgeschäft, das *šeširdžiska radnja*
 Hütte, die; n *koliba*

I

ich ja
 Ideal, das; e *ideal*
 Idee, die; n *ideja*
 ihr, ihre, ihr *njen, njihov; Ihr Vaš*
 ihr *vi*
 im = in dem
 immer *uvek*
 imstande sein *biti u stanju, moći*
 in (3 i 4 p.) u
 indem *time što, na taj način što (sveza!)*
 indes *međutim*
 indessen *međutim*

Indien (sr.) *Indija*
 Industrie, die *industrija*
 Industriegebiet, das; e *industriski oblast*
 infolge (2 pad.) *usled*
 infolgedessen *usled toga*
 Ingenieur, der; e *inženjer*
 Inhalt, der *sadržaj, sadržina*
 Inländer, der; — *domaći (čovek), domorodac*
 inmitten (2 pad.!) *usred*
 inner *unutrašnji*
 Innere, das *unutrašnjost*
 innerhalb (2 p.) *u, u okviru, u granicama*
 ins = in das
 Insekt, das; s; en *insekt*
 Insel, die; n *ostrovo*
 Instrument, das; e *instrument*
 inszenieren *inscenirati*
 interessant *zanimljiv*
 Interesse, das; s; n *interes, interesovanje*
 interessieren *interesovati*
 international */-nacio-/ međunarodni*
 inzwischen *međutim, u meduvremenu*
 irgendein *ma koji, ma kakav*
 irgendwo *negde, ma gde*
 ironisch *ironičan*
 Irrtum, der; "er *zablude*
 Italien (sr.) *Italija*
 italienisch *(i)talijanski*

J

ja da, *jeste*
 Jacke, die; n *koporan*
 Jagd, die; en *lov*
 Jagdabenteuer, das *lovačka avantura*
 Jäger, der; — *lovac*

Jahr, das; e godina; nächstes —
 iduće — ; — für — iz godine u
 godinu; voriges — prošle godine
 Jahresbilanz, die; en godišnji bilans
 Jahrerzeit, die; en godišnje doba
 Jahrhundert, das; e stoljeće, vek
 jährlich godišnji
 Jahrtausend, das; e tisućleće, milenij
 Jahrzehnt, das; e decenija
 jammern jadikovati
 Januar, der januar
 jawohl da, dabogme
 jeder, jede, jedes svaki
 jedoch ali, ipak, medutim
 jemand neko
 jener, jene, jenes onaj, ona, ono
 jenseits (2 p.) s one strane
 jetzt sad, u ovaj mah
 Jetztzeit, die sadašnjica
 Journal, das; e žurnal, dnevnik, list
 Journalist, der; en novinar
 jubeln klicati, likovati
 Jugend, die mladost, omladina
 jugendlich mladalački
 Juli, der jul
 jung mlad
 Juni, der jun
 Junggeselle, der; n neženja, momak
 Jurist, der; en pravnik

K

Kabinett, das; e kabinet
 Kaffee, der kafa
 Kaffeehaus, das kafana
 Käfig, der; e kavez
 Kaiser, der; — car
 Kalb, das; "er tele
 kalt hladan
 Kälte, die hladnoća
 Kamerad, der; en drug

kämmen, sich češljati
 kämpfen boriti se
 Kanal, der; "e kanal
 Kanone, die; en top
 Kaolin, das kaolin
 Kapelle, die; n kapela
 Kapitel, das; — glava, poglavlje
 Karneval, der karneval
 Karriere, die karijera
 Karte, die; n karta
 Kartenspiel, das igra karata
 Kartoffel, die; n krompir
 Käse, der sir
 Kaserne, die; n kasarna
 Kasse, die; n blagajna, kasa
 Kater, der; — mačor
 kaufen kupiti, kupovati
 Käufer, der; — kupac
 Kaufmann, der; -leute trgovac
 kaum... so... tek što... kad
 Kavalier /-i:r/, der; e kavaljer
 Kehle, die; n grlo
 kein, keine, kein nijedan, nikoji
 Keller, der; — podrum
 Kellner, der; — kelner
 kennen (kannte, gekannt) poznavati;
 — lernen upoznati
 Kenntnis, die; sse znanje
 Kerbe, die; n zarez, crta
 Kern, der; e jezgro; koštica
 Kerze, die; n sveća
 Kette, die; n lanac
 keuchen dahtati, teško disati
 Kiefer, der; — vilica
 Kiefer, die; n bor
 Kilo(gramm), das kilogram
 Kilometer, der; — kilometar
 Kind, das; er dete
 Kindheit, die detinjstvo
 Kino, das; s bioskop, kino
 Kirche, die; n crkva
 Kirchturm, der; "e crkveni toranj
 Kirschbaum, der; "e trešnja (drvo)

| | |
|--|---|
| Kirsche, die; n <i>trešnja</i> (<i>plod</i>) | kommen (kam, gekommen) <i>doći</i> , <i>dolaziti</i> (s); kommend <i>idući</i> |
| Kissen, das; — <i>jastuk</i> | Kommen, das <i>dolazak</i> , <i>dolaženje</i> |
| Kiste, die; n <i>sanduk</i> | Kompliment, das; e <i>kompliment</i> |
| klagen <i>žaliti</i> se | komponieren <i>komponovati</i> |
| Klang, der; "e <i>zvuk</i> , <i>glas</i> | Konferenz, die <i>konferencija</i> |
| klar jasan, <i>bistar</i> | König, der; e <i>kralj</i> |
| Klasse, die; n <i>razred</i> , <i>klasa</i> | Königin, die; nen <i>kraljica</i> |
| klatschen <i>plijeskati</i> | Königreich, das <i>kraljevina</i> |
| Klausner, der; — <i>isposnik</i> | können (konnte, gekonnt) <i>moći</i> , <i>umjeti</i> , <i>znati</i> |
| Klavier, das; e <i>klavir</i> | Konsequenz, die <i>doslednost</i> |
| kleben (<i>pri</i> lepití) | Konserve, die; n <i>konzerva</i> |
| Kleck, der; e <i>mrlja</i> | Kontinent, der; e <i>kontinent</i> |
| Kleid, das; er <i>haljina</i> | Konzert, das; e <i>koncert</i> |
| Kleidung, die <i>odelo</i> ; <i>odevanje</i> | Konzertsaal, der <i>koncertna dvorana</i> |
| Kleidungsstück, das <i>komad</i> (<i>deo</i>) | Kopf, der; "e <i>glava</i> |
| <i>odela</i> | Kopfkissen, das <i>uzglavlje</i> |
| klein <i>mali</i> | Kopfweh, das <i>glavobolja</i> |
| Kleine, der <i>mališan</i> | Korb, der; "e <i>korpa</i> , <i>koš</i> |
| kleinlaut <i>pokunjen</i> | Korn, das; ("er) <i>zrno</i> ; <i>žito</i> |
| Kleinstadt, die <i>varošica</i> , <i>palanka</i> | korrekt <i>korektan</i> |
| klimmen (klomm, geklommen) | Körper, der; — <i>telo</i> |
| <i>pentratí se</i> (s) | Kost, die (<i>is</i>) <i>hrana</i> |
| klingen (klang, geklungen) <i>zvučati</i> , | kosten <i>kušati</i> , <i>probati</i> ; <i>koštati</i> |
| <i>zvoniti</i> | Kosten, die (<i>množ.</i>) <i>troškovi</i> ; auf seine — kommen <i>biti zadovoljan</i> |
| klopfen (<i>za</i>) <i>kucati</i> | krachen <i>treštati</i> |
| Klub, der <i>klub</i> | kräftig <i>snažno</i> |
| klug <i>pametan</i> | krank <i>bolestan</i> |
| Knabe, der; n <i>dečak</i> | kränkeln <i>poboljevati</i> |
| Kneipe, die; n <i>krčma</i> | Krankenhaus, das; "er <i>bolnica</i> |
| kneten <i>mesiti</i> | Krankheit, die; en <i>bolest</i> |
| Knoten(punkt), der <i>čvor</i> | Kranz, der; "e <i>venac</i> |
| knurren (<i>pro</i>) <i>gundati</i> | krauen <i>češkati</i> , <i>šašoljiti</i> |
| Koch, der; "e <i>kuvar</i> | Kreatur, die; en <i>stvor(enje)</i> |
| kochen <i>kuvati</i> | Krebs, der; e <i>rak</i> |
| Kochkunst, die <i>kuvarska veština</i> | Kreide, die <i>kreda</i> |
| Kochtopf, der <i>lonac za kuvanje</i> | Kreis, der; e <i>krug</i> |
| Koffer, der; — <i>kufer</i> | kreuzen, sich <i>ukrštati</i> se |
| Kollege, der; n <i>kolega</i> | kriechen (kroch, gekrochen) <i>mleti</i> |
| Kolonie, die; n <i>kolonija</i> | <i>puziti</i> (s) |
| Komfort, der <i>komfor</i> | |
| komisch <i>komičan</i> | |
| Komma, das <i>zapeta</i> | |

Krieg, der; *e rat*
 kriegen *dobiti*
 Krieger, der; — *ratnik*
 kriegerisch *ratnički*
 Kritik, die; en *kritika*
 kritisches *kritički*
 Kroate, der; n *Hrvat*
 Krug, der; "e *krčag*, „*bokal*“
 krumm *kriv*
 Krümmung, die; en *krivina*, *okuka*,
 zavoj
 Küche, die; n *kuhinja*
 Kuchen, der; — *kolač*
 Kugel, die; n *kugla*, *lopta*
 kugelrund *okrugao kao lopta*
 kühn *smeo*
 Kultur, die; en *kultura*
 Kulturgut, das *kulturno dobro*
 Kunde, der; n *mušterija*
 Kunst, die; "e *umetnost*
 Künstler, der *umetnik*
 künstlerisch *umetnički*
 Kur, die *banjsko lečenje*
 küren (kor, gekoren) (*oda*)*birati*
 Kurfürst, der; en *izborni knez*
 kurz *kratak*
 kurzangebunden *kratko (i) otsečno*
 Kürze, die *kratkoća*
 kurzsichtig *kratkovid*
 Kuß, der; "sse *poljubac*
 Küste, die; n *obala (morska)*
 Kutsche, die; n *kočije*

L

lächeln *smešiti se*
 lachen *smejati se*
 lächerlich *smešan*
 laden (lud, geladen) *tovariti; puniti*
 (*pušku*)
 Laden, der; " *radnja*

Lage, die; n *položaj, stanje; in der*
 — *sein biti u stanju*
 Lager, das; — *logor, stovarište*
 Lagerhaus, das *stovarište, magacin*
 Lampe, die; n *lampa*
 Land, das; "er *zemlja; selo (auf dem*
 — *na selu)*
 Landen *spustiti se, pristati*
 Landgemeinde, die *seoska opština*
 Landmann, der *težak, zemljoradnik*
 Landschaft, die; en *predeo*
 Landsmann, der *zemljak*
 Landwirtschaft, die *poljoprivreda*
 lang *dug(ačak)*
 lange *dugo (vremena), odavno;*
 wie lange *koliko (vremena)*
 Länge, die *dužina*
 langsam *lagan; polako*
 Langsamkeit, die *sporost*
 langweilig *dosadan*
 Lärm, der *galama, graja*
 lassen (ließ, gelassen) *pustiti,*
 ostaviti
 lustig *neugodan, dosadan, mučan*
 Lauf, der *tok*
 laufen (lief, gelaufen) *trčati (s)*
 Laufen, das *trčanje*
 Laune, die; n *raspoloženje, čud*
 laut *glasan; (predlog) prema*
 lauten *glasiti*
 Lawine, die; n *lavina*
 leben *živeti*
 Leben, das *život; ins — rufen stvo-*
 riti, ostvariti
 lebend *živ*
 lebendig *živ*
 Lebensmittel, die (mn.) *namirnice*
 lebhaft *živ(ahan)*
 leer *prazan*
 leeren (is) *prazniti*
 legen (legte, gelegt) *položiti, met-*
 nuti; sich — leći
 Lehm, der *ilovača*

lehmig kao tlovača, glinast
 Lehre, die; n nauka, pouka
 lehren učiti (koga)
 Lehrer, der; — učitelj
 leicht lak
 leichtsinnig lakovislen
 leid: es tut mir — žao mi je
 leiden (litt. gelitten) patiti, trpeti
 Leiden, das; — patnja, bolest
 leider nažalost
 leihen (lich. geliehen) pozajmiti
 Leinwand, die platno
 leise tih, miran, neprimetan
 Leistung, die; en delo, postignuće,
 rad, uspeh
 Leiter, der; — vod, upravitelj
 Leiter, die; n merdevine
 Leitung, die; en voćstvo, uprava
 Lenchen Jelica
 Lerche, die; n ševa
 lernen učiti
 lesen (las, gelesen) čitati
 letzte, der poslednji
 leuchten svetliti, sjijati
 Leute, die ljudi
 Licht, das; er svetlost
 Lichtbild, das; er fotografija
 Lichtsignal, das; e svetlosni signal
 Lichtspiel(haus), das; e ("er) bioskop
 lieb mio, drag
 Liebe, die ljubav
 lieben voleti
 lieber radije
 liebenswürdig ljubazan
 liebhaben voleti
 Lied, das; er pesma (koja se peva)
 liefern liferovati
 liegen (lag, gelegen) ležati
 lila ljubičast
 Lille /li:lie/, die; n ljiljan, krin
 Linie, die; n linija, crta
 links levo

Literatur, die; en književnost
 Löffel, der; — kašika
 Lokomotive, die; n lokomotiva
 löschen gasiti
 lösen vaditi (na pr. kartu);
 (od)rešiti
 losgehen (auf) nasrnuti, napasti
 Lösung, die; en rešenje
 loswerden otarasiti se
 Löwe, der; n lav
 lückenhaft nepotpun, nedovoljan,
 s prazninama
 Luft, die; "e vazduh; in die — spren-
 gen dići u vazduh; — kriegen do-
 biti vazduha
 Luftkrankheit, die vazdušna bolest
 Lufttreisende, der avionski putnik
 lügen (log, gelogen) lagati
 Lust, die; "e uživanje, zadovoljstvo,
 volja; — haben imati volje, vo-
 leti; keine — haben ne mariti
 lustig veselo; sich — machen (über)
 potsmevati se (kome)
 Lustspiel, das komedija
 Luxus, der luksuz
 Luxusgegenstand, der; "e luksuzni
 predmet

M

machen činiti; recht — (u)činiti po
 volji; sich lustig — (über) potsme-
 vati se (nekom); das macht nichts
 ne mari; svejedno
 Macht, die; "e moć, vlast, sила
 Mädchen, das; — devojka
 Magazin, das; e magacin
 Magd, die: "e služavka
 mager mršav
 Magnet, der magnet
 mahlen (sam)mleti
 Mahnung, die; en opomena

| | |
|---|---|
| Mal, der <i>maj</i> | meinen <i>misliti, reći</i> |
| Main, der (<i>reka</i>) <i>Majna</i> | meinetwegen <i>zbog mene, što se</i> |
| mal (einmal, zweimal) <i>puta</i> (<i>jedan-put, dvaput</i>); mit einem Male <i>od-jedanput</i> | <i>mene tiće</i> |
| malen <i>slikati</i> | Meinung, die; en <i>mišljenje, pogled</i> ; |
| Maler, der; — <i>slikar</i> | der — sein biti <i>mišljenja</i> |
| Malerei, die; en <i>slikarstvo</i> | meist <i>najviše, većnom, najčešće</i> |
| man (<i>neodred.</i> <i>zamenica</i>): man sagt kaže se, kažu | Meister, der; — <i>majstor, maestro</i> |
| mancher poneki, <i>mnogi</i> | meisterhaft <i>majstorski</i> |
| manchmal <i>ponekad</i> | Meisterwerk, das; e <i>remek-delo</i> |
| Mangel, der; " <i>oskudica, nedostatak</i> | melden <i>javiti</i> |
| Mann, der; "er <i>čovek; muškarac;</i> <i>muž</i> | Meldung, die; en <i>vest, izveštaj</i> |
| Mannschaft, die; en <i>momčad, tim;</i> <i>posada</i> | melken (<i>molk, gemolken</i>) <i>musti</i> |
| Mantel, der; " <i>kaput</i> | Melkmaschine, die <i>mašina za mužu</i> |
| Manuskript, das; e <i>rukopis</i> | Menge, die; n <i>mnoštvo, gomila,</i> <i>količina</i> |
| Märchen, das; — <i>bajka</i> | Mensch, der; en <i>čovek</i> |
| Mark, die <i>marka (novac)</i> | merken <i>primetiti; pamititi</i> |
| Marke, die; n <i>marka</i> | merken, sich <i>pamititi</i> (ich merke mir <i>pamitim</i>) |
| Markstein, der <i>kamen međaš</i> | merkwürdig <i>znamenit, značajan</i> |
| März, der <i>mart</i> | Messe, die; n <i>sajam</i> |
| Maschine, die <i>mašina</i> | messen (<i>maß, gemessen</i>) <i>meriti;</i> sich — <i>meriti se</i> |
| Maschinenbau, der <i>izrada mašina</i> | Messer, das; — <i>nož</i> |
| Maß, das; e <i>mera; über alle Maßen</i> <i>preko svake mere</i> | Meter, das; — <i>metar</i> |
| Maßnahme, die; n <i>mera</i> | Metropole, die; n <i>metropola</i> |
| Masse, die; n <i>masa</i> | Miene, die; n <i>izraz lica</i> |
| Maßregel, die <i>mera</i> | Miete, die; n <i>kirija</i> |
| Mast, der; es; en <i>katarka, bandera</i> | mieten <i>uzeti pod kiriju</i> |
| Mauer, die; n <i>zid</i> | Mieter, der; — <i>kirajdžija, stanar</i> |
| Maul, das; "er <i>gubica</i> | Milch, die <i>mleko</i> |
| Meer, das; e <i>more</i> | mild <i>blag</i> |
| Mehl, das <i>brašno</i> | militärisch <i>vojnički</i> |
| mehr (als) <i>više (nego)</i> | Milliarde, die; n <i>miliarda</i> |
| Mehr, das <i>višak</i> | Million, die; en <i>milion</i> |
| mehrere <i>više (njih), nekoliko</i> | minder <i>manje; manji</i> |
| mehrjährig <i>visegodišnji</i> | mineralogisch <i>mineraloški</i> |
| mehrmals <i>više puta</i> | Mineralwasser, das <i>mineralna voda</i> |
| meiden (mied, gemieden) <i>izbegavati</i> | Miniatur, die; en <i>minijatura</i> |
| mein, meine, mein <i>moj, moja, moje</i> | Minister, der <i>ministar</i> |
| | Ministerium, das; en <i>ministarstvo</i> |
| | minus <i>manje; minus (ispod nule)</i> |
| | Minute, die; n <i>minut</i> |

mischen *mešati*
 mißtrauen (3 p.) *biti nepoverljiv*
 (*prema*), ne *verovati* (*u*)
 Mißverständnis, das: *sse nesporazum*
 mit (3 p.) *sa, zajedno sa* .
 Mitarbeiter, der *saradnik*
 mitbringen *doneti* (*sa sobom*)
 miteinander *jedan s drugim*
 mitessen *jesti* (*s nekim*)
 mitgeben *dati da odnese, da povede*
 mitgehen *ići* (*s nekim*)
 Mitglied, das; er *član*
 mitleidig *sažaljiv*
 mitmüssen *morati* (*poći*) *s nekim*
 Mittag, der *podne*; gegen — *oko podne*
 Mittagessen, das *ručak*
 Mitte, die *sredina*
 mitteilen *saopštiti*
 Mittel, das; — *sredstvo*
 Mittelalter, das *srednji vek*
 Mittelpunkt, der; e *središte*
 mittels(t) (2 p.) *posredstvom, po moću*
 mitten in *usred*
 mittlere, der *srednji*
 Mittwoch, der *sreda*
 Möbel, das *komad nameštaja*; die — (*množ.*) *nameštaj*
 Möbelleute, die *nosači nameštaja*
 möblieren *namestiti* (*stan*)
 möchte — oder *bilo da* — *bilo*
 möchte: ich — *hteo bih*
 Mode, die *moda*
 Modejournal, das *modni žurnal*
 modern *moderan*
 mögen (mochte, gemocht) *mariti, hteti, želeti, (moći)*
 möglich *mogućan*
 möglichst (rasch, gut) *što je moguće* (*brže, bolje*)
 Moll, das *mol*

Monat, der; e *mesec*
 Mond, der; e *mesec (na nebu)*
 Montag, der *ponedeljak*
 morgen *sutra*
 Morgen, der; — *jutro*
 Morgen, das *sutrašnjica*
 Morgenfrühe, die *rano jutro*
 Motorrad, das; "er *motocikl*
 müde *umoran*
 Mühe, die; n *trud, napor*
 Mühle, die; n *mlin, vodenica*
 Müller, der; — *vodeničar, mlinar*
 Müllerbursche *vodeničarski momak*
 Mund, der *usta*
 munter *čio, živahan, veseo*
 Münze, die; n *komad (metalnog) novca*
 murren *gundati*
 Museum, das; en *muzej*
 Musik, die *muzika*; — machen *mu zicirati*
 musikalisch *muzikaljan, muzički*
 musizieren *izvoditi muziku*
 müssen (mußte, gemußt) *morati*
 Muster, das; — *mustra, uzorak*
 mustern *posmatrati* (*kritički*)
 Mut, der *hrabrost, odvažnost*
 Mutter, die; " *majka*
 Mütze, die; n *kapa, kačket*

N

na *nu*
 nanu *ehe!*
 nach (3 pad.) *posle, za, u; prema; po*; — und — *malo-pomalo*
 Nachbar, der; n *sused*
 nachdem *pošto (sveza vrem.)*
 nachdenken *razmišljati*
 Nachdenken, das *razmišljanje*; in — verfallen *zamisliti se*; in — *versunken* *zamišljen*

| | |
|--|--|
| Nachmittag, der; e popodne; am — posle podne; heute (gestern) nachmittag danas (juče) po podne | Neuerscheinung, die nova publikacija |
| nachprüfen proveriti, kontrolisati | neugierig radoznao |
| Nachricht, die; en vest | Neuheit, die; en novina |
| nachsichten poslati (za nekim) | Neuinszenierung nova inscenacija |
| nachsinnen razmišljati | neulich nedavno |
| nächste, der najbliži, idući | neun devet |
| Nacht, die; "e noć | neunte, der deveti |
| Nachthemd, das noćna košulja | neunzehn devetnaest |
| nachts noću | neunzig devedeset |
| Nachtschnellzug, der noćni brzi voz | nicht ne (za odricanje u rečenici) |
| Nachttisch, der; e noćni stočić | Nichtraucher, der nepušač |
| Nadel, die; n igla | Nichtraucherarbeil, das kupe za nepušače |
| nah blizak, blizu | nichts ništa; — als — nego (sem) |
| Nähe, die blizina | nicken klimnuti |
| nähren šiti | nie nikad |
| nähern, sich približiti se | Niederlage, die; n poraz |
| nähren hraniti | niedersetzen, sich sesti |
| Name, der; ns; n ime | Niedersetzen, das sedanje |
| namens po imenu | niemand niko |
| nämlich naime | niemals nikad |
| Narr, der; en budala | nirgends nigde |
| Nase, die; n nos | noch još; nochmals još jednom |
| Nation, die; en nacija, narod | Norddeutschland (sr.) Severna Nemačka |
| national nacionalan | |
| Natur, die priroda | Norden, der sever |
| natürlich prirodno, naravno | nördlich severno |
| Naturschönheit, die; en prirodna lepot | Nordsee, die Severno More |
| Nebel, der; — magla | notieren zabeležiti |
| neben (3 i 4 p.) pored, do | nötig potreban, nužan |
| nebenbei uzred & | notwendig potreban, nužan |
| Nebenfluß, der pritoka | Novelle, die; n novela |
| nehmen (nahm, genommen) uzeti | Novelist, der; en novelist, pripovedač |
| Neigung, die naklonost, simpatija | November, der novembar |
| Neigungsehe, die brak iz naklonosti | Nu, der trenutak; im — za tren oka |
| nein ne, nije | Null, die; en nula |
| nennen (nannte, genannt) imenovati, zvati, navesti | Nummer, die; n broj |
| Neuangekommene, der došljak, pridošlica | nun sad, nu; nun ja pa da |
| neuerdings u poslednje vreme | nur samo; nicht nur — sondern auch ne samo — već i |

Nutzen, der korist
nützen koristiti
nützlich koristan

O

ob da li; ob er wollte oder nicht
hteo ne hteo
oben gore; von — odozgo
Oberbayern (sr.) Gornja Bavarska
oberhalb (2 p.) iznad
Oberst, der; en pukovnik
obgleich iako, mada
Objekt, das; e objekat
obschon iako, mada
Obst, das voće
obwohl iako, mada, premda
obzwar iako, mada
oder ili
Ofen, der; " peć
Offizier, der; e oficir
Öffnen otvoriti
oft, često; des öfteren = öfter; wie
oft koliko puta
öfter češće
oh! o! (usklik)
ohne (4 p.) bez
Ohr, das; es; en uho; die Ohren
spitzen načuliti usi
Ohrenzeuge, der; n svedok (po sluhu)
Ohrfeige, die; n šamar
Oktober, der oktobar
Onkel, der; — ujak, stric, teča
Oper, die; n opera
Operation, die; en operacija
Operndirektor, der direktor opere
Opfer, das; — žrtva
Optiker, der optičar
Orchester, das; — orkestar
Orden, der orden, odlikovanje
ordentlich uredan

ordnen srediti
Ordnung, die red; in — bringen
dovesti u red
Original, das; e original
Ort, der; e mesto
Osten, der istok; im — na istoku
Ostern, die (mn.) Uskrs
Österreich (sr.) Austria
österreichisch austriiski
Ozean, der okean

P

Paar, das par (dva komada); ein
paar nekoliko
packen pakovati, umotati
Päckchen, das; — paketić, paklić
Paket, das; e paket
Papier, das; e hartija
Papiergele, das novac (novčanice)
Papierkorb, der koš za hartiju
Paris (sr.) Pariz
Park, der; e park
Parterre, das parter
Paß, der; "sse pasoš
Passagier, der; e putnik
pathetisch patetičan
Patient, der; en /-cient/ pacient, bo-
lesnik
Pause, die; n pauza
peinlich mučan
Pelz, der; e krvno, krzneni kaput
Pelzwaren, die (mn.) krznenata roba
Periode, die; n period
Perle, die; n biser
Person, die; en osoba
Personenwagen, der; — putnička
kola
Personenzug, der putnički voz
persönlich lični
Persönlichkeit, die; en ličnost
Perspektive, die perspektiva
Perücke, die; n vlasulja

pfeifen (pfiff, gepfiffen) zviždati
 Pfennig, der; (e) pfenig (stoti deo
 marka)
 Pferd, das; e konj
 pflanzen (za)saditi
 Pflaster, das flaster; klderma
 pflegen negovati; imati običaj,
 (obično raditi nešto)
 Phantasie, die mašta, fantazija
 philharmonisch filharmoniski
 Philosoph, der; en filozof
 Philosophie, die filozofija
 Photograph, der; en fotograf
 Phrase, die; n fraza
 Pistole, die; n pištola
 Plan, der; "e plan
 Pläsier, das zadovoljstvo, uživanje
 Platz, der; "e trg, mesto
 Plauderei, die časkanje
 plaudern časkati
 plötzlich iznenada
 Pole, der; n Poljak
 Polizei, die policija
 Portion, die; en deo, porcija, udio
 Porto, das poštarina
 Porzellan, das porculan
 Postamt, das; "er pošt. ured
 Posten, der; — stavka; stražar
 Postkarte, die; n dopisnica
 Postsack, der; "e pošt. vreća
 potztausend! dovraga!
 prächtig divan, krasan
 Präsident, der; en pretdsednik
 Praxis, die praksa
 Preis, der; e cena; nagrada
 Premiere, die; n premijera
 preisen (pries, gepriesen) veličati
 Presse, die štampa
 Preußen (sr.) Pruska
 Prinz, der; en princ
 Prise, die; n burmut (dva prsta)
 Produktivität, die produktivnost
 Professor, der; s, en profesor

Programm, das; e program
 programmgemäß tačno prema pro-
 gramu
 Prolog, der prolog
 Prophet, der; en prorok
 Provinz, die; en provincija
 Prozeß, der; sse proces, parnice
 prüfen ispitati
 Prüfung, die; en ispit
 Publikum, das publika
 Pulver, das barut; prašak
 Punkt, der; e tačka
 pünktlich tačno (na minut)
 putzen čistiti

Q

Qual, die; en muka
 quälen mučiti, zlostavljati
 Quelle, die; n izvor
 quellen (quoll, gequollen) izvirati;
 nabubriti

R

rächen, sich svetiti se
 rack! tras!
 Rad, das; "er točak; velosiped
 rasch brz
 rasieren, sich brijati se
 Rat, der; mn. Ratschläge savet
 raten (riet, geraten) savetovati, na-
 gađati
 Rathaus, das opštinski dom, većnica
 rationalisieren (-ci-) racionalizirati
 Rätsel, das; — zagonetka
 rauchen dimiti, pušiti (se)
 Rauchen, das pušenje
 Raum, der; "e prostor(ija)
 rauschen šumiti, žuboriti
 räuspern, sich nakašljati se
 real realan

| | |
|---------------------------------------|---------------------------------------|
| Rebe, die; n loza | Reiter, der; — konjanik, jahač |
| rechnen računati; — (zu) ubrajati (u) | reizen dražiti |
| Rechnung, die; en račun | reizend očaravajući, čaroban |
| recht (= sehr) vrlo; valjano | reizvoll dražestan |
| recht haben imati pravo | rennen (rannte, gerannt) juriti (s) |
| Recht, das; e pravo | repräsentativ reprezentativan |
| rechts desno | Rest, der; e ostatak |
| Rechtsanwalt, der; "e advokat | Restaurant, das; s restoran |
| reden govoriti | retten spasti |
| redlich pošten, čestit | revidieren revidirati |
| Redner, der; — govornik | Revolution, die; en revolucija |
| rege živahan, pokretljiv | Rezept, das; e recept |
| Regel, die; n pravilo | Rhein, der Rajna |
| regeln regulisati | Rheingau, der Rajnska oblast |
| regen, sich micati se | rheinisch rajnski |
| Regen, der kiša | Rheinwein, der rajnsko vino |
| Regenschirm, der; e kišobran | richtig tačan, prav, ispravan |
| regieren vladati | Richtung, die; en pravac |
| Regierung, die vlada | riechen (roch, gerochen) mirisati |
| regnen padati (kiša) | Riese, der; n džin |
| regnierisch kišovit | riesig ogroman, džinovski |
| Reh, das; e srna | Ring, der; e prsten |
| reiben (rieb, gerieben) trljati | ringen (rang, gerungen) rvati se, bo- |
| reich (an) bogat (u); — werden obo- | teći (s) |
| gatiti se | rinnen (rann, geronnen) curiti, |
| Reich, das; e država | teći (s) |
| Reiche, der bogataš | RiB, der plan (građevine); pukotina |
| reichen pružiti; biti dovoljan | Rock, der; "e kaput |
| reichhaltig bogat sadržinom, sadrža- | Rolle, die; n uloga |
| jan | rollen kotrljati se, juriti |
| reif zreo | Roman, der; e roman |
| Reihe, die; n red, niz; der — nach | romantisch romantičan |
| po redu | Römer, der; — Rimljalin |
| reihen, sich redati se, nizati se | römisch rimske |
| rein(lich) čist | rosa ružičast |
| Reis, der pirinač | rot crven |
| Reise, die; n put(ovanje) | Rotwein, der crno vino |
| Reisebüro, das putnički biro | Rubrik, die; en rubrika |
| reisen (s) putovati | Rücken, der leđa; in den — fallen |
| Reisende, der putnik | napasti s leđa |
| reißen (riß, gerissen) cepati, kidati | Rücksicht, die; en obzir |
| reiten (ritt, geritten) jahati (s) | rudern veslati |
| | Ruf, der glas |

rufen (rief, gerufen) *zvati, viknuti;*
ins Leben — *stvoriti, ostvariti;* —
lassen (*po*)*zvati (po drugom)*
Ruhe, die *mir, počinak*; in — lassen
ostaviti na miru
ruhig *miran*
röhren, sich *pomeriti se*
Ruine, die; n *razvalina*
rund *okrugao; okruglo*
Rundfahrt, die *kružna vožnja*
Rundfunk, der *radio*
Rundfunksender, der *radio-stanica*
Russe, der; n *Rus*

S

Saal, der; Säle *sala*
Sache, die; n *stvar*
Sachsen (sr.) *Saksionska*
Sack, der; "e *vreća, džak*
Saft, der; "e *sok*
Säge, die; n *testera*
sagen *reći, kazati*
sagenhaft *basnoslovan, legendaran*
Salat, der; e *salata*
Salz, das *so*
sammeln *skupiti, pri-, skupljati*
Samstag, der *subota*
sämtlich *sav, ceo, celokupan*
Sand, der *pesak*
Sänger, der; — *pevač*
sanft *blag*
satt sit; ich habe es — *sit sam toga;*
— werden *zasititi se*
sattsehen, sich (an) *nagledati se*
(*čega*)
Sattel, der; " sedlo
Satz, der; "e *rečenica, stav, slog*
sauer *kiseo*
saufen (soff, gesoffen) *lokati*
saugen (sog, gesogen) *sisati*
Säule, die; n *stub*
säumig *spor, koji odugovlađi*

Saumlast, die *tovar (tovarne životinje)*
Save, die *Sava*
Schach, das *šah; — spielen igrati*
Schachtel, die; n *kutija*
schaden *škoditi*
Schaden, der; " šteta; ohne — *davonkommen proći bez štete*
schadenfroh *zlurad*
schaffen (schuf, geschaffen) *stvarati, stvoriti*
Schaffner, der; — *konduktor*
Schaffung, die *stvaranje*
Schalk, der; "e šeret
schallen *odjekivati*
Schallplatte, die; n *gramofonska ploča*
Schalter, der; — *šalter*
Schaltjahr, das; e *prestupna godina*
schämen, sich *stideti se*
Schande, die *sramota*
schändlich *sraman*
Schanze, die; n *šanac*
scharf *oštari*
Schatten, der; — *senke*
Schatz, der; "e *blago*
schätzen (pro)ceniti; sich *glücklich — smatrati sebe srećnim*
schauen *gledati*
Schauspiel, das; e *drama*
Schauspieler, der; — *glumac*
scheinen (schien, geschienen) *sijati; izgledati, činiti se*
schenken *pokloniti*
Scherz, der; e *šala*
scheu *plašljiv; — werden uplašiti se*
Schicht, die; en *sloj*
schicken (*po*)*slati*
Schicksal, das; e *sudbina; sich in sein — ergeben pomiriti se sa sudbinom*

| | |
|--|--|
| schieben (schob, geschoben) <i>gurati</i> | Schluck, der; <i>e gutljaj</i> |
| schießt <i>kriv</i> ; <i>nakrivo</i> | Schlummer, der <i>dremež, san(ak)</i> |
| schießen (schoß, geschossen) <i>pucati, ubiti (vatrenim oružjem)</i> | Schlummerprise, die <i>dva prsta burmata pred spavanje</i> |
| Schiff, das; <i>e lada</i> | Schluß, der; <i>"sse završetak, zaključak, kraj</i> |
| Schiffahrt, die <i>parobrodarstvo</i> | Schlußzene, die <i>završna scena</i> |
| Schiffahrtsgesellschaft, die <i>parobrodarsko društvo</i> | schmal <i>uzan, tesan</i> |
| Schiffahrtslinie, die <i>parobrodarska linija</i> | Schmalz, das <i>maslo; mast</i> |
| schiffbar <i>plovan</i> | Schmalzstulle, die; <i>n kriška hleba s maslom</i> |
| Schiffbau, der <i>brodogradnja</i> | schmecken <i>prijati</i> |
| Schild, das; <i>er firma, tabla s natpisom</i> | Schmerz, der; <i>es; en bol</i> |
| Schild, der; <i>e štit</i> | Schmied, der; <i>e kovač</i> |
| Schildbürger, der <i>Šildanin (stanovnik varošice Schilda)</i> | Schmiedeknecht, der <i>kovački sluga</i> |
| Schimmel, der; — <i>belac, beo konj</i> | schmücken <i>(u)krasiti, kititi</i> |
| schinden (schand, geschunden) <i>guliti</i> | schmutzig <i>prljav</i> |
| Schlacht, die; <i>en bitka</i> | schnarchen <i>hrkati</i> |
| schlafen (schlief, geschlafen) <i>spavati; — gehen leći</i> | schnattern <i>gakati</i> |
| Schlafrock, der <i>sobni haljetak</i> | Schnecke, die; <i>n puž</i> |
| Schlafzimmer, das <i>spavaća soba</i> | Schnee, der <i>sneg</i> |
| Schlag, der; "e <i>udar(ac)</i> ; mit einem — <i>e odjednom</i> | Schneefall, der; <i>"e padanje snega</i> |
| schlagen (schlug, geschlagen) <i>tući; sich — tući se, boriti se</i> | Schneeflocke, die <i>pahuljica</i> |
| schlank <i>vitak</i> | Schneewittchen (das) <i>Snežana (ime)</i> |
| schlau <i>lukav</i> | schnieden (schnitt, geschnitten) <i>seći rezati</i> |
| schlecht <i>rđav, loš, zao</i> | Schneider, der; — <i>krojač</i> |
| schleichen (schlich, geschlichen) <i>šunjati se (s)</i> | schnieien (es schnell) <i>pada sneg</i> |
| Schlepper, der; — <i>traktor</i> | schnell <i>brz; so — es geht što može brže</i> |
| schleunig <i>brzo</i> | Schnellzug, der; <i>"e brzi voz</i> |
| schleunigst <i>najbrže, što brže</i> | Schnellzuglinie, die <i>linija (pruga) brzog voza</i> |
| schließen (schloß, geschlossen) <i>zaključiti, zatvoriti</i> | Schnitt, der; <i>e zarez; krov</i> |
| schließlich <i>najzad, naposletku</i> | Schnupfen, der <i>kijavica</i> |
| schlimm <i>rđav, zao</i> | schnuppern <i>njušiti</i> |
| schlingen (schlang, geschlungen) <i>(oba)viti</i> | Schnur, die; <i>"e vrpca, uzica</i> |
| Schloß, das; " sser <i>zamak; brava</i> | Schokolade, die <i>čokolada</i> |
| | schon <i>već</i> |
| | schön <i>lep</i> |
| | Schöne, die <i>lepotica</i> |
| | schonen <i>štediti</i> |
| | Schönheit, die; <i>en lepotica</i> |

| | |
|--|---|
| Schoppen, der; — <i>mera za tečnost</i> (otprilike ½ litra) | schwer <i>težak</i> |
| Schrank, der; " <i>e orman</i> | schwerfällig <i>glomazan, trom</i> |
| Schrecken, der <i>strah, užas</i> | Schwester, die; n <i>sestra</i> |
| schrecklich <i>strašan</i> | Schwierigkeit, die; en <i>teškoća</i> |
| schreiben (schrieb, geschrieben) <i>pisati</i> | schwimmen (schwamm, geschwommen) men) <i>plivati</i> (s) |
| Schreiben, das <i>pisanje</i> | schwinden (schwand, geschwunden) <i>nestajati, isčezavati</i> (s) |
| Schreibmaschine, die <i>pisaća mašina</i> | schwingen (schwang, geschwungen) <i>mahati, vitlati</i> |
| Schreibtisch, der <i>pisaći sto</i> | schwören (schwur, geschworen) <i>kleti se</i> |
| schreien (schrie, geschrrien) <i>vikati</i> | sechs <i>šest</i> |
| schreiten (schritt, geschrritten) <i>koračati</i> (s) | sechste, der <i>šesti</i> |
| Schrift, die; en <i>spis, rukopis; pismo</i> | sechzehn <i>šesnaest</i> |
| Schriftsteller, der; — <i>pisac</i> | sechzig <i>šezdeset</i> |
| Schritt, der; e <i>korak</i> | See, der; s; n <i>jezero</i> |
| Schuh, der; e <i>cipela, obuća</i> | See, die <i>more</i> |
| Schuld, die; en <i>krivica, dug</i> | Seebad, das <i>morsko kupalište</i> |
| Schule, die; n <i>škola</i> | Seekrankheit, die <i>morska bolest</i> |
| Schulhaus, das <i>školska zgrada</i> | Seele, die; n <i>duša</i> |
| Schulmeister, der <i>uča</i> | Seemann, der <i>mornar</i> |
| Schulter, die; n <i>rame</i> | segnen <i>blagosiljati</i> |
| Schuß, der; "sse <i>pucanj, metak</i> | sehen (sah, gesehen) <i>videti, gledati</i> |
| Schüssel, die; n <i>činija</i> | Sehenswürdigkeit, die; en <i>znamenitost</i> |
| Schuster, der; — <i>obućar</i> | sehr <i>vrlo, veoma</i> |
| schütteln (<i>pro</i> tresti | sei! <i>budi!</i> es sei denn (<i>iza negacije</i>) osim |
| Schutz, der <i>zaštita; — vor — od</i> | Seil, das; e <i>uze</i> |
| Schütze, der; n <i>strelac</i> | sein (war, gewesen) <i>biti</i> (s) |
| schwächlich <i>slabunjav</i> | sein, seine, sein <i>njegov</i> |
| schwären (schwor, geschworen) gnojiti se | seit (3 p.) (<i>počev</i>) <i>od; — dem, — der</i> <i>Zeit otada, od tog vremena</i> |
| Schwätzer, der; — <i>brbljivac</i> | Seite, die; n <i>strana</i> |
| schwedisch <i>švedski</i> | Sekretär, der; e <i>sekretar</i> |
| schweigen (schwieg, geschwiegen) čutati | Sekunde, die; n <i>sekund</i> |
| schweigsam <i>čutljiv</i> | selber (= selbst) <i>sam</i> (<i>lično</i>) |
| Schwein, das; e <i>svinja</i> | selbst <i>sam; čak; von — sam od sebe</i> |
| Schweinefutter, das <i>svinjska hrana</i> | selbstverständlich <i>razume se po sebi</i> |
| Schweiz, die <i>Švajcarska</i> | selten <i>redak</i> |
| Schweizer, der; — <i>Švajcarac, švajcarski</i> | seltsam <i>čudan, neobičan</i> |
| schwellen (schwoll, geschwollen) oteći (s) | |

| | |
|--|--|
| senden (<i>po</i>)slati | sogenannt <i>takozvani</i> |
| Sender, der; — <i>emisiona stanica</i> | gleich <i>odmah</i> |
| senken <i>potopiti, spustiti</i> | Sohn, der; " e sin |
| September, der <i>septembar</i> | Sold, der <i>plata (najamnička)</i> |
| Serbe, der; n <i>Srbin</i> | Soldat, der; en <i>vojnik</i> |
| Serbien (<i>sr.</i>) <i>Srbija</i> | sollen (sollte, gesollt) <i>trebatи</i> |
| serbisch <i>srpski</i> | Sommer, der; — <i>leto</i> ; diesen -- <i>ovog leta</i> |
| Serbische, das <i>srpski jezik</i> | Sommerfrische, die <i>letovalište</i> |
| serbokroatisch <i>srpskohrvatski</i> | sonderbar <i>čudan, čudnovat</i> |
| setzen, sich <i>sesti</i> | sondern <i>nego, već</i> |
| seufzen <i>uzdahnuti, uzdisati</i> | Sonderzug, der <i>poseban voz</i> |
| sichtbar <i>vidljiv</i> | Sonnabend, der <i>subota</i> |
| sie (Sie) <i>ona, oni (Vi)</i> | Sonne, die; n <i>sunce</i> |
| Sieb, das; e <i>sito, rešeto; cediljka</i> | sonnen, sich <i>sundati se</i> |
| sieben <i>sedam</i> | Sonntag, der <i>nedelja; am — u nedelju; Sonntags nedeljom</i> |
| sieb(en)te, der <i>sedmi</i> | sonst <i>inače</i> |
| Siebentel, das; — <i>sedmina</i> | Sorge, die; n <i>briga</i> |
| siebzehn <i>sedamnaest</i> | sortieren <i>sortirati</i> |
| siebzig <i>sedamdeset</i> | sowohl — als auch i — i, kako — tako |
| Siedlung, die; en <i>naselje, naseobina</i> | sparen <i>štedeti</i> |
| Siegel, das; — <i>pečat</i> | spärlich <i>oskudan</i> |
| Sieger, der; — <i>pobednik</i> | sparsam <i>štedljiv</i> |
| sieh(e)! <i>gle!</i> | spät <i>kasno, dockan</i> |
| Silber, das <i>srebro</i> | später <i>kasnije</i> |
| sinfonisch <i>simfoniski</i> | Spatz, der; en <i>vrabac</i> |
| singen (sang, gesungen) <i>pevati</i> | spazieren gehen <i>šetati (pešice), — reiten šetati (na konju), — fahren šetati (kolima)</i> |
| sinken (sank, gesunken) <i>tonuti (s)</i> | Spaziergang, der; " e <i>šetnja</i> |
| Sinn, der; e <i>čulo; smisao; shvatanje;</i> im Sinne haben <i>nameravati</i> | Speicher, der; — <i>tavan (žitnica)</i> |
| sinnen (sann, gesonnen) <i>razmišljati</i> | speien (spie, gespien) <i>bljuvati</i> |
| Sitz, der; e <i>sedište</i> | Speise, die; n <i>jelo</i> |
| sitzen (saß, gesessen) <i>sedeti</i> | Speisekarte, die <i>jelovnik</i> |
| Sitzplatz, der; "e <i>sedište</i> | speisen <i>obedovati</i> |
| Sitzung, die; en <i>sednica</i> | Speisewagen, der <i>vagon restoran</i> |
| Skizze, die; n <i>skica</i> | Speisezimmer, das <i>trpezarija</i> |
| Slawe, der; n <i>Sloven</i> | sperren <i>zatvoriti, preprečiti</i> |
| Slowene, der; n <i>Slovenac</i> | Spiegel, der; — <i>ogledalo</i> |
| Slowenien (<i>sr.</i>) <i>Slovenija</i> | Spiel, das; e <i>sviranje, igra</i> |
| so tako | Spielball, der <i>lopta za igru</i> |
| sobald (sveza) <i>čim</i> | spielen <i>igrati (se); svirati</i> |
| Sofa, das; s <i>sofa</i> | |
| sofort <i>odmah, smesta</i> | |
| sogar <i>čak, šta više</i> | |

| | |
|---|--|
| Spieler, der; — <i>igrac</i> | Stammkneipe, die <i>stalna krčma</i> , — · <i>kafana</i> |
| Spielhälfte, die <i>poluvreme</i> | Stand, der; " e <i>stalež</i> ; <i>stanje</i> |
| Spielkarte, die <i>karte za igranje</i> | Standard, der <i>standard</i> |
| Spielplan, der <i>repertoar</i> | ständig <i>stalan</i> |
| Spielzeug, das; e <i>igraćka</i> | Stange, die; n <i>motka</i> |
| spinnen (spann, gesponnen) <i>presti</i> | stark <i>jak</i> , <i>snažan</i> |
| Spitze, die; n <i>vrh</i> ; an der — <i>na čelu</i> | Stärke, die <i>snaga</i> , <i>jačina</i> |
| spitzen <i>zašljiti</i> . | starr <i>ukočen</i> |
| Sport, der <i>sport</i> | Station, die; en <i>stanica</i> |
| Sportist, der; en <i>sportista</i> | statistisch <i>statistički</i> |
| Sportklub, der <i>sportski klub</i> | statt (2 p.) <i>mesto</i> , <i>umesto</i> ; statt daß umesto da |
| Sportler, der; — <i>sportista</i> | Stätte, die; n <i>mesto</i> |
| Spott, der <i>poruga</i> , <i>potsmeh</i> | stattfinden <i>održati se</i> , <i>prirediti se</i> |
| spotten <i>rugati se</i> | Staub, der <i>prašina</i> |
| Sprache, die; n <i>jezik</i> | stechen (stach, gestochen) <i>bosti</i> |
| sprechen (sprach, gesprochen) <i>govo-</i> <i>riti</i> | stecken <i>metnuti</i> , <i>staviti</i> ; <i>nalaziti se</i> |
| Sprecher, der <i>govornik</i> | stehen (stand, gestanden) <i>stajati</i> |
| Sprechzelle, die <i>telefonska kabina</i> | stehenbleiben (za)stati, <i>zaustaviti se</i> |
| Sprechzimmer, das; — <i>soba za pri-</i> <i>manje</i> | stehlen (stahl, gestohlen) (u)krasti |
| sprengen <i>juriti</i> ; in die Luft — <i>dići</i> u vazduh | Stehplatz, der <i>mesto za stajanje</i> |
| Sprichwort, das; "er poslovica | steigen (stieg, gestiegen) <i>peti se</i> , |
| spucken <i>pljunuti</i> , <i>pljuvati</i> | sići (s) |
| Spur, die; en <i>trag</i> | steigern <i>povećati</i> |
| spüren <i>osetiti</i> , <i>osećati</i> | steil <i>strm</i> |
| Staat, der; s; en <i>država</i> | Stein, der; e <i>kamen</i> |
| Staatsmann, der <i>državnik</i> | Stelle, die; n <i>mesto</i> ; zur — sein <i>biti</i> tu |
| staatsmännisch <i>državnički</i> | stellen (stellte, gestellt) (po)staviti, metnuti |
| Staatsoper, die <i>državna opera</i> | stellen, sich stati; — als ob <i>praviti se</i> kao da |
| Stab, der; "e <i>štap</i> ; <i>štab</i> | Stellvertreter, der; — <i>zamenik</i> |
| Stadion, das <i>stadion</i> | sterben (starb, gestorben) <i>umreti</i> (s) |
| Stadt, die; "e <i>grad</i> , <i>varoš</i> | Sterben, das <i>umiranje</i> ; im — liegen umirati |
| Städter, der; — <i>varošanin</i> | sterblich <i>smrtan</i> |
| Stadtfrack, der <i>kaputlijija</i> (<i>pogrdno</i>) | Sterbliche, der; n <i>smrtnik</i> |
| Stall, der; "e <i>staja</i> | stets <i>uvek</i> |
| Stadtschreiber, der; — <i>gradski</i> (<i>opšt.</i>) pisar | Steuer, das; — <i>krmilo</i> |
| Stadtplatz, der <i>gradski trg</i> | Steuer, die; n <i>porez(a)</i> |
| Stamm, der; " e <i>stablo</i> ; <i>pleme</i> | |
| stammeln (<i>pro)mucati</i> | |
| Stammgast, der <i>stalni gost</i> | |

Steuermann, der *krmanoš*
 sticken *vesti* (*vez*)
 Stiefel, der; — *čizma*
 Stil, der; e *stil*
 still *tih*
 Stille, die *tišina*
 Stimme, die; n *glas*; die — abgeben
 dati svoj glas, glasati
 Stirn, die *čelo*
 Stock, der; "e *štap; sprat*
 Stoff, der; e *štof*
 stolz *gord, ponosit, ohol*
 Stolz, der *gordost, oholost, ponos*
 stoßen (stieß, gestoßen) *gurnuti, udariti*
 Storch, der; "e *roda*
 Strahl, der; s; en *mlaz, zrak*
 Straße, die; n *ulica, put*
 Straßenbahn, die *tramvaj*
 streben *težiti*
 Strecke, die; n *pruga, deo puta*
 streichen (strich, gestrichen) *prevući*
 (*rukom*), *gladiti*
 Streichholz, das *žigica*
 Streifen, der; — *traka, pruga,*
 »*štrafta«; pantljika (filmska)*
 streiten (stritt, gestritten) *svadati se*
 streng *strog*
 Strenge, die *strogost*
 Strick, der; e *konopac*
 Strom, der; "e *reka, struja*
 Strumpf, der; "e *čarapa*
 Stube, die; n *soba*
 Stubentür, die *sobna vrata*
 Stück, das; e *komad, pozorišni komad*
 Student, der; en *student*
 studieren *studirati*
 Stuhl, der; "e *stolica*
 stumm *nem*
 Stunde, die; n *čas, sat (60 minuta)*
 stundenlang *satima*

Sturm, der; "e *bura*
 stürmisch *buran*
 stürzen *oboriti* (h); *srusti se* (s); sich
 — *survati se, baciti se*
 suchen *tražiti*
 Süden, der *jug; im — na jugu*
 Summe, die; n *suma*
 Sünde, die; n *greh*
 sündenvoll *grešan, pun grehova*
 Suppe, die; n *supa*
 süß *sladak*
 sympathisch *simpatičan*
 Szene, die; n *scena*

T

Tabatiere /-ie:re/, die *tabakera*
 Tag, der; e *dan*
 tagen *svitati* (es tagt)
 Tagesanbruch, der *svanuće, svitanje;*
 bei — *u svanuće*
 täglich (*svako)dnevni*
 Talent, das; e *talent*
 Taler, der; — *talir*
 Tanne, die; n *jela*
 Tante, die; n *tetka, ujna, strina*
 Tanz, der; "e *igra (pokretna)*
 tanzen *igrati, plesati*
 Tänzer, der; — *igrač, plesač*
 Tanzschule, die; n *škola igranja*
 tapfer *hrabar, odvažan*
 Tasche, die; n *džep, torba*
 Taschentuch, das; "er *džepna maramica*
 Taschenuhr, die; en *džepni sat*
 Tasse, die; n *šolja*
 Tat, die; en *čin, delo, postupak*; in
 der — *ustvari*
 Tätigkeit, die *delatnost, rad*
 Tatsache, die; n *činjenica*
 Tau, das; e *uže*
 Tau, der *rosa*

taub *gluv; prazan*
 taubstumm *gluvonem*
 tausend *hiljada*
 Tausend, das; *e hiljada*
 Technik, die *tehnika*
 technisch *tehnički*
 Tee, der *čaj*
 Teekanne, die; *n čajnik*
 Teich, der; *e ribnjak*
 Teil, der; *e deo;* zum Teil *delom*
 teilen *deliti*
 teils — teils *delom — delom*
 Teilung, die *podela*
 Telegramm, das; *e telegram*
 Telegraph, der *telegraf*
 telegraphieren *telegrafisati*
 Telephon, das; *e telefon*
 telefonisch *telefonski*
 Teller, der; *— tanjur*
 Tempo, das *tempo*
 Teppich, der; *e čilim*
 teuer *skup, drag*
 Theater, das; *— pozorište*
 Thema, das; *en tema*
 Theorie, die; *n teorija*
 Thermometer, das; *— termonometar*
 Thron, der; *e presto*
 tief *dubok*
 Tiefe, die *dubina*
 Tier, das; *e životinja*
 Tierarzt, der; *"e veterinar*
 Tiergarten, der *zoološka bašta*
 Tinte, die *mastilo*
 Tisch, der; *e sto;* zu Tische *za stolom*
 Tischläufer, der *trakast stolnjak*
 Tischler, der; *— stolar*
 Titel, der; *— titula*
 Tochter, die; *" čerka*
 Tod, der *smrt*
 Ton, der; *"e zvuk, ton*
 Tonart, die *ton, način govora*
 Tonwerk, das; *e muzičko delo*
 Topf, der; *"e lonac*

Tor, das; *e kapija; gol*
 Tor, der; *en budala*
 töricht *nerazuman, glup, lud*
 Torte, die; *n torta*
 tot *mrtav*
 töten *ubiti*
 tragen (trug, getragen) *nositi*
 Träger, der; *— nosač*
 Traum, der; *"e san*
 Trapez, das; *e trapez*
 traurig *žalostan*
 treffen (traf, getroffen) *sresti, sre-tati; pogoditi*
 treiben (trieb, getrieben) *terati*
 Treppe, die; *n stepenice*
 Treppensteigen, das *penjanje uz stepenice*
 treten (trat, getreten) *(z)gaziti (h) stupiti (s)*
 trinken (trank, getrunken) *piti*
 Trinkwasser, das *voda za piće*
 Tritt, der; *e udarac nogom; korak*
 Triumph, der *trijumf*
 trocken *suv*
 trocknen *sušiti (se)*
 Tropfen, der; *— kap*
 trommeln *dobovati*
 trotz (2 ili 3 p.) *uprkos, i pored*
 trotzdem *uprkos toga*
 trüb *mutan*
 trügen (trog, getrogen) *varati*
 Truppe, die; *n trupa*
 Tuch, das; *"er marama; e sukno*
 tüchtig *valjan; »propisno«*
 Tugend, die; *en vrlina*
 tugendlich *pun vrlina, moralan*
 tun (tat, getan) *činiti, raditi; — ob praviti se kao da*
 Tunke, die; *n sos*
 Tunnel, der *tunel*
 Tür, die; *en vrata*
 Türke, der; *n Turčin*
 Türkei, die *Turska*

Turm, der; "e toranj, kula
Turmuhr, die; en sat na kuli
turnen raditi gimnastiku, gimnasti-
cirati
Turnen, das gimnastika

Übrigbleiben preostati
Übrigens uostalom
Übung, die; en vežba(nje)
Ufer, das; — obala
Uhr, die; en sat, časovnik; um zwei
— u dva sata
Uhrengeschäft, das; e časovničarska
radnja

U

übel, zao, rđav; — ankommen zlo se
provesti
üben vežbati (se)
über (3 i 4 pad.) (iz)nad, preko; o
Überblick, der pregled
überblicken pregledati
überfliegen preleteti
Übergang, der; "e prelaz
übergehen preći
überglücklich presrećan
überhaupt uopšte
überkommen obuzeti, spopasti
übermorgen prekosutra
übermüdig obesno
übernehmen preuzeti
überqueren preći
überraschen iznenaditi
Überraschung, die; en iznenadjenje
Überscereise, die prekooceansko
putovanje
übersehen prevideti
übersetzen (aus — in) prevoditi (sa
— na)
Übersetzung, die prevod
übertragen prenositi
überschwemmen preplaviti
Überschwemmung, die; en poplava
übersteigen preći, nadmašiti
Übertragung, die prenos
übertreffen nadmašiti
überwinden savladati
überzeugen, sich uveriti se
üblich uobičajen; običan
übrig ostali

Uhrmacher, der časovničar
um (4 p.) oko, za; — . herum okolo
umblicken, sich obazreti se
umdrehen, sich okrenuti se
Umfang, der obim, opseg
umfangreich obiman
umfassen obuhvatiti
umherirren (s) lutati
umherwirbeln (s) kovitati se
Umschlag, der; "e koverat
umsteigen (s) preći u drugi vo:
umziehen (s) (pre)seliti se
unaufhörlich neprestano
unbarmherzig nemilosrdan
unbeachtet neopažen
unbedeutend neznatan, beznačajan
unbehaglich neugodan
unbequem neugodan, nezgodan
und i, a
undankbar nezahvalan
unentschieden nerešen
unerlaubt nedozvoljen
ungeuldig nestrpljiv
ungefähr otprilike
ungeheuer čudovišan, ogroman
Ungeheuer, das; — čudovište
ungehindert nesmetan
ungenossen neiskorišćen
Unglück, das nesreća
unglücklich nesrećan
ungut (nichts für — ne zamerite)
Universität, die; en univerzitet
unmöglich nemoguć
Unnahbarkeit, die nepristupačnost
Unordnung, die nered

unregelmäßig *nepravilan*
 unruhig *nemiran*; — werden *uzne-*
 miriti se
 unser, unsere, unser *naš, naša, naše*
 unter (3 i 4 p.) *pod, ispod, među*
 unterbrechen *prekinuti*
 untergehen *zaći (o suncu)*
 Untergrundbahn, die *podzemna žel-*
 jeznička
 unterhalb (2 p.) *ispod*
 unterhalten *o-, izdržavati; sich — za-*
 bavljati se, razgovarati
 Unterhaltung, die; en *zabava, razgo-*
 vor
 unterliegen *podleći, podlegati*
 Unterschied, der; e *razlika*
 untersuchen *ispitati, pregledati*
 Untertasse, die; n *tanjirić, »tacna«*
 unterwegs *uspust*
 ununterbrochen *neprekidan*
 unvergänglich *nezaboravan*
 Urlaub, der *otsustvo, dopust*
 Urlaubsplan, der; "e *plan za otsustvo*
 Ursache, die; n *uzrok*
 Urteil, das; e *sud, ocena, presuda,*
 mišljenje
 urteilen (über) *suditi (o)*

V

Vater, der; " otac
 verabschieden, sich *oprostiti se*
 verachten *prezirati*
 Verachtung, die *prezir*
 veränderlich *promenljiv*
 Veranstaltung, die; en *priredba*
 verbessern *popraviti*
 Verbesserung, die; en (p)opravka, po-
 boljšanje
 verbinden *spojiti, vezati*
 Verbindung, die; en *veza*
 verbieten *zabraniti*

verbitten (sich) *ne dozvoliti, ne trpeti*
 verboten *zabranjen*
 verbrauchen *u-, potrošiti*
 verbrennen *izgoreti (s), spaliti (h)*
 verbringen *provesti*
 verbunden (mit) *skopčan (sa)*
 verdammten *prokleti*
 verdämmern *provoditi u polusnu*
 verdauen (s) *variti*
 verdeckt *pokriven, prekriven*
 verderben (verdarb, verdorben) (po)-
 kvariti (h), (po)kvariti se (s)
 verdienen *zaslužiti, zaraditi*
 Verdienst, das; e *zasluga; sich V-e*
 erwerben (um) steti zasluge (za)
 Verdienst, der *zarada*
 verdoppeln *udvostručiti*
 verdrießen (verdroß, verdrossen) *do-*
 saditi, dodijati; es verdrießt mich
 mučno (dosadno, neprijatno) mi je
 Verdruss, der *neprijatnost, neugod-*
 nost, nezgoda
 verehren *poštovati, obožavati*
 verfehlen *promašiti*
 verfolgen *goniti; pratiti*
 verfügen *narediti; (über) raspolagati*
 (čim)
 Verfügung, die; en *naredba, odluka,*
 raspolaganje; zur — stellen staviti
 na raspolaganje
 Vergangenheit, die *prošlost*
 vergeben (vergab, vergeben) *opro-*
 stiti
 vergebens *uzalud*
 vergeblich *uzalud(an)*
 vergehen (s) *proći, prolaziti*
 vergessen (vergaß, vergessen) *zabo-*
 raviti
 vergeßlich *zaboravan*
 Vergesslichkeit, die *zaboravnost*
 vergleichen (verglich, verglichen)
 (i)porediti; sich — lassen *dati*
 (moći) *se uporediti*

| | |
|--|--|
| Vergnügen, das zadovoljstvo | Verpflichtung, die; en obaveza |
| Verhältnis, das; sse prilika, okolnost, odnos, srazmerna | verraten izdati, odati |
| verhältnismäßig srazmerno | verschieben (verschob, verschoben) |
| verhehlen (sich) kriti (pred sobom) | odlagati, odložiti |
| verhöhlen prikriven; tajno | verschmitzt prepreden |
| verirren, sich zalutati | verschuldet zadužen |
| verkaufen prodati | verschwinden (verschwand, verschwunden) iščeznuti (s) |
| Verkehr, der saobraćaj, promet | versenken potopiti |
| verkehren saobraćati | versichern uveravati, osigurati |
| Verkehrsmittel, das; — saobraćajno sredstvo | versinken (s) utoruti, potonuti |
| Verkehrsunfall, der; "e saobraćajna nesreća | verspäten, sich zaksniti |
| Verkehrsverhältnisse, die saobrataj-ne prilike | Verspätung, die zakašnjenje |
| Verkettung, die isprepletenost, tesna povezanost | verspotten ismevati, rugati se |
| verkleinern umanjiti | Verständigung, die sporazumevanje |
| Verkleinerung, die smanjenje | Verständigungsmittel, das; — sred-stvo za sporazumevanje |
| verlassen (verließ, verlassen) napustiti, ostaviti | Verständnis, das razumevanje |
| verlangen zahtevati, tražiti | verstecken sakriti |
| Verlegenheit, die zbumjenost, nepri-lika | verstehen (verstand, verstanden) razumeti |
| verletzen povrediti, raniti | versuchen pokušati |
| Verletzte, der povredeni, ranjenik | vertauschen zameniti |
| verlieren (verlor, verloren) izgubiti; | Vertrag, der; "e ugovor |
| verloren gehen izgubiti se | Vertrauen, das poverenje |
| vermehren umnožiti | vertreten (vertrat, vertreten) zastu-pati |
| vermerken zabeležiti | Vertreter, der; — pretstavnik, za-stupnik |
| vermieten izdati (pod kiriju) | verursachen prouzrokovati |
| vermischt pomešan | vervollkomnen usavršiti |
| vermissen osetiti da nema; izgubiti | Vervollkommnung, die usavršavanje |
| Vermište, das izgubljeno, nestalo | verwandt srođan |
| vermögen (ich vermag) moći, biti kadar | Verwandte, der rođak; die — rođaka |
| Vermögen, das imanje | verweigern uskratiti |
| vermögend imućan | verwenden upotrebiti |
| vernichten uništiti | verwirrt zbumen |
| vernünftig razuman | Verwirrung, die zabuna, zbumjenost. pometnja |
| veröffentlichen objaviti | verwöhnt razmažen |
| verpflichten obavezati, angažovati | verwunden raniti |
| | Verwundete, der ranjenik |
| | verzehren pojesti |

Verzeihung, die *opraštanje*; — *I par-don!*
 verzweifelt *očajan*
 Verzweiflung, die *očajanje*
 Vieh, das *stoka*
 Viehhändler, der *stočarski trgovac*
 Viehzucht, die *stočarstvo*
 viel *mnogo*
 vielgestaltig *raznolik, mnogostrukturiran*
 vielleicht *možda*
 vielseitig *mnogostran*
 vier *četiri*
 vierte, der *četvrti*
 Viertel, das; — *četvrt(in)a*
 Viertelstunde, die *četvrt časa*
 vierwöchig *četvoronedeljni*
 vierzehn *četrnaest*
 vierzig *četrdeset*
 violett *ljubičast*
 Vogel, der; " *ptica*
 Volk, das; "er *narod*
 Volkskultur, die *narodna kultura*
 Volkslied, das *narodna pesma*
 Volksmärchen, das; — *nar. bajka (pripovetka)*
 Volksstück, das *narodni komad*
 Volksuniversität, die *nar. univerzitet*
 voll *pun*
 vollenden *do-, završiti*
 vollkommen *potpun, savršen*
 vollständig *potpun*
 von (3 p.) *od, sa; o;* — *da, — dort odande*
 vor (3 i 4 p.) *pred, ispred; pre*
 voran *napred; allen* — *ispred svih*
 voraus *napred; im* — *unapred*
 vorbeiziehen (s) *proći*
 vorbereiten *pripremiti*
 Vorbildung, die *sprema (školska)*
 vordere, der *prednji*
 Vordermann, der *onaj ispred drugog, prednjak*
 Vorgang, der; "e *proces, događaj*

vorgestern *prekuđe*
 vorher *pre toga; kurz* — *malo* —
 vorig *prošli, predašnji*
 Vorjahr; im — *prošle godine*
 vorkommen *izgledati; desiti se*
 vorläufig *zasada, provizorno*
 vorlesen *čitati (pred kim)*
 vorliegen *ležati (pred kim); postojati*
 Vormittag, der *prepodne; am — pre podne*
 Vorname, der; ns, n *ime (kršteno)*
 vornehm *otmen*
 vornehmlich *prvenstveno*
 Vorort, der *predgrađe*
 vorrücken *napredovati, nadirati (s)*
 Vorschlag, der; "e *predlog*
 vorsingen *pevati (pred drugim)*
 Vorsteher, der; — *šef, pretstojnik*
 vortanzen *igrati (pred drugim)*
 Vorteil, der; "e *korist, prednost*
 Vortrag, der; "e *predavanje*
 Vortragende, der *predavač*
 vortrefflich *odličan, izvrstan*
 vortreten *stupiti napred (s)*
 vorüberfahren *prolaziti (kolima)*
 vorübergehen *proći*
 vorübergehend *prolazan*
 Vorübergehende, der *prolaznik*
 vorwärts *napred*
 vorzüglich *odličan*

W

Wache, die; — *n straža*
 wachsen (wuchs, gewachsen) *rasti (s)*
 Waffe, die; *n oružje*
 waffenfähig *sposoban za nošenje oružja, za ratovanje*
 wagen *usuditi se*
 Wagen, der; — *kola*
 Wahl, die; en *izbor*

| | |
|---------------------------------------|--------------------------------------|
| wählen bрати | Weib, das; er юна |
| Wähler, der; — бирач | weich mek |
| Wahlspruch, der; "e deviza, lozinka | weichen (wich, gewichem) ustuknuti, |
| wahr istinit, istinski; nicht — zar | povući se (s) |
| ne? je li? | weigern, sich odbiti |
| während (2 pad.) za vreme (predlog); | weil zato što, (stoga) što |
| dok (vrem. sveza) | Weile, die izvesno vreme |
| wahrhaftig istinski, istinoljubiv; | Wein, der; e вино |
| odista | weinen plakati; — (um) (za) |
| wahrscheinlich verovatno | Weinberg, der; e vinograd |
| Wald, der; "er Šuma | Weinfabß, das; "er vinsko bure |
| Wand, die; "e zid | Weinglas, das čaša za vino |
| Wandel, der promena | Weinhändler, der trgovac vinom |
| Wanderer, der; — putnik (pešak) | Weinkarte, die vinska karta |
| wandern pešačiti, putovati pešice (s) | Weinkeller, der; — vinski podrum |
| Wange, die; n obraz | Weinrebe, die; n loza |
| wann kada | weise mudar |
| Wappen, das; — grb | Weise, die; n način |
| Ware, die; n roba | weisen (wies, gewiesen) uputiti, po- |
| warm topao | kazati · |
| Wärme, die toplota | Weisheit, die mudrost |
| wärmen grejati | weiß beo |
| warnen opomenuti | Weißwein, der belo vino |
| warten čekati | weit dalek, prostran, širok |
| warum zašto | Weite, die daljina, prostranstvo |
| was što; — immer (auch) ma što | weiter dalje; und so — (usw.) itd. |
| (bilo) | weitsichtig dalekovid |
| was für ein kakav | Weizen, der pšenica |
| waschen (wusch, gewaschen) prati; | Welle, die; n talas |
| sich — umiti se | Welt, die; en svet |
| Wasser, das; — voda | Weltkrieg, der svetski rat |
| Wasserflughafen, der pristanište za | Weltsprache, die svetski jezik |
| hidroavione | Weltruf, der svetski glas |
| Wasserglas, das čaša za vodu | weltverloren zanesen |
| watscheln gegati, klatiti se | wenden (wandte ili wendete, gewandt |
| weder — noch ni(ti) — ni(ti) | ili gewendet) okrenuti, obrnuti; |
| wegen (2 p.) zbog | sich — okrenuti se |
| weggehen otici | Wendung, die; en preokret, obrt, za- |
| wegnehmen oduzeti, oteti | vijutak; okuka |
| wegtragen odneti | wenig malo; ein — nešto malo |
| wegwerfen odbaciti | weniger (als) manje (nego) |
| weh (o weh!) avaj! | wenn ako, kad |
| wehen duvati (o vetrui); (pro)leteti | |

| | |
|--|--|
| wer ko | willkommen <i>dobrodošao</i> |
| werben (warb, geworben) <i>vrbovati</i> | Wind, der; e <i>vetar</i> |
| werden (wurde, geworden) <i>postati</i> (s) | Wink, der; e <i>mig</i> |
| werfen (warf, geworfen) <i>baciti</i> | winklig <i>krivudav</i> |
| Werk, das; e <i>delo</i> | Winter, der; — <i>zima</i> |
| Werkstatt, die <i>radionica</i> | Winzer, der; — <i>vinogradar</i> |
| Wert, der; e <i>vrednost</i> | wir <i>mi</i> |
| Wesen, das; — <i>biće, suština, narav, priroda</i> | wirbeln <i>kovitlati</i> (<i>se</i>) |
| wesentlich <i>bitan</i> | wirklich <i>stvarno; zaista</i> |
| westdeutsch <i>zapadnonemacki</i> | Wirklichkeit, die <i>stvarnost; in ustvari</i> |
| Westdeutschland (sr.) <i>Zapadna Nemačka</i> | Wirkung, die; en <i>dejstvo, delanje, uticaj</i> |
| Westen, der, <i>zapad</i> ; im — <i>na zapadu</i> | Wirt, der; e <i>gostioničar, krčmar</i> |
| westfälisch <i>vestfalski</i> | Wirtschaft, die <i>privreda</i> |
| Wettbewerb, der <i>takmičenje, utakmica</i> | wirtschaftlich <i>privredni</i> |
| Wetter, das <i>vreme</i> (<i>i nevreme</i>) | Wirtschaftslage; die <i>privredni položaj</i> |
| Wettrennen, das <i>trke, trkačka utakmica</i> | Wirtschaftsminister, der; — <i>ministar privrede</i> |
| Wettspiel, das <i>utakmica</i> | Wirtschaftsnachricht, die <i>privredna vest</i> |
| wichtig <i>važan</i> | Wirtshaus, das; "er <i>gostionica, krčma</i> |
| widerspenstig <i>jogunast</i> | wissen (wußte, gewußt) <i>znati</i> |
| Widerwille, der <i>odvratnost</i> | Wissen, das <i>znanje</i> |
| widmen <i>povjetiti</i> | Witz, der; e <i>šala, dosetka</i> |
| wie <i>kako, kao</i> | Witzblatt, das <i>šaljivi list</i> |
| wieder opet | wo <i>gde</i> |
| Wiedergabe, die <i>reprodukcijsa, izvođenje</i> | Woche, die; n <i>nedelja, sedmica</i> |
| wiederholen <i>ponoviti</i> | wöchentlich <i>nedeljni</i> |
| Wiederhören: auf — <i>doviđenja (na telefonu)</i> | wohin <i>kuda, kamo</i> |
| Wiedersehen, das <i>ponovno viđenje; auf — doviđenja</i> | wohl <i>dobro</i> |
| wiegen (wog, gewogen) <i>težiti, bitti težak</i> | Wohl, das <i>dobro</i> |
| Wien (sr.) <i>Beč</i> | wohlgefallen <i>dopasti se (mnogo)</i> |
| Wiese, die; n <i>livada</i> | Wohlstand, der <i>blagostanje</i> |
| wieviel koliko | wohnen <i>stanovati</i> |
| wieviele, der <i>koji (po redu)</i> | Wohnung, die; en <i>stan</i> |
| wild <i>divlji</i> | Wohnzimmer, das <i>soba za stanovanje</i> |
| Wild, das <i>divljač</i> | Wolke, die; n <i>oblak</i> |
| Wille, der; ns <i>volja</i> | Wolle, die <i>vuna</i> |
| | wollen (wollte, gewollt) <i>hteti</i> |
| | womit <i>čime</i> |
| | Wonne, die <i>slast, milina</i> |

voran na šta, na čemu
 worin u čemu
 Wort, das; "er (i -e) reč; zu — kommen
 men doći do reči
 worüber o čemu
 wovon od čega, o čemu
 Wunde, die; n rana
 wundervoll divan, prekrasan
 Wunder, das; — čudo
 Wunderkind, das čudo od deteta
 wunderlich čudan, neobičan
 wundern, sich čuditi se
 Wunsch, der; "e želja
 wünschen želeti
 Würde, die; n dostojanstvo
 würdevoll dostojanstven
 Wurst, die; "e kobasica

Z

Zahl, die; en broj
 zahlen platiti
 zählen brojiti
 zahllos bezbrojan
 zahlreich mnogobrojan
 Zahn, der; "e Zub
 zart nežan
 zärtlich nežan
 Zauber, der čar, draž
 zehn deset
 zehnte, der deseti
 Zeichen, das; — znak
 zeichnen crtati
 zeigen pokazati
 zeihen (zieh, geziehen) okriviti
 Zeit, die; en vreme
 Zeitgenosse, der savremenik
 Zeitschrift, die; en časopis
 Zeitung, die; en novine
 Zeitwort, das glagol
 Zelle, die; n ćelija
 Zentimeter, das santimetar
 Zentner, der; — cent (50 kg)

Zentralheizung, die centralno grejanje
 Zentrum, das; en centar
 zerbrechen (zerbrach, zerbrochen)
 razbiti
 zerlegen rastaviti, podeliti
 zerreißen rastrgnuti; raskinuti se
 zerrinnen istopiti se (s)
 zerschneiden raseći, razrezati
 zerstören razoriti
 Zerstörung, die; en razaranje
 zerstreut rasejan
 Zettel, der; — cedulja
 Zeuge, der; n svedok
 Zeugnis; das; sse svedočanstvo
 ziehen (zog, gezogen) vući (h); ići.
 kretati se; seliti se (s): — lassen
 pustiti (nekog) da ode
 Ziel, das; e cilj, smer
 zielen nišaniti, ciljati
 ziemlich prilično
 zierlich, nežan, fin, graciozan
 Ziffer, die; n cifra
 Zigarette, die; n cigareta
 Zimmer, das; — soba
 Zirkus, der cirkus
 Zitronade, die limunada
 zittern drhtati
 zögern oklevati
 zornig ljutit; — werden naljutiti se
 zu suviše; zu sehr suviše (mnogo)
 zu (3 pad.) k, kod, do; za, na
 zucken trzati se, blesnuti
 Zucker, der šećer
 zudecken pokriti
 zuerst najpre
 zufällig sluđajan
 zuflüstern došapnuti
 zufrieden zadovoljan
 Zufuhr, die dovoz
 Zug, der; "e voz, povorka; potez,
 crta; promaja

| | |
|---|---|
| <i>zugänglich</i> <i>pristupačan, dostupan</i> | <i>zusammen</i> <i>zajedno</i> |
| <i>zugeben</i> <i>priznati</i> | <i>zusammenfahren</i> <i>trgnuti se</i> |
| <i>Zugführer</i> , der; — <i>vozovoda</i> | <i>Zusammenhang</i> , der <i>veza, povezanost</i> |
| <i>zugleich</i> <i>ujedno, u isto vreme</i> | <i>Zusammenkunft</i> , die; "e <i>sastanak</i> |
| <i>Zugspitze</i> <i>ime planinskog vrha</i> | <i>zusammenstoßen</i> <i>sudariti se (s)</i> |
| <i>zukehren</i> (den Rücken) <i>okrenuti (leđa)</i> | <i>zusammenzählen</i> <i>sabirati</i> |
| <i>zuklappen</i> <i>za-, sklopiti</i> | <i>zusammenziehen</i> <i>stegnuti</i> |
| <i>Zukunft</i> , die <i>budućnost; in — ubu- duće</i> | <i>Zuschauer</i> , der; — <i>gledalac</i> |
| <i>zuletzt</i> <i>najzad, naposletku</i> | <i>Zuschauerraum</i> , der <i>gledalište</i> |
| <i>zuliebe</i> <i>za ljubav</i> | <i>Zustand</i> , der; "e <i>stanje</i> |
| <i>zum</i> = zu dem | <i>zuständig</i> <i>nadležan</i> |
| <i>zumachen</i> <i>zatvoriti</i> | <i>zuströmen</i> <i>strujati (ovamo)</i> |
| <i>zumauern</i> <i>zazidati</i> | <i>Zutat</i> , die; en <i>dodatak</i> |
| <i>Zuname</i> , der; ns, n <i> prezime</i> | <i>zutun</i> <i>zatvoriti; kein Auge — ne sklopiti (ni) oka</i> |
| <i>zunähen</i> <i>zaštiti</i> | <i>zwanzig</i> <i>dvadeset</i> |
| <i>Zündholz</i> , das <i>žigica</i> | <i>zwar</i> <i>doduše, istina</i> |
| <i>zur</i> = zu der | <i>zwei</i> <i>dva, dve; zweieinhalb dva i po</i> |
| <i>zurück</i> <i>natrag</i> | <i>Zweig</i> , der; e <i>grana</i> |
| <i>zurückfahren</i> (s) <i>vratiti se</i> | <i>zweite</i> , der <i>drugi</i> |
| <i>zurückkehren</i> <i>vratiti se</i> | <i>zweitens</i> <i>drugo (nabranje)</i> |
| <i>zurückgehen</i> <i>vratiti se; smanjiti se</i> | <i>zwingen</i> <i>(zwang, gezwungen) primo- rati</i> |
| <i>zurückkommen</i> (s) <i>vratiti se</i> | <i>zwischen</i> (3 i 4 p.) <i>(iz)među</i> |
| <i>zurücklegen</i> <i>prevaliti</i> | <i>zwölf</i> <i>dvanaest</i> |
| <i>zurückziehen</i> <i>povući (natrag)</i> | <i>zwölfjährig</i> <i>12-godišnj</i> |
| <i>Zurückziehung</i> , die <i>povlačenje</i> | |

S A D R Ž A J

| | str. |
|---|-----------|
| Napomena | 5 |
| PRVI ČAS: izgovor el, z, w, v, ie, h. — Razgovor | 7 |
| DRUGI ČAS: izgovor s, au, e (nenaglašeno), eu, h; udvajanje suglasnika. — Razgovor | 9 |
| TREĆI ČAS: izgovor ch, sch, tsch. — Glagol (sadašnje vreme) | 11 |
| ČETVRTI ČAS: izgovor ng, ä. — Odricanje (nicht). — Pitanja i odgovori | 13 |
| PETI ČAS: izgovor sp, st, ß, ss. — Određeni član | 15 |
| SESTI ČAS: izgovor ü, ö, tz. — Neodređeni član | 17 |
| SEDMI ČAS: izgovor ig, ck. — Sadašnje vreme slabih glagola | 20 |
| OSMI ČAS: Red reči u glavnoj rečenici; bezlično es. — Das Wetter | 21 |
| DEVETI ČAS: Sad. vreme od haben; upotreba imenica bez člana. — Tee | 23 |
| DESETI ČAS: Promena imenica muškog i srednjeg roda u jednini | 25 |
| JEDANAESTI ČAS: Sadašnje i pređašnje vreme od sein; promena imenica ženskog roda u jednini | 27 |
| DVANAESTI ČAS: Sad. vreme od müssen. — Promena imenica ženskog roda u jednini | 29 |
| TRINAESTI ČAS: Sad. vreme od wollen. — Wo? Wohin? (predlozi s trećim i četvrtim padežom) | 31 |
| CETRNAESTI ČAS: Složene imenice | 33 |
| PETNAESTI ČAS: Sad. vreme od können. — kein. — Im Restaurant | 35 |
| SESNAESTI ČAS: Sad. vreme od dürfen. — Prisvojne zamenice. — Im Café | 37 |
| SEDAMNAESTI ČAS: Sad. vreme od sollen. — Brojevi | 39 |

| | str. |
|--|------|
| OSAMNAESTI ČAS: Sad. vreme od wissen — Neodređeni način kao imenica. — Pokazne zamenice. — Im Geschäft | 41 |
| DEVETNAESTI ČAS: Sad. vreme od mögen — Množina imenica. — Das Jahr | 44 |
| DVADESETI ČAS: Množina imenica | 46 |
| DVADESET PRVI ČAS: Promena imenica u množini. — Jugoslawien | 49 |
| DVADESET DRUGI ČAS: Jaka i slaba promena imenica; slab i jaki glagoli | 50 |
| DVADESET TREĆI ČAS: Promena članova i zamenica. — Predlozi an i auf — Urlaubspläne | 52 |
| DVADESET ĆETVRTI ČAS: Slaba promena imenica. — Eine Fabel. — Die Brille | 54 |
| DVADESET PETI ČAS: Predašnje vreme slabih i nekih jakih glagola. — Goethe und die Studenten | 56 |
| DVADESET ŠESTI ČAS: Deminutivi. — Schneewittchen | 58 |
| DVADESET SEDMI ČAS: Lične zamenice u trećem padežu. — Gegen Schnupfen | 60 |
| DVADESET OSMI ČAS: Predašnje vreme od haben; četvrti padež ličnih zamenica. — Ein Mißverständnis | 62 |
| DVADESET DEVETI ČAS: Povratni glagoli; zamenica man. — Der Hase. Der fliegende Kater | 65 |
| TRIDESETI ČAS: Prošli pridev i prošlo vreme. — Fußball | 66 |
| TRIDESET PRVI ČAS: einander; prošlo vreme od sein i haben. — Das Rezept | 69 |
| TRIDESET DRUGI ČAS: Upotreba pomoćnih glagola haben i sein u prošlom vremenu. — Unser Ausflug | 71 |
| TRIDESET TREĆI ČAS: Upotreba pomoćnih glagola u prošlom vremenu. — Die Schildbürger im Brunnen | 73 |
| TRIDESET ĆETVRTI ČAS: Predlozi s trećim i četvrtim padežom (wo? wohin?) | 75 |
| TRIDESET PETI ČAS: Odricanje. — Ženske imenice na -in. — Der Bahnhof | 78 |
| TRIDESET ŠESTI ČAS: halten — stehnbleiben; sadašnje vreme jakih glagola kao halten. — Der Wein ohne Etikett | 79 |
| TRIDESET SEDMI ČAS: Nenaglašeni predmeci. — Zerstreut | 81 |

| | str |
|--|-----|
| TRIDESET OSMI ČAS: Naglašeni predmect. — Die Prüfung . . . | 83 |
| TRIDESET DEVETI ČAS: izgovor ch, j, th, ph, ti- i v u stranim rečima. — Sadašnje vreme od werden. — Die Uhr. — Was ist das? | 85 |
| CETRDESETI ČAS: Nastavak -er kod imena gradova; buduće vreme. — Im Eisenbahnabteil | 87 |
| CETRDESET PRVI ČAS: Izvođenje imenica od prideva. — Aus der Zeitung | 89 |
| CETRDESET DRUGI ČAS: Imenice na -heit i -keit. — Die Post . . | 90 |
| CETRDESET TREĆI ČAS: Izvođenje imenica od glagola. — Am Telephon | 92 |
| CETRDESET ĆETVRTI ČAS: Imenice na -schaft. — Predlozi s trećim padežom. — Der Bauer in der Stadt | 94 |
| CETRDESET PETI ČAS: Predlozi sa četvrtim padežom. — Promena reči der Deutsche, die Deutsche, das Ganze. — Der »Verwundete« | 96 |
| CETRDESET ŠESTI ČAS: Slaba i mešovita promena prideva. — Volkslied | 99 |
| CETRDESET SEDMI ČAS: Slaba i mešovita promena prideva | 101 |
| CETRDESET OSMI ČAS: Slaba i mešovita promena prideva. — Wie die Schildbürger ihre Glocke versenkten | 102 |
| CETRDESET DEVETI ČAS: Red reči u glavnoj i sporednoj rečenici. — Aus Münchhausens Jagdabenteuern | 103 |
| PEDESETI ČAS: Redni brojevi. — Dichter unter sich. — Kritik | 107 |
| PEDESET PRVI ČAS: Redni brojevi. — Sadašnje vreme od geben i sprechen. — Frühreif | 109 |
| PEDESET DRUGI ČAS: Sadašnje vreme jakih glagola sa e u neodredenom načinu. — Der diskrete Minister | 111 |
| PEDESET TREĆI ČAS: Prva grupa jakih glagola. — Der Winzer . . | 113 |
| PEDESET ĆETVRTI ČAS: Druga grupa jakih glagola. — Die Oper . . | 115 |
| PEDESET PETI ČAS: Druga grupa jakih glagola (nastavak). — Aus dem Konzertsaal | 117 |
| PEDESET ŠESTI ČAS: Treća grupa jakih glagola. — Wohnung und Miete | 119 |
| PEDESET SEDMI ČAS: Ćetvrta grupa jakih glagola. — Imenice za meru. — Das Urteil | 121 |

| | |
|--|----------|
| PEDESET OSMI ČAS: Neodređeni način bez i sa zu. — Im Zirkus | str. 122 |
| PEDESET DEVETI ČAS: Četvrt grupa jakih glagola. — Neodređeni način sa um... zu. — Gute Antwort | 124 |
| SEZDESETI ČAS: Skraćivanje rečenica pomoći um zu, ohne zu. — Hat er nicht recht? — Auch ein Kompliment | 126 |
| SEZDESET PRVI ČAS: können mesto gekonnt. — Red rečt. — Der alte Fritz und die Schulknaben | 128 |
| SEZDESET DRUGI ČAS: Jaka promena prideva. — Novinski oglasi | 130 |
| SEZDESET TREĆI ČAS: Pregled sve tri pridevske promene. — Wie die Hörnumer sich die Mosel kauften (I) | 133 |
| SEZDESET ĆETVRTI ČAS: Pridev hoch. — Wie die Hörnumer sich die Mosel kauften (kraj) | 135 |
| SEZDESET PETI ČAS: Poređenje prideva. — Der Schneider im Mond | 137 |
| SEZDESET ŠESTI ČAS: Poredenje prideva (nastavak). — Sie müssen zum Tierarzt gehen. | 140 |
| SEZDESET SEDMI ČAS: Zamenica der, die, das. — Wie das Porzellan entsteht. | 142 |
| SEZDESET OSMI ČAS: Poimeničeni pridevi. — Die Technik in der Landwirtschaft. | 145 |
| SEZDESET DEVETI ČAS: Peta grupa jakih glagola. — W. Busch: Die fromme Helene (Zweites Kapitel) | 147 |
| SEDAMDESETI ČAS: Izgovor x i q. — Peta grupa jakih glagola (kraj). — Berlin | 150 |
| SEDAMDESET PRVI ČAS: Šesta grupa jakih glagola. — Davno-prošlo vreme. — Das Urteil. — Die Schildbürger und die Kirche | 153 |
| SEDAMDESET DRUGI ČAS: Sesta grupa jakih glagola (nastavak). — Waldlilie (Nach P. Rosegger) | 155 |
| SEDAMDESET TREĆI ČAS: ein i kein bez imenica. — Sadašnje i predašnje vreme trpnog stanja. — Hamburg | 158 |
| SEDAMDESET ĆETVRTI ČAS: Imena gradova. — Šesta grupa jakih glagola (kraj). — Der Philosoph | 161 |
| SEDAMDESET PETI ČAS: Trpno stanje (buduće vreme). — Prošlo i davnoprošlo vreme od werden. — Drei Wünsche | 163 |

| | str. |
|---|------|
| SEDAMDESET ŠESTI ČAS: Trpno stanje (prošlo i davnoprošlo vreme). — Upotreba trpnog stanja. — Aus der Zeitung | 165 |
| SEDAMDESET SEDMI ČAS: Skraćivanje rečenica pomoću glagolskih prideva. — Der Rundfunk | 168 |
| SEDAMDESET OSMI ČAS: Mešovita promena imenica. — Imenice različitog roda i promene. — Die Schildbürger bauen ein Rathaus | 171 |
| SEDAMDESET DEVETI ČAS: Složenice sa -mann; imenice na -nis — Razlomački brojevi. — Leipzig und seine Messe | 173 |
| OSAMDESETI ČAS: Imenice sa različitim oblicima množine. — her i hin. — Die Gans | 176 |
| OSAMDESET PRVI ČAS: Sedma grupa jakih glagola. — worin, darin; wovon, davon. — Till Eulenspiegel in Köln | 178 |
| OSAMDESET DRUGI ČAS: Sedma grupa jakih glagola (nastavak). — Reći denn, ja, doch. — Menzel. — Sich sattsehen | 181 |
| OSAMDESET TREĆI ČAS: Sedma grupa jakih glagola (nastavak). — Predbudeće vreme. — Der Aufwand für Kulturgüter | 184 |
| OSAMDESET ĆETVRTI ČAS: Sedma grupa jakih glagola (nastavak). — Zamenice derselbe i derjenige. — Das Ferngespräch | 186 |
| OSAMDESET PETI ČAS: Sedma grupa jakih glagola (kraj). — Pogodbeni način (prvi i drugi). — Die Rache | 189 |
| OSAMDESET ŠESTI ČAS: Osma grupa jakih glagola. — Savezni način predašnjeg vremena. — Die drei Faulen (Grimm) | 191 |
| OSAMDESET SEDMI ČAS: Osma grupa jakih glagola (kraj). — Savezni način davnoprošlog vremena. — Der vergeßliche Stadtschreiber. — Bumerang. — Nicht sehr liebenswürdig | 195 |
| OSAMDESET OSMI ČAS: Nepravilni glagoli. — Savezni način u pogodbenom značenju. — L. Ranke: Die serbische Revolution | 198 |
| OSAMDESET DEVETI ČAS: Savezni način u indirektnom govoru. — Goethe über das Theater. — Goethe und der Freiherr von Stein | 202 |
| DEVEDESETI ČAS: Množina na -s. — Savezni način sadašnjeg vremena. — L. Ranke: Die serbische Revolution | 205 |
| DEVEDESET PRVI ČAS: Indirektni govor bez daſ. — Bismarck | 207 |
| DEVEDESET DRUGI ČAS: als ob. — Promena ličnih zamenica. — Anekdoten um Schopenhauer (1—3) | 211 |
| DEVEDESET TREĆI ČAS: Izostavljanje nenaglašenog e. — Predlozi s drugim padežom. — Aus Schopenhauers Werken | 214 |

| | str. |
|---|------|
| <i>DEVEDESET ĆETVRTI ČAS: Upotreba saveznog načina u indirektnom govoru.</i> — Doktor Allwissend (Grimm) | 216 |
| <i>DEVEDESET PETI ČAS: Zamena oblika saveznog načina.</i> — Die Welt von oben | 219 |
| <i>DEVEDESET ŠESTI ČAS: Savezni način u zapovednom značenju.</i> — Köln, die rheinische Metropole | 222 |
| <i>DEVEDESET SEDMI ČAS: Gotica.</i> — Leiser Wink. — Mit Tintel — J. W. Goethe: Mailied | 225 |
| <i>DEVEDESET OSMI ČAS: als i wie.</i> — Zbirne imenice. — Weizenkuchen und ein gutes Herz (G. Gesemann) | 227 |
| <i>DEVEDESET DEVETI ČAS: Najvažnije sveze za sporedne rečenice.</i> — Dopusne rečenice. — Der Dichter Peter Hille (Wilhelm Schäfer) | 228 |
| <i>STOTI ČAS: Nekoliko saveta</i> | 231 |
| <i>REČNIK (nemачко-српскохрватски)</i> | 235 |
